

Československá akademie věd
Komise pro soupis a studium rukopisů

Soupis rukopisů svazek 3

RUKOPISY KNIHOVNY
STÁTNÍHO ZÁMKU
V KYNŽVARTĚ

**CODICES MANU SCRIPTI
BIBLIOTHECAE CASTELLI
KYNŽVART
IN BOHEMIA OCCIDENTALI**

**Catalogus codicum
cum praefatione, annotationibus,
tabellis, registris digessit**

Franciscus Čáda

*

**Sumptibus
Academiae scientiarum
Bohemoslovenicae**

Pragae 1965

RUKOPISY KNIHOVNY STÁTNÍHO ZÁMKU V KYNŽVARTĚ

Soupis rukopisů
s předmluvou, poznámkami,
přílohami a rejstříky
sepsal a sestavil
František Čáda

*

Nakladatelství
Československé akademie věd
Praha 1965

Československá akademie věd
Komise pro soupis a studium rukopisů

Vědecký redaktor
akademik Václav Vojtíšek

Recenzoval
prof. dr. Jaroslav Ludvíkovský

č. 8834

Psalterium sign. 20 G 20
(*Num. 56*) ff. 35b—36a (*Ps. 38. 1—10*)

Incipit in die iohannis

Rege hui
no respō

IÆI·QVS
TODIAM
VIX ME
AS·VT·

ñ·DELINO·VEM·M·LID
6VA·METH·POST·VI·ORI·M
E·O·QV·CON·FES·CER·E·O
P·E·Q·A·T·O·R·H·D
V·E·R·E·V·O·M·E·

custodiā

O bmutui et humiliat^{us} sum. et silui
a bonis: et dolor meus renouatus ē
Concaluit cor meum intra me: et i
meditatione mea exardescet ignis.
Locutus sum in lingua mea: notū
fac michi domine finem meum. Et
numerum dierum meorum quis ē: ut
sciam quid desit michi. Ecce mensu
rabiles posuisti dies meos: et substā
tia mea tanquā nichilum ante te.
Verumptamen uniuersa uanitas:
omnis homo uiuens. Verumpta
men in ymagine p̄transit homo: s̄
i frustra conturbatur. Thesauri
zat et ignorat. cui congregabit ea. et
nunc que ē expectatio mea. n̄ne dñs:
et substantia mea apud te. Ab om̄i
bz iniquitatibz meis erue me: obpro
brium insipienti dedisti me. Obmut
ui et non ap̄ui os meū: qm̄ tu fecisti

OBSAH

Conspectus

Vznik a význam rukopisné sbírky kynžvartské	7
Les manuscrits de Kynžvart	23
Literatura	32
Zkratky a vysvětlivky — Abbreviaturae et explicationes	33
<i>Soupis rukopisů — Catalogus codicum manu scriptorum</i>	35

Přílohy — Tabulae

1. Datované explicity — Operum fines, in quibus perfectionis annus indicatur	169
2. Poznámky o vlastnictví kodexů — Notae ad codicum possessionem spectantes	170
3. Rukopisy iluminované — Codices litteris initialibus vel imaginibus exornati	170
4. Staré vazby — Involucra antiqua	170
5. Přivázané prvotisky — Codices, quibus opuscula usque ad annum 1500 excusa adligata sunt	170
6. Původ a stáří rukopisů — Codicum origo et aetas	171
7. Záznamy o koupi, o ceně atd. — Annotationes de venditione, pretio etc.	172
8. Konkordance signatur — Codicum signorum concordantiae	172
9. Incipity — Operum initia	176
10. Rejstřík — Registrum	187

VZNIK A VÝZNAM RUKOPISNÉ SBÍRKY KYNŽVARTSKÉ

Zámecké knihovny v Čechách a na Moravě nebyly ve velké většině až do roku 1945 badatelům volně přístupné, a pokud je čas od času jejich majetníci otvírali, musili se badatelé spokojit jen s náhodně nalezenými svazky, protože knihovny neměly spolehlivé katalogy. Proto po převzetí zámků československým státem bylo nutno přistoupit k uspořádání zámeckých knihoven a s nimi i rukopisných fondů. Jakmile knihovny byly zabezpečeny po stránce hmotné a po některých nezbytných přesunech, které si vyžádalo odevzdání zámků z hlediska uměleckohistorického nevýznamných, tehdejší Státní památková správa při ministerstvu kultury postoupila správu zámeckých a hradních knihoven knihovně Národního muzea v Praze, která se ujala uspořádání a revize knihoven a soustředila je na státní zámky tzv. první třídy (kategorie). Vedle pořádacích prací zvláště u interiérových knihoven vyvstal hned z počátku závažný problém, jak zkatologizovat rukopisy, které několik význačných zámeckých knihoven uchovává.

Správa knihovny Národního muzea v Praze se obrátila na nově zřízenou Komisi pro soupis rukopisů při Československé akademii věd s podnětem, aby pracovníci Komise mimo svou hlavní práci ve velkých rukopisných fondech, jako je např. fond někdejší universitní knihovny v Olomouci (nyní ve Státní vědecké knihovně olomoucké), postupně zpracovávali i rukopisy v zámeckých knihovnách. Ke kladnému rozhodnutí Komise přispělo několik důvodů, ale nejdůležitější byl vědecký zájem, aby prostudováním zámeckých rukopisů byl poskytnut další základ pro vědecké bádání o rukopisech, jak o ně projevují zájem nejen badatelé domácí, ale velmi zhusta i cizí. Vzájemnou dohodou mezi správou knihovny Národního muzea, která vzala na se uspořádání knihoven, jejich revizi a zkatologizování zvláště prvotisků, starých a vzácných tisků, a mezi předsedou Komise pro soupis rukopisů při Československé akademii věd akademikem V. Vojtíškem byla práce v zámeckých knihovnách účelně rozdělena. Na podkladě této dohody pracovníci Komise jednak provádějí předběžný průzkum zámeckých fondů, jednak soustavně pracují na soupisech zámeckých rukopisů. Průzkumem byly podchyceny rukopisné fondy zámecké, pokud je spravuje knihovna Národního muzea v Praze, kdežto rukopisy, které se dostaly do jiných a zejména státních knihoven buď dříve nebo až po roce 1945, zůstanou vyhrazeny zpracování vedení těchto knihoven. Dosud z velkých knihoven pracovníci Komise zpracovali v Čechách rukopisy v Mladé

Vožici, v Mnichově Hradišti, na Křivoklátě a v Kynžvartě a dále na Moravě v Rájci nad Svitavou a z Bludova žerotínského rukopisy, které byly rozptýleny na několik míst. Výsledkem jsou publikované soupisy zámeckých rukopisů z Mladé Vožice (nyní v Muzeu knihy ve Žďáře nad Sázavou), z Rájce nad Svitavou, žerotínských rukopisů kdysi bludovských a malého souboru rukopisných svazků z Hradce u Opavy.

Rukopisné sbírky na českých a moravských zámcích tvoří samostatné sbírky oddělené od tisků. Včlenění rukopisů mezi tisky, které se v jiných knihovnách zřídka vyskytá, souvisí se vznikem zámeckých knihoven a s podněty k jejich budování, které byly různé. Protože historické události značně zkreslily původní stav zámeckých knihoven, nemůžeme soudit o důvodech jejich vzniku, a je nutno jejich vznik sledovat z různých, nevalně spolehlivých zpráv. Již v starší době zanikaly zámecké knihovny nebo jejich část a patrně typickým příkladem je osud někdejší rožmberské knihovny, která se stala kořistí švédskou. Krátce před její ztrátou pro české knihovnictví část svých velikých knihoven na náměšťském a přerovském zámku odvezl Karel starší ze Žerotína sebou do dobrovolného exilu ve Vratislavi a ze zbytků, které zdědili Vrbenští, zachránil vzdálený poněmčený příbuzný při likvidaci hořovické knihovny jen ojedinělé kodexy, které přesto podávají obraz někdejšího rukopisného bohatství Karlovy knihovny. Ale ještě v posledních dvou stoletích došlo k značným proměnám v zámeckých knihovnách, při nichž se rukopisné svazky dostaly na jiná místa. Jen málo kdy se tak stalo z důvodů ušlechtilých. Příkladem jsou Ráječtí Salmové, kteří mnoho svých rukopisů a zvláště českých dali budovanému moravskému muzeu v Brně podle vzoru některých českých vlasteneckých šlechticů, kteří svými kodexy obohatili knihovnu Národního muzea. Ale vedle těchto obětavých dárců se vyskytli i majitelé zámeckých knihoven, kteří se pokusili své deficity zaviněné nesprávným hospodařením uhradit na úkor knihoven. Z doby nepříliš dávné takovým příkladem je likvidace dietrichštejnské knihovny v Mikulově, z níž bylo pro československý stát zachráněno jen malé množství svazků, nebo rozprodej thunovské knihovny děčínské, jejíž část rukopisů se dostala do státních knihoven a do archivů. Podobný osud málem stihl i knihovnu kynžvartskou, když synovec Richarda Metternicha, syna kancléřova, Lothar Klemens Metternich chtěl hojit své lehkomyšlné hospodářství prodejem nejcečnějších svazků, zvláště rukopisných a kdy jen rychlý zákrok fidejkomisního kurátora odvrátil hrozící nebezpečí od tohoto jedinečně zachovalého knihovního celku.

Sedmnácté století přerušilo přirozený vývoj starých knihoven a pozůstalé svazky, ať tištěné, ať rukopisné byly vřazeny do nově budovaných knihoven. Jak si počínali majitelé zámků při shromažďování knih, nejlépe se jeví na starých rukopisech. Většinou je možno sledovat osobní záliby knihovních vlastníků podle jakýchsi vrstev. Někdy tím vznikla pozoruhodná seskupení rukopisů obsahem si blízkých jako např. v Mnichově Hradišti soubor alchymistických

rukopisů nebo v Mladé Vožici četná hispanika, v Radeníně a v moravských Lysicích theatraalia a podobně. Ale mezi vlastníky zámků, kteří si budovali knihovny podle soudobé módy, ale také pro svoje kulturní uspokojení, přece jen se vyskytli jedinci, kteří sbírali, uvědoměle skupovali a získávali darem knihy i rukopisy. Kromě roudnických Lobkoviců, jejichž knihovna počátky sahá až do 16. století, a třeboňských Švarcenberků, kteří rukopisný fond soustředili v archivu, snažili se bludovští Žerotínové, aby na Bludově zachovali rukopisy svého rodu a především Karla staršího ze Žerotína, a tak shromáždili prameny k dějinám Žerotínů. A podobně soustavně shromažďoval vedle knih i rukopisy do svých knihoven rakouský kancléř Metternich: do knihovny vídeňské, která však byla roku 1848 při revoluci poničena a podruhé rozprodána zmíněným Lotharem Klementem Metternichem v prvním desetiletí tohoto století, dále do plaské a do johannisberské, ale nejvíce do knihovny kynžvartské. V Kynžvartě pamatoval kancléř na knihovnu při přestavbě starého barokního zámku, protože na Kynžvart byla soustředěna jedna z největších zámeckých knihoven u nás s mnoha hodnotnými starými rukopisy. Metternich využil svého politického a společenského postavení k rozmnožení své dosavadní rodové knihovny, kterou přenesl z rodného domu Metternichů v Koblenci. Ale největšího jejího rozsahu se jí dostalo vřazením knihovny někdejšího benediktinského kláštera v Ochsenhausenu. Tím na rozdíl od většiny českých zámeckých knihoven, které převážně rostly z domácích zdrojů, kynžvartská knihovna nabyla odlišného charakteru, protože na českou půdu byly přemístěny cizí fondy. Kynžvartští páni zámečtí žili odloučeně od českého prostředí a do své knihovny dovolovali přístup zcela výjimečně, a to cizincům. Jako celek knihovna nebyla dosud probádána a pokud jde o její rukopisy, bylo známo jen malé množství tamních rukopisů. A právě proto bylo nutné, aby Komise pro soupis rukopisů při Československé akademii věd zařadila mezi své práce soupis kynžvartských rukopisů.

*

Kynžvartská knihovna je v základním útvaru po jedno století v nezměněném stavu, což platí i o její *rukopisné části*. Knihovna v Kynžvartě zabírá čtyři místnosti a její rukopisy jsou rozptýleny po všech knihovních sálech s výjimkou nejmenšího, v němž je uložena novodobá knihovna posledních držitelů zámku. V oddělené knihovně zvané „Richardově“ podle syna kancléře Klementa V. Loth. Metternicha je nepatrný počet rukopisů.

Pro zjištění rukopisů nejsou dosavadní katalogy spolehlivou pomůckou a tak nezbyvá, než soustavnými revisemi postupně zjišťovat a zcelovat rukopisný fond.

Podnes používaný katalog H. Schiela sice označoval rukopisy zkratkou „MS.“, ale někdy tato značka byla opomenuta a jindy jí byly označeny i kaligrafické litografie, takže nelze se na toto označení spolehnout.

Velmi cennou pomůckou je seznam 55 rukopisů a 2 vzácných tisků, který dal patrně

pořídít Lothar Klemens Metternich asi v letech 1905—1907, když chtěl prodávat v dražbě kynžvartskou knihovnu. Seznam (dostalo se mi jej v opise laskavostí Dr. Boh. Lifky) zahrnuje téměř všechny nejcennější rukopisy a je zajímavý též tím, že registruje rukopisy i nyní neznámé (desiderata) a také uvádí odhadní ceny, patrně pro dražbu.

Odečteme-li nejnovější části knihoven kynžvartských, *jádro knihovny* a spolu s ním i v něm zařazené rukopisy prozrazují zakladatele knihovny, státníka absolutismu, rakouského kancléře Klementa Václava Nepomuka Lothara Metternicha (1773—1859). Jeho předkové získali kynžvartské panství již v pobělohorské době r. 1630, kdy se v Kynžvartě usadili na místo vypuzené nebo vymřelé šlechty domácí. Není možno zjistit, zda v původním barokním zámku, který byl vystavěn z menší tvrze dosti daleko od starého rozbořeného hradu, si také zřídili knihovnu, z níž některé svazky přešly do nynější knihovny. Ale knihovnu v nynější podobně založil teprve kancléř Metternich a vyhradil jí definitivní místo v severním zámeckém křídle při přestavbě původního barokního zámku nepochybně po dohodě s architektem známým stavbami zvláště vídeňskými, ale i pražskými, s Petrem Nobilem.

Kancléř Metternich unikal k oddechu na svoje zámky, z nichž si v porýnském Johannisbergu (srov. v soupise čís. 122) a v západočeském Kynžvartě zvláště zalíbil. Podle jeho vlastních slov (např. 22. IX. 1853 v „Aus Metter. nachgelass. Papieren“, III. 8. Bd. 271, čís. 1826) lákala ho tamní příroda, která stárnoucímu kancléři poskytovala ústraní od diplomatických a zvláště od vnitropolitických jednání, v nichž byl tento absolutista nechápající pokrok doby zcela neúspěšný. Podle módy své doby a také pro svou zálibu se snažil v Kynžvartě si vytvořit kulturní prostředí daleko od velkého města a ke kultuře patřila i knihovna o 37 tisících svazků, tedy na tu dobu značně rozsáhlá. K definitivnímu budování knihovny došlo až po přestavbě zámku a zdá se, že tak tomu bylo již kolem roku 1833, třebaž konečné úpravy se značně protáhly až do roku 1839, jak shodně tento rok uvádí i nápis na vlysu zámeckého průčelí o dokončení stavby. V těchto letech dal kancléř postupně svázat cenné části budoucí knihovny. Vedle rodinného knižního fondu, který je reprezentován především svazky kurfirsta a arcibiskupa trevírského Lothara Metternicha (1551—1623), byla sem nepochybně převezena část knihovny z Vídně, z tzv. „villy“ na Rennwegu, a dále starší část knihovny z Plas a snad i z Johannisbergu.

Mezi léty 1833 až 1845 byla na příkaz kancléřův postupně v Kynžvartě instalována i nejcennější část rukopisného fondu z někdejšího benediktinského kláštera v Ochsenhausenu. K základním částem Metternich ještě za svého života získal další svazky, jak koupí, tak i dary, z nichž některé jsou vynikající hodnoty. Nejnovější kynžvartská knihovna Richardova má moderní charakter, a je v ní nyní málo rukopisů, protože podstatná její část, literární pozůstalost Alexandra Dumase staršího (otce) a jeho dcery je nyní deponována v Praze při metternichovském archivu.

Listina, kterou podepsal Metternich ve Vídni dne 1. ledna 1845 není zakládací

listinou kynžvartské knihovny, jak se někdy tvrdí (srov. Fuks na uv. m. 111, text 143 čís. XIX). Obsah svědčí pro předmluvu ke katalogu a je autentickým svědectvím kancléřovým o historii základních knihovních fondů, což se shoduje s dochovanými zprávami zvláště archivními. Tento *pamětní zápis* zároveň ukazuje, jak se kancléř staral o své knihy a jak pečoval o organizaci knihovny.

Kynžvartská knihovna mívala vždy svého vlastního *kustoda*, třebaš tato funkce zahrnovala práci knihovnickou a muzejnickou a začasťe bývala spojována s hodností zámeckého kaplana. Nelze přisvědčit názoru, že by prvním správcem byl Karl Huss, který se stal na přímluvu J. W. Goetha prvním kustosdem kynžvartských sbírek. Huss neměl dostatek odborných vědomostí, protože byl pouhý sběratel a písmák, a zemřel již roku 1836, tedy v době, kdy zámek byl uvnitř teprve zařizován. Nejspíše prvním kustosdem byl zámecký kaplan P. Joachim Auer, který se však více věnoval muzeu než knihovně, i když knihovna s muzeem byly spojeny. Auerovo rozsáhlé sedmisvazkové „Inventarium der in der hochfürstlichen Cabineten zu Königswart vorgefundenen Naturalien-, Kunst und Seltenheitsgegenstände“ z roku 1839 není v kynžvartské knihovně, ale v metternichovském archivu.

Proto *prvním a samostatným bibliotekářem* kynžvartským a organizátorem knihovny v nynější stav byl *Heinrich Schiel*. Jeho rozsáhlý a vyčerpávající *katalog* zprvu psaný na lístky a pak přepsaný do čtyř svazků jako jmenný katalog datovaný rokem 1845 a stejně tak čtyřsvazkový katalog podle oborů (viz čís. soupisu 147) s datem až o osm let pozdějším (1853), je podnes jediný katalog celé knihovny. Schiel patrně uspořádal knihy po způsobu interiérové knihovny a katalogizoval je, až když již byly postaveny na místě. V organizaci zavedl tehdy obvyklý způsob signatur podle skříně, paprsku a pořadového čísla v paprsku.

Pokud jde o rukopisy, jsou starší signatury velmi vzácné a jejich typ nasvědčuje starší metodě, než jí používal Schiel. Tyto starší signatury se zakládají na oborovém třídění, ale protože se vyskytují na rukopisech různých knihovních celků, z nichž kynžvartská knihovna vznikla, nesporně pocházejí z doby, kdy už sice byly do knihovny vřazeny (spolu se svazky ochsenhausenskými, tedy po r. 1825), ale ještě před Schielem. Převazbami, úpravami a podobnými zásahy do původního stavu rukopisů byla valná většina starších signatur asi zničena, protože byly psány na přídešty, na předsádkách, které byly přelepeny nebo odstraněny, jak si to u některých oddělení vyžádal vzhledem k interiérové knihovně jednotný ráz vazeb.

Zachované starší signatury nejsou dostatečným pramenem, abychom podle nich pronikli do staršího uspořádání knihovny a rukopisů zvlášt. Jen pro úplnost je uvádím spolu s čísly popisů v soupisu:

„Ascet.“: 66

„Patristica“: 59

„Hist. sanct.“: 41, 49, 50, 66

„Phil. antiq.“: 80

„Jus regul.“: 55

„Rer. bibl.“: 66

„Miscell. theol.“: 46

Schielovo uspořádání a podle něho i uspořádání nově přibylých knih do Kynžvartu se udrželo podnes a literatura, především cizí, která pracovala s kodexy z Kynžvartu, cituje jedině podle Schielova katalogu. Pouze je vhodné připomenout, že skříně ve starší knihovně tzv. kanceléřově jsou číslovány římskými číslicemi, zatím co v katalogu i v knihách jsou skříně signovány arabskými číslicemi, kdežto novější knihovna Richardova, která má samostatné číslování skříní, má značeny jak skříně, tak knihy prvou číslicí římskou, čímž se její svazky odlišují od svazků umístěných v kanceléřské knihovně.

Po Schielovi byl knihovníkem P. Paul Rath, který však dosavadní organizaci zavedenou Schielem neměnil a jen doplnil inventáře o soupis map, plánů a grafických listů. Za jeho doby studoval některé rukopisy v Kynžvartě profesor Dr. W. Schum z Halle, který do Kynžvartu zajížděl občas z nedalekých Mariánských Lázní, kde se léčil. O výsledku svého bádání podal zprávu v „Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde“ (V. 1880. 457 až 465). Ačkoliv Schum popsal jen šest rukopisů, stalo se jeho pojednání nejčastějším zdrojem poznání kynžvartského fondu rukopisného, o němž se tehdy Schum vyjádřil, že „není zvlášť velký“.

Největší Schumovu pozornost vzbudila „Magdeburská kronika“, jejíž vydání připravoval pro Monumenta Germaniae historica. Ostatních rukopisů si všiml jen stručně a pouze u nejstaršího rukopisu (čís. 92) provedl poprvé rozbor písma. Schum ve svém pojednání podehtyl tyto rukopisy: 1. tzv. Pentateuch (čís. 92), 2. Ordo de festivitatibus monasterii Fructuariensis (52), 3. Consuetudines Hirsaugiensis (58), 4. Adamnanus de locis sanctis (69), 5. Vitae Patrum (50, jen záznam), 6. Magdeburská kronika (91). Redakce opravila některá čtení Schumova správně i bez nahlídky do originálu.

Posledním kustodem knihovny v letech 1930—1945 byl zámecký tajemník Viktor Tannhoffer, ale jeho práce se obmezila jen k udržení dosavadního pořádku.

Kynžvartská knihovna je *interiérový celek*, a proto i mnoho rukopisů bez ohledu na staré původní vazby bylo nově převázáno do jednoduchých vazeb s pergamenovým hřbetem a s deskami potaženými žlutavým papírem. Bylo tím dosaženo požadovaného jednotného vzhledu, jak to bývá v interiérových knihovnách, ale převazby nás nepochybně oloupily o mnoho supralibros, nápisů a zápisků a leckdy i o přideštiny a předsádky původní podoby rukopisů. Nepochybně byly zničeny i ex libris na přideštích, jako např. malé mědirytinové exlibris ochsenhausenské z roku 1680, které zjistil B. Lifka na některých kynžvartských tiscích (srov. B. Lifka, Staré knižní značky čes. a mor. krajů v: Zprávy Spolku sběratelů čís. 15.3—4).

Téměř všechny rukopisy jsou razítkovány malým černým kovovým razítkem se štítkem (10 × 6 mm) s třemi mušlemi z metternichovského znaku. Toto razítko je zřejmě z doby, kdy kancléř byl nositelem řádu Zlatého rouna a měl knížecí titul, protože je štítek na razítku orámován řetězem řádu Zlatého rouna. Rukopisy kdysi ochsenhausenské mají také razítka ochsenhausenská,

kteřá jsou dvojího tvaru: menší je oválné (20 × 18 mm) s vyobrazením domu (chrámu?), z něhož vychází volek a je vroubeno legendou, „SIG. BIBLIOTH. = = OCHSENHUSAN.“ a větší razítko je štít (31 × 18 mm) s obdobným obrazcem jako na razítku menším, ale nad štítem je velkým písmem nápis „OCHSENHAUSEN.“ Bezpečně datovat, z které doby ochsenhausenská razítka pocházejí, bude možno teprve při studiu tisků, ale podle provedení se zdá, že menší oválné razítko je starší.

Poměrně snadno lze rozlišit ochsenhausenský fond rukopisný od metternichovského, ale mnohem nesnadnější je zodpovědět otázku, jak vznikal fond metternichovský. Přesto je při sledování proveniencie rukopisu *nutno vyjít od rodové knihovny*, jak s tím souhlasí i svědectví kancléřovo v jeho zápisu. Metternich nepochybně správně vychází od knihovny předka porýnských Metternichů trevírského arcibiskupa a nato kurfirsta Lothara. Lothar (1551—1623), syn Hanse Metternicha z linie Vettelhofen a jeho třetí manželky Kateřiny, rozené von der Leyen, patrně zdědil knihovnu po Johannu von Leyen, také někdejší trevírském arcibiskupu, a rozmnožil ji jednak koupěmi, jednak dary, z nichž nejcennější pocházely od francouzského krále Jindřicha IV. (1553 až 1610). Příhoda, kterou vylíčil ve svém zápisu kancléř Metternich, vykresluje způsob, jak Lothar dostával asi dary z Francie: otec kancléřův František Jiří Karel hrabě Metternich si při prohlídce královské francouzské knihovny roku 1783 prohlédl v ní druhý díl evangeliáře, jehož první díl byl tehdy nezvěstný. Po návratu domů si však vzpomněl na nápadnou podobnost se svazkem v Lotharově knihovně, v němž byl zápis „ad usum Ludovici IX. R(egis) F(ranciae),“ takže zřejmě oba díly patřily k sobě a jen prvý patrně z náklonnosti k Lotharovi byl mu věnován. František Jiří Metternich vrátil první díl francouzskému králi Ludvíkovi XVI. (1753—1793), který jej dal přiřadit k druhému dílu, jak se o tom osobně přesvědčil kancléř při své návštěvě roku 1806. Jako evangeliář francouzského krále sv. Ludvíka, dostaly se do Lotharovy knihovny i jiné rukopisy, u nichž je nesporný francouzský původ, které však není snadné odlišit od ostatních z koblenké knihovny rodu Metternichů. V starším fondu kynžvartské knihovny je totiž mnoho rukopisů, které obsahem nebo úpravou a výzdobou svědčí pro francouzský původ a všechny jsou označeny „Ex bibliotheca domus Trevericae baronum a Metternich, Winneburg et Beilstein etc.“

Arcibiskup Lothar dostával do své knihovny knižní dary a skupoval po svých četných cestách rukopisy. Tak především získal kroniky, z nichž na předním místě je nutno jmenovat kroniku trevírskou Joh. Bertelse (čís. 65) spolu s magdeburskou kronikou (čís. 91), cennou svými zápisy i pro české dějiny. V kynžvartské knihovně se dochoval také památník s osobním vztahem k Lotharovi (čís. 146). Je to tzv. štambuch malého formátu, který uchovává jména osob, s nimiž se Lothar stýkal, a který po způsobu itinerářů dosvědčuje jeho četné cesty do zahraničí. Hojné miniaturní malby jsou dobrými svědky pro poznání Lotharovy doby.

Lothar Metternich odkázal svou knihovnu (1623) synovcům po bratru Janu Dietrichovi Metternichovi, Janu, Reinhardu, Emerichu, Lotharu, Karlu a Vilémovi. Ti ji opatrovali v rodovém domě v Koblenzi, stejně jako jejich dědici. *Do koblencké knihovny* včetně knihovny Lotharovy patří metternichovské knihy získané v širokém období až do roku 1794.

Mezi rodovými rukopisy je nejstarší psalterium (čís. 56). Rozbor jeho obsahu nasvědčuje francouzskému nebo nejvýš dolnorýnskému původu. Je krásně zdobeno stejně jako tzv. „Pseudo-Ortholani Super lapidem philosophicum“ (čís. 36) a „Nonnii Marcelli Compendiosa doctrina per litteras ad filium“ (čís. 88). K nim můžeme přiřadit řády (ordonance) Zlatého rouna (čís. 25), francouzskou iluminovanou kroniku (nyní ve dvou svazcích čís. 85 a 86) a „Hugonis de Ripelin Compendium theologiae veritatis.“

Ve válečném roce 1794 byly knihovny z rodového domu v Koblenzi přestěhovány pro bezpečí do pevnosti Ehrenbreitsteinu. Ale Francouzi Ehrenbreitstein dobyli r. 1799 a knihovnu prohlásili za válečnou kořist. Francouzští komisaři vybrali z ní velké množství knih podle vlastní úvahy, ostatek na otevřených kárách odvezli do lycea v Koblenzi tak neopatrně, že množství knih se při transportu poztrácelo a civilní obyvatelstvo je částečně posbíralo. Podle svědectví kancléře Metternicha prý značný počet zachovaných knih vrátili mu koblenští obyvatelé při jeho návštěvě roku 1818, ale je nepochybné, že ztráty v původní knihovně byly veliké, a že se tehdy ztratilo velmi mnoho rukopisů. Vždyť i sám kancléř Metternich mluví o zbytku kurfirstské knihovny Lotharovy („aus diesem Reste der kurfürstlich Lothar'schen“). Kolik tedy svazků a zvláště rukopisů kancléř dostal zpět a kolik jich dal odvést na jednotlivé své zámky, zvláště do svého paláce ve Vídni, a co se z toho dostalo později do Kynžvartu, už nebude nikdy možno zjistit.

Největšího rozšíření se kynžvartské knihovně dostalo *knihovnou ochsenhausenskou*. Ochsenhausen proslul benediktinským klášteřem, který byl založen listinou ze dne 31. prosince 1100. Klášter byl osídlen jako priorát benediktinského kláštera sv. Blažeje (v bádenském Schwarzwaldu) a navazoval na staré kláštery s vyspělou kulturou zvláště v italské Fruttuarii (Fructuaria), jak také bylo výslovně řečeno v jeho zakládací listině („secundum ordinem, quem de Fructuaria habemus“). Ochsenhausenský klášter ležící v nynějším Württembergu dostal právo volit své vlastní opaty roku 1391 a od té doby se datuje jeho rychlý vzestup, takže se v XV. století stal říšským bezprostředním opatstvím. Tamní benediktini, kteří spravovali několik významných škol a ústavů (gymnasií, lyceí, hvězdárnu), vybudovali si pro své práce znamenitou knihovnu, proslulou sbírkou rukopisů cizích nebo rukopisů z klášterního skriptoria, kterou později doplňovali vzácnými tisky (srov. Br. Albers, *Consuetudines monasticae*, vol. IV. 1911. 268—9). Svatoblažejský opat Martin Gerbert (opatem 1764—93) zachoval ve svém popsání cesty po knihovnách a po archivech německých „Iter Alemanicum“ (srov. bibliografické údaje v literatuře) přímé

a obsažné svědectví o knihovně ochsenhausenské nedlouho před jejím zánikem. Gerbertovy údaje se týkají především rukopisů a jsou důležité pro historii kynžvartské knihovny, protože můžeme porovnávat, které rukopisy se nám dochovaly.

Gerbert zaznamenal 19 rukopisů, z nichž jsou nyní 3 nezcenné, buď se ztratily ještě před pořádním Schielovým nebo byly přestěhovány jinam. Rukopisy citované stručnými názvy, jak je uvádí Gerbert, s číslem (v závorce) popisu v soupisu jsou tyto: „Glossae Salomonis“ (57), tzv. „Heptateuch“ (92), „Augustinus in Joan.“ (94), „Gregorius in Ezech.“ (43), „Paterius“ (34, desider.), „Petri Lombardi Glo. magistralis in psal.“ (90), „Haymonis Halberstatensis Expo. super epist. et evang.“ (39), „Bedae Homiliae (150, desider.), „Legendae“ (40, 41), „Paschasii Radberti In vitas SS. PP. et De sacramento corporis et sanguinis Christi“ (72, 50), „Caesarii Arelatensis Homiliae“ (72), „Ordo de festivitatibus monasterii Fructuariensis“ (52), „Consuetudines Hirsaugienses“ (58), „Liber poenitentialis ex scrinio Rom. eccl.“ (75), „Passiones s. Georgii et Blasii (ibid.), „Adamnanus De locis sanctis“ (69), „Petri Comestoris Sermones“ (53), „Tractatus de veneno vitiorum a fratre Malachia“ (148, desider.)

Když Napoleon okupoval levý břeh Rýna, byla roku 1803 v říši provedena sekularisace církevního majetku, při níž dostal kancléřův otec František Jiří náhradou za okupované statky panství ochsenhausenské i s klášteřem. Klášter byl zrušen a bohatá knihovna, kterou benediktini budovali téměř po sedm století, dostala se Metternichům. Po smrti otcově přešla dědictvím Klimentu Metternichovi, rakouskému kancléři, který si sice vymohl přídomek „Ochsenhausen“ ke svému dosavadnímu rodovému titulu „Metternich-Winneburg“, ale roku 1825 prodal Ochsenhausen klášter i s panstvím panujícímu rodu Würtemberskému a vyhradil si jen někdejší klášterní knihovnu. Tato výjimka svědčí o Metternichově zálibě v knihách, již tehdy měl asi v úmyslu ji přestěhovat do Kynžvartu. Zprávy mluví, že knihovna byla patrně prací odborných knihovníků rozříděna, vybrány z ní jen hodnotnější rukopisy a vzácné a staré tisky (srov. Adrien Balbi, *Essai statistique des Bibliothèques de Vienne*, 1835, 99, 100), takže z ní zůstalo jen 8.000 svazků, kdežto ostatní svazky byly rozprodány dražbou a neprodejný zbytek, prý 22 vozů, byl prodán jako makulatura (srov. *Handbuch der Bibliothekswissenschaft I.* 1940, 594). Z Ochsenhausenu nemáme v kynžvartské knihovně zachován ani jediný rukopis z XVIII. století, což souhlasí s uvedenou zprávou, že se do Kynžvartu dostal jen výběr z někdejší veliké knihovny ochsenhausenské.

Z domácích archivních pramenů nelze zjistit další údaje o třídění v ochsenhausenské knihovně, stejně jako nelze zjistit, jakou cestou došly ochsenhausenské rukopisy definitivního uložení v Kynžvartě. Není totiž vyloučeno, že původně byla uložena ochsenhausenská knihovna ve vídeňském paláci, kde tamní knihovna kolem roku 1835 měla 22 tisíc svazků a mezi nimi 400 prvotisků a 74 rukopisů, počet, který později se už neuvádí (srov. Adr. Balbi l. c. 99, 100). Protože přestavba starého zámku kynžvartského nebyla tehdy provedena, není také vyloučeno, že i Plasy byly zastávkou pro tuto knihovnu, protože

Metternich koupil od císaře Plasy rok na to (1826), co prodal Ochsenhausen, a zřizoval jej také jako svůj zámek, až pak definitivně dal přednost Kynžvartu. Protože však na Kynžvartě je nyní uchováno z Ochsenhausenu jen 42 rukopisů, je ze srovnání s uvedenými zprávami jisté, že část rukopisného fondu při přestěhování zůstala v některé jiné metternišské knihovně.

I když nepochybně není rukopisný fond ochsenhausenský úplný, přece jen v kynžvartské knihovně se zachovaly kodexy jedinečné hodnoty. Nejstarší rukopis z Ochsenhausenu (čís. 92) pochází ze století devátého a je v našich zámeckých knihovnách skutečnou zvláštností. Vymyká se však z pořadí ostatních kodexů ochsenhausenských, které — nepočítáme-li dochované fragmenty — počínají teprve stoletím dvanáctým a tedy jsou současné se založením kláštera a knihovny. V literatuře je nejstarší rukopis zván podle Gerberta „Heptateuch“ nebo častěji podle Schuma „Pentateuch“. Obojí název však neodpovídá obsahu kodexu, který má především hodnotu paleografickou. Je v něm zachována část Starého zákona, z něhož je tu neúplná kniha Leviticus, dále knihy Numeri, Deuteronomium, Josue, Judicum a poslední Ruth (srov. poznámky u uved. popisu). Kodexu jsou napřed přivázány dva listy jen o málo mladší se zlomkem knihy Judicum. Tyto listy tvořily podle nalepeného štítku kdysi obálku k hudební skladbě Joh. Christ. Ant. Fiebiga „Heptaphonum opus musicum“. Fiebig byl hudební skladatel z Čech (zemřel v Ústí nad Lab. 1714), ale jeho skladba není na Kynžvartě zachována, takže dohady, proč právě takto starého zlomku bylo použito jako obálky, jsou marné.

Rukopisy téměř o tři století mladší, než nejstarší kodex, se těsně přimykají ke vzniku a k vývoji ochsenhausenského kláštera. Těsné sepětí s Fruttuarií se projevuje ve dvou dochovaných kodexech a to v „Ordo de festivitatibus monasterii Fructuariensis“ (čís. 52) a v „Ordo quotidianus pro monasterio Fructuariensi“ (čís. 78). Spojitostí s jinými benediktinskými kláštery a zvláště se švýcarským Sv. Havlem nasvědčují dva svazky legend (čís. 40, 41), dnes sice spojené Schielem pod jednou signaturou, ale kdysi samostatné, psané různými písaři, z nichž prvý je uveden předmluvou Walafrida Strabona. O jejich významu pro české dějiny bude pověděno později.

Z 2. poloviny a z konce XII. století v ochsenhausenském fondu je fruktuarijským řádům obdobná sbírka „Consuetudines Hirsaugienses“ (čís. 58) z kláštera v nynějším Hirsau, dále několik významných sbírek kázání jako např. „Haymonis Halberstatensis Homiliae“ (čís. 39, chybí větší prvý díl asi o 240 ff.), „Gregorii Homiliae super Ezechielem“ (čís. 43) se vzácným přívazkem fragmentu tonaria, a další kodexy.

Ze století následujících, třináctého a čtrnáctého přináší ochsenhausenský rukopisný fond několik krásně iluminovaných nebo zdobených kodexů, jako Petra Lombarda „Sententiae“ (čís. 33) a „Glossa in psalterium“ (čís. 90), Petra Comestora „Historia scholastica“ (čís. 100) a obsahem pozoruhodný středověký slovník známý pod názvem „Glossae Salomonis“ (čís. 57), který je zachován

textově úplnější, než jak jej známe z kodexu svatohavelského. Iacobus de Voragine je zastoupen jak „Legendou aureou“ (čís. 49), tak kázáními, a sborník, který vznikl svázáním několika dílů a je uveden dílem Defensora Locociagensis „Liber scintillarum“ (čís. 66), dochovává „Historii tříkrálovou“ od Joh. de Hildesheim, která se vrací ještě jednou v kratší versi (čís. 67). Jiný kodex (čís. 68) vznikl spojením tří celků značně nesourodých: „Lamberti de Autissiodoro Summula et summa logicae“, důležitá pro dějiny logiky, „Guilelmi de Conchis Philosophia mundi“ a konečně pozoruhodné „Wernheri de Schussenried Compendium Decreti“, jehož text je důležitý pro prvotní formu Dekrétu (srov. poznámky a odkazy na literaturu tamtéž u čís. 68). Mimo kompendium je dochován text „Richardi Summa ad iniungendam poenitentiam“, která byla známa nejprve z vídeňského rukopisu (viz literaturu tamtéž). A konečně je třeba se zmínit o velkém filosofickém sborníku, který vytvořil malíř iniciálek a rubrikátor spojením asi čtyř dílů. Vedle překladů spisů Aristotelových, doprovázených glosami Averroese i jiných autorů, čte se v něm Boethiova kniha „de Trinitate“ s komentářem Gilberta Porretana, rozličné a rozsahem poměrně velké zlomky ze spisů Alfarabiových, Constantina Africana, R. de Staningtona, Gerharda de Cremona ve směsici s naučnými přírodovědeckými traktáty. V kodexu se dochoval také traktát „Martini Dumiensis seu Bracarenensis Formula vitae honestae“, ale v redakci pozměněné, než jak jeho text známe z jiných rukopisů. V kynžvartském kodexu je nazván traktátem o čtyřech ctnostech (popř. „De prudentia et aliis virtutibus“) a pod tímto názvem v rukopisech bývá dílko označováno jako Senekovo, kdežto v Kynžvartě je uvedeno pod jménem Ciceronovým. Je zjištěna spojitost mezi dílem Ciceronovým, Senekovým i Martinovým (bližší v. v pozn.), a protože ve středověku ještě bylo známo ztracené dílo M. Tullia Cicerona o čtyřech ctnostech, pisář kynžvartského textu patrně čerpal z předlohy, jejíž původce si byl vědom spojitosti tohoto textu s Ciceronem. Definitivní řešení spleť otázky však přesahuje úkol soupisu a je nutno přestat na připomínce.

V ochsenhausenských rukopisech XV. a XVI. století zřejmě vystupuje soutěž rukopisných svazků se svazky tištěnými. Není ani vyloučeno, že mladší rukopisy při převzetí knihovny Metternichem byly podrobeny větší probírce, než starší, a proto se jich mnoho do Kynžvartu již nedostalo. Z rukopisů této doby je asi obsahově nejhodnotnější „Manuale super regulam s. Benedicti“ psané od Jakuba Vennda a jím datované rokem 1494 (čís. 55) a dále martyrologium k benediktinské řeholi a „Necrologium Elchingense“ (čís. 48). A do této doby patří i sborník s kázáními Nic. Dinckelspühla, Bernardi Senensis De corpore Christi a Bonaventury Breviloquium (čís. 85).

Mezi staršími a novějšími kynžvartskými kodexy máme několik svazků *s poznámkami vlastníků odlišných od někdejších velkých fondů*. Vlastnická poznámka kláštera v Elchingen v augšpurské diecési na nekrologiu téhož kláštera (čís. 48) je mezi rukopisy ojedinělá, stejně jako jméno kanovníka Jiřího

Satlera v rukopisu „*Consuetudines feudorum*“ (čís. 98), které svědčí, že se kodex dostal Ochsenhausenu z jeho knihovny. Frankfurtská kronika (čís. 64) z řady četných kronik v kynžvartské knihovně byla nepochybně v majetku Joh. Ludov. ab Hayen, františkána a spisovatele. Vícekrát se objevuje jen jméno „Durner“, ale v různých seskupeních s přídomky „de Biberako“ (?), „de Wangen“ a s křestním jménem „Udalricus“ (čís. 26, 80, 45), jedenkrát s datem 1476, ale nelze prozatím říci, zda jde o jednoho či o dva vlastníky libráře jednoho a téhož. Je však možné, že pozdější průzkum tisků vnese i do této otázky více světla, než je možné pouze z rukopisů.

Kynžvartská rukopisná sbírka rostla ještě po postavení knihovny v přestavěném zámku a *přirůstky* jsou charakteristické pro způsob, jak kancléř Metternich získával nové knihy. Jen málo je nevýznamných a spíše rodinných památek jako např. sbírka výpisků Václava Kaunice z Horatiových básní (čís. 4). Mnohem vzácnější jsou dary, kterých se dostalo kancléři z jeho styků společenských. V jejich popředí jmenujme si vynikající sborník bukolik (čís. 1) jak úpravou, tak i obsahem. Nedávno o něm prokázala italská věda, že jde o kodex z boccacciovské knihovny psaný vnukem básníkovým. V tom svazku je i ekloga dosud neznámého básníka Joh. Ant. de Favenzia (v. pozn. u čís. 1). Zřejmě kancléř dostal darem tento kodex z některé severoitalské knihovny a tak se uchoval sborník důležitý pro boccacciovské texty v knihovně na Kynžvartě. Jiným významným darem je sešitek, který věnoval španělský vévoda Osuna, s nímž podle korespondence byl Metternich a jeho čtvrtá manželka Melanie v přátelských stycích. Obsahem sešitku je jediný dosud známý text hry Lopeho de Vega „*Comedia famosa de la reyna María*“ (čís. 145). Dárce, obdarovaný a první badatel, vídeňský hispanolog Wolf, který poprvé přečetl text a jej kriticky rozebral, byli přesvědčeni, že jde o autograf Lopeho, ale soudobá literární historie má oprávněné námitky, i když neupírá hodnotu textu a když přiznává, že na titulním listu je vlastnoruční podpis Lopeho de Vega.

Proti těmto vynikajícím rukopisům ostatní dary významem stojí daleko v pozadí. Z nich si uveďme spisek Josefa Sebastiana Grünera o lidových zvycích na Chebsku (čís. 3), doprovázený malbami, které vystihují etnografické prvky chebské. Význam Grünerovy práce trvá potud, že k jeho napsání dal podnět Johann Wolfgang Goethe, který také přiměl Grünera k napsání stručné kapitoly o původním osídlení Chebska, pokud tehdy byly po ruce prameny. Ale i v jiných novodobých rukopisech sledujeme kancléřovy zájmy, především politické. Vedle spisku známého politického spisovatele de Paoli-Chagny o úkolu panovníků (čís. 84), je to dílo o několika svazcích o sesazeném Napoleonovi (čís. 12—15) s opisy dokumentů souvisejících s vyhnanstvím Napoleonovým a s jeho uvězněním na Elbě a potom na ostrově sv. Heleny. K napoleonským otázkám se váže anonymní vypsání války rakousko-francouzské roku 1809 (čís. 120), které však nebylo dokončeno.

Metternich si opatřoval pro objasnění politických problémů četná vyjádření. Takový je asi účel pojednání (petrohradského?) profesora Karla Friedricha Storcha o státním právu Německého Bundu z r. 1836 (čís. 112), podobně jako Flam. Baratelli (1816, čís. 127) vypracoval návrh italské ústavy. Baratelliho práce souvisí pravděpodobně s Metternichovým záměrem vytvořit z italských států podobný svazek, jako se uskutečnil v Německu („*Lega italica*“). Metternich se však zajímal také o otázky hospodářské, jak o tom svědčí zprávy o hospodářství v Benátkách (čís. 10, 27), v Dalmácii (čís. 23), v Srbsku (čís. 82), o zemědělství v Lombardii (čís. 119), o založení rakouské plavební společnosti Lloydů v Terstu (čís. 116), dokonce i o výstavbě Vídně (čís. 117) a také Prahy, když šlo o projekt nynějších Královských Vinohrad (čís. totéž).

Na přímluvu J. W. Goetha zakoupil Metternich *sbírky sběratele a písmáka chebského Karla Husa*. Karl Huss pocházel z katovské rodiny chebské a svou pílí a nadáním se na svou dobu stal vzdělaným samoukem, kterého poznal Goethe, podporoval ho a zato Huss Goethovi pomáhal opatřovat materiál pro jeho přírodovědná studia. Huss dovedl zachytit chebské pamětihodnosti, sebral i mnoho originálů pro historii Chebska a z jeho rukopisné sbírky je nejpozoruhodnější mnohasvazková kronika Chebu a okolí (čís. 153 až 155), k níž je připojeno množství dokumentačního materiálu, který ani dnes ještě neztrácí hodnotu. Do čtvrtého svazku kroniky vložil Huss svůj vlastní zajímavý život. Metternich stárnoucího Husa přijal na Kynžvart jako prvního kustoda svých sbírek, již tehdy označovaných jako „*Museum*“, a tak osoba Husova i jeho rukopisy našly na kynžvartském zámku útočiště.

Poslední držitelé Kynžvartu se nezajímali o získání dalších rukopisů. Jedině syn kancelářův a nástupce v rodě, *Richard Metternich*, který prošel politickou dráhou a byl vyslancem rakouským u saského dvora v Drážďanech a u francouzského císaře Napoleona III. v Paříži, zdědil po otci lásku k umění a ke knize a v tomto zaměření byl podporován i svou manželkou Paulinou, rozenou Sandořovou ze Slavnice, která po matce byla zpřízněna s moravským rodem Kouniců. Richard i Paulina často pobývali na Kynžvartě, kde si zařídili velikou knihovnu, ale její 3 rukopisy nejsou hodnotné (čís. 161—163). Jedině malý náčrtník Paulinin, do něhož vepsala krátkou veseloherň jednoaktovku (čís. 164) s ariemi podle české hudby lidové a v němž se uchovaly i dobové kresby, mezi nimiž je kresba kanceláře na úmrtním loži, má dosud význam. Richardova knihovna byla kdysi bohatší o rukopisnou pozůstalost Dumasovu, jak o tom bude ještě pověděno.

Přestože se knihovna kynžvartská zachovala po nynější dobu v pořádku, jaký obvykle nebyl shledán při převzetí jiných zámeckých knihoven československým státem, ani tato knihovna neprošla beze změn. Ztrát či lépe řečeno *nezjištěných rukopisů je poměrně velmi málo* a není vyloučeno, že při některém stěhování byly přemístěny jinam, takže se ještě naleznou, jako byly znovu nalezeny jiné pohřešované rukopisy. (Viz v soupisu čís. 17, 51, 71). Není také ne-

možné, že si je Metternichové vzali do některé své jiné knihovny, a protože vídeňská byla r. 1907 rozprodána v dražbě, sdílely snad osud s ostatními knihami vídeňskými.

Zvláštním druhem nezjištěných rukopisů jsou tři kodexy ochsenhausenské, které uvádí Gerbert, ale Schiel už je nekatalogizoval. Buď tedy na Kynžvart vůbec nepřišly, nebo se ztratily ještě před Schielovým katalogem (čís. 148—150).

Po převzetí Kynžvartu československým státem byly některé sbírky přesunuty na jiná místa. V popředí je nutno uvést *rukopisnou pozůstalost Alexandra Dumase staršího* (otce) spolu s pozůstalostí jeho dcery Marie Alexandry. Pozůstalost dostal darem Richard Metternich, který ji uložil v Kynžvartě, kde Dumas našel v pozdním věku útulek. Pozůstalost byla umístěna pro nedostatek prostor v kancléřské knihovně. Protože Dumasova pozůstalost je spojena s korespondencí a tedy s archivním materiálem, byla zapůjčena do zemědělsko-lesnického oddělení Státního ústředního archivu v Praze. (Podle průzkumu dr. M. Ullrichové bylo v ní zjištěno 62 rukopisů). Tento fond však není úplný, protože pravděpodobně Richard Metternich si vzal z osobního zájmu do Vídně některé rukopisy a tam při dražbě roku 1907 byly prodány. Tím do soukromých rukou přešly rukopisy: Alex. Dumas, *Fragments du livre intitulé „La terreur Prusienne à Francfort“* (1866, dražební čís. 963) a Marie Alexandry „*Prologue de ma vie*“ (1876, dražební čís. 964; za lask. sdělení děkuji dr. Lifkovi).

Kancléř Metternich dary a koupěmi získával a stále rozmnožoval velkou sbírku *orientálií*, tisků i rukopisů. Kynžvartská orientalistická knihovna byla po r. 1950 přenesena do Orientálního ústavu Československé akademie věd v Praze, kde je spojena s jeho ústavní knihovnou. Protože se s orientálními rukopisy do téhož ústavu dostaly i dva rukopisy neorientalistické (čís. 43 a 46), jsou jejich popisy pro ucelené poznání rukopisného fondu kynžvartského zařazeny do soupisu s odkazem na místo jejich nynějšího uložení.

Konečně v Kynžvartě byl velký fond *rukopisných hudebnin*, dnes však již nejsou v zámecké knihovně a jediným svědkem je kusý jejich katalog (čís. 134). Pravděpodobně byly mezi nimi i skladby Lisztovy, věnované Paulině Metternichové, jak o nich píše ve svých pamětech, nebo osobní skladby Pauliny a Richarda Metternichových, z nichž některé korigoval Liszt nebo Richard Wagner. Ale po kynžvartských hudebninách bylo z mé strany i od ústavů s archivy a knihovnami hudebnin marně pátráno. Ani v tomto případě nelze však říci závěrečné slovo, dokud hudební ústavy, muzea atd. neprovedou potřebné soupisy svých sbírek.

Pro poznání kynžvartských rukopisů z hlediska *českých dějin* jednotlivé kodexy poskytují cenné prameny. Pro nejstarší dějiny je to legenda Brunona Querfurtského o sv. Vojtěchu (čís. 40 cc), jejíž zdejší text je dnes hodnocen jako základní. Vzácné je však i kázání s předmlouvou a doslovem o sv. Gorgoniovi (čís. 41 vv), které je nyní nesporně přičítáno sv. Vojtěchu jako autoru. Naproti oběma svazkům legend mladší kodex (čís. 49) s textem „*Legends au-*

rey“ Jakoba de Voragine zaznamenává z českých světců pouze stručnou formou utrpení sv. Václava.

Jiné bohemikum dochované v rukopise spolu s právníckými pojednáními a s výpisem ze spisu Aeneáše Silvia tvořilo kdysi samostatný celek (čís. 62). Kodex je pravděpodobně českého původu, jak ukazuje nejen přední předsádka ze zlomku pergamenové listiny česky psané z roku 1492, ale i jeho obsah. Kromě bull papeže Pavla II. proti Jiřímu z Poděbrad je v něm sbírka opisů listů mezi Janem Kapistránem a Janem z Borotína a vzájemná polemika mezi Kapistránem a arcibiskupem Rokycanou a list Kapistránův Jiřímu z Poděbrad a české šlechtě. V tomto svazku jsou zachovány i verše kdysi v třeboňském kodexu nazvané Oldřichem Křížem z Telče „o kompaktáta“ (inc. „Multis annis iam transactis“), dále prorocství astronoma Havla ze Strahova a verše o tzv. bezkráloví (inc. „Si non esset rex“ a „Quod fatuis regitur“). Z novějších textů už byla učiněna zmínka o projektu pražského předměstí na místě sadů Jakuba Wimmera, příštích Královských Vinohrad (čís. 138). Visitace českých piaristů (čís. 144) podává přehled českých měst, ale připojená vyobrazení českých měst jako historický pramen k českým pohledům městským nejsou dostatek spolehlivá. Mnohem důležitější pro hospodářství Čech z první poloviny XIX. století je podrobný soupis českých silnic (čís. 9) z roku 1834, protože podává přesné údaje o jejich pojmenování, o směru, délce, šířce a provedení.

Tento obraz bohemik v rukopisech kynžvartské knihovny lze doplnit odkazem na to, co bylo řečeno o rukopisech Karla Husa o Chebsku (v. výše), dále na Grünerovo pojednání o národopisném obrazu Chebska a konečně na náčrtník Pauliny Metternichové-Sándorové (čís. 164). Paulina Metternichová, která na rozdíl od ostatních členů metternichovského rodu svými uměleckými a hlavně hudebními sklony projevila kladný vztah k české zemi, když se přičinila o propagaci české hudby ve Vídni r. 1892 (srov. Jar. Kvapil, O čem vím, 1932, 418), řadí se svým malým příspěvkem v Kynžvartě ke spisovatelům, kteří psali jiným jazykem než českým, jako Ebner-Eschenbachová, Grillparzer „Pramátí“ čerpanou z pověsti z moravských Velkých Losin nebo Ad. Stifter, přítel kynžvartského knihovníka Paula Ratha, „Domem v růžích“, jehož námět je vzat přímo z kynžvartského zámku.

V podrobnostech o jednotlivých rukopisech je *nutno odkázat na popisy* dále následující. Popis je proveden ustálenou formou s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem kynžvartských kodexů. Poznámky, které popisy provázejí, jsou širší, protože jde často o kodexy cizí, a jsou zaměřeny jak na formální stránku rukopisu nebo jeho oddílu, zvláště na jeho výzdobu, tak i na obsah textu. Literatura je citována zejména tehdy, když jde o pojednání o kynžvartském rukopisu nebo o vysvětlení jeho textu. Obdobným způsobem jsou provedeny odkazy na jiné rukopisy nebo na jejich popisy. V úpravě příloh byly sledovány osvědčené vzory soupisů rukopisů a vzhledem k mezinárodní paleografické akci, do níž se zapojila též svou prací Komise pro soupis rukopisů při

Československé akademii věd, byl připojen seznam datovaných explicitů. Je-li toho třeba, je příloze nebo rejstříku předeslána vysvětlující poznámka, jinak platí běžný uzus.

Jak vyplynulo z předchozích výkladů, jsou kynžvartské rukopisy odlišné od jiných českých a moravských zámeckých kodexů, a proto jejich soupis si vyžádal práci, která odpovídala tomuto významnému celku. Základní průzkum v Kynžvartě jako při jiných soupisových pracích jsem započal spolu s prof. dr. M. Boháčkem. Když r. 1960 připadl na mne úkol definitivně vypracovat soupis kynžvartských rukopisů, zařadil jsem do průvodních poznámek také výsledky s odkazy na studie, k nimž samostatně a v různých publikacích dospěl prof. Boháček. Jemu patří můj prvý dík.

Správa zámeckých knihoven při knihovně Národního muzea v Praze a její vedoucí dr. Pravoslav Kneidl mi vyšli vždy ochotně vstříc. Z bohatých svých zkušeností a znalostí zámeckých knihoven mi poskytl dr. Bohumír Lifka kromě cenných rad i důležitý materiál, zvláště pro vyhledání rukopisů nezjištěných při prvním průzkumu. Oběma, dr. Kneidlovi i dr. Lifkovi, za tuto pomoc děkuji.

Děkuji též všem vědeckým ústavům, knihovnám a archivům, které mi pomáhaly při vyhledávání potřebného aparátu k řešení sporných otázek.

S vděčností vzpomínám prof. dr. Jar. Ludvíkovského (Brno), který mi radil při práci, zejména pokud jde o středověkou literaturu, a který mi svým přispěním, jímž daleko převýšil funkci recensenta, napomáhal při řešení závažných otázek.

Díky jsem zavázán zahraničním vědcům, kteří se ujali studia některých kynžvartských kodexů, a tak přispěli k prohloubení výsledků soupisu. Jsou to pí dr. Jadwiga Karwasińska (Warszawa), vydavatelka vojtěšských legend, a badatelé o humanismu prof. G. Billanovich (Milán), prof. P. O. Kristeller (New York) a prof. Guido Kisch (Basilej).

Jsem zavázán díky všem ostatním, kdož mi přispěli radou a pomocí.

V Praze a v Brně dne 24. června 1964

František Čáda

LES MANUSCRITS DE KYNŽVART

Résumé

1. *Etat actuel de la bibliothèque.* — 2. *Fonds original.* — 3. *Organisation, bibliothécaires.* — 4. *Reliures, estampilles.* — 5. *Bibliothèque de l'archevêque Lothaire.* — 6. *Autres fonds de la famille des Metternich.* — 7. *Bibliothèque du monastère d'Ochsenhausen.* — 8. *Restes des autres bibliothèques.* — 9. *Acquisitions ultérieures.* — 10. *Collection de Karl Huss.* — 11. *Manuscrits de la bibliothèque de Richard Metternich.* — 12. *Transferts, perles, manuscrits mis en dépôt.* — 13. *Bohemica.*

C'est la Bibliothèque du Musée National de Prague qui fut chargée, après la deuxième guerre mondiale, de l'administration des bibliothèques des différents châteaux de la Bohême et de la Moravie. Comme la plupart des bibliothèques des châteaux possédaient nombre de manuscrits précieux, la Bibliothèque du Musée National décida de confier l'étude et le catalogage de ces manuscrits aux travailleurs de la Commission scientifique pour l'étude des manuscrits près l'Académie tchécoslovaque des Sciences. En dehors du catalogage et de l'étude des grands fonds de manuscrits, p. e. celui des manuscrits de la Bibliothèque universitaire d'Olomouc (à l'heure actuelle de la Bibliothèque scientifique d'Etat de la même ville), cette Commission est chargée de la recherche des manuscrits conservés aux bibliothèques des différents châteaux (p. ex. en Bohême, au château de Mnichovo Hradiště et au château fort de Křivoklát, en Moravie, au château de Bítov près de Znojmo et au château de Lysice près de Brno). Les travailleurs de la Commission ont déjà publié les relevés des manuscrits provenant des châteaux suivants: Mladá Vožice (de nos jours, ces manuscrits sont conservés au Musée du Livre de Žďár en Moravie), Rájec près de Brno, Bludov près d'Olomouc en Moravie septentrionale (manuscrits de la famille des Žerotín) et Hradec près d'Opava.

Parmi les fonds des manuscrits des châteaux, c'est le fonds des manuscrits conservés à la bibliothèque du château de Kynžvart en Bohême occidentale qui a attiré de tout temps l'attention des chercheurs du pays ainsi que des érudits étrangers. Comme on ne connaissait, jusqu'à présent, que quelques „codices“ de ces manuscrits, on a chargé la Commission mentionnée de l'étude des manuscrits de la bibliothèque de Kynžvart.

1. La bibliothèque du Château national de Kynžvart (Kunigeswart, Königswart), situé en Bohême occidentale près de Mariánské Lázně (Marienbad), n'a guère changé au cours des cent dernières années environ. Suivant les anciennes méthodes en usage dans les bibliothèques, les manuscrits de la biblio-

thèque de Kynžvart ont été classés au fonds général de livres de sorte qu'ils ne formaient pas une collection spéciale. Comme il n'y avait pas non plus, jusqu'à présent, de catalogue indépendant des manuscrits, ces derniers ne sont que difficilement accessibles. Les manuscrits de la bibliothèque de Kynžvart sont conservés dans deux salles de l'aile nord et dans une salle de l'aile principale (frontale) du château.

2. C'est Clemens Venceslaus Nep. Lotharus, prince de Metternich, homme d'Etat et chancelier autrichien (1773—1859), qui avait fondé la bibliothèque de Kynžvart. Après la reconstruction du château ayant eu lieu au cours des années 1833—1839, il y fit installer la bibliothèque contenant plus de 37.000 volumes. Sur l'ordre du chancelier on transféra au château de Kynžvart les livres de la bibliothèque de la famille des Metternich ainsi que les livres et les manuscrits du monastère aboli de l'ordre des Bénédictins d'Ochsenhausen au Württemberg. A ce fonds de base Metternich fit joindre plus tard des manuscrits qu'il avait achetés ou reçus en don ou bien qu'il avait fait transférer à Kynžvart des bibliothèques de ses autres châteaux. Dans la seconde moitié du 19e siècle, Richard Metternich, fils du chancelier, ministre autrichien à Dresde et ambassadeur d'Autriche à Paris, fonda à Kynžvart sa propre bibliothèque où l'on ne trouve, cependant, après le transfert du legs littéraire d'Alexandre Dumas père et de sa fille Marie Alexandre, que très peu de manuscrits.

3. Le chancelier Metternich, fondateur de la bibliothèque, dépensa bien des soins pour faire classer des livres de la bibliothèque de Kynžvart et prit des mesures nécessaires pour en assurer une administration professionnelle. Le catalogue de base (No 147) fut dressé par le bibliothécaire Heinrich Schiel, tout d'abord sous forme d'un fichier et, plus tard, également sous forme des volumes (catalogue des auteurs, dressé en 1845, et catalogue systématique, dressé en 1853). Les catalogues de H. Schiel restent encore de nos jours en vigueur. Pendant l'activité de Paul Rath, successeur de H. Schiel dans sa fonction de bibliothécaire, le professeur Wilhelm Schum de Halle étudia les manuscrits de la bibliothèque et publia un compte rendu relatif à ses études dans la revue „Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde“ (V. 1880, 457—465). W. Schum ne nous laissa que la description de six „codices“, cependant son compte rendu est devenu la source le plus souvent utilisée pour connaître la richesse en manuscrits de la bibliothèque. Après le départ de Rath, il n'y avait pas de changements dans la bibliothèque de Kynžvart (la bibliothèque de Richard Metternich ayant été cataloguée à part) et c'étaient les secrétaires du château qui administraient toute la bibliothèque jusqu'en 1945 où elle devint propriété de l'Etat tchécoslovaque qui en assura l'administration.

4. Puisque la bibliothèque de Kynžvart était organisée comme un ensemble homogène, plusieurs manuscrits et livres (imprimés) furent dotés, avant d'être installés aux rayons, de nouvelles reliures uniformes; c'est alors que beaucoup de „supra libros“ ainsi que d'inscriptions sur les plats intérieurs ou sur les

feuilles de garde ont été détruits. Tous les manuscrits sont munis d'une petite estampille noire (10 × 6 mm) aux armoiries de la famille des Metternich. Les manuscrits provenant de la bibliothèque du monastère d'Ochsenhausen portent des estampilles de deux sortes. Sur la plus petite (20 × 18 mm) on voit l'image d'une maison d'où sort un petit bœuf et qui est entourée de la légende „SIG. BIBLIOTH. = OCHSENHUSEN.“. L'autre estampille (31 × 18 mm) de date, probablement, plus récente, a la forme d'un écu portant une image analogue surmontée de l'inscription „OCHSENHAUSEN“. Les estampilles nous sont d'un précieux secours pour discerner les manuscrits de la bibliothèque d'Ochsenhausen de ceux de la bibliothèque de la famille des Metternich.

5. Pour étudier l'histoire de la bibliothèque de Kynžvart et de ses manuscrits il faut partir du noyau de la bibliothèque de famille des Metternich, fondée par l'archevêque-électeur Lothaire de Trèves (Trier). L'archevêque Lothaire (1551—1623) rassembla une collection de grande valeur qu'il avait augmentée d'une part par les dons et d'autre part, par les achats réalisés au cours de ses voyages. De même, les liens amicaux entre lui et le roi de France Henri IV. (1553—1610) s'avèrent très féconds pour sa bibliothèque. C'est ainsi que de toute probabilité il a reçu du roi Henri IV, en témoignage de son amitié, le premier tome de l'Évangélaire dont le chancelier Metternich fit mention dans son introduction au catalogue de la bibliothèque de Kynžvart. Le chancelier Metternich y raconte que son père François Georges Charles Metternich, visitant en 1783 la bibliothèque de Paris, découvrit le deuxième tome de l'Évangélaire qui ressemblait d'une manière frappante au volume de l'ancienne bibliothèque de l'archevêque Lothaire, conservée à la Maison des Metternich à Coblenze. Le père du chancelier rendit le premier tome de l'Évangélaire à la bibliothèque royale de Paris où le chancelier Metternich le vit en 1803. L'archevêque Lothaire n'a cessé d'enrichir progressivement sa bibliothèque. C'est sans doute à lui que revient le mérite d'avoir enrichi la bibliothèque de plusieurs chroniques parmi lesquelles il convient de citer „Johannis Bertels Tractatus de origine Trevericae civitatis“ (No 65) et „Chronica archiepiscoporum Magdeburgensium“ (No 91). Ce qui est pour nous d'un intérêt particulier, c'est le petit album „Angedenkenbuch“ (No 146), orné de nombreuses peintures de l'époque, qui contient des signatures des personnages de marque de l'Allemagne, de l'Italie et de la France avec lesquels Lothaire entretenait des relations amicales.

6. Comme on l'a déjà dit, il est assez difficile de discerner les livres de l'archevêque Lothaire des autres livres ainsi que des livres qui sont parvenus plus tard dans la bibliothèque de la famille des Metternich. En 1623, l'archevêque Lothaire légua sa bibliothèque à ses cinq neveux, fils de son feu frère Joh. Dietrich Metternich. Les héritiers réunirent toute la bibliothèque dans leur maison natale à Coblenze où l'on ne cessa de la compléter jusqu'en 1794. Dans la plupart des cas, ces livres portent l'indication „Ex bibliotheca domus Trevericae“, quelquefois avec la notice supplémentaire „baronum a Metternich-

Winneburg-Beilstein“. Parmi ces manuscrits, on peut trouver des „codices“ de provenance française, parfois richement enluminés, p. ex. „Les ordonnances de l'ordre de la toison d'or“ (No 25), „Histoire de France“ (No 85, 86), „Pseudo-Alberti, recte Hugonis de Ripelin La somme abrégée de la théologie“ (No. 11), „Psalterium“ (No. 56), „Pseudo- Ortholani Super lapidem philosophorum“ (No 36), „Nonnii Marcelli Compendiosa doctrina per litteras“ (No 88) etc. Pendant la guerre de 1794, on transféra les manuscrits avec les autres parties de la bibliothèque à la forteresse Ehrenbreitstein sur le Rhin. Lorsque la forteresse tomba entre les mains des Français, les commissaires de guerre emportèrent un grand nombre de manuscrits et de livres de valeur; le reste fut transféré au lycée de Coblenche, mais lors du transfert beaucoup de livres ont disparu. Ce n'est donc que les restes de la bibliothèque de famille conservée à Coblenche ainsi que de celle de l'archevêque Lothaire qui entrèrent en possession du chancelier Metternich.

7. C'est de la bibliothèque du monastère des Bénédictins d'Ochsenhausen, aboli en 1803 lors de la sécularisation des biens de l'Eglise, que le chancelier Metternich acquit le plus grand nombre de manuscrits de valeur. Le monastère fut fondé en 1100. Au début, le monastère n'avait pas son abbé à lui, mais il était sous l'autorité de l'abbé du monastère de Saint-Blaise de Schwarzwald (in Monte Nigra). Aux termes de la charte de fondation, le monastère d'Ochsenhausen faisait dériver ses droits, règlements et statuts du monastère de Fruttuaria (Fructuaria) en Italie. C'est pourquoi deux manuscrits: „Ordo de festivitatibus monasterii Fructuariensis“ (No 52) et „Ordo quotidianus monasterii Fructuariensis“ (No 78) attestent directement la connexité existant entre les deux monastères. La richesse en manuscrits de la bibliothèque du monastère d'Ochsenhausen est attestée par le rapport donné en 1765 par Martin Gerbert, abbé du monastère de Saint-Blaise (abbé de 1764 à 1793), dans son livre „Iter Alemannicum“ (1ère éd. en 1765, 2e éd. en 1773, éd. allemande en 1767), où il mentionna quelque 19 manuscrits de la bibliothèque d'Ochsenhausen. Metternich reçut le domaine d'Ochsenhausen en compensation de ses biens occupés par Napoléon, mais il ne le garda pas quoiqu'il ait demandé de pouvoir joindre à son titre de noblesse le complément „von Ochsenhausen“. En 1825, il vendit le domaine d'Ochsenhausen à la maison royale de Württemberg sous la réserve de pouvoir garder la bibliothèque dont il fit transférer les plus précieux manuscrits et imprimés dans ses autres bibliothèques, surtout dans celle de Kynžvart. Les autres livres qui avaient été éliminés, ont été vendus aux enchères ou transportés dans une papeterie.

Le plus ancien manuscrit de la bibliothèque de Kynžvart provenant d'Ochsenhausen (No 92) date du 9e siècle. Gerbert l'appelait „Heptateuch“, Schum „Pentateuch“, mais il contient en réalité une partie de l'Ancien Testament (Testamenti Veteris libri Levitici initio carentis, Numeri, Deuteronomium, Josue, Judicum, Ruth). Deux folios de garde contenant un fragment du livre

Judicum ne sont que de peu plus récents. A en croire leur étiquette, ces deux folios servaient jadis de couverture à l'œuvre musicale, due au compositeur Joh. Christian Fiebig, intitulée „Heptaphonum opus musicum“, datant de la seconde moitié du 18e siècle.

A côté des deux manuscrits mentionnés (No 52, 78), c'est encore une collection semblable intitulée „Consuetudines Hirsaugienses“ (No 58) qui se rattache aux règlements et statuts du monastère de Fruttuaria. Au monastère de Saint-Gall (monasterium Sangallense) se rattachent deux grands volumes de légendes (legendae, passiones et vitae) dont le premier s'ouvre par l'introduction de Walafrid Strabo qui est aussi l'auteur de la légende de Saint Gall ainsi que d'un intéressant épilogue. On trouve plusieurs volumes d'homélies dans l'ancienne bibliothèque d'Ochsenhausen, p. ex. „Haymonis Halberstatensis Homiliae“ (No 39), „Gregorii Homiliae super Ezechielem“ (No 43) avec le fragment du „tonarium“ précieux sur la feuille de garde. Parmi les autres sermons, citons „Homiliae super evangelium Joannis secundum b. Augustinum“ (No 93, 94) avec „b. Augustini De doctrina Christiana“ en annexe. Au „codex“ contenant „Paschasii Radberti De Sacramento corporis et sanguinis Christi“ (No 72) sont reliés les „Versiculi in computum“ (incipit „Rex fuit elatus“), de même au pénitenciaire qui avait jadis formé, au dire de Gerbert, un volume indépendant, sont reliés les „Passiones s. Blasii et Georgii“ en vers (No 75) et au récit de voyage d'Adamnani „De locis sanctis“ (No 69), deux lettres de Saint Bernard de Clairvaux (Claraevallensis). En dehors de ces manuscrits provenant du 12e siècle, la bibliothèque d'Ochsenhausen contient des manuscrits datant du 13e et du 14e siècle dont quelques-uns sont richement ornés. Outre „Petri Lombardi Sententiae“ (No 33), „Glossa magistralis in psalterium“ (No 90) et „Petri Comestoris Historia scholastica“ (No 100), on trouve dans la bibliothèque de Kynžvart le dictionnaire intitulé „Glossae Salomonis“ (No 57). Le texte de l'exemplaire conservé à la bibliothèque de Kynžvart est une rédaction plus large que celle du „codex“ conservé au monastère de Saint Gall. Iacobus de Voragine est représenté par la Légende dorée (Legenda aurea — No 49) et par des sermons (No 63). Le „codex“ composé de quelques manuscrits particuliers reliés ensemble et inauguré par l'œuvre intitulée „Defensoris Locociagensis Liber scintillarum“ (No 66) conserve le texte de l'„Historia Trium regum Johannis de Hildesheim“ qui revient dans une rédaction plus brève également dans un autre „codex“ (No 67). Au texte „A. M. T. S. Boethii Liber de consolatione philosophiae“ est rattaché le commentaire précieux de Nicolas Treveth (No 26). Parmi les ouvrages juridiques, il importe de citer „Consuetudines feudorum cum glossa Accursii“ (No 98) et, d'un autre volume (No 68, voir la note ibidem), le plus précieux manuscrit „Wernheri de Schussenried Compendium Decreti“, qui a éveillé l'attention bien méritée des chercheurs s'occupant du Decretum Gratiani. Dans le même volume composé, lui aussi, de plusieurs parties, se trouvent „Lamberti de Autissiodoro (d'Auxerre) Summula et summa logicae“

(No 68), œuvre très importante pour l'histoire de la logique, et ensuite „Summa Richardi Ad iniungendam poenitentiam“, ouvrage attribué auparavant à Prévostin. Enfin, il faut mentionner un grand recueil des travaux concernant l'histoire de la philosophie médiévale (No 80). On y trouve des traductions d'Aristote et des traductions pseudoaristotéliennes, généralement accompagnées de gloses d'Averroès et d'autres commentateurs, ensuite l'ouvrage de la Boétie „De Trinitate“ avec le commentaire de Gilbert Porretan ainsi que des extraits des œuvres d'Alpharabius, de Constantinus Africanus, de R. de Stanington, de Gerhard de Crémone et d'autres auteurs encore. Des fragments sur les vertus, inscrits dans le même „codex“ et intitulés ou „De quatuor virtutibus“ ou „De prudentia et aliis virtutibus“, sont désignés comme œuvres de Cicéron. Il s'agit d'une version modifiée de l'ouvrage „Formulae vitae honestae Martini Dumiensis“, attribué dans d'autres manuscrits à Sénèque. Dans son petit ouvrage Martinus a conservé, en effet, des épitomés de l'œuvre de Sénèque, mais comme ce dernier avait pris Cicéron pour point de départ de sa philosophie, les renvois à celui-ci, faits dans le recueil mentionné, ne sont pas sans importance (voir la note No 80).

De même, les manuscrits datant des autres siècles, p. ex. „Iacobi Vennd Manuale super regulam s. Benedicti“ (No 55) et „Necrologium Elchingense“ (No 48) ne sont pas moins remarquables.

8. Parmi les „codices“ de Kynžvart, de la date plus ancienne ainsi que plus récente, il y a quelques volumes munis de notes des propriétaires autres que ceux des grands fonds d'autrefois. Quelques propriétaires sont incontestables, p. ex. le monastère d'Elchingen qui possédait à l'origine le nécrologe mentionné (No 48) ou Jean Louis de la Haye O. F. M., donateur de la Chronique de Francfort (No 64), dont le nom est expressément cité. Par contre, le nom „Udalricus Durner“, de toute probabilité le nom du propriétaire d'une bibliothèque, ne figure que dans les trois manuscrits mentionnés et ne peut être vérifié.

9. Même après l'installation de la bibliothèque de Kynžvart, Metternich l'enrichissait d'autres livres acquis par achat ou le plus souvent par don. Il faut citer, au premier lieu, le recueil des poèmes bucoliques (No 1) que le chancelier acquit sans doute grâce à ses relations italiennes. La science italienne démontra que ce manuscrit, contenant aussi l'éclouge de Joh. Ant. de Favenzia (Faenza), poète inconnu jusqu'à présent, avait jadis appartenu à la bibliothèque de Giovanni Boccaccio de Certaldo et qu'il avait été écrit par la main de Giovanni Jacobi Boccaccio de Certaldo, petit-fils du poète. Comme un autre don précieux, citons le manuscrit de la pièce de Lope de Vega „Comedia famosa de la reyna María“ (No 145). Le donateur, le duc espagnol Osuna, ainsi que Metternich et l'hispanisant Wolf, professeur de Vienne, étaient tous d'avis qu'il s'agissait de l'autographe de Lope. La science littéraire contemporaine ne partage pas cette opinion. Ses objections sont justes, tout de même elles ne con-

testent pas la valeur du manuscrit. C'est le texte unique de cette pièce et à la feuille de titre se trouve la signature autographe de Lope de Vega.

La bibliothèque fut également enrichie par le don de la copie d'un petit ouvrage de Johann Sebastian Grüner "Uiber die ältesten Sitten und Gebräuche der Egerländer", créé sur l'initiative immédiate de Joh. Wolfgang Goethe. A côté de l'ouvrage "De l'intérêt et du devoir des souverains et des peuples ou principes de politique" par Paoli-Chagny (1821, No 84), écrivain politique français, il faut attirer l'attention sur une œuvre de première importance pour l'histoire des débuts du 19e siècle ainsi que pour la solution des problèmes rattachés au détronement de Napoléon. Cet ouvrage de plusieurs volumes (No 12—15) contenant des copies des documents et intitulé „Geschichte der zweimahligen Thronsetzung und zweimahligen Verbannung des französischen Kaisers Napoléon Bonaparte", fut composé sur l'ordre direct de Metternich. Une autre œuvre inachevée, „Matériaux pour l'histoire de la guerre entre l'Autriche et la France en 1809" (No 120), se rattache également aux guerres de Napoléon. Le chancelier Metternich se procurait lui-même différents renseignements indispensables à son travail politique ou on lui soumettait des projets dont quelques-uns se sont conservés à la bibliothèque de Kynžvart, p. ex. le manuscrit de Flam. Baratelli „Progetto di costituzione par la Confederazione Italiana" (1816, No 127). L'origine de ce manuscrit doit être cherché dans l'intention du chancelier Metternich de constituer une confédération dite „Lega Italiana". En dehors des manuscrits cités, nous y trouvons des renseignements sur la situation économique de la Vénétie (No 10, 27), de la Dalmatie (No 23), de la Serbie (No 82) et de la Lombardie (No 119).

10. C'est sur l'initiative de Johann Wolfgang von Goethe que le chancelier Metternich acheta les collections de Karl Huss en lui confiant en même temps la charge des collections installées au château reconstruit. Karl Huss était originaire de Cheb où son père remplissait, jusqu'à l'abolition de la juridiction municipale, la fonction de bourreau. Huss a fait des études privées. Il s'est consacré — à côté de la médecine naturelle — à ses activités de collectionneur en enregistrant les résultats des recherches. En tant que collectionneur, il fit connaissance de Goethe et le poète l'invita à l'aider dans ses études d'histoire naturelle. Huss fut l'auteur d'une grande chronique de la ville de Cheb et de ses environs (No 151—160) qu'il a accompagnée, à côté de ses propres dessins, relativement réussis, de quelques documents originaux.

11. La plus récente partie de la bibliothèque de Kynžvart dut son origine aux intérêts privés de Richard Metternich, fils du chancelier, et de sa femme Pauline Metternich - Sándor von Slawnitza. Richard Metternich était ministre autrichien à la cour saxonne de Dresde (1856—1859), plus tard ambassadeur à la cour française de l'empereur Napoléon III. Sa bibliothèque ne compte que peu de manuscrits dont seul le petit cahier de croquis, contenant une comédie française de Pauline Metternich (No 161), est intéressant. Il est d'autant plus

intéressant qu'il contient aussi le dessin exécuté par Pauline Metternich et représentant le chancelier Metternich sur son lit de mort. La bibliothèque de Richard Metternich était plus riche en manuscrits au temps où elle possédait parmi ses fonds le legs littéraire d'Alexandre Dumas père et celui de sa fille (voir la partie 12).

12. Au cours d'un siècle et demi, quelques manuscrits furent transférés en dehors de la bibliothèque de Kynžvart. Il y a, relativement, peu de manuscrits qui n'ont pas été retrouvés (*desiderata*). Trois „codices“ d'Ochsenhausen (No 148—150), catalogués encore par Gerbert, ne l'étaient plus par H. Schiel. Ils se perdirent peut-être à l'occasion du transport de la bibliothèque d'Ochsenhausen à Kynžvart ou ils étaient transférés dans une autre bibliothèque des Metternich. On ne les cite au relevé des manuscrits que pour compléter le nombre des manuscrits d'Ochsenhausen.

Après avoir pris en possession le château de Kynžvart, l'Etat tchécoslovaque fit transférer quelques manuscrits de la bibliothèque à d'autres endroits. C'est ainsi que la grande collection d'Alexandre Dumas père et de même le legs littéraire de sa fille Marie Alexandre furent transférés, à titre de prêt à perpétuité, aux Archives centrales d'Etat de Prague. Marie Alexandre a légué cette collection précieuse à Richard Metternich en reconnaissance de la générosité avec laquelle il avait offert un asile à son père âgé. D'après la recherche d'archives, on y trouva 62 manuscrits. Richard Metternich transféra probablement quelques manuscrits du legs à Vienne où ils ont été vendus en 1907, avec toute la bibliothèque du palais des Metternich. Ce sont des manuscrits suivants: Alexandre Dumas, Fragment du livre intitulé *La terreur Prussienne à Francfort* (1866); Marie Alexandre Dumas, *Prologue de ma vie* (1876).

Le chancelier Metternich acquit de plus — par don ou par achat — une grande collection des manuscrits et des livres orientaux qui fut transférée après l'année 1950 à la bibliothèque de l'Institut oriental de l'Académie tchécoslovaque des Sciences. Deux manuscrits (No 43, 46), déposés pour le moment à la bibliothèque de l'Institut, n'appartiennent point à cette collection, mais ils figurent quand même, à titre d'intégrité, sur le relevé.

13. Parmi les manuscrits de la bibliothèque de Kynžvart, ce sont les *bohemica* qui sont d'un accès facile. Pour la plupart, ils sont écrits en latin ou en allemand. Comme la source de l'histoire tchèque la plus ancienne citons *Passio s. Adalberti episcopi et martyris auctore Brunone Querfurtensi* (inc. „Nascitur purpureus flos“) (No 40cc). D'après la recherche nouvelle, *Passio s. Gorgonii cum praefatione et epilogo* (No 41 vv) provient de Saint Adalbert. Dans un „codex“, provenant de la Moravie méridionale, sont conservés la collection de lettres de Jean de Capistrano (No 62), des vers intitulés parfois *De compactatis Bohemiacis* (inc. „Multis annis iam transactis“) et des vers sur l'interrègne (inc. „Si non esset rex“ et „Quod fatuis regitur“).

Pour plus de détails, nous renvoyons le lecteur au présent catalogue des manuscrits ainsi qu'à sa préface en langue tchèque.

Les manuscrits ont été catalogués d'après les règles générales de catalogage en usage. En tenant compte de particularités individuelles des „codices“ de la bibliothèque de Kynžvart, les notes concernent aussi bien le côté formel du manuscrit que le contenu du texte. La littérature est citée lorsqu'il s'agit d'un ouvrage relatif à l'un des manuscrits de Kynžvart ou d'une explication du texte. L'annexe ou l'index respectifs sont précédés, au besoin, d'une note explicative; dans les autres cas, on observe les règles en usage.

*

Ce m'est un agréable devoir d'exprimer ici ma profonde gratitude à tous ceux qui m'ont secouru dans mon travail consacré à l'étude des manuscrits du Château national de Kynžvart. Mon travail a été facilité aussi grâce au concours gracieux de la Bibliothèque du Musée National de Prague et du dr. Pravoslav Kneidel, chef de l'administration des bibliothèques des châteaux, ainsi qu'au concours du dr. Bohumír Lifka qui m'a donné beaucoup de conseils et de matériaux. Je tiens à exprimer ma reconnaissance également au prof. dr. Jaroslav Ludvíkovský (Brno) pour ses renseignements très utiles concernant les problèmes de la littérature latine médiévale.

Enfin, je suis très obligé à quelques savants étrangers de leurs précieuses observations. Ce sont: Mme Jadwiga Karwasińska (Varsovie), éditrice de la légende de St. Adalbert, et les spécialistes des études humanistes, professeurs G. Billanovich (Milano), P. O. Kristeller (New York) et Quido Kisch (Bâle).

Traduit par Konstantin Jelínek

LITERATURA

- AUS METTERNICH'S nachgelassenen Papieren. — Wien 1880—1884, 8 sv. — Hsg v. Richard Metternich, geordnet u. zusammengestellt v. A. v. Klinkowström (též francouzsky a anglicky).
- BALBI (Adrien), Essai statistique sur les Bibliothèques de Vienne. — Vienne 1835 (s. 98—100).
- FUKS (Ladislav), Zámek Kynžvart, historie a přítomnost. — Karlovy Vary 1958.
- GERBERT (Martin), Iter Alemanicum, accedit Italicum et Gallicum. — Typis San-Blasianis 1765 pp. 210—217; 2. vyd. 1773 pp. 222—229; německé pod tit: Reisen durch Allemanien, Welschland und Frankreich ... in das Deutsche übersetzt ... von J. L. K. — Ulm, Frankfurt u. Leipzig 1767, pp. 197—204.
- GÖRNER (Josef), Rodinný archiv metternišský ve Státním ústředním archivu v Praze, (Archivní časopis 1959, s. 144—150).
- KYNŽVART, státní zámek. — 1. vydání Praha 1954. V tom zvláště: Lifka (Boh.), Zámecká knihovna v Kynžvartě, s. 15—19, Rokyta (Hugo), J. W. Goethe a západní Čechy, s. 20—23, Ulrichová (Marie), Po stopách francouzské literatury a historie v Kynžvartě, s. 24—26; 2. vyd. Praha 1961. V tom zvláště: Lifka (Boh.), Zámecké knihovny v Kynžvartě, s. 18—22, Rokyta (Hugo), J. W. Goethe a Kynžvart, s. 22—24.
- LIFKA (Bohumír), Staré knižní značky z českých a moravských krajů, 3. pokračování. — (Zprávy spolku sběratelů a přátel exlibris v Praze, čís. 15. s. 3—4).
- METTERNICH-SÁNDOR (Pauline), Geschehenes, Gesehenes, Erlebtes. — 1. vyd. Wien 1920. — Též vyd. švýcarské pod tit. Éclair du Passé (Zurich 1922) a francouzské pod tit. Souvenirs d'Enfance et de Jeunesse (Paris 1922). (Celkem s cizojazyčnými vydáními zaznamenáno 14 vydání).
- SRBIK (Heinrich von), Metternich. — München 1925. 2. svazky
- SCHUM (W.), Mittheilungen über die Fürstlich-Metternich'sche Bibliothek auf Schloß Königswart in Böhmen. (Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde, V. Bd., Hannover 1880. s. 457—465).

Strany a ostatní literatura jsou citovány v textu předmluvy a při soupisu rukopisů v poznámkách k jednotlivým oddílům rukopisným.

ZKRATKY A VYSVĚTLIVKY

Abbreviaturae et explicationes

AASS.	Acta Sanctorum (tom., ddtó)	
adscr.	připsáno	adscriptum
b.	blahoslavený	beatus
cf.	srovnej	confer
č., čís.	číslo	numerus
ed.	vydal, vydání	edidit, editio
e. g.	například	exempli gratia
ex.	ke konci (v 3. třetině století)	exeunte (saeculo)
ff., fol.	listy, list	folia, folium
FRA	Fontes rerum Austriacarum	
Gerbert	Martin Gerbert, Iter Alemanicum (prvé číslo vyd. 1765, druhé 1773) cf. literaturu	
G. W.	Gesamtkatalog der Wiegendrucke, A - Fe Leipzig 1925 sq.)	
Hain	Lud. Hain, Repertorium bibliographicum (reprint 1925)	
Hain-Copinger	W. A. Copinger, Supplement to Hain's Repertorium bibliographicum (1895—1902)	
i. e.	to jest	id est
in.	na počátku (v 1. třetině století)	ineunte (saeculo)
in saec. saec.	in saecula saeculorum	
kap.	kapitola	caput, capitulum (-a)
l. c.	na uvedeném místě	loco citato
med.	uprostřed (století, v 2. třetině)	medio (saeculo)
MGH	Monumenta Germaniae Historica (SS:scriptores)	
ms., mss.	rukopis, rukopisy	manuscriptum (-a)
num.	číslo	numerus
pag., pp.	strana, strany	pagina, paginae
pap.	papír, papírový	charta, chartaceus
perg.	pergamen, pergamenový	membrana, membranaceus
PG.	J.-P. Migne, Patrologiae cursus completus, series graeca	
PL.	J.-P. Migne, Patrologiae cursus completus, series latina	
post.	později	posterius
pozn.	poznámka	nota, adnotatio
předs. před.	předsádka přední	in folio praeligato
před. zad.	předsádka zadní	in folio adligato

příd. před.	přídeští přední	in operculo superiore intrinsecus
příd. zad.	přídeští zadní	in folio inferiore intrinsecus
q. d.	tak zvaný, řečený	quod dicitur
s.	svatý (á, -é)	sanctus (-a, -um)
Schum	W. Schum, Mitteilungen über die fürstl. Metternich'sche Bibliothek auf dem Schloß Königswart (v. literaturu)	
sec.	podle	secundum
ss.	svatí (-é)	sancti, sanctae (etc.)
skladba kodexu	složky, jejich pořadí	codicis foliorum ordo
sq.	následující	sequens (etc.)
srov.	srovnej	confer
t.	díl, svazek	tomus, tomi
Thorndike-Kibre	Lynn Thorndike and Pearl Kibre, A Catalogue of Incipits of Mediaeval Scientific Writing in Latin (1937) (datky citovány nezkráceně)	
univ. knih.	univerzitní knihovna	bibliotheca universitatis
v.	viz	vide
vaz.	vazba	tegumentum, involucrum
†	prázdné (nepopsané)	vacat, vacant
(*)	označuje poznámku k oddílu	nota ad codicis partem spectans
*	hvězdička před bibliografickým údajem: záznam literatury dosud nedostupné	

SOUPIS RUKOPISŮ

Catalogus codicum manu scriptorum

1

2 D 4
(11 B 30)

Perg., XV. in., 90 ff., 27,5 × 19 cm, vaz. celokož. se zlac. hřbetem „Diuers. Buccol. Libri.“ Razítko metternichovské.

(*) Historie a rozbor celého kodexu, jemu příbuzné mss. v. Giuseppe Billanovich, *Testi bucolici del Boccaccio (Italia medioevale e umanistica, IV, 1961) 201—221.*

Skladba kodexu: 11. IV (f. 88) + 1. I (f. 90). Reklamanty.

Přední přidešti: (konspekt z XVIII. stol.)

(**Liber carminum bucolicorum**)

(a) 1a—25b: „Viri preclarissimi atque poete insignis **Francisci Petrarce de Florencia**, Rome nuper laureati, **Buccolicum carmen** incipit in XII eglolis distinctum, quarum prima intitulatur ‚Parthenias‘. Collocutores autem sunt Monicus et Siluius.“ „Siluius: / Monice, tranquillo solus tibi conditus antro / et gregis et ruris potuisti spernere curas × Incipit egloga XIIa, cui titulus est ‚Conflictatio‘. Collocutores autem sunt Multivolus et Volucer. Multivolus: / Que nova fers, Volucer? Quisnam stupor? Unde vehis te ? ... / ceca rotat fortuna fidem, regit omnia fatum. / I. Nunc in rebus spem certam pone secundis.“ „Explicit ‚Conflictatio‘ egloga XIIa et ultima viri preclarissimi ac poete insignis Francisci Petrarce de Florencia, Rome nuper laureati, Buccolicum carmen explicit feliciter amen.“ „I(oannes) B(occaccii)“.

(*) Na prvných ff. četné drobné marginální a interlineární glossy. Ed. cf. Ant. Avena, *Il bucolicum carmen (In onore Fr. Petrarce, Padova 1904) 95—165.*

(b) 26a—28a: „Viri preclarissimi atque poete insignis **Johannis Boccacii de Certaldo Epistola explanatoria eglogarum** in carmine suo bucolico ad honorandum virum ac sacre theologie doctorem, magistrum Martinum de Signa de Florencia, ordinis heremitarum s. Augustini.“ „(T)heocritus Siracusanus poeta ut ab antiquis accepimus, primus fuit, qui greco carmine bucolicorum excogitavit stilum × tuus in omnibus Johannes Boccacius Certaldi, VI idus octobris amen.“ „Viri preclarissimi ac poete insignis Johannis Boccacii de Certaldo epistola explanatoria eglogarum in suo carmine bucolico ad honorandum virum

ac sacre theologie doctorem, magistrum Martinum de Signa de Florencia, ordinis heremitarum s. Augustini, explicit feliciter.“

(*) Cf. ed. Aldo Fr. Massera, Giovanni Boccaccio Opere latine minori (Bari 1928) 216—221 (epist. cca 1374).

28b—66b: „Viri preclarissimi atque poete insignis **Johannis Boccacii de Certaldo** ad insignem virum Appenigenam Donatum de Prato Veteri, dilectum amicum suum, **Buccolicum carmen** incipit in XVI-cim distinctum eglogis, quarum prime titulus ‚Galla‘ est. Collocutores autem Damon et Tyndaris.“
 „Damon: / Tyndare non satius fuerat nunc arva Vesevi / et Gauri silvas tenera iam fronde virentes × Incipit egloga XVIa, cui titulus est ‚Aggelos‘. Collocutores autem sunt Appeninus et Aggelus“... / et cepisse novam. Surgunt ex montibus altis / sidera, sis mecum, nostro hoc tu iungito, Solon.“ „Explicit ‚Aggelos‘ egloga XVIa et ultima viri preclarissimi ac poete insignis Johannis Boccacii de Certaldo ad insignem virum Appenigenam Donatum de Prato Veteri, dilectum amicum suum. Explicit feliciter.“

(*) Ed. Massera l. c. 3—85. Dosavadní mss. (bez kynžvart. ms.), Vittore Branca, Tradizione delle opere di Gio. Boccaccio, I. (Roma 1958) 79—80.

(c) 66b—69a: „Celebris viri atque poete clarissimi **Dantis Alligherii de Florencia Buccolicum carmen** incipit.“ „Egloga prima, in qua solus loquitur autor.“ / „Vidimus albo patiente lituris (adscr. :) in nigris (!), / Pierio demulsa sinu modulamina nobis... (67b) Incipit eiusdem IIa, in qua autor solus loquens ... (68b) / Velleribus Colchis prepes detectus Eous / alipedesque alii pulchrum Titana ferebant × / omnia qui didicit, qui retulit omnia nobis. / Ille quidem nobis et nos tibi, Mopse, poimus.“ „Celebris poete Dantis Alligherii de Florentia Buccolicum carmen explicit. Est feliciter.“

(*) Cf. e. g. Dantes Alagherii Opera omnia II. (Leipzig 1921) 295—297, 303—305, M. Barbi et al., Le opere di Dante (Firenze 1921) 456—458, 460—463, E. Moore, Tutte le opere di Dante Aligherii (Oxford 1904) 186—187, 188—190.

(d) 69a—75a: (**Johannis de Virgilio carmina Danti Alagherii et Albertino Mussato**)

69a—70b: „Viri insignis Johannis de Virgilio Cesenati Buccolicum carmen incipit et huius egloga prima, in qua solus loquitur autor.“ (69b) „Johannes: / Forte sub irriguos colles, ubi Sarpina Rheno / obvia fit viridi niveos interlita crines × (70b) / sed lac pastori fors est mandare superbum, / dum loquor, en comites, et sol de monte rotabat.“ „Explicit‘ egloga Ia Johannis de Virgilio.“

(*) Cf. e. g. ed. l. c. Dantes Opera II., 297—300, Barbi l. c. 458—460, Moore l. c. 187—188 (i. e. Egl. responsiva ad Dantem).

70b—75a: „Incipit eiusdem IIa egloga, in qua solus autor loquens introducit Daphnim, Melibeum et Merim loquentes. / Tu modo Pieriis vates redimite corimbis, / cui pugnat patrio pro carmine vitifer Eujan × (74b) / Tu quoque letus eras, quando hec tibi leta canebam, / nunc datur, ut querula solemur arundine sortem.“ (75a) „Celebris viri Johannis de Virgilio Cesenati seu Bononiensis Buccolicum carmen explicit feliciter.“

(*) Cf. ed. P. H. Wicksteed and E. G. Gardner, *Dante and Giovanni del Virgilio* (Westminster 1902) 176—194 (i. e. Egl. ad Albertinum Mussatum).

(e) 75a—76b: „Viri conspicui Cheechi de Mileto Forliuensis Buccolicum breve carmen.“ „Incipit egloga Ia, in qua solus auctor loquitur. / Jam medium lucis contingere lumine fulvo / Gadibus et Phebum distare videbat Eonis (!) × (75b) / Hunc incepta vocant silvestri vigmine septa / alter abit multam Cererem prebere colonis.“ „Explicit egloga prima Chechi de Mileto.“ „Incipit eiusdem IIa, in qua solus loquitur Chechus: / Non tam prepetibus captabant ethera pennis / Gnosia iamdudum fugientes litora duro × (76a) / fama viri, meritos servat cui laurus honores, / finis erat, solitos repetebant cuncta recessus.“ (76b) „Explicit breve Buccolicum carmen conspicui viri Chechi de Mileto Forliuensis.“

(*) Ed. *Carmina illustrium poetarum Italarum*, tom. VI. (Florentiae 1720) 315—318 (e. g. bibl. Kynžvart. sign. 8 K 3). O autoru E. Carrara, Cecco da Mileto e il Boccaccio (*Giornale stor. della letter. Ital.* XLIII. 1904) 9 sq.

(f) 76b—88a: „Publii Maronis Virgilio Buccolicum carmen incipit in decem distinctum eglogis, quarum prima dicitur ‚Tytirus‘. Collocutores autem sunt Tityrus et Melibeus. / Tytire, tu patule recubans sub tegmine fagi / silvestrem tenui musam meditaris avena × (87a) Incipit Xa, cui titulus est ‚Gallus‘, in qua solus autor loquitur. / Extremum hunc, Arethusa, mihi concede laborem ... (88a) / ite domum sature venit Hesperus, ite capelle.“ „Explicit ‚Gallus‘, ecloga Xa Publii Maronis Virgilio. Buccolicum carmen explicit.“ „Johannes Jacopi de Certaldo scripsit die XI. mensis aprilis 1403.“

(*) U prvých 2 eklog velmi četné marginální a interlineární glosy. Cf. ed. e. g. P. Vergilio Maronis *Bucolica* (Mantuae 1938) 5—70.

(*) Foliem 88a končil původní kodex psaný jediným písařem, který se jmenuje na 88a (Joh. Jacopi i. e. Boccaccius de Certaldo, o něm cf. Billanovich l. c.), a který jej vyzdobil kreslenými ornamentálními červenomodrými iniciálkami v jednotné úpravě. Na 88b adscr. post.: „Hic liber bucholicorum est mei Antoni, condam ser Ben(edicti) de Lonzano (celé jméno vlastníkovo na místě jména asi původního vlastníka, které bylo předtím vyškrobáno a z něhož zbylo jen škrtnuté ‚de Verona‘), quem emi precio florenorum XXVI (? cena opět vyškrobána a přepsána, takže z původní ceny zůstalo jen čitelné ‚auri‘“)

a Lacario, olim Laurentii et fratre condam Alexii de s. Geminiano anno domini M CCCC° X° indicione IIIIa (!) et die XVIa januarii.“ Cf. Billanovich l. c. 205.

(g) 88b—89b (adscr. post.): (**Johannis Antonii de Faventia Egloga parvulla**)

88b: „Johannes Anthonius Ser Johannis Baptiste cancellario.“ „Non novi, cui rectius meam hanc parvullam eglogam destinarem, nisi tibi, vir disertissime × Precor autem humanitatem tuam, si hec egloga, ut Vergilius inquit, dat sine mente sonum, id non moleste feras. Nam pridie exercicii causa ad unam diecullam usque perduxi. Vale. Datum Faventie die 15. mai 1439.“

89a—89b: „Titulus ‚Philospathos‘. Collo(cutores) Entellus et Gallus. Galus: / Quid gemis, Entelle, leta inter pascua tristis? / Et graciles frondes lateque et dulcia Tempe ? × „Entellus: / Tu deus esto mihi, si sic et pulcer Apollo.“ „Explicit aegloga composita per Johannem Antonium de Faventia 1439 die 15. mai.“

(*) Psáno konceptně kursivou s korekturami in marg., kdež také stopy po rasurách, což dosvědčuje, že jde o vlastnoruční přípisek autorův. Cf. Billanovich l. c. 205—208, Aug. Compagna, *Civiltà umanistica Faentina* (II Liceo „Toricelli“, Faenza 1963) 310, 311.

90a: (Dřívější přideštlí se zkouškami písma)

(*) Zbytky písma rozluštil a zdůvodnil G. Billanovich l. c. 208 takto: „Ducati quatro“, „quatro ducati“, a níže: „1490. A dì 12 otubre ò prestà L. 4 (24?) parvorum a M° Lunardo da Udene, presenti M° Lu/// (?) Borsa e Pelegrino so fio a Baldisera barbiero... Rendete el dito i sorascriti denari a mi An///“ (?).

90b: ∅

2

2 D 24

Pap., XIX., 100 pp., 27 × 20 cm, vaz. polokož. černá

„Entwurf. Philosophie und theologie in einem prinzipe oder final: Was die menschliche seele sei? Mittelst vertretender religionscritic erstes newestes und letztes system in encyklopediä vom **Josef Malecki**, seiner k. k. apost. Mt. im ruthenischen nazional-bildungs-institute verwaltungsrat und landrechts-pensionist ... zu Lemberg 1862.“

(*) Text jen na pp. 1—84, pp. 85—99 „Inhalt und verzeichniss“. Vložen dvoulíst, na němž věnovací dopis Richardu Metternichovi s datem 20. IV. 1862. Na rubu titulního listu: „Originale hujus encyklopediae eminentissimi ac rever. ordinariati Leopoli ritus graec. cath. in auspiciis benignissimis jam subversatur“ (?).

3

3 D 22

Pa., XIX., 69 ff. + 4 tab., 26,5 × 21,5 cm, vaz. papír. červená s titulem na hřb. Razítko metternichovské.

„Uiber die ältesten sitten und gebräuche der Egerländer. Von Sebastian Grüner, magistrats- und criminalrath zu Eger.“

(*) Spisek o dějinách Chebska a jeho obyvatelích, zvláště z hlediska národopisného. Ed. Alois John, Sebastian Grüner, Über die ält. Sitten etc., 1825 für J. W. v. Goethe niedergeschrieben (Beiträge zur deut.-böhm. Volkskunde, IV. 1. Prag, 1901). Podněty k napsání tohoto spisku a jeho věnování Goethovi jsou podloženy korespondencí mezi Josefem Seb. Grünerem a Goethem (cf. Goethes Briefwechsel mit Jos. Seb. Grüner u. Jos. Stanislaus Zauper 1820 bis 1832, hsgbn. von August Sauer, Bibl. deut. Schriftsteller aus Böh., XVII, Prag. 1917, 73 n. 62). O stycích Grünera, který byl pomocníkem Goethovým při jeho přírodovědných studiích na Chebsku cf. cit. ed. 13 sq. Ibid. 14, 15 o mss. tohoto spisku, kynžvartský ms. označen v edici „C“. Materiál ke kynžvartskému ms. v Okres. archivu v Chebu, fond čís. 6 (Seb. Grüner), krab. 5.

(*) Kynžvartský ms. (a stejně tak i ostatní mss.) je doprovázen dobře maľovanými, barevnými tabulemi a to: I. Tanec v hospodě, II. Svatební průvod, III. Hostina o křtinách, IV. Pohřeb. (Proti dedikačnímu exempláři, nyní v Goethově a Schillerově archivu ve Výmaru, chybějí 4 tab. chebských krojů a jejich součástí.)

(*) Autor si pečlivě všímá, patrně z podnětu Goethova, i starého osídlení Chebska Slovany, zvl. rozbořem místních jmen, nyní ovšem leckdy již překonaným, a dále v písních, které zaznamenává chebským dialektem, vykládá jednotlivé lidové výrazy.

4

5 I 26

Pap., XVIII. ex., 60 pp., 19,5 × 26 cm, vaz. hnědá se zlaceným hřbetem zeleným. Razítko metternichovské.

„Quinti Horatii Flacci Sententiae cura principis W. Kaunitz-Rietberg in usum proprium collectae. MDCCLXXXVI.“

(*) Na před. předs. podpis „K. Metternich“. Na rubu 3. předsádky nalepena mědirytina dětské hlavičky s květy ve vlasech.

(*) Výpisky z básní Horatiových, které patrně sám si vybral státník a zahraniční ministr rakouský Václav Antonín z Kounic a Rietberku, který měl

zájem o klasickou literaturu. Ms. se dostal do knihovny jako rodinná památka na tohoto děda první manželky Kl. Metternicha Eleonory. Pag. 51—60: ∅

5

5 I 33

Pap., XIX. in., 24 ff., 19 × 12 cm, vaz. v červeném hedvábí.

„**Maria Feodorowna, kaiserin von Russland**, im charakterischen umrisse dargestellt.“

(*) Anonymní životopis carevny Marie Feodorovny, 2. manželky Pavla I., dcery pruského prince a vévody württemberského Fridricha Eugena a princezny brandebursko-schwedtské Frideriky Dorothee Sophie, která až do přestoupení na pravoslaví se jmenovala Sophia Dorothea Augusta Luisa (1759—1828). Cf. Encyklopedičeskij slovar XVIII. (Petěrburg 1896) 638. Fol. 21b—24b: ∅

6

*6 C 27

Pap., XIX., 30 ff., 14,5 × 8,5 cm, vaz. celokož., zlatě tlačená.

„**Uibersicht uiber die zum consumo der stadt Wien eingeführten oder inner den linien erzeugten gegenstände und der hierfür entrichteten verzehrungssteuergebür in den militär-jahren (1)830, (1)831 und (1)832.**“

(*) Tabulky uspořádané abecedně podle zdaněného zboží o výnosu daně na čáře, která byla zavedena v Rakousku cís. patentem 25. V. 1829. Cf. Slov. veř. práva I. 1927. 246.

7

*6 C 53

Desideratum. Podle katalogů „**Metternich's absterben und begräbniss I. R^{mi} Johannis von Schönneburg, churfürsten von Trier, und election ihre churfürstl. gnaden des h. Lotharii, des stammes von Metternich.**“ Ms. 1599, 105 ff. in fol.

(*) Podle záznamu v lístkovém katalogu byl originál odevzdán do archivu. V knihovně snad zůstal opis, zatím však nezvěstný. Na jeho místě je nyní tisk „**De arte poetica libri duo auctore R. P. Martino du Cygne. Coloniae apud Wilh. Metternich 1705.**“

8

7 C 11

Pap., XVIII./1., 25 ff., 36 × 25 cm, vaz. celokož., zlatě tlačená.

„Sammlung der vornehmsten theils erloschenen, theils noch gebräuchlicher schreibarten, nebst beigetzter aussprache und etlicher alphabeten, zahlen, bedeutung, schlüssel zur Chinesischen sprach, nebst verschiedener von gelehrten männern gebrauchten karakteren und einer angehängten sylben-tabelle aus allgemeinen wörterbuch, alten schriften und Leonhard Turneussen, alchim. mag., gezogen von ... Michael Christian von Rauner.“

9

7 D 13

Pap., XIX., 27 ff., 30 × 24 cm, vaz. papír., zlatě zdobená. Razítko metternichovské.

„Beschreibung der böhmischen landstrassen nach dem neuesten stand mit ende october 1834.“

(*) Titulní list zdočen rakouským orlem se stuhou „Ferdinand I., kaiser von Österreich, könig von Böhmen.“ Ms. kaligraficky psaný (podepsán „Schmidt“) s datem na konci „K.k. priv. oberbaudirektion, Prag am 12ten septemb. 1835. Paul Strobach, k.k. landes-oberbaudir.“ Tabelární seznam se jménem silnice, s údaji o směru, délce, šířce, provedení atd.,

10

7 D 16

Pap., XIX., 82 ff., 29 × 20,5 cm, vaz. perg. s červeným štítkem na hřbetě „Opuscolo del Co. de Viola.“

„Riflessioni apologetiche sullo stato economico della fu Repubblica di Venezia. Opuscolo del. nob. signor Andrea conte de Viola, giureconsulto, del fu conte Gio. Antonio, dedicato a sua altezza serenissima il Sig. Clemente Venceslao Lotario, principe di Metternich.“

(*) Na 7a in fi. dedikace datum „Venezia li 18. febbrajo 1819.“

11

8 C 11

(29 C sine)

Perg., XIV./1., IV + 244 ff., 38,5 × 28,5 cm, vaz. celokož. hnědá se zlac. hřb. se štítkem „Manuscript.“ Na Ia „Ex bibliotheca domus Trevericae baronum a Metternich, Winneburg und Beilstein etc.“

Skladba kodexu: 31. IV. Reklamanty. Od 1a orig. foliace.

(Pseudo-Alberti Magni, recte Hugonis Ripelin de Argentina Compendium theologiae veritatis in translatione franco-gallica)

Ia—IVa: „Cy commencent les rubriques de ce present volume, nomme le Somme abregie de theologie. Prologue × Cy fine la table des rubriques de ce present volume contenant sept livres.“

IVb: „Cy commence le prologue de ce present volume, qui se dit le Somme abregie de theologie, fait et compose par tres excellent docteur en theologie de l'ordre des freres prescheurs Albert le Grant, archevesque de Ratispone, comme on dist communement.“

1a—244a: „La haulteur de la verite theologienne, qui est un ray de la souveraine lumiere esclarcissant × (223a) De la yoye des cieulx. Il fault enumerer ... les quelles receptuera toute juste creature sans fin et sera beatifie selon ses merites, les quels nous donist le per, le filz et le saint esperit, amen.“ „Explicit.“

(*) Ms. je psán ve 2 sloupcích s rubrikami a s malovanými iniciálkami zdobenými zlatem.

(*) Incipity dalších knih: (41a) „Cy commence le second livre, qui parle de la creacion des choses.“ — (86a) „Cy commence le tiers livre et parle du premier chapitle du mal generalement.“ — (120a) „Cy commence le quart livre et parle ou premier chapitle de l'incarnation Ihesucrist.“ — (144a) „Cy commence le V-e livre intitulez des vertus.“ — (186b) „Cy commence le VI-e livre, qui parle des sacramens.“ — (227b) „Cy commence le VII-e et deurnier livre, qui parle de la fin du monde.“

(*) Francouzský překlad spisu „Compendium theologiae veritatis“, který v latinském originálu byl připisován Albertovi Velikému a někdy i jiným autorům. O autorství Hugona Ripelin de Argentina cf. GW. 604—611, Ueberweg, Grundriss d. Gesch. d. Philos. II¹¹ (1928) 416, Glorieux, Les maîtres en théologie de l'Univ. de Paris II (1934) 248 num. 351(v).

244b: ∅

12

8 D 6/1

Pap., XIX., XXII + 274 pp., 27 × 23 cm, vaz. celokož. zlatě zdob., na hřb. na štítku nápis analogický titulu. Razítko metternichovské.

„Geschichte der zweimahligen thronentsetzung und der zweimahligen verbannung des französischen kaisers Napoleon Bonaparte, das erstenmahl auf die insel Elba und das anderermahl auf die insel St. Helena in den jahren 1813, 1814 und 1815.“ „Geschichte der thronentsetzung und verbannung des fran-

zösischen kaisers Napoleon Bonaparte auf die insel Elba in den jahren 1813 und 1814. I^{ter} theil.“

(*) Pag. III—XXII „Inhalt“, pag. 1—2 „Vorrede.“ Vevázány četné rytiny osobností z této doby. Cf. pozn. u čís. 15 (8 D 6/IV).

13

8 D 6/II

Pap., XIX., XXVIII + 466 pp., 27 × 23 cm, vaz. celokož., zlatě zdobená, na hřb. na štítku nápis analogický titulu.

„Geschichte“ (etc. ut supra 8 D 6/1). „Geschichte der thronentsetzung und verbannung des französischen kaisers Napoleon Bonaparte auf die insel St. Helena in dem jahre 1815. II^{ter} theil.“

(*) Pag. III—XXVIII „Inhalt“, pag. 460—466 „Flüchtige schluszbemerkung“. Vloženy rytiny jako u č. 12 sign. 8 D 6/II. Cf. pozn. u č. 15 sign. 8 D 6/IV.

14

8 D 6/III

Pap., XIX., XII + 492 pp., 27 × 23 cm, vaz. celokož. zlatě zdobená, na hřbetě na štítku nápis analogický titulu.

81 stück beilagen zum I^{ten} theil“ (der geschichte der thronentsetzung des französischen kaisers Napoleon Bonaparte).

(*) Pag. III—XII „Inhalt der beilagen“. Opisy pramenů od „Proclamation an die deutschen fürsten“ od 7. I. 1813 do 16. IV. 1814. Vloženy rytiny jako u č. 12 sign. 8 D 6/I. Cf. pozn. u č. 15 sign. 8 D 6/IV.

15

8 D 6/IV.

Pap., XIX., XIV + 408 pp., 27 × 23 cm., vaz. celokož. zlatě zdobená, na hřbětě na štítku nápis analogický titulu.

„71 stück beilagen zum II^{ten} theil“ (der geschichte der thronentsetzung des französischen kaisers Napoleon Bonaparte).

(*) Pag. III—XIII „Inhalt der beilagen“ od 19. II. 1815 do 12. IV. 1821 (Napoleonův testament a 7 jeho dodatků, poslední z 25. IV. 1821).

(*) Podle „Flüchtige schluszbemerkung“ a podle příloh nebyly sestaveny tyto dějiny sesazení Napoleonova jen ze zájmu historického, ale patrně i za tím účelem, aby byla podeprěna některá opatření politická, zejména pokud šlo o pobyt Napoleonův na ostrově Sv. Heleně.

16

8 D 17

Desideratum. Podle katalogu bylo „Bar. Fein.“ „Ms. de l'ans III 1793—5.“

17

Desideratum. Podle katalogu: „Octavius de Strada, Simbola Romanorum imperatorum occidentis et orientis, regumque Hispanorum, Gallorum etc. Ms. 1599 in 4°, dedic. Lothario a Metternich, archiepiscopo Trevirensi.“

(*) Patrně opis Stradova díla věnovaný arcibiskupu Lotharovi, častěji se vyskytující v rukopisných sbírkách (cf. e. g. Boháček—Čáda, Žerotínské rukopisy bludovské, Cod. mss. Žerotiniani Bludovienses in: Sborník Národního Musea v Praze 1958, C/III. seš. 3—4, num. 75).

11 B 30

v. num. 1. sign. 2 D 4.

12 A 5

v. num. 153—155 sign. 29 C 1—7 (Hussova sbírka).

18

12 A 12

Pap., XIX., 14 ff., 35,5 × 23,5 cm, vaz. plátěná modrá. Razítko metternichovské.

„La divinità di Giesù Cristo. Prima predica recitata nella chiesa nazionale Italiana l'anno 1836 dal padre Andrea Marini, exdomenicano Veneto.“

19

12 A 15

Pap., XIX., 4 ff., 34,5 × 25,5 cm, vaz. plátěná, zlatě tlačená, na přední desce rakouský znak. Razítko metternichovské.

„Inno di omaggio alla sacra maestà di Ferdinando I., imperatore e re etc. etc. etc. il giorno 14. giugno 1835.“

(*) 8 básní. Ms. kaligraficky psaný, věnovaný podle podpisu na konci dedikace asi autorem „Guiseppe Meneghini, arciprete.“

20

12 A 28

Pap., XVII. med., VIII + 16 pp., 38 × 14,5 cm, vaz. celoplátěná, červená, na přední desce štítek s titulem. Razítko metternichovské.

„Instituzione del libro d'oro della nobiltà Veneta, descrizione famiglie nobili Veneti dei Corner, o sia Cornero famiglie 77 aggregate alla nobiltà Veneta nella guerra di Candia.“

(*) Na pag. 18 „1654. 17. gennaio“, nejmladší datum na pag. 4 „4. marzo 1665.“

21

12 A 31

Pap., XIX., IV + 36 pp., 40 × 25,5 cm, vaz. papír. bílá, na přední desce zkráceně titul. Razítko metternichovské.

„Paralello fra il r. teatro di s. Carlo in Napoli e l'I. R. teatro della Scala in Milano paragonati coi principali teatri antichi e moderni“

(*) Na pag. IIIa „Indice delle materie contenute.“

22

12 A 50

Perg., XVI. in., 55 ff., 31,5 × 21 cm, vaz. celokož. hnědá, zlatě tlačená, na přední desce Ukřižování s datem „1588“, na zadní desce opatský znak s týmž datem. Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

(Rituale monasticum)

1a: ∅

1b: (Ordo communicandi) „Communicando fratres sacerdos, quando jam tenet sacramentum in manu super patenam“ (etc.)

2a—7a: (Benedictiones rerum) „In Christo Ihesu, domino nostro“ (etc.).

(*) Rubricae: „Benedictio corporalium.“ „Prefatio eucharistalis.“ „Benediccio ampularum.“ „Seq. benediccio sacerdotalium indumentorum“ (etc.) in fine „Benediccio baculi.“

7a—9b: „Benediccio acolitarum includens alios minores“ (etc.)

9b—10a: „Sequitur ordinaccio exorcistarum“ (etc.)

10a—12b: „Item ordinaccio acolitarum“ (etc.)

12b—22a: „In reconciliacione ecclesie et cimeterii“ (etc.)

22b—30a: „Sequitur ordo benediccionum in summis festivitibus per totum annum“ (etc.)

(*) Za tímto oddílem rukou píšící na 1b—30a „Per fratrem Jacobum Vennd de Rauenspurg scripta in Ochsenhausen anno domini M CCCC XIII° ad iussionem Andree abbatis sui inibi tunc regentis.“

30a—32a: (**Ordo accipiendi novicios**) „Hi incensum debent offerre. Tunc prespiter“ (etc.)

32a—37a: „Incipit **modus et forma, quibus professio monastica fieri debet** sub s. Benedicti patris clarissimi regula deo militare volentibus“ (etc.)

(*) Vepsány krátké nápěvy na pětlinkovém systému.

37b (adscr. saec. XVII): „Fragen für ain convers brueder“ (etc.)

38a—38b: ∅

39a—44a: „Incipit **benediccio maior salis et aquae**“ (etc.)

(*) Za tímto oddílem na 44a rukou, která psala od fol. 39 (3. písař) „Fr. Jo. Merlin 1588.“

44b: ∅

45a—48b: (**Fragmentum responsorialis cum notis musicis**)

(*) Noty na pětlinkovém systému. Od 45a začíná nový oddíl zachovaný z jakéhosi kodexu, z něhož zbylo vazební křídlo.

49a—54a (adscr. saec. XVIII): „**Ordo faciendi professionem monasticam, accomodatus ad regulam et pontificale Romanum**“ (etc.)

54b—55b (adscr. saec. XVIII): „**Forma professionis**“ (etc.) — „Eadem forma pro conversis“ (etc.) — „Sacra preludia ad noviciorum ingressum“ (etc.)

23

*13 A 22

Pap., XIX., 182 pp., 37,5 × 23 cm, vaz. papír. tuhá.

„De' risparmi da poter fare nel presente governo della Dalmazia conciliabili coi veri vantaggi della provincia. Pensieri di un Dalmata“

(*) Conspectus: (3) „Della publica amministrazione in Dalmazia.“ (22) „Del militare e della forza territoriale.“ (27) „Della giustizia civile e criminale.“ (32) „Della agricoltura della cause del suo deperimento e dei mezzi di migliorara.“ (61) „Dell' industria.“ (64) „Del commercio.“ (122) „Dell' educazione e della scuole in Dalmazia.“ (152) „Del culto e della razioni, che puo avere il governo per esercitare una special sorvegliazna sulle popolazioni del rito greco in Dalmazia.“

24

*13 B 2

(29 C sine)

Pap., XVIII. in., II + 508 ff., 34,5 × 20,5 cm, vaz. celokož. červeno-hnědá, zlatě tlač., na přední desce supra libros velký znak metternichovský, na

hřb. zlatě „Laur. Frisii Cronicon Virceburgense 1500“. Na 1b „Ex libris Lotharii Godefridi Henerici baronis Greiffenlaw a Vollrath.“ „Dieses buch hab ich erstanden und meiner familienbibliothek einverleibt im april 1844. C. Metternich.“

Ia: ∅

Ib: (nalepen z jakéhosi kodexu nebo listu znak malovaný barvami s heslem „Spes mea Christus“ a s dedikací „Nobili et ingenuo adulescenti Ernesto Grospsfersfeldero (!) dicto in perpetuae amicitiae testimonium haec sua insignia fieri curavit Michael Mauritius a Schaumburg anno domini 1609.“)

IIa (XVIII. stol.): „Friese (:Laur.): geboren zu Mergenheim in Franken 1491... Diese abschrift mit sehr schönen miniatur-gemälden von Wlfg. Joseph Gögler gezierten, befindet sich jetzt in dem freiherrl. von Greiffenlaw-schen familien-archiv“ (etc.)

IIb: ∅

Ia: „Kurtze und ware beschreibung des hochgefreiten löblichen stifts Würtzburg ursprung.“ „Tomus primus. Wie der zu dem heiligen christlichen glauben kommen und von einem bischoff zu dem andern regiret worden. Authore Laurentio Frisaeo Francone.“

Ib: (ex libris ut supra)

2a: ∅

2b: (barev. malovaný velký znak würzburgský)

3a—b: „Kurzer inhalt diss buch“ (etc.)

4a—b: „Namen aller bischoffen zu Würtzburg und an welchem blatt ein jeder zu finden. Erster theil. St. Kilian × Lorentz. Anderer theil. Conrad 3. × Joh. Philipp von Greiffenlaw.“

(*) Folia opomenuta. Seznam biskupů je psán základní rukou písící oddíl (a) a obsahuje i jména biskupů uváděných v dodatku do r. 1712, který psal jiný písař (oddíl b). Z toho lze soudit, že kynžvartský kodex celý vznikl až počátkem XVIII. stol.

5a—b: ∅

6a—502b: (Erster theil) „Von st. Kilian dem ersten bischoffen zu Würtzburg. Sanctus Kilianus natione Scotus, professione coenobita... Das leben und marter des heiligen Kiliani... Der heilig Kilian, den man auch sonst Killemani gennant hat × (495b) Laurentius der Erst dis nahmens und 61. bischoff zu Würtzburg. Laurentius ex equestri ordine... (496a) Lorenz, der 61. bischoff ex equestri ordine... (496a) Lorenz, der 61. bischoff zu Würtzburg, des geschlecht von Bibra... (502a) ...Der aufgericht marmelstein und bildnuss ist etliche jahr hernach ohne ein grabchrift gestanden und zuletzt diese, so herr Lorentz Friess gemacht, eingehauen wordten... (502b) Princeps probus... et summa aequitas. Kunstspruch... mein lob und ehr.“

(*) Text je doprovázen četnými barevnými malbami znaků biskupů a měst; o nichž se v kronice mluví. Těchto znaků podle staršího počítání je 191,

Obsah vykládaných událostí je často zobrazován miniaturními malbami (podle staršího počítání 57, obvykle rozměru 11 × 15 cm), z nichž některé jsou význačné pro uměleckou nebo kulturní historii např. 19a (pohled na Würzburg), 32a (stavba kláštera Domus Salvatoris), 38a (počátek stavby dunajskorýnského kanálu), 65b (stavba dómu), 107a (dóm v Bamberce), 134b (vnitřek špitálu ve Würzb.), 142b (mniši v refektáři), 155b (pohřeb biskupa), 179b (koncil ve Würzb.), 195a (procesí), 207a (polní špitál řádu Něm. rytířů), 266b (říš. sněm ve Würzb.), 277b, 314a (vraždění židů), 355a (universita ve Würzb.) etc. Malíř měl zřejmě předlohy ve starších rukopisech.

(*) Kronika líčí události, které se sběhly za jednotlivých biskupů, a končí veršovanými závěry („lobspruch“, „kundspruch“).

(*) Rukopis je výtah z kroniky Lorenze Friesse, historika vých. Franků, autora též „Die Geschichte des Bauernkrieges in Ostfranken“, který žil 1491 až 1550 (cf. Buchberger, Lex. IV. 1932. 202, též v cit. ed. Ludewig Vorrede § 9, 10, Bonitas-Bauer pp. IX—X). Autorem výtahu je podle Joh. Petra Ludewiga „Geschichts-Schreiber v. d. Bischoffthum Wirtzburg“ (Franckfurt am. M. bei Th. Fritschen 1713) Johann Reinhard. Proto proti původnímu a úplnému textu jsou vynechány nebo kráceny nebo upraveny některé partie. Úplný text s komentářem vydal Joh. P. Ludewig l. c. 384—868 a později sice jen text, ale v rytinách také vyobrazení podle některých rukopisů Bonitas-Bauer, „Würzburger Chronik“ I. Bd. (Würz. 1848).

503a—508b: (Anderer theil) „Conradus III a Thüngen × Ioannes Philippus Franciscus, graf von Schönborn ... wurde erwehlet anno 1719 den 18-ten 7-bris.“

(*) Připsáno pozdějším písařem, písíicím zběžně a bez výzdoby kráceně.

25

17 B 16

Perg., XV. ex., 75 ff., 26 × 19,5 cm, vaz. papír., hřb. perg. „Statuts de la toison d'or. Manuscript de 1491.“ (!) Na 1a: „Ex bibliotheca Wilhelmi baronis a Metternich.“ Razítka metternichovské.

Skladba kodexu: 1. IV-1 (f. 7) + (texte): 8. IV (f. 71) + 1. II (f. 75). Reklamanty. Chybějící folio počáteční nemělo patrně text nebo bylo ozdobeno miniaturou. Ms. francouzského původu s iniciálkami malovanými barvami a zlatem a s ornamentálními výplněmi řádků.

(Les ordonances de l'ordre de toison d'or)

1a—7a: „S'ensuit la table de ce present livre des ordonances de la thoisson d'or. Le nombre des chevaliers et conditions di ceulx × XXVIIIe. Et trouverez en la fin du livre les elections des chevaliers de l'ordre vivans et tres pas-

sez et aussi les festes, les lieux et places, jour et an quelles ont este tenues et faictes.“

7b: ∅

8a—38a: (Texte) „Phelippe par la grace de Dieu, duc de Bourgoingne... savoir faisons a tous presens et advenir, que pour la tres grande et parfaicte amour, que avons au noble estat et ordre de chevalerie... (8b) ...le dizieme jour du mois de janvier l'an de grace de notre Seigneur mille quatre cents **XXIX**, qui fu le jour du mariage de nous et de nostre tres chiere et tres amee compaignie Elizabeth en nostre ville de Bruges, avons pris cree et ordonne, prenons, creons et ordonnons ung ordre et fraternite de chevalerie ou amiable compaignie de certain nombre de chevalliers, que voulons estre appellée l'Ordre de la thoison d'or soubz la fourme, conditions, statuts, maniers et articles, qui s'ensieuent × Et affin, que se soit chose ferme et estable a tousiours nous avons fait mettre nostre seel a ces presents. Donne en nostre ville de Lille le **XXVIIa** jour de novembre l'an de grace mil quatre cents trente et ung.“

38b: ∅

39a—48a: „S'ensuivent les ordonnances et instructions, que tres excellente, tres hault et tres puissant prince monseigneur le duc Phelippe de Bourgoingne ... fondateur et souverain de l'Ordre de la thoison d'or pour lui et ses successeurs ... a fait et donne a quatre officiers, qu'il a ordonne et estably pour servir a scellui ordre, c'est a savoir, chancelier, tresorier, greffier et roi d'armes × en toutes choses loyaulment et diligament a son pou(v)oir.“

48b: ∅

49a—62b: „Ordonance faicte par tres hault, tres puissant prince Phelippe, par la grace de Dieu duc de Bourgoingne etc., l'an de grace mil quatercens et trent le **XXVIIa** jour de novembre en sa ville de Lille × (57a)... en faisant l'introite ou preface a la conclusion, qui s'ensuit.“ (57b: ∅, 58a) „Par deux ou trois jour avant la feste, quant les chevaliers se trouveront assamblez × (62b) ... selon, quil est contenu ou livre.“

63a—75b: „A la premiere creation et institution de l'ordre de la thoison d'or en la ville de Bruges le X-me jour de janvier mil **CCCC** et **XXIX** furent denommes par tres hault, tres excellent et tres puissant prince monseigneur le duc Philipp, chief et souverain du dit ordre seulement **XXIII** chevaliers... (64a) ... Les premiers festes et chapitres du dit ordre furent tenues a Lille en eglise saint Pierre l'an mil **CCCC** trent et ung × (74a) La **XXIIIe** festé du dit Ordre de la thoison d'or a este tenue par ... prince Philippe... le **XXIIIe** jour du mois de mai l'an de grace mil **IIIIe IIII^x** et unze en la ville de Malines en l'eglise de saint Rombault... (75b) ... Messire Jacques de Luxembourg, seigneur de Fiennes.“

(*) Oddíl na 63a—75a zaznamenává výroční kapituly řádu spolu s jmény členů, zvláště zemřelých, až po **XXIV.** kapitolu z roku 1441.

(*) Protože řád „zlatého rouna“ byl založen Filipem III. z Burgundu zv. Dobrým (1419—1467) r. 1429, jak je také uvedeno v rukopisu, a protože rukopis zaznamenává poslední řádovou kapitolu z r. 1441, není jeho vznik valně vzdálen od založení řádu. Cf. *Geschichte u. Verfassung aller geistl. u welt... Ritterorden II* (Weimar 1841) 41—47.

(*) Ed. cf. *Les ordonnances de l'ordre de la toison d'or* (Vienne chez Jean Thomas Trattner 1757), kde jsou otištěny i latinské překlady spolu s dodatky (e. g. Praha, Univ. knih., fond Roudnice nad Lab., knih., 3 Pe 16 z 1709 a Pe 16/2 z 1757).

26

18 C 1

(11. Philosophia moralis)

Perg., XIV./1., V + 75 ff., 34,5 × 25 cm, vaz. dřev. desky potaž. červenou koží na 2 spony, kdysi s kováním, na před. desce zbytky štítku. Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

Skladba kodexu: (a) (frg. f. V) + (b:) 3. V (f. 30) + 1. IV (f. 38) + 3. V (f. 68) + 1. IV-1 (f. 75). Původ italský.

Přední přidešti: „Versus super quinque libros Boecii“ a jiné drobné přípisky.

(a) (Vocabulariorum in versibus fragmenta duo)

Ia—Ib, IIIa—IIIb: /// „Si reliqui numero sedecim tetrasillabiantur / Spondon id est tractus aut lecti sponda coaptat / Nomen spondeo, quam duplex sillaba longat. / Pirrichius datus a Pirro vel pyr puerisve / Huic contrarius est, quam vocem curtat utramque... (Ib: rubrica) „De barbarismo et eius partibus.“ „Hic de grammaticae viciis loquar atque figuris / Sed nimium trita non exemplabo futuris × (IIIb) Sensum cum verbis antimetabula vertis“///

(*) Od Ia sq. marginální glosa („Spondon, grece latine dicitur tractus“ etc.). Fragmenty zřejmě jsou v porušeném sledu.

IIa—IIb, IVa—IVb: /// „unde venena reorum a multis frigida dici.“ (Rubrica) „De volatilibus et quadrupedibus.“ „A volo fit volucer volucrisve, sed ales aha ala / „Est avis absque via volitando per avia fit × (IVa rubrica)... „De plantis, silvis, arbustis et sibi attinentibus.“ „A sileo silva, nam vasta silentia servat... (IVb) ...„Buxetum locus est, ubi crescit plurima buxus.“///

(*) Na IVb dole reklamanta bez pokračování na následující straně „res corruptibilis“. V kodexu připojen ústřížek části folia téhož textu, z něhož je zachována rubrica „De compositione mundi“. „Dicitur a motu mundus“ etc.

Va—Vb: (Continuatio glossae marginalis)

(b) 1a—75b: (Boethii Liber de consolatione philosophiae cum expositione secundum fratrem Nicolaum Treveth)

(Textus) „Carmina, qui condam studio florente peregi / Flebilis, heu, mestos cogor inire modos × (72a Liber V., metrum V.) „Quam variis terras animalia permeant figuris... (prosa) „Quoniam igitur, uti paulo monstratum est... (75a) ...cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis.“

(Expositio Nicolai Treveth) „Volens igitur Boecius agere de consolatione × Et sic terminatur liber quintus continens prosas sex et metra V^e et sunt universaliter in libro toto prose XXXVIII^{em} et metra totidem, amen.“ „Explicit expositio super librum Boecii de consolatione secundum fratrem Nycholaum Treveth Anglicum, ordinis fratrum predicatorum sacre sciencie professore.“

(*) Marginální korektury textu i exposice. Text obepjat exposicí psanou ve dvou sloupcích. Malované iniciálky na počátku knihy 1a, 16b, 29b, 63b, částečně figurální. Fol. 48 a 49 poškozeny vyříznutím pergamentu, snad prázdného. Místy kursivní přípisky pisařů různého stáří.

(*) Cf. ed. PL. 63. 581—862, Guil. Weinberger, A. M. S. Boethii Philos. consolationis libri V. (Corpus script. eccl. lat. LXVII, Vindobonae 1934) 1—127, obojí bez komentáře Trevethova; o něm (cca 1258—1328) Wetzler-Welte, Kirchenlex. XII. (1901) 98, Buchberger Lex. X. (1938) 299.

75b: „Pro Udalrico Durner liber iste“ ///

(*) Cena ve florenech vyškrávána.
Zadní přídeští: (Lusus calami)

27

18 G 68

Pap., XIX., 55 pp., 21 × 14 cm, vaz. celokož. zlatem zdobená. Razítko metternichovské.

„Saggio delli commerciali rapporti dei Veneziani colle ottomane scale di Murazzo ed Albania a con quelle d’Aleppo, Siria e Palestina di **Giovanni Antoni Ma(ria) Morana**, fù per la cessata serenissima repubblica di Venezia console generale in quelle provincie.“ „Venezia 1815.“

(*) Přivázán tisk „Relazione del commercio d’Aleppo ed altre scale della Siria e Palestina di Gio. Ant. Maria Morana. Venezia 1799.“

19 C 17

v.: čís. 65 sign. 20 H 19.

28

19 D 4

Desideratum. Podle starších záznamů byl „Cursus horarum glor. Mariae Virg.“, perg. 1523, in-8.

29

*19 A 14/1—3

Pap., XIX., 3 t:I:94 pp. + *tisk*, II:137 pp., III:308 pp., I:19,5 × 12 cm, II + III: 22 × 15 cm, *vaz. papír. Razítko metternichovské.*

„Prose Italiane compilate dall'Ab. Giuseppe Monterossi, professore d'umanita maggiore nel ginnasio comunale di Verona, per formare, siccome implora umilmente dalla venerata aulica ces. commissione degli studi, due antologie Italiane per ginnasi, una per uso della classi I. e II., ed una per classi III. e IV. di grammatica nel ginnasi del regno Lombardo-Veneto.“

(*) V 1. svazku částečně spisu téhož autora „Antologia Italiana, 3^a edizione, Verona 1818“, který je přivázán. Svazek II. a III. jest jen rukopis. Ve III. svazku na pag. 308 podpis „Giuseppe Monterossi m. p.“

30

20 B 13

Perg., XV./2., 253 ff., 15 × 10 cm, *vaz. papír. s perg. hřbetem*, „Breviarium Romanum. Ms. membran. saec. XV.“ *Razítko metternichovské.*

(Breviarium)

1a: (Breves orationes)

1b—13a: (Calendarium)

(*) Bez českých patronů, svátek sv. Václava černě.

13b: ∅

14a—56b: (Psalterium)

(*) Do původního kodexu, který byl neúplný a před fol. 51 má několik vyříznutých listů, byl vložen od nynějšího fol. 30a až do 50b jiný rukopis žalmů.

57a—91a: (Hymnarius)

91b: ∅

92a—180a: (Proprium de tempore initio carens)

180a—227a: (Proprium sanctorum)

227a—248a: Commune sanctorum

248b (adscr. post.): (Rezept) „Item cynesalba vor die pestilencie zu machen“ (etc.)

249a—253b: (Officium B. M. V.) „De visitacione b. Marie Virginis“ (etc.)

31

20 B 17

Perg., XVI. ex., 390 ff., 16 × 10,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem „Breviarium Romanum. Manuscriptum membran.“ Razítka metternichovské.

(I) (tisk) (Breviarium Romanum secundum registrum Moguntinense [incompletum])

(II) (ms.) 1a: „Excerpta ex libris Suicardi a Cronbergk, decani Moguntinensis“. „1597“.

(*) Stručné výpisky.
390a—390b: „Nomina vicariorum“ (etc.)

(*) Seznam začíná: „Cap. regia (škrť.). Felbach, Cap. episcopi (?) Kreich, Hellenus Cramer, Neubauer, Behem Lötetz“, (etc.)

(*) Kodex je uváděn v katalozích jako rukopis, ač rukou psány jsou jen přípisky. K tomuto nesprávnému hodnocení sváděly nápisy na vazbě, rukopisné přípisky a zejména nesprávné rozeznání starého tisku na pergameni (není uveden v GW.), který je proveden drobným písmem (zrcadlo 100 × 70 mm o 29 řádcích) trojbarevně s domalovanou iniciálkou na 9a a s připsovanými orientačními rubrikami v záhlaví. Pro evidenci se zařazuje vzhledem k uvedenému vysvětlení i do soupisu rukopisů.

32

20 B 38

Desideratum. Podle katalogu: „Regula beatissimi Benedicti abbatis“, ms. membr. saec. XV. 79 ff. in 8°.

33

20 C 2

Perg., XIII. med., 218 ff., 34 × 23,5 cm, vaz. papír. Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [202])

Skladba kodexu: 1. IV-1 (f. 7) + 6. IV (f. 55) + 1. V (f. 65) + 1. IV (f. 73) + 1. IV-1 (f. 80) + 1. IV-1 (f. 87) + 16. IV (f. 216) + 1. II-1 (f. 218).

(a) 1a—214b: (Petri Lombardi Sententiarum libri IV prologo carentes) (1a—2b: Tabula libri primi initio carens) (2b) „Incipit liber primus sententiarum.“ „Veteris ac nove legis continenciam × Epilogus. Hec de pedibus... qui a facie exorsus sedentis per media ad pedes usque via duce pervenit.“

(*) Psáno ve 2 sloupcích s červeno-modrou kreslenou výzdobou, místy s rozvilinami s podobami zvířecími a s malovanými iniciálkami, zlatem zdobe-

nými při počátcích knih I.—III. ff. 2b, 57a, 107b, u knihy IV. iniciálka vyřiznuta s celým foliem 151 (novější ztráta ?).

(*) Cf. ed. PL. 192. 521—962, 217a. 11—452.

(b) 214b—218a: „**Raciones diverse, cur vocaliter sit orandum.**“ „Scit autem dominus × quia significant aliquando partes ipsius anime, que nulle sunt.“

(*) Fol. 215a: „**Expositio dominicę orationis secundum Innocencium pá-pam tercium.**“ „Septem sunt petitiones“ (etc.)

218b: ∅

34

20 C 4

Desideratum. Podle katalogu bylo: „**Paterii Commentarius in sacram scripturam.**“ Cf. Gerbert 215 (202), a PL, 79.677 sq. sub tit. „**Expositio Vet. et N. Test. de diversis libris s. Gregorii Magni concinnatus.**“

35

20 D 1

Pap., XVII. ex., 83 ff., 30,5 × 21,5 cm, vaz. papír s perg. hřbetem
„*Discours historiques de quelques favoris. Ms. du 17. siècle.*“ *Razítko metternichovské.*

(a) 1a—47b: „**Discours historiques sur les fortunes et disgraces des quelques favoris depuis le regne de Francois I.**“ „Toutes les fortunes ancient toujours esté mediocres iusques au regne du roy Francois I. × de prefere toujours la sein de ma reputation de celui de ma fortune.“

(*) Rubricae: (1a) „**Fortune du conestable Anne de Motmorency.**“ (3a) „**De la fortune du mareschal de St. André.**“ (4a) „**Du duc de Mayenne.**“ (etc.) (14b) „**De la reine Marie de Medicis.**“ (21b) „**De la fortune de monseigneur le cardinal de Richelieu.**“

48a—55a ∅

(b) 55b—59a (adscr.) (**Verschiedene anmerkungen**)

(*) **Zápisky z r. 1692** („**Der könig von Schweden**“), ostatní z r. 1630.
59b: ∅

(c) 60a—71a: „**Les amours du Palais royal.**“ „Le roy est grand, les espauls un peu larges, les iambes belles, dance bien × avec sincerité et franchise.“

(*) Vložen plánek jakési stavby, ale blíže neurčené.

(d) 71b—83a: „Les amours de Madame et du comte Guiche.“ „La prison de Vardes et esloignement de la comtesse de Soissons et celui du comte de Guiche ne laissent plus douter, que l'amour × Personne n'a osé depuis ce temps la se declarer, quoyque Madame ait autant d'ament, qu'il y a des gents, qui approchent de cette charmante princesse.“

(*) Sborníček dvorských historek.

83b: ∅

36

20 D 2

Perg., XV. ex., 84 ff., 30,5 × 22,5 cm, vaz. papír, s perg. hřbetem „Ortholanus Liber de lapide philosophico. Manuscript. membran. “Na 1a „Ex bibliotheca domus Trevericae baronum a Metternich, Winneburg et Beilstein, etc.“ Razítka metternichovské.

Skladba kodexu: 1. VI (f. 12) + 6. IV (f. 60) + 2. VI (f. 84). Reklamanty.

1a—84a: (**Extractus ex libro Pseudo-Ortholani Super lapidem philosophicum**) „Hic incipit liber extractus ex libro Ortholani philosophi De vera compositione lapidis philosophorum, et hoc theoretice et practice.“ „Studio namque florentí philosophico quandam philosophie partem secretam... (3a) Cum enim unius cuiusque rei principum × rubedine perfecta decoratus et cetera. Unde laus deo, qui cuncta conditit ex nichilo.“

(*) Kodex psaný žaltářovým písmem, na 1a malby 4 erbů spojených rozvinutými počátečními iniciálkami „S(tudio)“, in marg. psané orientační rubriky. Autorství je sporné, za autora bývá označován Johannes de Florentia, Honorius Philadelphus a j., cf. Thorndike-Kibre 136, 703, 888.

84b: ∅

37

20 D 5

Perg., XIV. med., 136 ff., 31,5 × 20,5 cm, vaz. papír s perg. hřbetem „Biblia sacra ad C: (!) Job. Ms. membran. sac. XV.“ Razítka oxsenhausenská a metternichovské.

1a—136b: (**Testamentum Vetus (Genesis usque Job) cum prologis Hieronymi**) „Incipit prologus b. Ieronymi. Frater Ambrosius... (2b) ...Incipit Breca, id est Genesis. In principio × (128b) ... Incipit liber Job. Vir erat in terra Huss... (136b) ...est senex et plenus dierum. Explicit Job.“

(*) Kodex patrně původu francouzského psaný různými písaři ve 2 sloupcích s červeno-modrou výzdobou a kreslenými iniciálkami. Při některých knihách marginální glosa. Skladba neurčitelná, protože většina reklamant zničena vazbou.

Perg., XV. med., 73 ff., 35 × 21 cm, vaz. papír. s perg. hřb. s červeným štítkem „Albohaly Liber de nativitatibus. Manuscript. membran.“ Na 1a „Ex bibliotheca domus Trevericae baronum a Metternich, Winneburg et Beilstein.“ Razítko metternichovské.

Skladba kodexu: (a—e): 4. VI (f. 48) + 1. V (f. 58) + (f:) 1. VI (f. 70) + 1. I + 1 (f. 73). Reklamanty jen při prvních sexternech.

(a) 1a—47a: **(Albohazeni [!] Tractatus super nativitatibus)** „Incipit tractatus super nativitatibus et earum accidentibus et his, que ad nativitates universaliter atque particulariter spectare videntur.“ „Prima rubrica.“ „Cum fere tota invencio astrologie × ita quod pro unaquaque hora accipies unam sextam et si fuerit significator circuli directi.“

(*) In margine representanta, ale v následujícím textu neprovedená, protože písař neponechal volné místo. Četné ornamentální iniciály na počátku knih a oddílů.

(*) První oddíl není úplný, protože na konci 2. sexternu je uvedena reklamanta „erit, alii“, ale 3. sextern začíná „Benivulus alter, vero illi malivulus iudicabitur.“ Mezera v textu vznikla asi při opisování nebo byla již v předloze.

(*) Pokud jde o autora, je tu v latinském překladu patrně *Johannis Hispanensis* možná záměna mezi arabským optikem al-Hasanem (alias Abú Alí al-Hasan ibn ul-hasan ibn-ul-Haisam) z X. stol. a marockým astronomem Abul-Hasanem Alí z XIII. stol. Cf. Thorndike-Kibre 208, J. G. Th. Graese, *Tresor de livres rares I.* (1859) 59 (*De judiciis nativitatum*) a paleotypy Norimberg 1546 a 1549.

(b) 47a—53a: **(Guidonis Bonati De imbribus et de aeris mutationibus)** (alia manu in marg.) „Incipit tractatus de ymbribus et de aeris mutacionibus.“ „Cum mihi videtur in his, que precesserunt, satis servasse promissa eorum × et lu(na) in domo propria Saturno applicans ymbres multiplices inducit.“ „Explicit tractatus Guidonis Bonati de Forliuio de pluviis et ymbribus. Deo gracias.“

(*) Cf. Thorndike-Kibre 147, E. Zinner, *Verzeichniss der astronom. Hss.* (München 1925) num. 1530, *Fritz Saxl, *Verzeichniss astrolog. u. mythol. Hss. des lat. MAs. II.* (Heidelberg 1927) 96. Podle Ern. Zinnera, *Gesch. u. Bibl. astronom. Liter. in Deut. z. Zeit der Renaissance* (1941) nebyl traktát tištěn.

(c) 53b—54b: **(De aeris dispositione)** „Volens scire dispositionem aeris × et considera etiam annos sudarie (!), sicut diximus in libro mundi.“ „Explicit liber.“

(*) Dodatek jinou rukou k odd. (b) (podle Aristotela?).

(d) 55a—58a: „Incipit epistula Messehalach (!) De commutationibus planetarum.“ „Capitulum primum. De rotatione celi et stellarum et qualiter operantur in hoc seculo. Dixit Messahalach, quod dominus altissimus fecit terram ad similitudinem spere \times hoc cum luna fuerit cum cauda capricorni in ascendente.“

(*) Translatio Johannis Hispalensis, cf. Thorndike-Kibre 214, M. Stein-schneider, Die europäischen Übersetzungen aus d. Arab. bis Mitte d. 17 Jhts. (SitzungsBer. d. k. Akad. d. Wiss., phil-hist. Kl. 1905) 149. 49—50, Zinner l. c. sub (b) num. 7022—7148, *A. A. Björnbo-Seb. Vogel, Alkindi etc. (Abh. z. Gesch. d. math. Wiss., Leipzig 1911—2, Hft. 26. 3) 109. Incun. *Venetiis 1493, f. 148.

(e) 58a—58b (alia manu adscr. saec. XV): „Ad sciendam veram horam nativitatis“ (etc.)

(f) 59a—72a: (Quadripartitus Johannis Hispalensis) „Primum est considerandum minutum igitur ascendentis cum astrolabio vel umbra solis vel mensura aque \times nam liberetur ex sic istis emptis.“ „Explicit Quadripartitus Joannis Yspalensis. Deo gracias.“

(*) Johannis Hispalensis q. d. „Liber nativitatum“. Cf. Thorndike-Kibre 521, Ern. Zinner l. c. sub (b) num. 2259, 2260.

73a—73b: \emptyset

39

20 D 21

Perg., XII./2., 123 ff., 30,5 \times 20,5 cm, vaz. papír. potažená pergamenem s červeným štítkem na hřbětě „Homiliae quaedam super evangelia. Ms. membran. sac. XIV.“ (!) Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [202]).

Skladba kodexu: 6. IV (f. 48) + 1. II (f. 52) + 8. IV (f. 116) + 1. IV-1 (f. 123). Protože prvá složka je označena kustodou na 8b „XXXI“, chybí na počátku 30 složek, tedy jakýsi první díl patrně o 30. IV (ff. 240) a větší, než dochovaný kodex.

Předsádky přední a zadní pergamenové z breviáře stol. XIII. s neumami.

1a—123b: (Haymonis Halberstatensis (?) Expositio super epistolas et evangelia cum homiliis variorum autorum) „Dirigite viam domini, sicut dixit Esaias propheta“ (Joan. 1. 23) „Via enim domini ad cor dirigitur...“ (2b) ... „Incipiunt evangelia in nataliciis sanctorum Philippi et Iacobi ad Ephesios.“ „Fratres, iam non estis hospites et advene, sed estis cives sanctorum et

domestici dei.“ (Eph. 2. 19) „Et cetera.“ „Om(elia) l(ectionis) e(vangelii).“ „Ammonet apostolus Effesios, ut memores sint beneficiorum dei... (3a)... Secundum Iohannem. In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis: Non turbetur cor vestrum, creditis in deum et in me credite.“ (Joan. 14. 1, 27) „Et rel. Om(elia) 1. e(vangelii). Ne mortem tamquam homines timerent et ideo turbarentur × (119a) In illo tempore intravit Ihesus in quoddam castellum et mulier quedam Martha nomine excepit illum in domum suam“ (Luc. 10. 38). „Et reliqua. Hec lectio, fratres karissimi, pulcherima ratione dilectionem dei et proximi rebus et verbis designatur... (120a) ... Nunc ergo, fratres karissimi, in primordiis omnium sanctorum nobis nominare, laudare et glorificare condecet eum, qui cunctos condidit sanctos... (123b) ... ut cum ipsis postmodum in eterno seculo gaudere mereamur per eum, qui vivit et regnat in sec. sec. amen.“

(*) Na počátku výklad k Haymonovým homiliím (cf. ed. PL. 118. 11—804), pak kázání různých autorů.

40

20 D 22/I

Perg., XII./2., 167 ff., 31 × 21 cm, vaz. papír. s červeným štítkem na hřb. „Legendae sanctorum. Ms. membran. Saec. XIV. (!) Pars I.“ Razítka oachsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [202]).

Skladba kodexu: 20. IV (f. 160) + 1. III + 1 (f. 167). Kustody.

Přední předsádka perg. retro: (**Legenda de s. Nicolao**) (alia manu, saec. XII. ex. adscr.) „Mirandum nobis est quoddam miraculum de s. et b. Nicolao episcopo.“ „Cum enim de hac luce migrasset ad dominum et a sacerdotibus clericisque aliis corpus sacratissimum prepararetur ad sepeliendum“ (etc.)

(*) Fragmentum.

Přední předsádka perg. verso: (**Tabula subsequentis legendarii, tomi I.**)

(*) Číslovaných 29 legend („vitae“, „passiones“, v popisu tato čísla nejsou uváděna, protože v tabuli nejsou uvedeny legendy všechny) spolu s údaji dat svátků, na které bývají čteny.

(**Legendae, vitae ac passiones sanctorum**)

(a) 1a—2a: „Incipit praefatio Walefridi, abbatis cenobii Augensis, de vita s. Galli confessoris.“ „Nisi me sanctarum auctoritas scripturarum et precipue illa veridici prophete sententia, qua sacrificio obediencia prefertur (I. Reg. 15. 22.) ad necessitatem obediendi constringeret, preceptis vestris, o sanctissimi patres, apologie huiusmodi genus opponerem × Obsecro itaque te, Gozberte carissime, abba monasterii s. Galli, cunctosque fratres, qui sub te militię deseruiunt spiritali, ut me orationibus adiuvetis, quatinus et hoc opus et alia dein-

ceps digne deo merear explicare ... paternitatem vestram in eternum s. Trinitas conservare dignetur, amen.“ (Versus) „O pater, o patris proles, o spiritus alme / une et trine deus nos miserate rege... / Ut veniam noxis, dictis moderamina prestet, / quod nocet, evellat, quod iuvat, amplificet.“

(*) Ed. PL. 114. 975—980, Rob. Thuli, Wallafridi de vita b. Galli (Mitteilungen z. vaterländ. Gesch. XXIV, Dritte Folge IV., 1. Hälfte, St.-Gallen 1890) 1—5., ibid. o starších mss. (St.-Gall. num. 562 saec. IX., num. 572 saec. X., num. 560 saec. XI., Einsiedl. saec. X.).

(*) Na počátku textu románská iníciaľka „N(isi)“. (Stejně tak uváděno u dalších oddílů)

2b—30a: „Incipit vita s. Galli confessoris.“ „Cum preclara sanctissimi viri Columbani, qui et Columba conversatio per omnem Hiberniam celebris haberetur × Hęc de copiosissima segete b. Galli virtutum memorię horreis grana libuit commendare... quamvis etiam utilia nausiantis mentem offendant.“ (Oratio) „Obsecramus itaque te, b. Galle, Christi confessor... nostris mentibus divinę miserationis medelam implorare digneris.“

(*) Ed. PL. 114. 972—1030, Rob. Thuli l. c. ut supra 6—73, 74, Iníciaľka (2b) „C(um)“. Novou edici chystá Helbing-Gloor pro MGH. SS. (v. MGH. Bericht 1956/60. 4).

(b) 30a—38a: „Passio s. Nazarii et Celsi“... „Virtutum laudes et belli gloriosa certamina“ (etc.).

(*) Iníciaľka (30a) „V(irtutum)“.

(c) 38a—42b: „Passio s. Leudegarii, archiepiscopi“... „Igitur beatissimus Leudegardus ex progenie excelsa Francorum“ (etc.).

(*) Iníciaľka (38a) „I(gitur)“.

(d) 42b—45a: (alia manu post.) „Passio s. Luce evangeliste“... „Gloriosissimus apostolus et évangelista Jesu Christi domini Lucas, natione fuit Syrus, civis Antiocensis, arte nihilominus medicus“ (etc.).

(*) Iníciaľka (24b) „G(loriosissimus)“.

(e) 45a—48b: „Vita s. Aurelii, episcopi“... „Igitur b. Aurelius nobilibus et reliogisis parentibus in provincia Armenia natus“ (etc.).

(*) Iníciaľka (45a) „I(gitur)“.

(f) 48b—49a: „Passio s. Genesii“... „Genesius Romanus civis, prius in urbe“ (etc.).

(g) 49a—55a: (alia manu:) („Vita s. Otmari.“) „Cum beati viri Otmari corpusculum“ (etc.).

(*) Nadpis je pozdější připssek, k němuž olůvkem novodobě připsáno „Auctor huius vitae est Iso monachus s. Galli, qui obiit 871,“ autorství Isonovo

však je pochybné, cf. Max Manitius, *Gesch. d. latein. Literatur d. MA.* (Handbuch d. Altertumswiss. IX./2. 2) II. (1923) 567, 568, MGH, SS. II. 48—54, Alb. Hübl, *Cat. cod. mss. mon. ad Scotos Vindobonae*, num. 147 (7). Iniciálka (49a) „C(um)“.

(h) 55a—60a: „**Vita s. Odilię virginis**“ ... „Temporibus Hilterici imperatoris erat quidam dux illustrissimus Adalricus“ (etc.).

(*) Iniciálka (55a) „T(emporibus)“.

(i) 60b—74a: „**Incipit epistula Hilduwini abbatis ad cunctos ecclesię filios de noticia excellentissimi martyris Dionysii. Hilduwinus humilis**“ ... (61a) „**Incipit passio s. Dionysii episcopi sociorumque eius.**“ „Post beatam ac salutiferam domini nostri Ihesu Christi passionem“ (etc.).

(*) Iniciálka (61a) „P(ost)“.

(k) 74a—76b: „**Passio s. Calixti pape.**“ ... (74b) „Temporibus Macrini et Alexandrini incendio concremata est pars Capitoli“ (etc.).

(*) Iniciálka (74b) „T(emporibus)“.

(l) 76b—80a: „**Passio s. Januarii et sociorum eius.**“ ... „Consulatu Constanccii cesaris“ (etc.).

(*) Iniciálka (76b) „C(onsulatu)“.

(m) 80a—85b: „**Passio ss. undecim milium virginum**“ ... „Regnante domino nostro Ihesu Christo post passionem“ (etc.).

(*) Iniciálka (80a) „R(egnante)“.

(n) 85b—88a: „**Passio s. Crispini et Crispiniani**“ ... „Sub Maximiliano et Diocletiano“ (etc.).

(*) Iniciálka (85b) „S(ub)“.

(o) 88a—93a: „**Passio ss. apostolorum Symonis et Jude**“ ... „Simon itaque Chananeus et Judas“ (etc.).

(*) Iniciálka (88a) „S(imon)“.

(p) 93a—95b: „**Passio s. Quintini**“ ... (93b) „In illo tempore sub Maximiliano imperatore multi christiani“ (etc.).

(*) Iniciálka (93b) „I(n)“.

(q) 95b—98b: „**Passio s. Eustachii sociorumque eius**“ ... „In diebus Traiani imperatoris idolorum servitia“ (etc.).

(*) Iniciálka (95b) „I(n)“.

(r) 98b—107a: „**Passio s. Cecilie virginis**“ ... „Humanas laudes et mortalium infulas“ (etc.).

(*) Iniciálka (98b) „H(umanas)“.

- (s) 107a—109a: „**Passio s. Longini**“ ... „In diebus domini nostri Ihesu Christi fuit quidam miles“ (etc.).
 (*) Inicialka (107a) „I(n)“.
- (t) 109a—110b: „**Passio s. Saturnini episcopi**“ ... „Tempore illo, quo post corporem salvatoris adventum“ (etc.).
 (*) Inicialka (109a) „T(empore)“.
- (u) 110b—116b: „**Passio ss. martirum Crisanti et Darię**“ „Historiam priorum sanctorum“ (etc.).
 (*) Inicialka (110b) „H(istoriam)“.
- (v) 116b—119a: „**Passio s. Fidis virginis**“ „Sancta igitur Fides“ (etc.).
 (*) Inicialka (116b) „S(ancta)“.
- (w) 119a—128b: „**Passio ss. VII fratrum Machabeorum.**“ „Principium meum philosophico quidem sermone“ (etc.).
 (*) Inicialka (119a) „P(rincipium)“.
- (x) 128b—132a: „**Passio s. Julianę virginis.**“ „Martyrum perseverantia comprobata“ (etc.).
 (*) Inicialka (128b) „M(artyrum)“.
- (y) 132a—134b: „**Incipit prologus de miraculis s. Andree apostoli.**“ „Trophea apostolorum“ (etc.). „Incipiunt quedam de miraculis Andree apostoli.“ „Igitur post illum divine ascensionis nobilem gloriosumque triumphum“ (etc.).
 (*) Inicialky „T(rophea)“ a „I(gitur)“.
- (z) 134b—140b: „**Passio s. Blasii archiepiscopi et martyris.**“ ... „Igitur cum Romam imperator Dioclecianus“ (etc.).
 (*) Inicialka (134b) „I(gitur)“.
- (aa) 140b—141b: „**Passio s. Floriani.**“ „In diebus Diocletiani et Maximiani“ (etc.).
 (*) Inicialka (140b) „I(n)“.
- (bb) 141b—143a: „**Inventio ss. Crisanti et Darię et aliorum plurimorum.**“ „Gloriosissimorum martyrum triumphos“ (etc.).
 (*) Inicialka (141a) „G(loriosissimorum)“.
- (cc) 143a—156a: „**Passio s. Adelberti episcopi et martyris**“ (auctore Brunone Querfurtensi) „Nascitur purpureus flos boemicis terris, maior filius ex parentibus magnis, aureum pomum processit e nobilibus ramis. Progreditur pulcra facie, sed pulcrior spiritu Wogitihe puerulus, quod nomen interpretatum sonat ‚consolatio exercitus‘ × cum quo fuere et sunt et veniunt aurea regna immortalium seculorum amen.“

(*) Iniciálka (143a) „N(ascitur)“. Ed. *Fontes rer. Bohem.* (Prameny děj. čes.) I. (1873) 266—304 podle kynžvartského ms., jehož text poprvé na Kynžvartě zjistil Aug. Bielowski (*Pomniki dziejowe Polski* I. 1864. 189—222) v redakci širší (cf. *FRBoh.* I. pag. XXIII). V edici je porovnán kynžvartský text (čís. 1) s ed. Suriovou a kratší redakcí v ed. Henschenové (*AASS.* apr. III. 187—198) a Pertzově (*MGH.*, SS. IV. 1841. 596—612). O legendách svatovojtěšských nejnověji Jadwiga Karwasińska, *Studia krytyczne nad żywotami św. Wojc.* (*Studia Źródloznawcze* II, Poznań 1958, zatím vyšlo: *Vita I.*: I. Stan badań, pp. 41—79).

(dd) 156a—164b: „Incipiunt capitula de vita s. Brigide virginis“ ... (156b) ... „Incipit vita s. Brigide“ ... „Sancta itaque Brigida, quam deus prescivit ad suam imaginem“ (etc.).

(*) Iniciálka (156b) „S(ancta).“

(ee) 164b: (**Legendarii epilogus**) „Veniam peto fratribus ac lectoribus hec legentibus, immo emendantibus, qui causa obediencie coactus, nulla prerogativa scientie suffultus pelagus immensum virtutum b. Brigide et viris peritissimis formidandum his paucis rustico sermone dictis virtutibus de maximis et innumerabilibus parva lintre cucurri. Orate pro me cogitoso eius nepote culpabili et audacie mee indulgeatis atque pro oratione vestra pro domino me commendatis exoro et deus vos pacem evangelicam sectantes exaudiat, prestante eodem domino nostro Ihesu Christo, qui cum patre et spiritu s. vivit et regnat deus per omnia sec. sec. amen.“

(ff) 164b (adscr. post.): „Epistula domine Hiltigardis ad inclusum fratrem de Huiveltum.“ „In vera visione vidi et audivi preceps plurima bona × et debitis convenientibus cibus adiutorium prebendum est.“

(gg) 165a—166b (adscr. post.): (**De ligno crucis**) „(Q)uamvis a sapientibus et doctissimis viris multis ab inicio locus iste magna disciplina instructione regeretur × hec denique crux innumerabilium nobis bonorum existit causa.“

(hh) 167a (adscr. post.): (**Versus**) „Vite datae / omni factae / deus nature × ut perpetue vite semper participes fiamus, amen.“

167b: ∅

41

20 D 22/II

Perg., XII./2., 246 ff., 31 × 21 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem s nápisem jako u tom. I. „... Pars II.“ *Stará signatura na před. předsádce (retro) ||| „Hist. sanct.“* *Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gebert 215 [202]).*

Skladba kodexu: 30. IV (f. 240) + 1. III (f. 246). Mimo poslední složku číselné kustody.

První přední předsádka papír. z útržku antifonáře XVI. stol. s notami na pětilinkovém systému („Gloria“).

Druhá perg. předsádka z částečně odštířené a poškozené listiny (XV. med.), kterou „Lucz Krafft, burger zu Ulme“ uznává své závazky neznámé osobě (letopočet odštířené). Verso: (Conspectus codicis saec. XV.)

(Legendae, vitae et passiones sanctorum, continuatio)

(a) 1a—5b: „Vita s. Willibaldi episcopi.“ „Presul igitur Willibaldus“ (etc.).

(* Iniciálka (1a) „P(resul)“.

(b) 5b—9b: „Incipit prologus in passionem s. Kyliani.“ „Sanctorum martyrum certamina“ ... „Incipit passio s. Kyliani episcopi.“ „Beatus Kylianus, Scotorum genere nobilibus ortus parentibus“ (etc.).

(c) 9b—15a: „Passio s. Felicitatis et septem filiorum eius.“ „Sciendum quoque est“ (etc.).

(d) 15a—17b: „Translatio s. Alexandri unius de septem fratribus.“ ... „Temporibus itaque bone memorię dignę (etc.).

(e) 17b—18a: „De s. Praxede.“ „Pastor s. Romane ecclesie presbyter Timotheo conpresbitero salutem.“ „Virgo venerabilis Praxedis habitabat“ (etc.).

(f) 18b—20a: „Vita s. Albogasti episcopi.“ „Sanctissimi sacerdotis Christi“ (etc.).

(g) 20a—22b: „Passio s. Cirilli episcopi.“ „Egregii pontificis et martyris Christi“ (etc.).

(h) 22b—27a: „Passio s. Appollinaris.“ „In diebus Claudii cesaris“ (etc.).

(i) 27b—28a: „Passio s. Felicis pape.“ „Fuit autem temporibus Constantii“ (etc.).

(k) 28a—28b: „Passio s. Simplicis, Faustini et Beatricis.“ „Temporibus Diocleciani et Maximiani sceleratissimorum imperatorum“ (etc.).

(l) 28b—29a: „Passio s. Cesarii diaconi.“ „Sanctum itaque Cesarium diaconem“ (etc.).

(m) 29a—31b: „Passio ss. Abdonis et Sene.“ „Orta tempestate sub Decio“ (etc.).

(n) 31b—34a: „Vita s. Alexii.“ „Fuit Rome vir magnus“ (etc.).

(o) 34a—34b: „De obitu Marię Magdalene.“ „Narrat Iosephus, quod Maria Magdalena“ (etc.).

- (p) 34b—39a: „**Passio s. Christine virginis.**“ „Tempore illo erat in civitate Tyro“ (etc.).
- (q) 39a—44a: „**Passio s. Pantaleonis.**“ „Regnante impio et iniquissimo Maximiano“ (etc.).
- (r) 44a—47a: „**Passio s. Jacobi apostoli.**“ „Apostolus domini nostri Iesu Christi“ (etc.).
- (*) Inicialka (44a) „A(postolus)“.
- (s) 47a—50b: „**Passio s. Christophori.**“ „Factum est autem in illis diebus“ (etc.).
- (t) 50b—54a: „**Sermo de festivitate, que dicitur ad vincula s. Petri.**“ (51a) „Solemnem observantiam huius festive diei“ (etc.).
- (*) Inicialka (51a) „S(olemnem)“.
- (u) 54a—56b: „**Inventio s. Stephani prothomartiris et aliorum.**“ (alia manu: „Epistula Lucini“) „Domino sancto et venerabili“ (etc.).
- (v) 56b—58b: „**Passio s. Syxti papae.**“ „Eo igitur tempore, quo Decius cesar“ (etc.).
- (w) 58b—62b: „**Conversio s. Affre puellarumque eius.**“ „Apud provinciam Retiam“ (etc.).
- (x) 62b—65b: „**Passio s. Laurentii archidiaconi.**“ „Postquam peracta sunt omnia“ (etc.).
- (y) 65b—67a: „**Passio s. Pelagii.**“ „Temporibus Numeriani imperatoris“ (etc.).
- (z) 67a—71b: „**Passio s. Stephani pape.**“ „Temporibus Valeriani et Galieni“ (etc.).
- (aa) 71b—78b: „**Passio s. Ostwaldi regis.**“ (72a) „Igitur rex Oswaldus sue nativitatis claram progeniem“ (etc.).
- (bb) 78b—82a: „**Passio s. Donati episcopi.**“ (79a) „Cum per universam terram“ (etc.).
- (cc) 82a—84b: „**Passio s. Agapiti.**“ (82b) „Sub rege Antiocho pagano“ (etc.).
- (dd) 84b—89b: „**Incipit prefatio de inventu capitis s. Johannis Baptiste.**“ „Carissimorum fratrum“ (etc.) ... (85b) „**Incipit narratio de inventione capitis s. Johannis Baptiste.**“ „Quo monachi religione ferventes“ (etc.).
- (ee) 89b—91b: „**Passio s. Sabine.**“ (90a) „Illustrissima autem femina“ (etc.).

(ff) 91b—95a: „**Passio s. Margarete virginis.**“ „Post resurrectionem domini nostri“ (etc.).

(gg) 95b—97a: „**Sermo b. Maximi episcopi in vigilia assumptionis s. Marie.**“ „Cum aliquid dilectissimi pro amore creatoris (etc.).“

(hh) 97a—100b: „**Sermo in die assumptionis s. Marie.**“ „Adest nobis, dilectissimi fratres“ (etc.).

(*) Inicialka „A(dest)“: Sermo q. d. b. Augustini 208, cf. Cod. Vat., num. 1054, PL. 39. 2130—2134.

(ii) 101a—104b: „**Passio s. Bartholomei apostoli.**“ „In die tres esse ab historiographis“ (etc.).

(kk) 104b—106b: „**Passio s. Simphoriani.**“ „Sub Aureliano imperatore“ (etc.).

(ll) 106b—123b: „**Prefatio Possidii Calamensis episcopi de vita s. Augustini Ypponensis episcopi.**“ (Capitula) ... (107b) „**Incipit vita b. Augustini episcopi.**“ „Inspirante rerum omnium factore et gubernatore deo × et in futuro omnipotentis dei promissis cum eodem perfruar.“

(*) Inicialka (107b) „I(nspirante)“: Cf. ed. PL. 32. 33—66.

(mm) 123b—130b: „**Incipit prologus de vita s. Verene gloriose virginis.**“ „Vitam gloriose virginis secundum quod relatu quorundam didicimus“ ... „**Incipit vita s. Verene virginis.**“ „Virgo ista beatissima“ (etc.).

(nn) 130b—141b: „**Incipit vita s. Mansueti episcopi.**“ „Post gloriosum celestis victorie triumphum“ (etc.).

(*) Při vazbě přehozena folia, recte: 136, 138, 137, 140.

(*) Na 130b alia manu adscript.: „Domino sancto ac vere beatissimo antistiti Gerardo Adso indignus servorum dei servus, abbatum ultimus... **Sacro est** subnixum eloquio... Cui quidem in specie columbe super dominum descendentis a colendis etiam beatissimi Mansveti meritis, quem colitis... ut Columbanus vocetur, qui tantis pacis gestis insignitur. **Explicit prefatio.**“

(oo) 141b—157a: „**Praefatio ad vitam s. Magni.**“ „Juxta intelligencie mee parvitatem“ ... (142a) „**Incipit vita s. Magni.**“ „In tempore illo, quo b. Columbanus“ (etc.).

(pp) 157b—159a: „**Sermo in navitate s. Marie.**“ „Attendite, fratres karissimi, inefabile divine maiestatis“ (etc.).

(*) Inicialka „A(ttendite)“.

(qq) 159b—165a: „**Passio s. Adriani.**“ „Tempore, quo Maximianus imperator Nicomediam civitatem ingrediebatur“ (etc.).

(rr) 165a—166b: „**Passio ss. Felicis et Regule.**“ „Multorum innumerabiliumque“ (etc.).

- (ss) 166b—167b: „**Passio s. Cornelii pape.**“ „Temporibus Decii cesaris maxima persecutio“ (etc.).
- (tt) 167b—158a: „**Passio s. Cypriani.**“ „Tusco et Basso consulibus Cartagine in secretario Paternus proconsul Cypriano episcopo dixit“ (etc.).
- (uu) 168a—171a: „**Passio s. Mauritii sociorumque eius.**“ „Sanctorum passionem martyrum“ (etc.).
- (vv) 171a—173b: „**Incipit prefatio Adelberti episcopi in passionem s. Gorgonii martyris.**“ „Domino Miloni“ ... (171b) ... „**Incipit passio s. Gorgonii.**“ „Dioleciano igitur in rebus bellicis agente × laudatur deus deorum in Syon, qui vivit et regnat per omnia sec. sec. amen.“
- (*) Cf. ed. H. G. Voight, Adalbert von Prag (1898), Anhang II, III: Praefatio, Prologus und Epilogus der Passio s. Gorgonii martyris in der Königswarter Hs., 345—352, a novější literaturu o tomto zpracování legendy o sv. Gorgoniovi od sv. Vojtěcha Rud. Holinka, Sv. Vojtěch (Brno 1947) 114.
- (ww) 173b—177b: „**Passio ss. Cypriani et Iustine.**“ „Illustratione domini salvatoris nostri Ihesu Christi de celo facta“ (etc.).
- (xx) 177b—183a: „**Passio s. Mathei apostoli et evangeliste.**“ „Quoniam deo cura est de omnibus“ (etc.).
- (*) Inicialka (177b) „Q(uoniam)“.
- (yy) 183a—185a: „**Passio s. Ypolliti et sociorum eius.**“ „Sanctus Ypollitus et Iustinus presbyter cum seppelissent corpus b. Laurentii“ (etc.).
- (zz) 185a—186a: „**Passio ss. Felicis et Adaucti.**“ „Dum fervor Dioeletiani“ (etc.).
- (ab) 186a—188a: „**Passio s. Euphemie.**“ „In Europa erat congregatio magna“ (etc.).
- (ac) 188a—190a: „**De exaltatione s. crucis.**“ „Tempore illo, post quam Constantino Augusto“ (etc.).
- (ad) 190a—193a: „**Incipit relatio Petri Nicomedię urbis episcopi de icona a Iudeis passa.**“ „Apud cesaream Capadocię urbem“ (etc.).
- (ae) 193b—199a: „**Incipit de miraculis ss. Cosme et Damiani.**“ „Domino nostro Ihesu Christo regnante“ (etc.) ... (195a) „**Passio ss. Cosme et Damiano ac sociorum eius.**“ „Dioeletiano et Maximiano imperatoribus“ (etc.).
- (af) 199a—200b: „**De dedicationę basilicę s. Michahelis.**“ „Memoriam b. Michahelis archangeli“ (etc.).
- (*) Inicialka (199a) „M(emoriam)“.
- (ag) 200b—202a: „**Passio ss. Victoris et Ursi.**“ „Tempore illo, cum Maximianus imperator“ (etc.).

(ah) 202b—207b: „Vita s. Jeronimi presbyteri.“ „Plerosque nimirum illustrium virorum“ (etc.).

(ai) 207b—227b: „Vita s. Remigii Remensis episcopi.“ „Post vindictam scelerum“ (etc.).

(ak) 228a—228b: „Incipit vita s. Eusebii presbyteri etc.“ „Eodem tempore, quo Liberius de exilio revocatus fuerat“ (etc.).

(al) 228b—237a: „Incipit de miraculis Eufemię virginis et de Achatio...“ „Fuit quidam abbas“ (etc.) ... (231a) „Incipit passio s. Eufemię virginis et sociorum eius.“ (231) „Tempore illo in Europa erat multitudo magna“ (etc.).

(am) 237a—242a: „Incipit passio ss. Lucię et Geminiani.“ „Imperante Diocletiano et Maximiano“ (etc.).

(an) 242a—246a: „Incipit passio s. Lamperti martiris et pontificis.“ „Igitur gloriosus martyr Lambertus“ (etc.) ... × Sanctus autem Lambertus, insignis martyr palma victorię coronatus, cum angelis et archangelis et cum omnibus semper exultat in sec. sec.“ „Explicit passio s. Lamperti martiris atque pontificis.“

(*) Rukopis byl psán nejméně třemi písaři. Písaři podržovali celkem úpravu prvního svazku, který byl jim vzorem, ale tom. II. nevyzdobili tolika iniciálkami jako tom. I. (iniciálky se převážně obmezují na velká počáteční písmena). Jednotlivé kusy jsou většinou číslovány římskými pořadovými čísly, která se shodují až na několik případů s čísly uvedenými v komspektu. Protože tato čísla byla doplněna dodatečně, nejsou uváděna v popisu. Neudávají správně počet kusů, nejvyšší číslo je „LVII“. Tyto okolnosti nasvědčují, že tom. II. vznikl o něco později než tom. I. a teprve v knihovně byly oba díly spojeny jedinou signaturou.

(ao) 246a—246b: (Adscriptiones et notae)

(*) Na zbytku 246a byly poznámky a přípisky různého obsahu, nyní setřelé do nečitelnosti, např. „Quisquis amat Christum, mundum non diligit istum“ (cf. H. Walther, *Initia carminum ac versuum I.* (Göttingen 1959) num. 16. 144 (dosud ms. pouze Paris, Bibl. Nat. 6674 f. 6)).

(*) Na 246b alia manu saec. XVI. „CCLXXXIII bleter“, snad byl tedy tom. II. větší a část se ztratila. Vzhledem ke skladbě kodexu (v. supra) by to bylo 6 kvaternů (6. IV), tedy 48 ff.

42

20 D 27

Desideratum. Podle lístkového katalogu „M. Tullius Cicero, De officiis et Paradoxa“, ms. papír. XIII. stol. (kdysi inv. číslo 2471), není-li ovšem záměna s nynějším num. 54 sign. 20 G 13.

Perg., XII./2., 116 ff., 29 × 20 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem „S. Gregorii Homiliä super Ezechielem. Ms. membran. säc. XIV.“ Razítko ochsenhausenské a metternichovské. (Gerbert 215 [202]). — Vlepen původní katalogizační lístek kynžv. knihovny.

Skladba kodexu: (chybí složky I—IV, asi 32 ff. na poč.) 3. IV (f. 24) + 1. V (f. 34) + 9. IV (f. 106) + 1. V (f. 116). Číselné kustody „V—XVIII“.

Přední perg. předsádka: **(Tonarii cum neumis saec. XII. fragmentum)** (Verso:) /// „Seculorum. Amen. A(ntiphona). Diffusa est gracia ... Plagis proti. Secundum autem simile est huic. Gloria ... Autenticus deuterus. Tercia dies est, quo hec facta sunt. Gloria ... Plagis deuteri. Quarta vigilia venit ad eos. Gloria ... × ... (Retro:) Plagis triti. Sexta hora sedit super puteum. Gloria ... Autenticus /// Septem sunt spiritus ante thronum. Gloria ... Plagis detarti (!). Octo sunt beatitudines. Gloria ... Seculorum. Amen. Veniet forcior“ ///

(*) Neumy jsou zachovány jen in verso.

(Gregorii papae Homiliae super Ezechielem initio carentes)

1a—116b: /// „qui est super omnia benedictus in secula“. (Rom. 9. 5) „Qui enim nuncupative dicitur deus inter omnia, qui vero essentialiter est deus, super omnia est. Ut ergo ostenderet Christum ... (7a) ... Explicit omelia VIIIA.“ „Incipit VIIIIA.“ „Inicium libri in Ezechiel. Prophetam magnis obscuritatibus clausum et quibusdam mysteriorum nodis ligatum in omeliis × (108a) ... Incipit XXIII. omelia. Sacri eloquii mysticos sensus psalmista ... (116b) ... et aliquando filios pane nutrit, aliquando flagello corrigit, quia per dolores et munera ad hereditatem perpetuam erudit. Sit namque gloria omnipotenti domino nostro Ihesu Christo, qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus s. deus per omnia sec. sec. amen.“ (alia manu XIV. saec.) „Expliciunt omelie s. Gregorii pape super Ezechielem prophetám. XXII omelie.“

(*) Rubriky homilií červeně. Na počátcích některých homilií velké románské ornamentální iniciálky a to: (35a hom. XIII) „Q(uia multis curis“, i. e. praefatio libri II.), (43a hom. XIII) „N(e quidam“, (49a hom. XV.) „V(ir cuius calamus“, (57b hom. XVI.) „V(ir cuius erat species“, (64b hom. XVII.) „M(emoratis“, (72b hom. XVIII.) „P(ostquam“, (80b hom. XVIII) „M(agna legentium“, (89b hom. XX.) „P(rophete verba“, (98b hom. XXI.) „Q(uid sumus“, (108a hom. XXII.) „S(acri eloquii“. Místy zachovány in marg. svisle předpisy rubriky.

(*) Na 116b na zbylém prázdném místě narýsována rydlem stojící postava, která hledí vpravo, se žezlem vztyčeným v pravici.

(*) Mezi 105/106 vlepen lístek (XIV. stol.) s dopiskem mezery.

(*) Ed. PL. 76. 855—1071, ale v kynžvartském ms. není sbírka dělena na dvě knihy (praefatio tu však je, v. supra) a homilie jsou čítány veskrze až do hom. XXII.

Zadní předsádka perg.: (**Missalis saec. XII. fragmentum: Dominica Jubilate cum neumis, pericopis prioris hebdomadae feriae sextae antecedentibus**) (retro:) /// „indicionis, sed precioso sanguine × (verso) (J)ubilate deo, omnis terra ... glorificent deum in die visitacionis“ ///

44

20 E 12
(23 H 29 ?)

Perg., XIII./2., III + 163 ff., 29,5 × 20,5 cm, vaz. papír. potaž. pergamemem, na hřbetě na červeném štítku „Honorii Sermones. Manuscriptum membran.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

Skladba kodexu: 1. I + 1 (f. III) + 20. IV (f. 160) + 1. I + 1 (f. 163).
Kustody.

(**Honorii Augustodunensis Speculum ecclesiae**)

Ia—IIIb: (Tabula operis subsequentis incompleta)

1a—163a: (Textus) „Incipit Speculum ecclesie.“ „Fratres, Honorio salutem. Cum proxime in nostro conventu resideres et verbum fratribus secundum datam tibi a deo sapienciam faceres, ... Responso Honorii. Peritissimi pictores Ambrosius et Augustinus, Hieronymus et Gregorius et alli quam plurimi × (154b) De dedicatione ecclesie ... (160a) Hic fac finem, si vis. Si videris, expedire hoc subice: Que autem sit claritas ... (163a) ... videndo et perfruendo iocundari. Quod oculus etc.“ (I. Cor. 2. 9). „Observandum, ut si urbani conuenerunt, de supradictis sermonem facias, si vero vulgus confluxerit, evangelium vel epistolam simpliciter exponas. Et hoc per totum annum sentiendum ... memento hec non de tuo corde processisse, sed alterius profluxisse.“

(*) Ed. PL. 172. 807—1106 (podle jiných mss.).

163b: ∅

45

20 E 21

Pap., cca 1500, tisk 110 + ms. 36 ff., 29,5 × 21,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Perotti Rudimenta grammatices. Mediolani 1478.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

Na přední předsádce: „Pro Udalrico Durner de Biberako“ (!).

(I) (Incun.:) „Nicolai Perotti ad Pyrrhum Perotum nepotem ex ftatre (!) svavissimo Rudimenta gramatices.“ — „Impressum Mediolani M CCCC° LXXVIII. Finis.“

(*) Hain 12. 645.

(a) (Ms:) 1a—28b: „**Orthographia Gasparini (Barziii), oratoris optimi.**“ „Quoniam recta scriptura, quam greca appellatione orthographiam dicimus, proxime videtur ad oratoris officium accedere × de quibus me certam viam rationemque scribundi daturum pollicitus fui.“ „Finit Orthographia Gasparini, oratoris optimi, per me Io. Lunsum Iuvenalis.“ „Nosse volunt omnes, mercedem solvere nemo.“

(*) Opis tisku, cf. GW. 3691 (z 1470—1).

(b) (Ms:) 29a—29b: „**Compendiosus de arte punctandi dialogus (Johannis de Lapide)** incipit.“ „Discipulus: Salve magister egregie × Semper valeas praestantissime M. et tu amantissime adolescens.“ „Finit.“ (alia manu:) „Orthographia Casperini X gros. pro Udalrico Durner.“

(*) Opis tisku, obvykle spojovaného s předešlým. Cf. GW. 3691 (z 1470 až 1471).

30a—36b: ∅

46

20 E 23

ČSAV, Orient. ústav. III-3097

Pap., XV./1., tisky 40 ff. + 17 ff., 29 × 21 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem „Evangel. Nicodemi. Tom. I. et“ |||. Razítko metternichovské. Stará sign. (34a) „11. Miscell. theol.“ Vlepen původní listek z katalogu na Kynžvartě. (Gerbert 215 [202]).

(I) (Incun:) 1a—14a: „Evangelium Nichodemi incipit feliciter.“ „Factum est nonodecimo Tyberii cesaris × (10b) Hec sunt divina et sacra misteria ... (14a) ... Dominus autem salutem contulit in se credentibus. Qui cum patre“ (etc.).

(*) Cf. Hain 11. 749 (Aug. Vind., Gunther Zainer) (cca 1475 ?).

14b: ∅

(II) (Incun:) 15a—33b: „Incipit summa edita a sancto Thoma de Aquino. De articulis fidei et ecclesie sacramentis.“ „Postulat a me vestra dilectio ... (27a) ... surget corpus spirituale. Ad quam gloriam nos perducat pater ... Explicit summa edita a sancto Thoma de Aquino De articulis fidei et ecclesie sacramentis.“ (27b) „Incipit tractatus de periculis, que contingunt circa sacramentum eucharistie et de remediis eorundem ex dictis sancti Thome de Aquino.“ „Primum periculum est: Quod si sacerdos ... (30b) ... quod a ieiuniis sumatur. Explicit de periculis.“ „Incipit tractatus Thome de Iudeis ad petitionem comitisse Flandrie.“ „Illustri domine etc. Frater Thomas ... (33b) ... quin magis suadeam peritorum sententiam magis esse tenendam. Et sic est finis.“

(*) Cf. Hain 1429 (Basileae, Mich. Wenssler).

34a—34b: ∅

(III) (Incun.) 35a—40a: „Tractatus de periculis contingentibus circa sacramentum eucaristie et de remediis eorundem. Ex dictis sancti Thome de Aquino feliciter incipit.“ „Periculum primum. Periculum primum est, quod si sacerdos ... (38a) ... quod a ieiuniis sumatur. Tractatus de periculis circa sacramentum eucaristie contingentibus feliciter finit.“ „Epistola sancti Thome de iudeis ad petitionem comitis Flandrie feliciter incipit. Illustri domine etc. frater Thomas ... (41a) ... quin magis suadeam peritorum sententiam magis esse tenendam.“ „Epistola sancti Thome de iudeis ad comitissam Flandrie feliciter finit.“

(*) Cf. Hain 1377 (J. Zainer Ulmae).
41b: ∅

(a) (Ms:) Skladba: 1 fol. + 1. VIII (f. 17).
1a: (Varia notata in lingua latina et germanica)
1b—17a: (Calendarium cum expositione et cum tabulis chronologicis)

(*) 1b—12b: na levých stranách tabule pro léta 1458, 1477, 1496 „secundus, tertius et quartus circulus coniuncionis, opposicionis“, „aureus numerus, hore coniuncionis, minute coniuncionis“.

(*) 2a—12a: na pravých stránkách kalendář s latinským cisioianem („Cisioianus epi erhart vendicat“ etc.) s nepatrnými odchylkami od pravidelného textu, s nedělními písmenami, svátky, gradus solis, litterae signorum, quantitas dierum, ortus et occasus solis. Mezi svátky in rubro: 25. III „Unsern frowentag annunciacionis“, 23. IV s. Georgius (corr. z „Gregorius“), 4. VII s. Udalricus, 28. VIII. s. Pelagius, 16. X. Sankt-Gallen-tag. 16. XI. s. Otmarus. Ekvinokce juliánská 11. III a 14. IX.

(*) 13b—17a: exposice věčného kalendáře s tabulkami pro vypočítání dat, (13b) aureus numerus, clavis festorum mobilium, circulus solaris, litera dominicalis pro 20 let mezi 1439—1803, (14a) tabula intervalli, (14b—15a) circulus solaris, litere bissextiles et dominicales pro 19 let mezi 1420—1924, a litere tabulares, aureus numerus, litere dominicales, intervallum, concurrentes, Septuagesima, Quadragesima, dies Pasce, Rogacionum, Pentecostes etc. s exposicí, (15b—16a) tabule lunárního počtu se jmény znamení zvěrokruhu, (16b—17a) tabule coniuncionis et opposicionis pro 20 let mezi 1439—1800 s exposicí.

17b: ∅

Perg., XV./1., 354 ff., 28,5 × 19,5 cm, vaz. papír., na hřb. na červ. štítku „Ioannis Lectoris Quästiones casuales. Ms. membran. sac. XV.“ Podle razítka „Ex bibl. Ochsenhausen“. Na starém před. přidešti rukou XV. stol.:

„*Iste liber pertinet ad sanctum Georgium in Ochsenhusen.*“ *Razítka ochsenhausenská a metternichovské.*

(Johannis Lectoris sive Friburgensis Quaestiones casuales)

1a—36b: „Incipit tabula super opusculum questionum casualium fratris Johannis Lectoris, ordinis fratrum predicatorum.“ „Abbas × Quere pignus.“ „Explicit tabula super opusculum questionum casualium.“

37a—354b: „Prologus fratris Johannis Lectoris in libellum questionum casualium.“ „Quoniam dubiorum nova cottidie difficultas emergit casuum ... (37b) ... Incipit libellus de questionibus casualibus, que in Summa fratris Remundi et apparatu eius vel non continentur, vel minus plene continentur.“ „De symonia. (38a) Circa simoniam primo queritur, quare dicatur heresis × (354a) De dotibus et donacionibus propter nupcias. Titulus XXVus. Ultimo circa materiam tituli de dotibus ... (354b) ... Hoc autem privilegium ad heredes mulieris non transit.“ „Explicit libellus de questionibus casualibus a fratre Johanne, ordinis fratrum predicatorum, compilatus.“

(*) Cf. mss. Hübl. Scot. 81 (2), Cod. Vat. 983. Psáno ve 2 sloupcích žaltářovým písmem. Rubriky, červenomodré paragrafy a versálky.

Předsádka zadní perg.: frg. XII. stol. z antifonáře s neumami.

48

20 E 33

Perg., XV. ex., 160 ff., 27,5 × 19,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem s červ. štítkem „Necrologium Elchingense. Manuscriptum membran. de 1494“. *Razítka ochsenhausenská a metternichovské.*

(*) Název na hřbetě jen podle oddílu (f), ač nepochybně celý kodex patřil benediktinskému opatství Elchingen u Ulmu (diec. Augsburg), zal. cca 1120, sekularisováno 1802 (cf. Buchberger, *Lex.* III. 1931. 616—617). Kodex podle razítka přešel patrně do Ochsenhausenu ještě před r. 1802.

(a) 1a—6b: **(Calendarium)**

(*) Bez svátků českých patronů.

(b) 7a—7b: „**Officium capituli.**“ „Officians dicit: Preciosa in conspectu domini“ (etc.).

(c) 8a—30b: **(Regula s. Benedicti sine commentario fine carens.)** „Quoniam textus regule s. Benedicti secundum librorum eiusdem regule pluralitatem sepe in verbis dinoscitur variatus ...“ (9a) „Incipit regula s. Benedicti abbatis. Prologus. Obsculta, o fili, precepta magistri ... (10b) „Incipit textus regule. De generibus monachorum capitulum primum. Monachorum quatuor esse genera × Si debeat monachus literas vel aliquod suscipere, capitulum LIIII.

Nullatenus liceat monacho... Qui autem aliter presumpserit, discipline regulari subiaceat.“ (Rubrica:) „De vestiariis et calciariis fratrum. Capitulum quinquagesimum quintum ///“.

(*) Ed. PL. 66. 215—771, Br. Linderbauer, S. Benedicti regula monachorum (Bonnae 1928, Florilegium patristicum, 17) 13—16, 19—60, 61. Chybí tedy cap. LV—LXXIII. Cf. kynžvartský ms. num. 55 (20 G 18). Podle vazby není vyloučeno, že tato část (a—c) byla při vazbě předřazena martyrologiu a necrologiu (d—f).

(d) 31a—94b: „Incipit martyrologium per circulum anni.“ „A. VIII. kal. januarii. Luna. Vigilia Nativitatis domini. Apud Antiochiam Sirie natale ss. Virginum quadraginta × (94a) X. kal. januarii. Luna. Rome natale s. Victorie virginis ... (94b) ... ad cuius tumbam miracula celeberrima fiunt. Et alibi aliorum plurimorum ss. martyrum, confessorum atque virginum. Et sic illa clausula dicitur ad omnia capitula“. „Explicit liber iste per me fratrem Balthasar Schad de Essnigen, professum in monasterio Elchingen anno domini M CCCC LXXXIII^{to} quarto kal. septembris.“

(*) Nad jednotlivými zápisy nadepsány litterae martyrologii.

(e) 95a—98b: „Incipiunt absoluciones capituli per totum circulum anni“ (etc.).

99a: ∅

(f) 99b—160b: (Necrologium Elchingense monachorum monasterii O. S. B.)

(*) Na 160a (adscr. XVII. saec.) „Legebatur usque ad annum 1666 exclusive ab 1494“, čímž je určen i časový rozsah nekrologia.

49

20 F 9

(11. Histor. sanct.)

Pap., XIV. ex., II + 400 ff., 24 × 15 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Historia Lombardica Sanctorum. Ms. membran. sac. XV.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

Skladba kodexu: 2 ff. (f. II) + 50. IV (f. 400)

(Jacobi de Voragine Legenda aurea per circulum anni de tempore et de sanctis)

Ia: ∅

Ib—IIb: (Tabula) „Incipiunt capitula de sanctis per circulum anni. De adventu domini × De epyphania domini“.

1a—399b: (Legendae) „Universum tempus presentis vite in IIII^{or} distinguitur“ ... (1b) ... „De adventu domini. Adventus domini per IIII^{or} septimanas agitur × (395b) De epyphania domini ... (399b) ... sed nunc Colonie requiescunt“.

- (*) Iniciálka (1a) „Ů(niversum)“, ostatní iniciálky jednoduché.
 (*) Ed. Th. Graesse, Jac. a Voragine *Legenda aurea* (Lipsiae 2. ed. 1850). V ms. kynžvartském proti edici smíšený legendy de tempore et de sanctis (cap. I. v ed. pag. 1, kap. ult. ed. 94). Na 298b—299b „De s. Wenceslao. Quarto kal. octobris Wenzlai martiris eius translacio nonas marcii est, qui fuit rex Poemie (!) christianissimus hospitalis × in ecclesia sanatus est. Benedictus deus amen.“ Jinak čeští patroni nejsou zastoupeni. K textu cf. incun. Kynžvart sign. 20 E 37.

400a: (**Brevia notata**)

400b: ∅

50

20 F 10

(11. Historia sanct.)

Pap., XII./2., 191 ff., 24,5 × 17 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Vita s. Patrum in desertis. Ms. membran. sac. XIV.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [202]), Schum 459 num. 5.)

Skladba kodexu: 1. III (f. 6) + 1. V. (f. 16) + 4. IV (f. 48) + 1. III (f. 54) + 17. IV (f. 190) + 1 fol. (f. 191). Kustody.

- (*) Kodex zdoben červenými iniciálkami, ale jen některými písaři, kteří jej střídavě psali.

Předsádka přední perg. retro i verso (XV. stol.) třikrát „Fratres sobrii estote, quia adversarius vester diabolus (I. Petr. 5. 8) × Tu autem domine, miserere nobis“.

(a) 1a—1b: (Tabula) „In nomine domini nostri Ihesu Christi incipiunt capitula de gestis sanctorum Patrum.“ „De s. Iohanne × De vita s. Antonii.“ „Expliciunt capitula.“ (Textus) „Paschasii in vitas Patrum incipit prefatio.“ „Domino venerabili patri Martino presbitero et abbati Pascasius.“ „Vitas Patrum grecorum, ut cetera facundia studiose conscriptas iussus a te, sanctissime pater, in latinum transferre sermonem, insolito, si licuisset, opere cessissem. × neque enim mihi licebit quedam placuisse, tibi, nisi alia (corr. sup. lineam: aliqua) displicuisse cognoverim.“

(b) 1b—24b: (**De peccatis vitandis**) „Incipit liber.“ „Contra castrimam (rgiam), /// ebrietatem, gulam. Quidam frater, quemadmodum in cella propria degere deberet × atque ideo extra regnum dei tam hi, quam illi remanserunt.“

- (*) Text na počátku značně poškozen setřením.

(c) 24b—37b: (**Martini Dumiensis, episcopi Bracarenensis, Interrogationes**) „Interrogationes vel responsiones Aegyptiorum Patrum, quas de greco in latinum transtulit Martinus episcopus.“ „Abbas Iohannes dicebat ad discipulos suos: Patres manducantes panem tantum et salem × et cum eam inde edaxisset, quindecim dies supervixit tantum et pausavit in pace.“

(*) Číslování kapitol, které skončilo u předchozího oddílu číslem „XLV“, začíná v odd. (c) znovu a to číslem „XXXVI“. Cf. PL. 74. 381 sq. (v jiné red.).

(d) 37b—107b: (**Verba seniorum sive De vitis Patrum**) „In nomine domini nostri Ihesu Christi incipit adhortatio sanctorum Patrum perfectorum monachorum, quam de greco in latinum transtulit b. Hieronymus presbiter.“ „Interrogavit quidam frater abbatem Antonium dicens: Quid custodiens placebo deo × Dixit iterum, qui supra de quodam sene, quia venit aliquando in civitatem, ut venundaret vasa ... dum adhuc tibi splendor erat diei. Nunc autem in hac hora non est tibi portio spei, neque est consolationis.“

(*) Ed. PL. 73. 855 sq. (podle jiných mss.) (Migne l. c.: auctore graeco incerto, interprete Pelagio diacono).

(e) 107b—118b: (**S. Ephraem diaconi**) „Vita s. Abrahe heremite et conversatio vel penitentia neptis eius b. Marie.“ „Fratres mei, cupio vobis enarrare conversationem × et ita migravit ad dominum, cui est honor et virtus in sec. sec. amen.“

(*) Ed. PL. 73. 282—292, 651—660 (Explicit cf. Cod. Vat. ms. nr. 374 (7)

(f) 118a—130b: (**Vita s. Mariae Egiptiacae, adscripta Sophronio Hierosolymitano, interprete Paulo diacono**) „Incipit prefatio de vita s. Marie Egiptiacae. Secretum regis celare hominem bonum est ...“ (119a) „Incipit vita s. Marie Egiptiacae. Fuit quidam senex in Palestine monasterio × desiderii sui voluntate de hoc seculo migravit ad dominum, cui est laus et honor in sec. sec. amen.“

(*) Cf. ed. PL. 73. 671—690, Acta SS., april. I. (1866) 77 sq. Bibliogr. hagiogr. lat., t. K-Z (1900—1) 801.

(g) 130b—136b: (**Jacobi diaconi vita s. Pelagiae**) „Incipit conversio et vita s. Pelagie.“ „Magnas semper gracias deo referre debemus × Hec vita quodam (!) meretricis ista fuit conversio desperate, cum qua nos omnes deus faciat invenire misericordiam, cui est honor et gloria in sec. sec. amen.“

(*) Cf. PL. 73. 663—672, Acta SS., octob. IV. (1866) 261—266, Bibliogr. hagiogr. lat., t. K-Z (1900—1) 959.

(h) 136a—142b: (Fragmentum) „Memorare vos volo, fratres karissimi, per ordinem, quid moderno tempore contigit in monasterio s. Petri apostoli, quod Longoret(u)m nuncupatur × sed mundo est et mundus“ ///

(i) 143a—144a: (**Prologus ad vitas ss. Patrum**) „Benedictus omnis, qui vult homines salvos fieri“ (etc. I. Tim. 4). „Qui etiam noster magister duxerit ad Egiptum et ostendit nobis mirabilia magna × vitamque eorum perfectam lectionis iudicio colligentes ad emulationem s. operis invitentur et perfecte patientie palmam requirent.“

(k) 144a—191b: (Rufini presbyteri Aquilensis [?] Ex vitis monachorum) „De s. Johanne“. „Primum igitur tamquam verum fundamentum nostri operis × De Malcho monacho. Erat quidam senex ... adorsum suum hominem“ ///

(*) Podle tabule sub (a) chybí značná část „De Malcho mon.“, „De s. Pauli“, „De vita s. Antonini.“ Cf. PL. 21. 391 sq.

51

20 G 5

Desideratum. Podle katalogu byla: „Postilla Antonii Parmensis,“ saec. XV., ff. 103.

52

20 G 6

(20 G 22 ?)

Perg., XII. in., 119 ff., 23,5 × 16,5 cm, vaz. papír., šedá novodobá, na perg. hřb. „Ordo de festivitibus monasterii Fructuariensis. Ms. memb. sac. XIV“ (!). Na 1a „Monasterii Ochsenhausani“. Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [203], Schum 458 num. 2.)

Skladba kodexu: 14. IV (f. 112) + 1. IV — 1 (f. 119).

Dřívější popisy kodexu a ed.: Bruno Albers, *Consuetudines monasticae*, vol. IV. (Monte Casino 1911) pp. VIII—IX. (Albers *ibid.* pag. IX. zvláště podle svěcení některých svátků dovozuje, že jde o řády pro Fruttuarii a tak potyruje správnost přípisku na 1a asi z XVI. stol. Ed. Albers l. c., novou edici připravuje Fr. Machilek in: *Corpus consuetudinum monasticarum*. Cf. též pozn. u čís. 78 sign. 20 K 24.

Předsádky přední a zadní: (Frg. psalterii saec. XI., Ps. 119. 121—161, 120. 1—122.1).

(a) 1a—39a: (Ordo de festivitibus monasterii Fructuariensis)

1a—2a: (Tabula) „Incipiunt capitula. I. Quando debeat meridiana dimitti et aqua ad miscendum post Nonam × LXXXI. De memoria sancti Michahelis.“

2a—39a: (Textus) „Incipit ordo de festivitibus. Kalendis octobris dimittatur meridiana, quam solent monachi facere in estate, et aqua ad miscendum usque in ramis Palmarum × (38b) Memoria sancti Michahelis agatur sicut Nativitas sancti Iohannis Baptiste ... (39a) ... debuit diaconus parare sacrificium super altare.“

(*) Rubriky v textu chybí. Místy (např. 26b) rasury. In marg. 1a asi rukou XVI. stol. adscr. „Ordo de festivitibus monasterii Fructuariensis sub. b. Wilhelmo abbate. Legatur c. 7, 36, 50. Vide autem libellum De ordine quotidiano etc.“ (i. e. ms. 78 sign. 20 K 24). Ed. Albers l. c. 3—6, 9—104 s emendacemi podle jiných mss. (v. *ibid.* praef.).

(b) 39a—40b: (**Ordo de oboedientiis monasterii Fructuariensis fine carens**)

39a: (Tabula) „De responsionibus ad opus Dei pertinentibus 1 × De responsionibus pertinentibus ad defunctos 15.“

39a—40b: (Textus) „In vigilia Nativitatis domini super utrumque nocturnum tres antiphone cantantur. Illo anno, quo in secunda venerit, cantamus unam antiphonam super illos duos psalmos Exultate iusti et Benedicam ... de illis maioribus, hoc est festivis, debent cantari. × In festivitatibus sanctorum, de quibus solemus tres lectiones facere, que in dominico die evenerint, invitatorium de“ ///

(*) Na 39a in marg. adscr. XVI. stol. „Incipit ordo de oboedientiis monasterii Fructuariensis“ a nad poč. textu „Capitulum 1^m.“

(*) Neúplné, jak už poznal a poznamenal písař stol. XVI. na konci „Aliqua in hoc capitulo desunt“. Ostatní složky z oddílu (b), který končí 5. quaternem, se asi již před XVI. stol. ztratily. Dochovaný text se skládá z I. části (39a) „In vigilia × cantari“ (ed. Albers l. c. 116, lin. 18—28 „Quia in vigilia“ etc.) a z výkladu (39a) „In LXX-ma × (40b) invitatorium de“ /// (Albers l. c. 109, lin. 1—114, lin. 26, i. e. „invitatorium de dominica cantatur“ etc.). Albers proto použil textů z jiných rukopisů, protože v kynžvartském textu v odd. (b) je jen část kapitoly, kterou uvádí pod titulem „Responsiones de ordine“.

(*) K užívání Consuetudines Fructuarienses (odd. a—b) cf. též Joach. Wollasch, Muri und St. Blasien (Deutsches Archiv 17. 1961. 436—437). (Za upozornění děkuji Dr Fr. Machilkovi).

(c) 41a—119a: „Incipit ordo de obedienciis.“ In primis de domiño abbate. Primo mane, quando de lectulo surgit dominus abbas × et hoc tandiu debet facere, donec professionem“ ///

(*) Nedopsáno. Na 41a in marg. post. adscr. „Capitulum 2^m.“ Rubriky psány červeně, ale nečíslovány, paragrafy černě. Oddíl (c) je samostatný vůči oddílu (b), protože tabula odd. (b) neodpovídá rubrikám oddílu (c).

(*) Rubricae: (58a) „De eo, qui (cum) pueris cantat.“ (65a) „De sacrista, quid ei faciendum sit, quando seniores mandatum faciunt.“ „Item de sacrista, quid ei faciendum sit, si tarde surgit in XII“. (65b) „Item de illo, qui vinum et aquam in ecclesiam portat.“ (66b) „Item de secretario, quando hostias faciat.“ (67a) „Qualiter corporalia abluat.“ (67b) „Qualiter abbas abluatur.“ — (68a) „Quando cereos vel candelas faciat.“ (68b) „Que ei liceant sine licentia facere vel ergo non.“ „Quo modo ecclesiam paret.“ (71a) „Quo modo tollit et quo modo filacteria mittit.“ „Quo modo altaria parat.“ (71b) „In quibus festivitatibus VII candelabra mittit.“ „In qualibus tria et in qualibus V.“ (72a) „In quibus festivitatibus omnibus dat cappas et in quibus non.“ (72b) „Quo modo incensum in dormitorium et in cetera loca portat.“ (73b) „Quando tria

candelabra mittat ante altarem.“ (80a) „Quo modo in summis festiuitatibus ad lectiones incensatur.“ (80b) „Quis cantat missam matutinalem.“ „Quis illum de infirmis.“ (81a) „De missis privatis.“ (82b) „Qua hora cum licentia.“ „De diacono.“ (87b) „De illis, qui alleluia cantant in lectione ad terciam.“ (88a) „De conversis.“ (91b) „Quid agat, cui fragilitas nocte contingit.“ (92a) „De illo, qui officium facit.“ (93b) „De refectorario.“ (97a) „De mensa, lectore et collatione.“ (98a) „De ebdomedario coquine.“ (103a) „De cellarario coquine.“ (105a) „De illo de pane.“ (106b) „De eo, qui custodit hospitale.“ (107b) „De illo, qui rasoria custodit.“ (108a) „De illo, qui scutellas tenet.“ „De camerario et socio eius.“ (in marg. post. adscr. „NB. Constitutiones haec sunt pro unico monasterio“) (109b) „De eo, qui infirmariam custodit.“ (112a) „De famulo infirmarie.“ (112b) „De preposito ville“ (paragrafy: „De hortulano“, „De eo, qui custodit asinos“, „Ille, qui custodit equas“ etc.).

(d) 119a (alia manu): (**Antiphonae cum neumis, fragmentum**) „Hec est sancta solempnitas, in qua martires Christi pervenerunt ad gaudia regni × Isti sunt sancti, qui dei nomine sua relinquentes omnia bona ad“ ///

(e) 119b: (**Versus de nummo**) „In terra summus rex est hoc tempore nummus, / nummum mirantur reges et ei famulantur, / nummo venalis favet ordo pontificalis × / nummo facit carum, quod dulce reddit amarum, / nummo suo ridebat populumque decipiebat, / nummus miratur, sine nummo nullus amatur.“

(*) Cf. Hans Walther, *Initia carminum ac versuum med. aevi I.* (Göttingen 1959) num. 9131. 9133, *Carmina burana* ed. A. Hilka u. O. Schumann I. 1. (Heidelberg 1941) 15, 16 num. 11. (ibid. varianty 16—29), II. 1. (Kommentar) 17—21, L. Laistner, *Carmina burana, lat. u. deut.* (Heidelberg 1956) 301. In marg. textu drobné, nesouvislé a značně setřelé přípisky. (Redakce „Neues Archiv d. Ges. f. ält. deut. Geschichtskunde V. 1880. 458 v poznámce k Schumovu článku uvádí též starší edice: *Mone' Anz. 8. 596, Wright's Map. 355.)

53

20 G 8

Perg., XIV./1., 183 ff., 23,5 × 16 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Magistri Manducatoris Sermones. Manuscriptum membran“. Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 217 [204]).

Skladba kodexu: 2. IV (f. 16) + 1. III + 1 (f. 23) + 20. IV (f. 183). Kustody mimo poslední kvatern.

(*) Kodex je psán dvěma písaři a až na prvou stranu vždy ve 2 sloupcích Červené rubriky v textu i in marg., na počátku malovaná iniciálka (2a) „E(rudimini)“.

1a (adscr. XIV. saec.): „Iste liber collatus est monasterio s. Georgii in Ochsenhausen ab Alberto, rectore ecclesie in Nahling, nato de Schakerhoffen“ (a. m.) „Gott gab im darum den ewigen lhon.“ (saec. XV.) „Sermones Manducatoris.“

(*) Na téže stránce vyryto rydlem do pergamenu „Gregorii Bock“ a znak se vzpínajícím se koněm.

1b: ∅

(a) 2a—166a: „Incipiunt sermones magistri (Petri Comestoris dicti) Manducatoris.“ „Sermo ad sacerdotem. Erudimini, qui iudicatis terram.“ (Ps. 2. 10) „Nolite arbitrari, quod alienum a bovis sumpsarim excordium ... (4b) ... Item sermo ad sacerdotes. Parvuli pecierunt panem, sed non erat, qui frangeret eis, flevit Hieremias in Trenis“ (4. 4) „destruccionem civitatis sanctae commemorans ... (5b) ... Tractatus de oracione dominica. Ascendit Ihesus in montem solus orare ... (7b) ... De sancto Nicolao. Qui non humiliaverit se sicut parvulus iste, non intrabit in regnum celorum“ (cf. Mt. 18. 4) „Verba s. Salvatoris × (158a) ... Sermo in Epiphania domini ... (162a) per viam humilitatis in regionem nostram redeamus. Quod nobis prestare dignetur deus, qui vivit etc. Sermo Manducatoris de uno martire sive confessore ... (164b) ... Sermo de uno martyre ... (166a) ... nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, ad hec nos perducatur, qui vivit et regnat in sec. sec.“

(*) U některých kázání in margine označení autora „Mangih“, „Mangier“, což by ukazovalo na francouzský původ kodexu. Cf. Buchberger, Lex. VIII. (1936) 156 sub ver. „Mangeur.“

(*) Sborník je složen z kázání Petra Comestora nebo z kázání jemu přiřítaných ve starších rukopisech. Proti edici Migne PL. 198 se často v kynžvartském ms. neshodují rubriky jednotlivých kázání. Tak sermo „Erudimini“ PL. 198, 1813 sq. sub tit. „Sermo XXXIX. synodicus“, sermo „Parvuli pecierunt“ PL. 198. 1827 sq. sub tit. „Sermo XLV. synodicus“, sermo „De s. Nicolao“ PL. 198. 1727 sq. sub tit. „Sermo III. in festo s. Nicolai, hab. in scholis“, inc. „Qui humiliaverit“, sermo „In Epiphania“ PL. 198. 1741 recte Hildeberti Cenomanensis PL. 171. 409 sq. „Sermo XIV.“ inc. „Qui sedes super cherubin“, sermo „De uno martyre sive confessore“, „sermo „De uno martyre“ recte „Sermo Hildeberti Cenomanensis“ PL. 171. 715 sq., sermo eiusdem PL. 171. 719 sq. etc.

(b) 166a—178b: (Additamenta sermonum) „Sermo generalis de verbis Salomonis.“ „Omni custodia custodi cor tuum,“ (Prov. 4. 23) „fili mi ... (177b) ... De sobrietate et IIII vigiliis. Sobrii estote, vigilate“ (etc. I. Petri. 5. 8). „Verba ista × de quo nos triumphare faciat Ihesus Christus dominus noster, cui est honor et gloria in sec. sec. amen.“

(c) 179a—183a: „**De penitentia.**“ „Hiis auctoritatibus et rationibus aliquis potest informari × et nos corrigant infantes et pueri.“

183b: ∅

54

20 G 13

Pap., XV. ex., 262 ff., 22,5 × 16 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem s červ. štítkem „Cicero De officiis, Paradoxa et De amicitia. Proverbia metrica. Persius. Ms. chart. de 1492“. Razítko metternichovské. Ms. poškozen pořiznutím při nové vazbě.

1a: „Collatio de ludo.“

(*) Fragment školských výkladů. Dále neúplný konspekt, který se však neshoduje s kodexem v nynější podobě a snad odpovídal původnímu uspořádání: „Tres libri officiorum et Paradoxa. De amicitia. Basiliius 1° li. Ethicorum. 3 libri de anima.“

1b—2a: ∅

(a) 2b—132b: (M. Tulli Ciceronis De officiis libri tres cum glossis marginalibus et interlinearibus)

3a—132b: (Textus) „(Q)uanquam te Marce fili × sed multo fore chariorem, si talibus monimentis preceptisque letabere.“ „Finis foelix. O Mater dei miserere mei“ (etc.).

2b—132b: (Glossae margin., praefatio) „De morali philosophia, cuius authorem fuisse Socratem dicunt“ (etc.) ... (Glossae) „Quamquam et (!) fi(li)] Que igitur Ciceronis dedicatio × Imponendum] Cicero huic operi quasi fastigium... instituta sunt.“

(*) Text v jediném poměrně úzkém sloupci větším písmem uprostřed strany, glossy jednak in margine nestejného rozsahu, jednak mezi řádky k jednotlivým výrazům. Protože horní okraj byl při vazbě seříznut, jsou na horním okraji psané glossy ztraceny (stejně tak i v ostatních oddílech). Iniciálky chybí, byla však pro ně ponechána místa. Representanty velmi řídké.

133a—133b: ∅

(b) 134a—148a: (M. Tulli Ciceronis Paradoxa cum glossis marginalibus interlinearibus)

134a—148a: (Textus) „(A)nimadvertete, Brute, sepe Cathonem avunculum tuum × et pauperes existimandi sunt.“ „M. T. C. de paradoxis liber foeliciter explicit etc. anno M CCC(C) 92.“ (recte MCCCC 92 podle 148b a 181b).

134a—148a: (Glossae) „Quod Brutus erat natus ex Servilia, sorore Cathonis × Divitiarum] Ut ait Solon philosophus. Etc.“

(*) Úprava táž jako oddílu (a). Na 148a připojeno schema rozlišení antické filosofie. Nadpis na 134a při vazbě seříznut.

148b: „Hanc questionem determinavi ad bacalaureatum Haydelberge 1495. Vir insignis Arestotilicarum (!) scientiarum magister, eruditissimus magister Johannes Greif Rotweilensis, preceptor ac promotor meus imprimis observandus, hunc mihi nudius questionem titulum determinatum porrexit: Utrum omnes sapientes sint liberi et omnes stulti sint servi.“ (etc.)

(*) Kursivní přípisek touž rukou jako na 182b.

149a—149b: ∅

(c) 150a—181b: „Sequitur titulus.“ „Lelius vel M. (Tulli) C(iceronis) De amicitia“ (cum glossis marginalibus et interlinearibus).

150a—181b (Textus): „(Q)uintus Mucius augur Scevula (!) multa narrare × nihil amicitia prestabilius putetis.“ „Finitum foeliciter cum laude dei omnipotentis in festo s. Bartholomei apostoli anno incarnationis Jesu Christi 1492.“ (etc.)

150a—181b (Glossa margin.): „Augur] dicitur, qui doctus auguriorum, augurali enim dignitate fuit × Cuiusquidem virtutis] Quam quo honor ... in sec. sec. benedictus amen.“

182a: ∅

182b: (Obsahově stejný, jen místy rozšířený přípisek jako na 148b).

(*) Oddíly (b, c) byly původně samostatné a písař napsal tento přípisek na vnější stranu ochranného obalu.

183a—183b: ∅

(d) 184a—214b: „Proverbia metrica et rigmisata magistri Joannis Fabri de Werdea, utriusque iuris baccalarii, collegii principis alme universitatis famosissimi studii Lyptzensis collegiati, nec non eius secretarii, incipiunt.“ (Versus) / „Quisque senectuti donabit delebile corpus / potibus atque cibus immoderatus homo × / Hec metra cum rithmis finxit Werdea magister, / „quem deus a viciis omnibus exoneret, / hostibus arditis deus hunc conservet, / ut ipse post mortem eterna pace fruatur amen.“ „Sit laus deo per infinita sec. sec. amen.“

(Glossae marg.) „Iste liber venerabilis magistri de Werdea multo multorum × Hec metra] Per hec ultima ... qui benedictus sit per sec. sec. amen.“

(*) Cf. GW. 9655 „Joh. Faber de Werdea, Proverbia metrica“ (Lipsiae, Martin Landsberg cca 1493), kynžvartský ms. je blízký inkunabuli. Úprava oddílu (d) jako u oddílů předchozích.

215a—218a: ∅

(e) 218b—240a: „Sequitur Auli Persii Flacci poete Satirarum liber“ (cum glossis marginalibus et interlinearibus)

219a—240a: (Textus) „Prologus.“ / „Nec fonte labra proluī caballino, / nec in bicipiti somniasse Parnasso... (219b)Satira prima./“ (O), curas

hominum, o quantum est in rebus inane × (237b) Satira VI^{ta} et ultima. / „Admonuit iam pruina foco te Basse, Sabino... (240a) / Iam decies redit in rugam, depinge, ubi sistat, / inventus, Chrysisippe, tui finitor acervi.“ „Auli Persii Flacci Satyrarum foeliciter finis anno incarnationis domini M CCCC 92 mensis februarii die 2 de opido glorioso Numburgensi.“

218b—240a: (Glossae margin.) „Pegasus] Equus alatus, natus ex sanguine Meduse × Crisippus] Philosophus fuit sede stoica... Crisippus, Crisippus“.

(*) Úprava shodná jako u předešlých oddílů.

(f) 240a—241a: (Pseudo-Vergilii carmina duo cum glossis marginalibus et interlinearibus)

240a—240b: (Textus) „Carmen Publii Virgilii Maronis de vino et Venere.“ / „Nec Veneris, nec tu vini capiaris amore, / uno namque modo vina Venusque nocent × (240b) / vina sitim sedant, natis Venus alma creandis, / sed fines horum transiluisse nocet.“

140b—241b: (Textus) „Carmen Publii Virgilii Maronis de ludo.“ / „Sperne lucrum, vexat mentes vesana libido, / fraude carete graves, ignari credite doctis × (241b) / Flecte truces animos, ut vere ludere possis, / ponite mature bellum, praecor, iraque cesset.“

240a—241b: (Glossae margin.) „In hoc carmine Virgilius arguit vini et Veneris cupiditatem × (240b) Hoc carmine Virgilius nos admonet... (241a) Tullius in primo officiorum sic de ludo... que vellem calamo permisit agreste etc.“

(*) Cf. e. g. P. Virgilii Maronis Opera... studio et industria Georgii Fabricii Chemnicensis (Lipsiae, s. anno cca 1550) 516, 517, 523 (tisk e. g. Brno, Univ. knih. 88034).

241b—242b: ∅

(g) 243a—258a: „Quinti Horacii Flacci De arte poetica incipit“ (cum glossis marginalibus et interlinearibus)

243a—258b: (Textus) / „(H)umano capiti cervicem pictor equinam / iungere si velit et varias inducere plumas × / Quem vero arripuit occiditque legendo / non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo.“

243a—258a: (Glossae margin.) „Idem poeta lyricus et satyricus × (Hi)rudō] Notandum est. Ille poeta... et utitur methaphoratis.“

(*) Úprava táž jako u předešlých oddílů.

(h) 259a—261a: (Electiones astrologicae) „Tractatulus ex intencione in arte astrorum et sciencia stellarum, eruditorum M. Guidonis Bonati, Hali Aberragel, Albumasarii et aliorum“ ... „Ut sermo propositus robur et fundamentum × Canon ultimus pro itinere faciendo... et tantum de his.“

(*) K identifikaci Thorndike-Kibre 745 (ms. Bern, Stadtbibl. 157, 15c).

(i) 261—261b: „**De horologio versus meridiem.**“ „(F)iat circulus, qui dividetur in 4^{or} partes egales × Item elevationem equinoxialem.“

(*) K identifikaci Thorndike-Kibre 263 (Quadrant, ms. Vat. Palat. 1354, 15c).

(k) 261b: „**De modo conficiendi horologium Achas.**“ „Fiat dimidius circulus × et tamen de hoc horologio.“

(*) K identifikaci Thorndike-Kibre 177 (Ernst Zinner, Verzeichniss d. astron. Hss. d. deut. Kulturgebietes, München 1925, 7296), ms. München, StB .Lat. Hss. 11067. 206b—207a).

(l) 262a (alia manu post.): (**Nomina XXIII civitatum**)

(*) Jména 23 měst s připojeným číselným údajem, patrně rovnoběžek. Mezi nimi „Parisiis 48, Magdeburgie 53, Ratispone 49, Prage 50, Florentie 43.“
262b: ∅

55

20 G 18

(11. Jus regul.)

Perg., XV. ex., 134 ff., 27 × 17 cm, vaz: papír. s perg. hřbetem se štítkem „J. Vennd, Manuale super regulam s. Benedicti. Ms. membran. de 1494.“. Rázítka oxsenhausenská a metternichovské.

(a) „**Jacobi Vennd Manuale viaticum super s. Benedicti regulam monachorum**“

Předsádka přední (přetržená) (retro): „Textus regule cum explicatione /// (verso): specialiter, quod per aliquos dies fui extra monasterium et non vixi regulariter coedendo, bibendo, sanctum silentium turbatum persolvendo, cetera regularia tenendo, de his et omnibus negligenciis meis dico: Culpa etc.“

1a (adscr. XVI. saec.): Regula beati Benedicti, amen.“ „(I)ustinianus imperator, avus s. Benedicti fuit, quem innocentem occidit Philippus in conclavio et imperium tyranniae sibi usurpavit. Tempore autem Iustiniani imperatoris in Nursia inter cives seditio orta fuit × Tunc pari consensu omnes“///

(*) Fragment 11 řádek úvodu k životopisu s. Benedikta.

1b: „**Tabula questiuncularum** in illo libro contentarum sequitur“ (etc.)

2a—4b: „**Incipit registrum** in regulam s. Benedicti secundum alphabetum × **Finis.** Millesimo quadringenteno (!) cum quadrageno septeno Christi presens opus editur anno.“

5a: „**Argumentum in Manuale viaticum super regulam s. Benedicti.**“

„Quoniam textus regule s. Benedicti secundum librorum diversitatem sepe in verbis dinoscitur variatus × Sparsim eciam questiuncule moventur et compendiose pertractantur semper cuiuslibet salvo iudicio melius sencientis.“ „Explicit argumentum.“

5a—b: „**Prefaciuncula opusculi sequentis.**“ „Hoc fac et viues. Luce 10. capitulo (28). Applicando brevissime hoc evangelicum verbum regule b. patris Benedicti duo ibi dantur consideranda × quem fructum concedat nobilem omnis boni largiter deus, amen.“

5b—131b: (**Textus regulae**) „Prologus regule sequitur.“ Obsculta, o fili, precepta magistri“... (12b) „Incipit regula b. Benedicti. De quatuor generibus monachorum. Capitulum primum. Monachorum 4 esse genera × Quisquis ergo ad patriam celestem festinas ... facientibus hec regna patebunt eterna. Amen.“

5b—132a: (**Manuale Jacobi Vennd super regulam b. Benedicti intra textum regulae scriptum**) „Regula beatissimi patris Benedicti abbatis prima sui (!) divisione dividitur in duas partes × In illa parte finali beatus Benedictus ad huius regule observanciam ... unde hic dicitur: Facientibus hec regna patebunt superna, que nobis tribuat dominus noster Ihesus Christus amen.“ „Explicit feliciter Manuale super regulam beatissimi Benedicti per me fratrem Jacobum Vennd scriptum et finitum in profesto sancti Martini episcopi anno incarnate deitatis M° CCCC LXXXIII°, de quo honor invictissime trinitati necnon intemerate V. M. Iesu Christi gerule.“

(*) Ed. PL. 66. 215—230 (cf. varian. *ibid.*), Br. Linderbauer, S. Benedicti Regula (1928, Florilegium patristicum t. 17), *ibid.* varianty. Cf. kynžvartský ms. num. 48 sign. 20 E 33 a pozn. *ibid.* Manuale nevydáno.

(b) 132b—133b (adscr. saec. XVIII): „**Litterae funebres.**“ „Nos N. divina clementia abbas totusque conventus monasterii s. Georgii in Ochsenhausen, ordinis s. Benedicti, Constantiensis diocesis, universis et singulis“ (etc.).

(*) Formulář oznámení o úmrtí řádového člena.
134a—134b: ∅

56

20 G 20

Perg., XIII./2., 155 ff., 23,5 × 16,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem s červeným štítkem „Psalterium. Manuscriptum membran“. Razítko metternichovské.

Skladba kodexu: (a:) 7. V (f. 70) + 1. III (f. 76) + 1. IV (f. 84) + 1. VI (f. 96) + 1. IV (f. 104) + 1. VI (f. 116) + 1. IV (f. 124) + 1. VI (f. 136) + (b-f:) 1. IV (f. 144) + 1. VI-1 (f. 155). Bez kustod.

(Psalterium ad usum cotidianum dispositum)

(a) 1a—136b: (**Psalmi**) „Beatus vir, qui non abiit in (1b) consilio impiorum (etc. Ps. 1) × Laudate dominum in sanctis eius... omnis spiritus laudet dominum.“ (Ps. 150)

(*) Kodex bohatě zdoben malovanými iniciálkami se zlatem na počátku každého žalmu, některé stránky na počátku oddílů (v. dále) celé barevně malovány s řádky střídajícími podklad zlatý, červený, stříbrný a modrý a do červeného nebo modrého podkladu psáno bíle. Na začátku oddílů, neodpovídajících však biblickému dělení žalmů, ale (s výjimkou na 47b) spíše dělení podle dní v týdnu a nešpor, krom barevných stránek ještě velké zlaté románské iniciálky, a to na 1a (v. incip.) „B(eatus)“, 21b (Ps. 26) „D(ominus illuminatio)“, 35b (Ps. 28) „D(ixi: custodiam)“, 47b (Ps. 51) „Q(uid gloriaris)“, 48b (Ps. 52) „D(ixit)“, 61a (Ps. 68) „S(alvum me fac)“, 89b (Ps. 97) „C(antate domino)“, 92b (Ps. 101) „D(omine exaudi)“, 106b (Ps. 109) „D(ixit dominus domino)“. Obsah žalmů udán v červených rubrikách, in marg. přepisovány (XIV. stol.) antiphonae quotidianae, ale bez notace, a na konci oddílů místy zaznamenány laudes.

(b) 136b—147b: **(Cantica)** „Confitebor tibi, domine, quoniam iratus es michi“ (etc. Is. 12. 1) ... (145a) „Benedictus dominus deus Israel“ (etc. Luc. 1. 68) ... (146a) „Angelica laus.“ „Te Deum laudamus“ ... (146b) „Canticum Marie.“ „Magnificat“ (etc. Luc. 1. 46) × (147a) „Canticum Symeonis“. „Nunc dimittis servum tuum ... (147b) et gloriam plebis tue Israel.“ (Luc. 2. 29)

(*) Hymnus „Te Deum“ vepsán týmž písařem bez přerušení textu.

(c) 147b—149b: **(Symbolum Athanasianum)** „Quicumque vult salvus esse, ante omnia opus est, ut teneat catholicam fidem. Quam nisi quisque × sal(v)us esse non poterit.“ „Gloria patri etc.“

(*) Konec textu na levém sloupci fol. 149b je spojen arkádou s textem dalšího oddílu.

(d) 149b—151b: „Letania“ (cum collectis) „incipit.“

(*) Litanie na 149b—150a jsou psány do stříbrných arkád. Některá jména světců (Quintinus, Remigius, Eucharius, Maternus, Genofefa [!]) ukazují na litanie původu franckého nebo porýnského.

(e) 151b—154b: „Incipit cursus“ (i. e. **Officium parvum B. M. V.**) „Domine, labia mea aperies“ (Ps. 50. 17) × „Deus, qui de beate Marie virginis utero... ut qui vere eam dei genitricem.“

(*) Fol. 152a zdobeno po celé stránce na způsob oddílu (a).

(f) 154b—155b: **(Commendatio animae pro moribundis)**

(*) Psáno jednodušším písmem XIV. stol. do odstavců s iniciálkami předem napsanými a typu jako v ostatních oddílech. Fol. 155b silně otřelé.

Perg., XIII./2, 155 ff., 23 × 16,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Isonis monachi Lexicon latinum“. Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 213 [200—1].)

Skladba kodexu: 19. IV (f. 152) + 1. I + 1 (f. 155).

(Lexicon Latinum q. d. Glossae Salomonis)

1a—155b: „Incipiunt glosse iussu Salomonis, Constantiensis episcopi, de diversis libris in unum volumen sub brevitare collecte.“ „A littera in omnibus gentibus ideo maior est litterarum pro eo, quod ipsa prior nascentibus vocem aperiat. Abba, Sirium nomen × Zona cingulum... Zone celi quinque sunt, quarum dictionibus quedam partes temperie sua incoluntur ... sol cum ad eum orbem pervenerit, equinoctium facit hibernum“^{///}

(*) U prvního hesla červená písmena, na počátku lexikálních písmen kreslené červené iniciálky. In margine německé ekvivalenty četných slov vykládaných latinsky v textu.

(*) Za autora obvykle nebývá pokládán Salomon, ale Iso, mnich kláštera sv. Havla († cca 871—2), řídčeji Radpertus, Balbulus, Tutilo. O Isonovi cf. Wetzer-Welte, *Lex.* VI. (1889) 1025—1027, též Jöcher, *Lex.* II. (1750) 2000, který správně poukázal na základní rukopis sv.-havelský („lex. latinum unter dem Nahmen Salomonis episc. , so in dem Kloster St. Gallen im MS. liegt“). Tento rukopis (St. Gallen, ms. num. 905, cf. Scherer, *Verzeichniss d. Hss. d. Stiftsbibl. v. St. Gallen*, 1875, 321—3) pochází podle Scherera z X. stol., ale je proti kynžvartskému neúplnější (^{///} „in eius personam predicant. Achei qui et Argivi ab Aceo filio dicto × quippe et quae adhuc se vitiis nec“^{///}). Scherer Salomona nepokládá za autora, ale o Isonovi se nezmiňuje. Incun. Hain 5231, Copinger II./II. 1483 (z 1475).

(*) Na kynžvartský rukopis v české literární historii poukázal Patera ve sporu o padělky Hankovy ve stati „České glossy a miniatury v Mater verborum“ (*Čas. Čes. Mus.* 51. 1877. 120—123), ale uváděl jej jako „ochsenhausenský“, protože nevěděl, že rukopis byl tehdy již dlouho v kynžvartské knihovně.

58

20 G 24
(20 G 22)

Perg., XII./2., 142 ff., 23 × 16 cm, vaz. papír s perg. hřbetem se štítkem „Liber consuetudinum regularium. Ms. membran. sac. XIV.“ Na 1a: „Monasterii Ochsenhausani“. Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215—6 [203], Schum 458—459 num. 3.)

Skladba kodexu: 1. IV (f. 8) + 1. IV + 1 (f. 17) + 15. IV (f. 137) + 1. II + 1 (f. 142).

(Consuetudines Hirsaugienses)

1a—2a: „Incipit liber consuetudinum. Prologus.“ „Postquam ego, frater Wilhelmus, dei ordinatione et fratrum Hirsaugiensium electione eiusdem loci provisor sum constitutus, indidi eis inprimis, quas a puero didiceram in monasterio s. Emerami regularis vite consuetudines. × Hinc etiam operi proposito ma-

num applicantes, congruum arbitramur a novitiorum susceptione eorumque institutione omnium, que dicenda sunt, exordium facere.“ „Explicit prologus.“

2a—3a: (Capitula libri primi) „I. De diversitate novitiorum × LXIII. De mandato trium pauperum.“

3a—67b: (Textus libri primi) „Igitur aliquid diversitas est eorundem novitiorum, nam solum absque habitu veniunt, ut laici et clerici, sed etiam cum habitu, et monachi iam facti × (66b) LXIII. De mandato trium pauperum. Brevis in capitulo clauditur ... si tamen ordo suus exigit, notari debet.“

67b—68a: „Incipit prologus sequentis libri.“ „Quia in superioris libri descriptione primum de novitiorum disciplina“ (etc.)

68a—68b: (Capitula libri secundi I—LXXI.)

68b—141a: (Textus libri secundi) „Incipit liber II-us. De electione speciali domini abbatis et ordinatione ipsius. Electio domini abbatis hoc habet quasi legitimum × LXXI. De omnibus fidelibus defunctis. In festivitate Omnium sanctorum ... quidquid panis et potus in refectorio ad cenam supererit, ad ellemosynam datur.“

(*) Ed. PL. 150. 927—1146 podle mss. Einsiedelských s některými variantami bez ms. kynžvartského pod tit. „Constitutiones Hirsaugienses seu Gengenbacenses.“ Hlavní rozdíly nepodstatné jsou v dělení kapitol. O kynžvartském ms. a o jeho obsahu cf. Bruno Albers, Untersuchungen zu den ältest. Mönchsgewohnheiten (München 1905, Veröffentl. aus d. kirchenrechtl. Seminar München, II. R., Nr. 8) 74—75 a zvl. pozn. 1. na pag. 75—76. Cf. též Karl Schmidt, Kloster Hirsau und seine Stifter (Forschgn. z. oberrheinischen Landesgesch., 9, Freiburg i. B. 1959), zvl. 14.

141a—142a: (Additamenta consuetudinum praecedentium) „Maior benedictio salis et aque × Sunt nonnule congregationes, que ita habent societatem nostram ... He sunt congregationes: Bruviningin, Pröle, s. Emmerammi, Admunde, Bambergensis, Michilnvelt, Enstorf, Attile, Wezzinesbrunnen, Aspach, Wihensteven, Madelhartendorf, Weltenburch, Monasteriensis, Chastellensis, Salzpurch, Bõron (alia manu post.:) in Seon, s. Jacobi apud Scottos, Rott prope Attile.“

(*) Albers l. c. 74 pozn. 1. usuzuje z toho, že jde o bavorské kláštery, že kynžvartský ms. patřil některému bavorskému benediktinskému opatství, než přešel do Ochsenhausenu.

142b: ∅

59

20 G 27

(11. Patrist.)

Pap., XV./2., 118 ff., 23 × 16 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Isidorus De summo bono. Ms. chart. sac. XV.“ Razítko (větší) ochsenhausenské a metternichovské.

Předsádka přední i zadní z breviáře XIII. stol. s neumami.

1a—118b: „**Isidorus De summo bono feliciter incipit.** Domino sancto meritisque beato fratri Jasoni, episcopo, Ysidorus episcopus.“ „Venienti ad nos famulo vestro religioso Vincencio...“ (2b) „Incipiunt capitula primi libri“ (etc.) ... (4a Liber) „Primus. Quod deus summus et incommutabilis sit.“ „Summus ideo deus est, quia incommutabilis et corrumpi non potest omnino × (117b Liber III.) Cap. 66. De exitu huius vite. Quamvis sancti... (118b) ...non quos celestis aula letificandos includit, amen.“ „Finis feliciter.“

(*) Ed. PL. 83. (tom VI) 537—738 (sub. tit. „Sententiarum libri tres“)

60

20 G 31

Pap., XV. ex., mss. 4 ff., 22 × 16 cm, adlig. ke konvolutu tisků na hřbetě označených „Bruni, Agricolae, Manuni et Balbi Poemata varia“.

1a: „Tabula sequentium“ (etc.)

1b: ∅

2a—4a: „**Ludovici Bruni, poete laureati, Ad beatissimam Virginem Mariam.**“ „O, coeli regina decus mundique perempti, / vera salus, salve. Ad te has, rogo, sume preces × / Meque, qui supplex cecini, te virgo beata / suscipe devotum protege facque tuum.“ „Lovanii vicesimo tertio januarii anno 1491.“ ἡστραῆλερ“ (i. e. Straeler).

(*) Celkem 100 veršů. V témž svazku několik památníkových kreseb a zápisů.

(*) Fol. 4b—6b: ∅. Ostatek tisky, zvláště Lud. Bruna (mezi nimi incun. 1477, 1480 etc., cf. GW 5633 sq.).

61

20 H 3

Pap., XVII./2., X + 148 pp., 21 × 16 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Antiquitates Seynenses. Manuscriptum“. Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

„**Antiquitates Seynenses collectae anno 1684.**“ Haec monumenta suae patriae, dum languet amore, in ripa Seynae lecta reliquit **J. P. V. R.**“

(*) Na titulním listě perokresba „Reliquiae arcis Seynensis ante annum 1666.“ Za předmluvou (p. I) mapky a nákresy (pp. III, V; II, IV, VI—X: ∅). Text vykládá historii hradu Seina při soutoku Rýna Mosely a jeho okolí ve 44 kapitolách, na 130 p. index a poznámky. Pag. 144, 145: ∅, pag. 146—7 záznam dđto 1719, 11. jul. (nejzazší datum ms. o náměsíčné dívce). Pag. 148: ∅.

Pap., XV/XVI, 252 ff., 21,5 × 14,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Varia juris ecclesiastici. St. Flisci Synonyma. Ars dictanti. Ms. chart. sac. XV.“ Razítko metternichovské.

Perg. předsádka z české, na okrajích zvl. vlevo a shora odštířené listiny z r. 1492 (podle shody osob uváděných v morav. knihách půhonných a podle částečně dochovaného data): Dlužní úpis, jímž neznámý (Václav z Dolan a z Kněžic ?) /// „dlužník dluhu pravého svrchupsaného a Václav z Maříče, ty časy purkrabie v Telči, Václav z Vydříe, Bohuše /// z Roseče, rukojmě za svrchupsaného Václava z Dolan a z Kněžic s ním a zaň vyznáváme... že jsme dlužni dluhu spravedlivého čtyřiceti zlatých dobrých uherských... a slibujem nadepsaným věřitelóm našim vydávati úrok spravedlivý tři kopy platu gr.“ (ležení) ... „nadepsanému Jakobovi, manželce jeho i jich erbóm... dobýti a vziati v křest. a židech ... na potvrzenie ... pečeti naše vlast(ní přivě)sili jsme ... dán a psán v Telči od narozenie /// druhé léto v úterý před sv. Janem Křt. bož.“ (patrně 19. června 1492).

1a—1b: (Zkoušky písma)

(a) 2a—5b: „De Holoferne“ (fragmentum)

(*) Z XVI. stol. jen úryvky 10. a 3. kap. latinského vyprávění, poslední list až na úzký pás vyříznut.

6a—6b: ∅

(b) 7a—10b: (Causa summarii Decretalium, incompleti, usque ad tit. X. 1, 1 De electione et electi potestate).

(c) 11a—19a: (Formulae iudiciales, fragmenta)

(*) Rubricae: (11a) „Interrogatoria.“ (11b) „Libellus articulatus.“ (12a) „Exceptiones contra libellum articulatum.“ (12b) „Instrumentum concordiae“ (ddto 1466, 24. VI smír mezi dvěma krakovskými kleriky). (14b) „Libellus iniuriarum.“ (15b) „Appellacio super intrusione beneficii.“ (16a) „Instrumentum ratificacionis concordiae“ (ddto 1468, 11. III. Cracoviae). (16b) Appellacio a sententia diffinitiva.“ (18a) „Sententia diffinitiva in causa beneficii.“ (18b) „Regule Pii papae secundi.“ — Vedle formulářů zařazeny někde i stručné výklady (e. g. „Nota, quod processus iste“.)

(d) 19a—22b: „Tractatus pulcer de arte notariatus et primo, quid sit ars notariatus, sequitur hic. Pro isto nota, quod ars notariatus est ars scribendi et dictandi × In quibus causis pueri exheredare possunt parentes ... si pater hereticus fuerit et fidelis filius.“

(*) Podle seznamu kapitol na fol. 19a písař nedopsal poslední tři kapitoly traktátu a místo nich zařadil další oddíl (e).

(e) 22b—27a: „**Defensiones.**“ „Rescriptum diligenter est inspiciendum et considerandum utrum per suppositionem veri aut falsi × Contra testes. **Testes** domestici ... in ambonibus diminueretur.“

(*) Kapitola z praktického výkladu o kanonickém procesu, poučující nejprve všeobecně o papežských reskriptech a pak o obranách žalovaného proti soudci, arbitru, žalobci a svědkům.

27b—30b: ∅

(f) 31a—42b: (**Ordinis iudiciarii fragmentum**) „(Q)ui vult agere in aliqua causa, primo debet recipere citationem × **Libellus est scriptura**... sed reus iurabit, quod credit se habere iustam causam et defensionem. Etc.“

(*) Stručný výklad o kanonickém procesu, končící odstavcem o iuramentum calumniae.

(g) 43a—50a: (**Modus legendi in utroque iure**) „Si quis autem desiderat iuris (!) operam dare, omnia observare debet ea, que Ostiensis ponit in principio sue Summe... Modus agendi in Decretalibus habetur hoc versu: **Judex**... (S)ciendum, quod Corpus iuris dividitur... (43b)... Ius civile dividitur... (44a) **Ista sunt nomina doctorum sacre theologie, qui in iure allegantur**... (44b) **Gracianus monachus fuit compositor Decreti**... **Compositor Decretalium**... (45a) **Compositio decretalium libri Sexti**... **Compositio Clementinarum**... **Subscripti doctores allegantur in Summis**... (45b) **Doctores legum**... **Dè modo legendi nomina in aliis breviaturis**... (46a) **Expositiones titulorum Decretalium** × unde dicitur regula, que rem breviter enarrat, ff De re. iuris, regula“ (D. 50, 17, 1). „Explicit expositio libri V. decretalium etc.“

(h) 50a—51b: „**Descriptio domini Enee (Silvii) de civitate Wyenensi**“ (ex opere eiusdem **Historia rerum Friderici III. imperatoris sive Historica Austriaca**) „Wyenna ambitu murorum cingitur milium passuum, sed habet suburbia maxima... (50b) ... Duos hic claruisse compertum habeo prestantes theologos Henricum de Hassia, qui Parissii edoctus huc in primordio universitatis advolavit... Alter fuit Nicolaus Tinchelspuhl Sjevus, vita bona et doctrina multa clarus, cuius sermones hodie avidè et a doctis leguntur. Est et ille hodie Thomas Haselbach non incelebratus doctor theologus × carnes omni festo venduntur. Aurige nullo vacant die.“

(*) Ed. Aenae Sylvii... **Historia rer. Friderici Tertii imper.** ... nunc primum edita cum specimine annotationum Io. Henrici Boecleri (Argentorati, typ. Josice Staedelii et Joh. Frider. Spoor 1685) 3—5. Částečně ed. Wolkan jako dopis „E. Sil. an einem Freund in Basel 1438?“ in: **Der Briefwechsel d. Eneas Silvius Piccolomini (FRA. II. 61. 1909) 80—82, ibid. o mss. bez kynžvartského. Novou edici připravuje A. Lhotsky pro MGH. SS. (cf. MGH. Bericht 1959/60. 6). Německý překlad Th. Ilgen, Die Gesch. Kais. Friedrichs III. (Leipzig 1889)**

I. 15 sq., Jos. v. Hormayr, Wien, seine Geschichte etc. III. 3 (Wien 1823) 130 sq.

(*) Osmiřádkový přípisek navazující obsahem, ale patrně dodatek písařův, následuje na konci fol. 51b.

(i) 52a—54a: (**Bullae papae Pauli II. contra Georgium de Poděbrad, regem Bohemiae**)

52a—54a: „Rudolphus, dei gracia episcopus Lavantinensis ... legatus missus, ad noticiam omnium et singulorum ... nos habuisse et habere veras et originales literas sive bullas ... Pauli divina providencia pape moderni, quarum de verbo ad verbum inseri fecimus ...“ „Copia bulle facultatis magne per sanctissimum dominum nostrum, dominum Paulum papam Secundum rev. patri domino Rudolfo episcopo Lavantinensi in facto boemico edite.“ „Paulus episcopus servus servorum dei ven. fratri Rudolfo... benedicionem.“ „Romanus pontifex Ihesu Christi in terris vicarius × (53b) per nos concessam (54a) facultatem volumus aliquatenus suffragari. Datum Rome ... MCCCC LXV octavo idus augusti, pontificatus nostri anno primo.“

(*) Datum 6. aug. 1465. Cf. ed. Fr. Palacký, *Urkundliche Beiträge zur Geschichte Böhmens u. Nachbarländer im Zeitalter Georg's v. Podiebrad* (Fontes rer. Austr., II. Abt., XX. Bd. 1860) 362—366 num. 336.

54a: „Sequitur extractus ex instruccionibus domini Lavantinensis sub manu secretarii sanctiss. domini nostri et sub annulo piscatorio ei datis.“ „Item possit dictus Lavantinus × et expedicionum contra Thurecos editarum et publicatarum.“

54a: „Sequitur copia bulle generalis facultatis approbans instruccionem.“ „Paulus episcopus ... ven. patri Rudolfo episcopo Lavantinensi, nuncio et commissario nostro salutem.“ „Cum sanctitatem tuam duximus mittendam ad partes Alamanie et cetera loca regni Boemie × apud nos merito conveniendam possumus. Datum Rome ... M° CCCC° LX° quatro (recte 1465), quarto kalendas februarii, pontificatus nostri anno primo.“

(*) Srov. k tomu Palacký, *Dějiny nár. čes. IV./II.* (1878) 287 sq.
54b: ∅

(k) 55a—63b: „Incipiunt **diffniciones omnium rubricarum libri decretalium**.“ „Et primo quid sit constitucio. (C)onstitucio est ius humanum, quod rex vel imperator vel papa constituit × De regulis iuris ... nichil enim est, quod subverti non possit et quod excepcionem non paciatur.“

(l) 63b—65a: „Nota, hic est annotatus **numerus librorum utriusque iuris**, videlicet canonici et civilis et allegationes qualiter fiant.“ „Et primo iuris canonici. (N)otandum, quod de iure canonico non sunt, nisi tres libri × cavendum est, ne iuvenes a studio avertantur. Etc. etc. etc.“

(m) 65a—65b: „Nota. Versus de impediētibz matrimonium.“ „Incestus morbus, pax, consensus, monachus“ (etc.)

(*) Casus episcopales ne non papales.
66a—66b: ∅

(n) 67a—148b: „(S)teffanus Fliscus de Soncino iuveni peritissimo Iohanni Meliorantio, ornatissimo civi Vincentino, cancellario Paduano P. S. D.“ „Cum superiora verborum synonyma tibi breviter absolvissem, mihi in mentem venit non esse incommodum, ut aliquas tibi eciam variaciones, que **sententiarum synonyma** non indecenter appellari licet ... (67b) ... Dicta conveniencia exordio: Gott helff uns, Deus nos adiuvat × Ich weger (!), das dir wol faarest und last mich dir wevollen sein. Valebis feliciter, mi Iohannes, et me Steffanum Fliscum Soncinensem tuum, ut semper fecisti, plurimum adamabis, iterum vale ... Vale igitur et imitationem perficiendam ex toto mutuo fac, diligas. Veneciis Kal. octobribus. Deo gracias.“

(*) Cf. incun. Hain 7150 (Spirae, Peter Drach, e. g. Brno, univ. knih. 449.271, V. Dokoupil, Soupisý prvotisků 10. 1961. num. 58).

(o) 149a—165a: (M. Tulli Ciceronis ex I. libro De officiis) „De quarto fonte honestatis temperantia.“ „Sequitur, ut de reliqua una parte honestatis dicendum sit × ut si quid Socrates aut Aristippus contra morem consuetudinem-que“ ///

(*) Fragmentum. Ed. C. Atzert, M. Tulli Ciceronis De officiis (Lipsiae Teubner 1949) I. 27,93 — 41,148 (seq.: „civilem fecerint locutive sint“ etc.). Četné krátké interlineární glossy.
166a—167b: ∅

(p) 168a—174a: (Thomae de Capua Ars dictandi) „Incipiunt capitula artis dictandi magistri Thome de Capua, olim s. Romane ecclesie cardinalis“ (etc.) (168b) In hoc prohemio reprehendit illos, qui precipitant sentencias et confundunt iudicium ponentes lucem tenebras, tenebras ipsam lucem. Iuste iudicate filii hominum... Etenim multi iudicium confundunt et precipitant sentencias × hic laudatur ars dictandi et vocatur merito ars artium et sciencia scienciarum, quia per eam artes alie colorantur. Hec ideo non indigne censui prelibanda... ad successivam digne transmitti posteritatem nemo dubitet sapientum.“ „Explicit ars dictandi.“

(*) Ed. Emmy Heller, Die Ars dictandi des Thomas von Capua (Sitzungsber. Heidelberg, Phil.—hist. Kl. XIX. 4. 1949). Ibid. o mss. 6—7 bez kynžvartského ms.

(q) 174a—174b: „Et incipit **Compilacio epistolarum (Thomae de Capua)** distincta in decem partes super negociis et materiebus prout subsequenter ap-

paret.“ „Incipiunt capitula prime partis epistolarum magistri Thome de Capue, cardinalis, de invecivis, reppressionibus, increpacionibus et redargucionibus ac aliis ad hoc pertinentibus.“ „Dominus papa, commiciose increpaciones ad imperatorem“ × Reprehendit ipsos, qui fuerunt negligentes contra delinquentes“ (etc.).

(*) Text se obmezuje jen na Capitula primae partis. Formulářová sbírka patřící k Ars dictandi, dosud nevydaná, jak o tom cf. Emmy Heller l. c. sub (p) 5, pozn. 1, K. Hampe, Über eine Ausgabe der Capuaner Briefsammlung des Cod. lat. 11.867 der Pariser Nationalbibliothek (Sitzungsber. Heidelberg, phil.-hist. Kl., Jhg. 1910, Abh. 8) pag. 4 sq. Též H. Bresslau, HB d. Urkundenlehre II, II, 2², 264 a pozn. 2. ibid.

175a—175b: ∅

(r) 176a: „**Litera promotoria peregrinis.**“ „Universis et singulis nostris fidelibus tam spiritualibus, quam secularibus cuiuscumque condicionis status“ (etc.).

(s) 176b: (**Clausulae epistolarum**) „Solido fraternaliter amoris vinculo sedule prescripte“ (etc.).

(t) 177a—199b: (**Collectio formarum incompleta**) /// „ullatenus videtur declinare. Sequitur promotio ad regimen ecclesie vel prebende. ... (197b) Secuntur salutaciones ad amicos vel amicas metriche seu versifice describende. Nota: Salutaciones possunt fieri multipliciter × (198a) Sequitur modus formandi privilegia. Pro quo sciendum, quod si privilegium est perpetuum... (198b) Sequitur privilegium perpetuum et absolutum. In nomine domini amen. Quoniam omnia facta hominum ab ipsorum cito labuntur memoria, expedit, ut talia serie literarum in perpetuum roborentur. Proinde nos Sigismundus, dei gracia rex Hungarie ... significamus literas per presentes, quod considerantes fidelia servicia strenui militis Jo(annis) de S. ... sibi suisque heredibus et legitimis successoribus dedimus ... villam Hyez in districtu Wyennensi ... (199a) ... datum et actum Wyenne anno domini M^o quadringentesimo quinquagesimo feria sexta post dominicam Letare“ (20. III. 1450). „Sequitur privilegium perpetuum et condicionatum. In nomine ... Nos Ladislaus, dei gracia, universis ... Datum et actum anno etc.“

200a—202a: ∅

202b—203b: (**Breves formae adscriptae**)

204a—208b: (**Collectionis formarum continuatio**) „Sequitur a papa ad iuvenem regem Hungaria. Nicolaus ... Flebilem casum clare memorie Alberti × (208a) Venerabili viro legalitatis fama laudabili, quem commendat domino N., decretorum doctori ... (208b) ... salutem et oraciones in domino devotas.“

209a—212b: ∅

(u) 213a—245a: (*Litterae Bohemorum ad Iohannem de Capistrano ac eiusdem responsiones*)

213a—214a: (*Litterae Iohannis de Borotín ad Io. de Capistrano*) „Salutem et salutis opere facere et docere. Obsecro te × vir religiosus et sensatus. Datum ... magistrorum suorum minimus Iohannes Bohemus.“

(*) Ed. Frant. Valouch, *Životopis sv. Jana Kapistrána*, příl. IX. 790—2 (ddto aug. 1451). Cf. *Zd. Nejedlý, Čes. mise Jana Kapistrana* (Čas. Čes. Mus. 75. 1900) 68 a pozn. 68.

214a—228a: (*Tractatus responsivus Io. de Capistrano ad Io. de Borotín*) „Magnifice et potens baro etc. Frater Iohannes de Capistrano ... gratiam luminis sempiterni. Constituta sunt humili ac devota obediencia × et seductor reputeris. Scriptum in die Ludmille, patrone Bohemie etc. anno LI“ (i. e. 1451).

(*) Ed. Valouch l. c. příl. X. 792—895, ale podle textu ms. Univ. knih. v Olomouci sign. M I 248 fol. 148 sq.

228b—230b: (*Responsio Io. de Capistrano ad alteram epistolam Io. de Borotín*) „Scribis te optare, Iohannes Borotyn, meam proximiorumque meorum salutem × et gloriam beatorum. Ex Bruna XX septembris.“ „Exprobatissimo amico suo magistro Iohanni Borotyn, cui si facundia non tamen animus deficit blasphemandi etc.“

(*) Ed. Amand. Herrmann, *Capistranus triumphans* (Coloniae 1570) 368—370, Nejedlý l. c. 69 (ddto 16. IX. 1451).

230b—231a: (*Litterae Iohannis de Rokycan ad Io. de Capistrano*) „Cuiusvis boni affectus et animi obsequio × per presentem. Datum sabato Prage ante exaltacionem s. Crucis anno domini M^o CCCC LI° (11. IX. 1451). „Magister Iohannes Rokyczana.“ (231a) „Et fama per stratas volat in ipsa civitate Pragensi vos docere in contemptum fidelium Bohemorum, quod lapsi specie sub utraque communicantes in ignis iudicio torquebuntur.“

(*) Ed. Hermann l. c. 345, Nejedlý l. c. 70 a pozn. 76.

231b—232b: (*Responsio Io. de Capistrano ad Io. de Rokycan*) „Venerande magister. Cum ferventi obsequendi animo × iuxta ritum et observanciam sacrosancte ecclesie prelibate preefficacius predicta pro eterna salute.“

(*) Ed. Hermann l. c. 346—7, kde však explicit „ad impertiendum nobis gloriam sempiternam amen. Ex Bruna 20 die septembris anno 1451.“ Nejedlý l. c. 71.

232b—233a: (*Litterae Io. de Capistrano ad Georgium de Poděbrad regem*) „Magnifice et excellens domine. Reverenti commendacione cum promptitudine obsequendi × Et valeas magnificencia tua ad gaudia sempiterna. Ex Bruna XX die septembris“ (1451).

(*) Ed. Valouch l. c. 707—8, Nejedlý l. c. 71.

233a—236a: (*Litterae Io. de Capistrano ad Io. de Rokycan*) „Affectum

salutis tue et proximorum. Mirari satis nequeo × ut veritatis splendor omnibus pateat. Ex Crumlow in Bohemia decimo nono octobris M° CCCC LI. „Frater Johannes de Capistrano, ordinis minorum, venerando mag. Johanni de Rokyczaan sibi in virtute Christi et obedientia s. matris ecclesie Romane plurimum dilecto.“

(*) Ed. Valouch l. c. 711—716, příl. V. Cf. Nejedlý l. c. 225.

236a—245a: (Apologia Io. de Capistrano ad magnatos Bohemiae ddto 5. mai 1452) „Credo, magnifici ac preclarissimi barones ceterique nobiles famosi, strenui et cives incliti regni Bohemie prestantissimi. Pro summa iusticia × dignum laude et commendacione apud sanctam sedem apostolicam michi scribere dignemur. Ex Ponte quinto die (!) M° CCCC LI“ (!).

(*) Ed. Hermann l. c. 371—8 s jiným explicitem než na Kynžvartě. Podle Fr. Palackého (Urkundl. Beiträge z. Gesch. Böhm. u. seiner Nachbarländer im Zeitalter Georg's v. Podiebrad in: Fontes rer. Austr. II./XX. 1860 27—8 num. 22) je Hermannova edice neúplná. Cf. Nejedlý l. c. 235.

245a (adsr.): „Novum inauditum crimen magnifici domini per Rokyczanam commissum × Quodque, ut faciatis, eciam atque rogo etc. etc.“

(v) 245b: (De miseriis temporum sive De compactatis Boemorum versus) „Multis annis iam transactis, / pauca fides iam est in pactis, / mel in ore, / verba lactis, / fraus in corde, / fel in factis.“

(*) Cf. Hans Walther, Initia carminum ac versuum I. (1959) num. 113. 96 (podle mss. Lübeck, theol. lat. 188 a Praha kapit. knih. C XXVI [Podlaha 696] f. 127a). Verše patrně obecnějšího významu byly podle svědectví ms. Oldřicha Kříže z Telče (Třeboň A 19, Weber, Soupis num. 20) f. 138b uváděny ve spojitost s dobou poděbradskou, jak o tom R. Urbánek, České dějiny III. 1. (1915) 114 pozn. 2. Z třeboňského ms. název „De compactatis“.

(w) 245b: (Galli astronomi de Monte Sion prope Pragam prophetia seu practica) „Hoc enim regnum nullo providencie studio regitur, sed solum celesti influencia gubernatur. Est enim in eo primi mobilis bonus aspectus et si his temporibus non placabitur, aut desolabitur, aut conburetur, aut in manus inimicorum tradetur.“

(*) Ed. R. Urbánek, K české pověsti královské (Časopis Spol. přát. starož. 26. 1918) 14—16. Též ms. Praha, univ. knih. IV G 6 příd. (Truhlář, Cat. cod. mss. lat. num. 738) a ms. Třeboň A 19 (Weber l. c. num. 20) f. 139.

(x) 245b: (De interregno versus) „Si non esset rex, / caderet grex, / deficeret lex × / De sponso sponsa doleret.“

(*) Český překlad cf. ms. Třeboň A 19 (Weber l. c. num. 20) f. 201b.

245b: „Quod fatuis regitur, / nunc heu ecclesia sancta, / litera non legitur, / ideo fuit mala cuncta.“

246a—246b: ∅

(y) 247a—252a: (**Tractatus responsivus Io. de Capistrano ad epistolam Io. Rokyczanae**) (adscr. alia manu post.): „Salutem in salvatorem omnium electorum, de quorum numero ferventi expectatione te opto ... Spem eciam adhuc de te gero × et in dedecus et contumeliam ac despectum honoris olim incliti regni Bohemie etc., plura multa in originali.“

(*) Traktát Kapistránův z 14. I. 1452, resp. 24. XII. 1451 je odpovědí na list Rokycanův z 12. XI. 1451. Ed. Valouch l. c. 728—786 v plném znění, kdežto v kynžvartském ms., jak vyplývá z explicitu, je text na konci kusý. Cf. Nejedlý l. c. 226, 227.

252b: (Zkoušky písma)

20 H 8

(22 F 44)

v.: čís. 142 sign. 29 C 38.

63

20 H 13

(20 H 38)

Pap., XIV./2., 166 ff., 21 × 15 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Sermones dominicales et festivales. Ms. chart. sac. XIII.“ Hřbet uvolněn, listy na počátku rukopisu poškozeny, neboť kodex utrpěl vlhkem. Razítka ochsenhausenské větší a metternichovské.

Skladba kodexu: (a—b:) 11. IV (f. 88) + 1. III-1 (f. 93) + (c:) 9. IV (f. 165) + fol. 1 (f. 166). Skladba pro poškození kodexu nesnadno určitelná.

(a) 1a—92a: (**Sermones dominicales**) „Homo quidam erat dives. Luce XVI“ (19). „Cum dominus quadam vila (!) predicaret et vidit in populo quosdam phariseos“ ... (5a) „Homo quidam fecit cenam magnam etc. Luce XIII“ (16). „Dominus Ihesus, qui in mundum venit peccatores salvos facere × (90a) Veneranda nobis est hec dies sancta, que dicitur Dominicus (!), et ideo dominica dicitur, quoniam hec dies domini est ... (92a) ... angelicus candor perennis splendor cum patre et filio et spiritu sancto per omnia sec. sec. amen.“

(*) Sbíрка kázání vzniklá patrně opisem různých sbírek. Tomu nasvědčují analogické incipity na př.: „Homo quidam ... Qualiter“ i. e. Innocentii III. sermo dom. de temp. 26 (Cod. Vat. lat. num. 700), „Homo quidam ... Sicut dicitur“ i. e. Guibertus de Tornaco, alias Th. de Aquino sermo dom., dom. II. post Pentec., ibid. 812. Cf. též „Homo quidam erat dives ... Cum dominus quadam vice predicaret (Weber, Soupis rukopisů v Třeboni etc. num. 21, f. 166a).

(b) 92b (adscr. saec. XV): (**Wirtschaftsanmerkungen**)

93a—93b: ∅

(c) 94a—166b: **(Jacobi de Voragine Sermones de sanctis per circulum anni)** „De sancto Andrea, apostolo. Vestigia eius secutus est pes meus, viam eius custodivi et non declinavi ex ea. Job 14°“ (recte 23. 11). „Tria sunt necessaria cuilibet viro perfecto × (164a) De omnibus sanctis. Vocate celum, congregate populum usque ibi de thalamo suo. Joel II.“ (15, 16) „Sancta mater ecclesia ordines omnium sanctorum hodie omnes congregat ... (166b) ... quia sunt templum spiritus sancti.“

(*) Ed. incun. „Sermones de sanctis per anni circulum fratris Jac. de Voragine (Venetiis, Simon de Luere 1497, cf. Copinger 6525, e. g. Brno, Univ. knih, fond Rajhrad RP 119) ff. 1a—144b.

(*) Na fol. 166b nejasný příspěvek „Quis hoc furatur, tribus laqueis constrictetur“ (?).

64

20 H 14

Pap., XVI. |2., 182 ff., 21 × 16,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Herpii Chronicon Francofurtense. Manuscriptum.“ Razítko metternichovské. Na 180a podpis „Joannes Ludovicus ab Hayen“.

(*) Dřívější vlastník, pro něhož svědčí exlibris, je patrně Johannes de la Haye, františkán a spisovatel (1593—1661). Cf. Wetzer-Welte, Kirchenlex. V. (1888) 1545—6.

(a) 1a—11a: „Fr. Herpii, dominicani Francofurtensis, Chronicon Francofurtense.“

(*) Rozděleno na 2 části: (1a—1b) „I. theil. De origine civitatis Francofurtensis circa Moganum.“ „Cum rex Carolus Magnus cum exercitu pergebat contra Saxones × et aliud adhuc vocatur Sachsenhausen.“ (1b—11a) „II. theil. Gesta in Francofordia.“ „Anno domini 1306 in vigilia Purificationis in nocte duae turres pontis cum maiori parte pontis ceciderunt Francofordiae × Anno domini 1506 Francofurtenses iaculatorium solemne ... Illa ex diversis Fr. Petri Herp, qui haec collegit et conscripsit in monasterio ordinis predicatorum Francofordiae anno domini 1509.“ „Finis.“

(*) Ed. R. Froning, Frankfurter Chroniken u. annalist. Aufzeichnungen des Mittelalt. (Quellen z. Frankfurt. Gesch. I., Frankfurt 1884) 58—65. O autoru cf. Froning v předmluvě, Buchberger Lex. VI. 1001.

11b: ∅

(b) 12a—180a: „Johannis Latomi, decani ad s. Bartholomaeum Francofurti, Catalogus episcoporum Moguntinensium.“

(*) (Conspectus) 12a—18b: „Praefatio,“ 19a—31a: „Sequitur catalogus episcoporum Moguntinensium,“ 31a—171b: (Vitae archiepiscop. Moguntinen-

sium) (spojeno s výkladem obecně-historickým a proto tyto části se leckdy dotýkají i českých dějin), 171b—173a: „Catalogus episcoporum et archiepiscoporum ex hoc libro descriptorum“ (i. e. index nominum), 173a—175a: „Synodae provinciales ab archiepiscopis Moguntinensibus celebratae“, 175a—176b: „Coronationes regum Romanorum a Moguntinensibus episcopis peractae“, 177a—177b: „Authores, ex quibus haec desumpta sunt“, 178a—180a: „Tabula reliquiarum ecclesiae collegiatae s. Albani extra muros civitatis Moguntinensis, quarum in superiori catalogo fit mentio.“

(*) Historické výklady sahají až po arcibiskupa Wolfganga von Dalberg, který nastoupil 1582. O autoru cf. Rich. Froning l. c. sub (a) v předmluvě pp. XIX—XX.

180—171a: ∅

(c) 181b (adscr. alia manu cca 1600): (Medizinische rezepte)

182a—182b: ∅

65

20 H 19
(19 C 17)

Pap., XVII./1., 157 ff., 21 × 16,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem a ztraceným štítkem, po němž slepě vytlačeno „Bertels Tractatus de constitutione Trevericae civitatis“. Razítka metternichovské. Na 1a nečitelný podpis.

1a—157a: „**Joannis Bertels Tractatus de origine, progressu et constitutione Trevericae civitatis, necnon quarundam ecclesiarum in ea et circa eam sitarum.**“ (1b: ∅, 2a:) „Reverendissimo in Christo et patri ac illustrissimo principi domino Lothario, sancte Treverensis ecclesie archiepiscopo ... Multa sunt, illustrissime princeps ... (3b) ... Ioannes Bertels, abbas Epternacensis.“ (4a) „Incipit tractatus de origine, progressu“ (etc. tit. ut supra). „Treveris urbs toto orbe nominatissima ad insigne flumen Mosellam sita × (155b) De civitatis Treverensis parochialibus ecclesiis. Praeter divae Virginis summo ac metropolitano templo ... (157a) ... non contemnendae amplitudinis adiuncta etiam censuum pensione annua mediocri efficiunt.“

(*) Do kodexu vevázán s foliáci 37a—60b svazeček psaný jinou rukou na menším formátě s titulem „De monasterii divi Maximini prope Treverim ortu, progressu et abbatibus compendiosus tractatus.“ Kynžvartský ms. i s touto vložkou tvořil kdysi část většího celku, čemuž nasvědčuje starší paginace začínající na nyníjším 4a a čítající pag. 661—966.

*) O autoru Joh. Bertelsovi, benediktinském prvému opatu v Münsteru, pak v lucemburském Echternachu cf. Jöcher Lex. I. (1750) 1033 a zvláště Adam Reiners, Johannes Bertels, Abt zu Echternach (Ons H'emecht, Org. des Ver. f. Luxemburger Gesch., Lit. u. Kunst XV. 1909) 308—312. Reiners uvádí

ms. Bertelsovy kroniky, který prý byl ještě r. 1887 v Echternachu, ale není rozhodně totožný s kynžvartským ms., který Reiners neznal a který byl v metternichovské knihovně podle věnování nesporně ještě před zřízením knihovny na Kynžvartě. (Podle lask. sdělení městské knihovny a archivu v Trevíru nebyla dosud Bertelsova kronika vydána.)

157b: ∅

66

20 H 24

Pap., XIV./2., 121 ff., 21 × 15 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Liber scintillarum. Ms. chart. de 1362. Historia ss. Trium regum. Ms. Chart. sac. XIV.“ Razítka ochsenhausenské větší a metternichovské. Na přední předsádce stará sign. „11. a) Ascet. I., b) Hist. 33. u. Rer. bibl.“ Kodex částečně poškozen.

(a) 1a—63a: (**Defensoris Locociagensis monachi**) „**Liber scintillarum**, id est illustrium sententiarum secundum diversitatem apte convenienterque collecte (!) sicut scintille ac /// vel adhererint, nam scintille huius libri cor hominis et iusti illuminant. Hec tibi, dulcissime Wid /// brevi sermone, sicut petisti, composui ... Explicit epistula.“ „**Incipiunt capitulaciones libri scintillarum**“ (etc. cap. I—LXXXI). (1b Textus) „**Incipit liber scintillarum de diversis voluminibus. In primis de caritate.**“ (2a) „**Dominus dicit in evangelio: Maiorem caritatem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis.**“ (Joan. 13. 37, 38). „**Petrus apostolus dixit: Ante omnia autem mutuam in vobismet ipsis caritatem continuam habentes, quia caritas operit multitudinem peccatorum**“ (I. Petr. 4. 8) × „**Basilius dixit: Sicut enim ex carnalibus escis alitur caro, ita ex divinis eloquiis interior homo nutritur et pascitur.**“ „**Explicit liber scintillarum, deo gracias.**“ „**Explicit anno domini M° CCC° LXII° in die s. Augustini episcopi finitum est hoc opus.**“

(*) Psáno v jediném sloupci s červenou a zelenou výzdobou, menší ozdobou v podobě trojlístků.

(*) Ed. Antverpiae cca 1547 (e. g. Praha Univ. knih. M-174), PL. 88. (text) 599—718 (prologus jiný!), *H.-M. Rochais in Corpus Christ., ser. lat. 117 (1957) 1. 308.

(b) 63b—64b: (**Brevia additamenta manu saec. XIV**)

(*) Tři přípisky utrpěly značně vlhkem, které zničilo i části oddílu (a). Nadpis na počátku je nečitelný až na slova /// „de passionali receptu“. U třetího přípisku (64a) je nadepsáno „Hoc sequens est apocrifum“.

(c) 65a—121a: (**Johannis de Hildesheim Historia Trium regum**) „**Liber iste narrat vitam, mores ac conversacionem Trium regum necnon de nomini-**

bus et regnis ipsorum ac multis et miris miraculis, que deus omnipotens in eis et per eos operatus est tam in vita, quam in morte et post mortem ipsorum regum beatorum. Qui liber in plura distinctus est capitula, ut lectori patebit.“ (Sequuntur capitula I—XLV) „Reverendissimo in Christo patri ac domino, domino Florentiano de Wevelinkauen, divina providencia Monastici ecclesie episcopo.“ (Textus) „De gestis Trium regum. Capitulum primum.“ „Cum venerandorum Trium magorum, ymmo Trium regum gloriosissimorum universus mundus ab ortu solis usque ad occasum diversis laudibus et meritis iam sit plenus × (120b) Rigmi de Tribus regibus. „Ab Helena crux inventa, / post his regnis est intenta × (121a) Colunt reges propter regem, / summi regis servant legem, / Coloni Colonie.“

(*) Ed. Ernst Köpke, Mittheilungen aus d. Hss. der Ritter-Akademie zu Brandenburg a. d. Havel: I. Joh. von Hildesheim (beigegeben dem XXII. Jahresber. über die Ritter-Akad., 1878, Brandenburg, Progr. Nro 55) 10—35. Dílo navazuje na uctívání sv. Tří králů v Kolíně nad Rýnem, kde je jejich domnělý hrob.

121b: ∅

67

20 H 26

Pap., XV./2., 238 ff., 21 × 14 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Historia Trium regum. Phisionomiä liber. Regimen sanitatis. Ms. chart. säc. XV.“ Razítko metternichovské. Na 1a dole „Ex bibliotheca domus Trevericarum baronum a Metternich, Winneburg et Beilstein“.

(a) 1a—31b: (Johannis de Hildesheim) „Historia Trium regum ex diversis compilata.“ „Cum venerabilissimorum Trium magorum, vere Trium regum gloriosissimorum universus mundus ab ortu solis usque ad occasum iam laudibus et meritis sit plenus × (31a) Anno ab incarnatione domini millesimo centesimo sexagesimo quarto, cum Fredericus Primus imperator Romanorum Mediolanenses sibi rebelles subjugasset ... (31b) ... pro que durare possunt etc.“ „Et sic est finis.“ „Euerhardus Jux.“

(*) Kompilace Tříkrálové historie, jejímž základem je dílo Io. de Hildesheim (ed. Ernst Köpke l. c. sub ms. num. 66 (c) sign. 20 H 24 ut supra), je bez předmluvy, bez dělení na kapitoly a proti originálu asi o třetinu kratší.

(b) 32a—37a: (Aegidii de Roma alias Pseudo-Augustini Speculum peccatoris) „Audite celi, que loquor, audiat terra verba oris, mei.“ (Deut. 32. 1) „Genus absque consilio est et sine prudencia, utinam saperent et inteligerent ac novissima providerent.“ (Deut. 32. 29) „Quoniam, carissimi, in via huius seculi non (!) sumus, mansium (!) et dies nostri sicut umbra pretereunt × ut per dampnationem eternam evadas et cum domino nostro Ihesu Christo

vitam eternam possideas, quod mihi et tibi concedet, qui est sec. benedictus amen.“ „Johannes Jux.“

(*) Ed. PL. 40. 983—992 (ms. kynžv. má odlišná čtení!). Za autora bývá také někdy považován Gregorius Magnus. O jiných mss. a o autorech v. Adol. Zumkeller, Mss. des Augustiner-Eremitenordens (Augustiniana XI. 1961) 65 num. 65.

(e) 37b—39b: (**Oratio**) „O gloriosa sanctorum martirum certamina × ut eorum adiuvemus precibus et meritis in celis, quos pro nominis tui gloria veneramur in terris. Per dominum“ (etc.).

40a—43b: ∅.

(d) 44a—52b: (**Hermannii Tepelstensis ?**) „**Stella clericorum.**“ „Quasi stella matutina in medio nebule (Eccl. 50. 6), id est peccatorum proprietates huius stelle possunt referri × Quia ipse deus honoretur, cuius camerarii sunt et ministri. Qui vivit et regnat per inf. sec. sec. amen.“ „Et sic est finis huius Stelle clericorum. Finita per me Johannem Jux de Sirck, anno domini M CCCC XXXIX in crastino Gertrudis virginis, tunc tempore scolarem in Northonn.“

(*) Cf. Hain num. 15060—15080. Za autora bývá také označován Albertus de Diesem (Pfeiffer—Černík, Cat. Claustro Neuburg. II. 382).

53a—55b: ∅

(e) 56a—66b: (**Matthaei de Cracovia (?) de arte moriendi**) „Cum de presentis exilii miseria mortis transitus propter moriendi impericium multis non solum laicis, verum etiam religiosis atque devotis difficilis × ut prius antequam eum mors occupet, mori discat. Hec Augustinus.“ „Et sic est finis huius libri de arte moriendi, quo deus gloriosus ac benedictus in sec. sec. amen. Scriptus et completus per me Johannem Jux de Sirck anno domini 1439° in ieiunio feria sexta post Reminiscere.“

(*) Cf. GW. num. 2597—2614. Za autory též bývají označováni Dominicus de Capranica, Albertus Magnus, Henricus de Hassia aj.

67a—67b: ∅

(f) 68a—84a: (**Aeneae Silvii de Piccolominibus Tractatus de miseria curialium**) „Eneas Silvius poeta salutem plurimam dicit domino Johanni de Aich, perspicaci et claro iuris consulto.“ „Stultos esse, qui regibus serviunt, vitam tum infelicem, tum miserrimam ducere curiales, vereor × quin apud viros doctos et malus esse convincatur et stultus. Vale vir nisi ex curialibus unus esses, meo iudicio prudens. Ex Prulz (recte „Pruck“) pridie kalendas decembris anno domini M° quadringentesimo quadagesimo quarto indicione septima.“ „Explicit tractatus de miseria curialium editus per preclarum et venerabilem virum dominum Eneam Silvium de Piccolominibus de Senis, poetam laureatum, regium secretarium colendissimum, scriptus Rome apud s. Celsum.“

(*) Cf. Hain num. 194—203, ed. Wolkan, *Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini*, I. 1. (Fontes rer. Austr. II. 61. 1909) 453—487 num. 166, Wilfred P. Mustard, *De curial. miseris* (Baltimore 1928) 21—69, ukázkovitě Berthe Widmer, *Enea Silvio Picc., Pabst Pius II., Ausg. Texte* (Basel 1960) 430—435 (s něm překladem). O datu l. c. Wolkman 453, Mustard 81. Perg. ff. 68, 73, 74, 79, 80, 89.

84b—89b: ∅

(g) 90a—141a: **(Petri Blesensis De amicitia Christiana)** „Incipit prologus magistri Petri Blesensis Londonensis (recte „Bolognensis“), archidiaconi, de amicitia christiana et de dileccione dei et proximi.“ „Quoniam diminute sunt veritates a filiis hominum“ (Ps. 11. 2) „et refrigerante caritate multorum vix aliquis in alio integritatem fidei experitur.“ ... (Textus) (91a) „Incipit de caritate seu dileccione dei et proximi. Liber primus. Capitulum primum.“ „Amicitia vero non est, nisi suum in deo habeat fundamentum × (139b) De dimensionibus caritatis et communionem sanctorum.“ „Sane sicut deus nunc ... (142a) sacietas omnium desideriorum eterna et consummata glorie plenitudo amen.“ „Explicit tractatus magistri Petri Blesensis Londonensis archidiaconi, cuius anima requiescat in pace amen.“

(*) Ed. PL. 207. 871—958., M.-M. Davy, *Un traité de l'amour du XII-e siècle*, Pierre de Blois (Paris 1932) 98—584 (s francouzským překladem).

(Versus) „Qui preciosis libris exhibere nescit honorem, / illius a manibus sit procul iste liber / excerptus per monachum, qui nomine sequitur illum, / cuius doctrina Christo credit Achaia tota / militis egregii Martini presulis almi / Rutilo cenobio Treveris in inclito loco.“

(*) Oddíl (g) psal jiný písáň, než písáň písící ostatní oddíly kodexu. Od onoho pochází i veršovaný explicit.

(h) 141b—144b: „**De intelligencia et dispensacione ecclesiastice discipline.**“ „Excepciones ecclesiasticarum regularum partim ex (decret)is Romanorum pontificum, partim ex gestis consiliorum catholicorum episcoporum, partim ex tractatibus orthodoxorum patrum, partim ex institucionibus catholicorum regum nonnullo labore in unum corpus adunare curavi × Dispensaciones salubri deliberacione admisse cessante necessitate debent et ipse cessare, nec est pro lege habendum, quod aut utilitas suasit, aut necessitas imperavit.“

(i) 144a—145a: **(Tria brevia additamenta)** „Papa Symachus“ (etc.) ... „Augustinus contra Vincencium“ (etc.) ... „Idem in epistola“ (etc.)“

145b—147b: ∅

(k) 148a—150b: **(Alexandri (?) Liber physionomiae)** „Alexander considera et cogita quo pretendat ars physionomie × sicut Ypocras faciebat, sicut dictum est prius.“ „Explicit liber physionomie ab Alexandro compositus.“

(l) 150b—169a: (**Ex Pseudo-Aristotelis Secretis secretorum**) „Et incipit liber de regimine regum.“ „Domino suo carissimo, excellentissimo, inclito religionis Christiane Tuwedino (?) de Valencia ... (151a) Destinacio regum.“ „Reges sunt quatuor × et observa in omnibus perseveranciam et noli sequi fugientes.“ „Finis regiminis principum.“

(*) Cf. GW num. 2481 sq.

(m) 169b—174b: (**Bonaguidae Aretini De dispensationibus**) „Attendens ego Bonaguida de Areto licet insufficiens canonici iuris professor, quod de casibus, in quibus possint episcopi dispensare, cottidie dubitatur, quos et de necessitate ad utilitatem scolarium in unum ex diversis compilavi × presentem libellum sive summulam correxioni et emendacioni omnium legencium expono. Licet hic libellus sit brevis et parvus, sed tamen dici potest de ipso, quod alias dicitur ortulus iste esse brevis, dulcia poma gerit. Finis, finis.“

(*) O mss. bez kynžvartského a o tiscích (zvl. vadná ed. Tractatus illustr. iurisconsultorum XIV., Venetiis 1584) Savigny, *Gesch. d. röm. Rechts V.* (1850) 508, Schulte *Gesch. d. Quellen u. Liter. des canon. Rechts II.* (1877) 112, *Enc. Ital. VII.* (1930) 380.

175a—177b: ∅

(n) 178a—200a: (**Conradi Eistetensis (?) De regimine sanitatis vitae**) „Incipit regimen sanitatis per diversos magistros approbatum. Sicut scribitur in Avicena × unum noscere debes, quod sublimior omnium medicinarum est abstinentia, nam plures interfecit cena quam gladius.“ „Explicit tractatus de regimine sanitatis editus per magistrum Conradum.“

(*) Pro identifikaci cf. Thorndike-Kibre 688 (*ibid.* cit. ms. zvláště Wien, National-Bibl. lat. 4444 (45).

(o) 200b—214b: „Incipit libellus de virtutibus cibariorum ab hominibus usitatorum.“ „In primis ad opus incipiendum et perficiendum admodum auxilium imploro ... Primo de pane. Concordati sunt medici × De fleubotomia. Ideo in hominibus mensem periculum expeditus (?) exiget etc.“

(*) Konečný řádek korigován, takže je špatně čitelný.

215a—217b: ∅

(p) 218a—228b: „Egregio viro, domino Johanni Bandini, legum doctori famosissimo, Marianus, olim ser. Jacobi Nanni de Senis, tuus medicus et servitor, salutem dicit. Vidi quippe litteras a ser. Jacobo tibi transmissas × Ita iniustum et irrationabile foret me talis noverce litteris respondere. Vale michi, bone pater et domine.“

(r) 229—231a: (**Littera apocrypha a principe tenebrarum missa s. Romanae ecclesiae cardinalibus**) „Lucifer, princeps tenebrarum, terestria regens profundi,

Acherontis imperator, dux orbis, rex inferni rectorque Jehenne, universis filiis regni nostri, filiis superbie precipue moderni temporis, ecclesiasticis, prelatis necnon singulis ecclesiarum rectoribus, de quibus meus adversarius Christus olim per prophetam dixit, Odivi ecclesiam malignantium“ “ (Ps. 25. 5), „salutem, quam vobis optamus et nostris obedire mandatis, prout incepistis legibus parere Sathane nostri iuris precepta iugiter servare. Dudum vicarii sequentes ipsius vestigia × Signatum sub nostro terribili caractere, quod continet figuram mortis eterne in robur omnium premissorum.“

(*) Titul upraven částečně podle zbytku záhlaví na 229a.

(*) Za autora kromě Petra de Vineis, který je patrně základním vzorem, bývá označován Henricus de Hassia a podle ms. Praha, kapitul. knih. (Podlaha num. 546, f. 305b) též Robertus (Grosseteste) episc. Lincolnensis. Text bývá nadepsán „Sermo de quolibet statu hominum“, cf. ed. F. Novati, Giornale storico della letteratura Italiana I. (1883) 419—423, ms. Cod. Vat. lat. num. 804, Alb. Hübl, Cat. cod. mss. ad Scotos num. 40 (3), ms. Praha, Univ. knih. (Truhlář, lat. num 2091 fol. 230a) pod tit. „Epistola missa cardinalibus ex parte d. apost. Urbani propter corrigendam fidem scismaticam“ (ale s jiným explicitem!).

231b: ∅

(s) 232a—233a: „De virtutibus quorundam psalmodum“

(*) Naučení, při kterých životních příležitostech se má čísti příslušný žalm.

233b—237a: ∅

(t) 237b: (Johannis Gersonis Ad B. M. V.) „Maria.“ „Hec est stella maris, / via vite, porta salutis, / regula iusticie, limes pietatis × Miserere nobis.“

(*) Cf. Ul. Chevalier, Repertorium hymnologicum III. (Louvain 1904) 268 num. 275. 25 (odkaz na ms. Erfurt, Amplon. 4°, 146, 151).

68

20 H 27

Perg., XIII. ex., 142 ff., 21 × 14 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Magistri Lamberti Summa. Vera philosoph. cognitio. Manuscriptum saec. XIV.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské. Kodex na okrajích listů značně poškozen, některé listy ještě před vazbou ztraceny (cf. skladbu).

Skladba kodexu: (a—b:) 8. IV (f. 64) + (c:) 1. IV (f. 72) + 4. III (f. 96) + 1. II. (f. 100) + (d:) 1. V (f. 110) + 1. IV. (f. 118) + 1. IV-2 (f. 124) + 1. IV (f. 132) + 1. IV-6 (f. 134) + (e—g:) 1. IV (f. 142).

(a) 1a—64b: (Lamberti de Autissiodoro seu de Liniaco Castro Summulae et Summa logicae)

1a—54a: „Ut novi arcium auditores plenius intelligant ea, que in Summulis edocentur, valde est utilis cognitio dicendorum × quod non si sine sua dispositione iterum referet. His visis, que dicta sunt, sufficiant ad presens.“ „Expliciunt Summule magistri Lamberti, deo gracias.“

54a—64b: „Sequitur de predicamentis.“ „Ad cognitionem predicamentorum quedam (škrt: „sunt“) necessaria premittentes primo distingamus × pene omnes enumerati sunt.“ „Explicit Summa magistri Lamberti, deo gracias.“

(*) Psáno ve 2. sloupcích s hojnou výzdobou iniciálek s motivy zvířecími a s rozvilinami po okrajích stran, takže často jsou poškozeny. Zlatem jsou zdobeny iniciálky 1a, 11b, 25a, 27b, 34b, 42b, 54a, 63a.

(*) K identifikaci Gaudens E. Mohan, Incipits of Logical Writings (Archiv. Francisc. Hist.) 476, Ueberweg-Geyer, Grundriss 2¹¹ (1928) 455, 758, ukázky textu C. Prantl, Gesch. d. Logik im Abendlande 3 (1957) v poznámkách 25—32. O mss. M. Grabmann, Die Introduction in logicam des Wilh. v. Shyreswood (Sitzungsber. d. Bayer. Akad. d. Wiss., Phil.-hist. Abt., 1937, Heft 10) 10, 105, 106. Mezi známými mss. je kynžvartský desátý (ze zdejších 2., v. Praha UK. sign. V E 1 c. comm. mag. Joh. de Praga).

(b) 64b (adscr. post.): (Ex Aristotelis Physicorum) „A communioribus ad propria innata est nobis via, sicut dicit Aristoteles in primo phisicorum. Sed quia scire est, quid est doctrina, quid disciplina, quid ars“ (etc.).

(*) Konec přípisku setřen do nečitelnosti.

(c) 65a—100a: (Guilelmi de Conchis Philosophia mundi) „Incipit vera philosophiae cognitio et aperta dubitationum demonstratio de naturis rerum, de cursu siderum et planetarum.“ „Quoniam, ut ait Tullius in libro rhetoricorum, eloquencia sine sapiencia nocet ... Incipientes igitur a prima causa rerum usque ad hominem continuabimus tractatum de ipso homine multa dicentes“ ... (65b) ... „Incipiunt capitula prime particule“ ... „Quid sit philosophia.“ „Philosophia, id est eorum, que sunt et non videntur et eorum, que sunt, et videntur, vera comprehensio × (90a) Prologus quarte particule incipit ... (98a) De anima, quid sit. Anima, id est spiritus quidam coniunctus corpori ... (100a) ... huius particule longitudinem terminemus. Valete.“

r*) Psáno v jediném sloupci přes celou stranu. Na 65a malovaná ornamentální iniciálka „Q(uoniam)“, jinak bez výzdoby.

(*) K identifikaci Thorndike-Kibre 487, 607, o autoru Buchberger Lex. X. (1938) 895—6, Ueberweg l. c. sub (a) 2¹¹ (1928) 237—8. Kynžvart. ms. nepoužil Martin Grabmann, Handschriftl. Forschungen u. Mitteilungen z. Schriftum des Wilh. von Conches (Sitzungsber. d. Bayer. Akad., phil.-hist. Kl. 1935, Heft 10) ani Lynn Thorndike, A History of Magic and Experim. Science (London 1923) 50 sq. (ibid. mss. 64—5).

100b (adscri. post.): „Hec figura docet cuborum numerum × que iterum propter castigatam introducendam brevitatem ignota esse permittimus“ (sequitur figura).

101a: ∅

(d) 101b—134a: (Wernheri de Schussenried Compendium Decreti)

101b: (Prologus) „Cum sit humane societatis vinculum validissimum × Nomen et patriam auctoris, si scire volueris, versuum littere capitales declarant. In horum enim noticia et cognitione maxima huius vis operis consistit.“

(*) Předmluvu otiskl z ms. St. Gallen, Stiftsbibl. num. 683 A. M. Stickler, *Iter Helveticum* (Traditio XIV. 1958) 475 pozn. 53.

102a—134a: (Textus) „D. I. Ut videat quisque divinum ius hominisque.“ „Humanum genus duobus modis regitur ... (110b) ... Discere causarum quarumlibet ordine membra. Causa prima. Quidam habens filium × C. XXXVI. q. II. Et reddetur et purgato crimine raptus ... Hec quidem consistere non possunt, nisi omnes consentiant, id est, qui coeunt, quorum in potestate sunt.“

(*) Oddíl (d) psal 3. písař z 1. pol. XIII. stol. Vlastní text kompendia přináší výtahy z 1. a 2. části Decretu, jak podrobně ukázal M. Boháček, *Un manuscript interessant du Compendium de Werner von Schussenried* (Traditio XVIII. 1962) 472—482 a (id.) *Nové svědectví o původní podobě Graciánova Dekrétu, k nálezu kynžvartského rukopisu Kompendia Dekrétu Wernera ze Schussenriedu* (Studie o rukopisech, Praha 1962) 133—153.

(*) Oddíly textu Decreta jsou značeny in rubro. V 1. části distinctiones po stranách sloupců písma, v 2. části causae na horních a quaestiones na postranních okrajích listů. Před každou distinkcí a quaestio předchází in rubro verš resumující jejich obsah. Začáteční písmena veršů skládají akrosticha. Prvé (u distinkcí) udává jméno a vlast autora Kompendia, jak naň upozornil prologus: „Wernherus monstrat, ut sic distinctio fiat, sancti Germani Spire canonicus, cuius erat patria Schuscinrieht in Suevia.“ Výtah druhé části Decretu (causae) má 2 mezery, které jsou způsobeny ztrátou listů, jak ukazuje skladba kodexu: na 121b text končí uprostřed výtahu s C. 11. q. 3. c. 87 a 122a začíná zkomoleně výtahem z C. 13. q. 2. c. 8. Podobně 133b končí uprostřed C. 26. q. 4 a 134a pokračuje uprostřed slova výtahu C. 35. q. 3. c. 8. § 2. Proto akrostichon rubrik II. části Decretu je porušeno a zní: „Discere causarum quarumlibet ordine membra / „optas et doceo. Si non sis /// instes. / „Instanti dabitur, quod tu uis, quod petis, istud / „efficiet sic te muni /// stituas te.“ Plný text akrosticha otiskl Stickler l. c. 475—6.

134b: ∅

(*) Na 134b byl kdysi dvousloupcový text, který byl však do nečitelnosti vyškrábán.

(e) 135a—140a: „Incipit Summa (Richardi) ad iniungendam penitentiam.“ „Venerabilibus sacerdotibus N. et N. Richardus eorum devotissimus.“ „Viam veram sepiri lapidibus, transitum sub pallio brevi et angusto et expectationem secunde stolle cum gaudio.“ „Recolo vos a me postulasse, quod brevem doctrinam vobis darem, qualiter in suscepto officio sacerdotali maxime erga subditos in penitentiis iniungendis administrare debeatis alibi. Unde vestre caritati in quantum valeo satisfacere cupiens quedam breviter ad vestram utilitatem et aliorum ... tamquam remedium compono hunc ordinem servans ... (135b) In primis sciendum est, quod omnes nascimur natura filii ire × (139b) Nunc de resurrectione ... (140a) ... quod propter brevitatem opusculi observatum non est.“

(*) Psáno týmž písařem jako oddíl (d), ale drobnějším písmem, jehož sloupce sahají až k okraji listů.

(*) O této summě v. M. Boháček l. c. sub (d) a zvláště „Summa Richardi a Summa Pseudo-Prepositini“ (Studie o rukopisech 1963) 175—184, kde vysvětlen i poměr kynžvartského, dosud neznámého textu k textu dochovanému v ms. Wien, Oesterr. Nat.-Bibl. num. lat. 1413 (7) ff. 129b—132b, ale kratšímu a označenému jako „Summa magistri Prepositini de penitencia iniugenda“. O Prepositinovi cf. Georges Lacombe, La vie et les oeuvres de Prévostin (Bibl. Thomiste XI. 1927) 67—70. Že však autorem Summy je „Richardus“ (jmenovaný též v nověji nalezeném ms. Stuttgart HB. I. 70), nikoli Prévostin (Prepositinus), ukázal Boháček l. c.

(f) ~~140a~~—142a: (Compendium tractatus de poenitentia) „C. de penis. Purgat secretum cordis contritio crimen.“ „Lacrime lavant delictum × semper sine caritate torquetur sine fine.“

(*) Psáno jako oddíl (e.) V ms. St. Gallen, citovaném v odd. (d), následuje toto kompendium bezprostředně po skončení kaus a Stickler je považuje za část kompendia Wenera von Schussenried. Ve srovnání s ms. svatohavelským je kynžvartský text úplnější a má podobné rubriky ve verších jako Wernerovo kompendium, ale jen u prvních 3 ze 7 distinkcí tohoto traktátu, jak blíže Boháček l. c. sub (d).

(g) 142a—142b: (Compendium tractatus de consecratione) „De consecratione. Consecrat ecclesias domini, distinctio prima.“ „Non oportet in domibus oblationes celebrari × Ante benedictionem alia species nominatur, post benedictionem corpus significatur.“

(*) Oddíl je psán týmž písařem jako oddíl (f) a ve stejné úpravě.

(*) O poměru kompendia De consecratione tj. z třetí části Decretu s rubrikami jako v jiných částech kompendia, které jde až do dist. 2 de cons. c. 40, ke kompendiu Wernerovu v. Boháček l. c. sub (d).

Perg., XII. ex., 85 ff., 20,5 × 13,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Aecorti (!) descriptio locorum sanctorum et belli sacri. Manuscriptum saec. XV.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 216 [203], Schum 459 num. 4.)

Skladba kodexu: 10. IV (f. 80) + 1. II + 1 (f. 85). — Kodex blízký ms. St. Gallen num. 320 saec. XIII.

(a) 1a—23a: (S. Adamnani De locis sanctis et relatione Arculfi, episcopi Galli)

1a: „Incipit prefatio in librum de situ locorum sanctorum.“ „Arculfus sanctus, episcopus gente Gallus, diversorum longe remotorum peritus locorum, verax index et satis idoneus in Jerosolimitana civitate per menses VIII hospitatus et loca sancta cotidianis visitationibus peragrans, michi Adamnano hec universa, que infra exaranda sunt, experimento diligentius perscrutanti et primo in tabulis hec scribenti fidelique indubitabili narratione dictavit, que postea in membranis brevi textu scribuntur. Explicit prefatio.“

1a—23a: (Tabula libri I.) „I. De situ Hierosolimi... (1b) XXVI. De alia ecclesia ad dexteram Bethanię partem constructa.“ (Textus li. I.) „De situ Jerosolimini nunc quedam scribenda sunt pauca ex his, que michi s. dictavit Arculfus. Ea vero, que in aliorum libris de eiusdem civitatis positione reperiuntur...“ (9b, tabula li. II.) „1. De Betlehem civitatis situ ... 29. De Alexandria et Nilo flumine et de cocodrillis eius.“ (Textus li. II.) „In huius nostri secundi libelli exordio... (18a, tabula li. III.) „De Constantinopolitana civitate 1. ... De monte Vulcano 6.“ (Textus li. III.) „Arculfus sepe memoratus ab Alexandria reversus × quamvis vili sermone describens declaravi. Horum ergo lectorem admoneo experimentorum, tu pro me misello peccatore eorundem caraxtore (!) Christum iudicem seculorum non negligat.“ „Explicit liber tertius Arculfi.“

(*) Ed. PL. 88. 779—814, Paulus Geyer, Itinera Hierosolymitana saec. IIII—VIII (Corpus script. eccles. latinorum XXXVIII, Vindobonae 1898) 221—297, Adamnan's De locis sanctis, edited by Denis Meehan (Dublin, 1958, Scriptorum latini Hiberniae, vol. III.) 36—120 (též s anglic. překladem). O autoru a o kynž. ms. Paulus Geyer, Adamnanus, II. Teil, Die handschriftl. Überlieferung der Schrift De locis sanctis (Programm d. kgl. humanist. Gymnas. in Erlangen 1896/7) 24—26.

(*) Na 1a dole (alia manu saec. XVII.) „De loco, in quo Abraham immolare voluit Issac.“

(b) 23a—24b: (Alexii Comneni Epistola ad Robertum Flandrensem contra Turcos) „Domino et glorioso comiti Flandrensi Rudperto et omnibus tocius

regni principibus Christianę fidei amatoribus tam laicis, quam clericis, imperator Constantinopolitanus salutem et pacem in eodem domino nostro Ihesu Christo ac Spiritu sancto.“ „O, inclitissime comes et maxime Christianę fidei consolator, notificare prudentię vestrę volo, quantum sanctissimum imperium Christianorum Grecorum angustatur fortiter a Pincinatis et Turcis × et quomodo Antichristus capturus totum mundum in fine mundi est acturus. Agite ergo, dum tempus habetis, ne Christianorum regnum, et quod magis est, domini perdatis sepulchrum, et inde non iudicium, sed mercedem habeatis in celo, amen.“

(*) K identifikaci cf. P. Geyer, Adamnanus l. c. sub (a). O Robertovi Flanderském cf. e. g. Bernh. Kugler, *Gesch. d. Kreuzzüge* (Onken's Allg. Gesch. II. 5) 67.

(c) 24b—82a: **(Roberti monachi s. Remigii, abbatis Remensis, Historia primae cruciatae dicta Hierosolymitana)** „Universos, qui hanc historiam legerint sive legere audierint et auditam intelegerint, deprecor, ut cum in ea aliquid inurbane compositum invenerint, concedant veniam, quia hanc scribere compulsus sum per obedientiam. Quidam etenim abbas nomine Bernhardus, literarum scientia et morum probitate preditus, ostendit michi unam historiam“... (Prologus) „Inter omnes historiographos Veteris ac Novi Testamenti Moyses sanctus obtinet principatum“... (25b, Textus, lib. I.) „Anno incarnationis dominice M° nonagesimo secundo (recte: quinto) magnum intra fines Gallię concilium celebratum est in Alvernia, scilicet in civitate, que Clarus mons appellatur. Cui papa Urbanus secundus... prefuit × (74a, lib. IX.) O, bone Ihesu, ut castra huius terrene Hierosolim muros viderunt... (82a) Hec et multa alia invenimus in propheticis libris, que congruunt huic liberationi factę nostris etatibus. Per omnia et super omnia benedictus deus, qui iusto iudicio percutit et vulnerat et gratuita bonitate, quando vult et quomodo vult, miseretur et sanat. Qui in trinitate perfecta vivit et glorificatur deus per omnia sec. sec. amen.“

(*) Ed. PL. 155. 669—758 a v starších tiscích e. g. Bongars; *Gesta dei per Francos sive Orientalium expeditionum et regni Francorum Hierosolimitani historia* I. (Hannoviae, Joan. Aubrii heredes 1509) 30—81, *Bellum Christianorum principum* (Basileae, Henr. Petrus Aug. 1533) etc.

(*) Na 23a (a. m. XVII saec.) poznámka nepochybně se vztahující k oddílu (c) „Hic incipit alia historia.“

(d) 82a—82b: **„(H)ierosolimitanus patriarcha et episcopi tam greci, quam latini universaque milicia domini... Quomodo ecclesie incremento vos gaudere non ignoramus et sollicitos ad audienda, tam adversa, quam prospera credimus × Nos autem non confisi in multitudine nec in iuribus nec presumpcione aliqua, sed clipeo Christi et iusticia protecti, Georgio et Theodoro et Demetrio et b. Blasio militibus Christi vere nos committimus.“**

(e) 82b—85a: (**Miracula facta in India, alias De adventu Iohannis, Indorum patriarchae, ad Urbem sub Calixto II.**) „Temporibus antiquis consuetudo fuisse legitur rerum bonarum studia memorie mandari atque litteris redacta manifeste offeri... Unde arduum aggredientes, licet indigni videamus... ea, que de apostolo Thoma valde miranda nostris temporibus Rome recitata, ergo memorie deputanda, posteris significare curavimus. Temporibus itaque Calixti II. pape anno vero IIII res noviter annalibus memoranda Romane patrie contigisse × operari non desinit cum patre et almo spiritu vivens per inf. sec. sec. amen.“

(*) Cf. Cod. Vat. lat. num 1058/32, Pelzer Aug., Appendix ad t. II., p. 1. Cod. Vat. 318, Bibl. hagiogr. lat. 6. (1901) num. 8145, P. Geyer, Adamnanus l. c. sub (a). Totěž ms. kynžvartský num. 72(d) sing. 20 K 18/I.

(f) 85a—85b: (**Epistolae duae s. Bernardi Claraevallensis**)

85a: „B. Claraevallensis vocatus abbas dilecto in Christo filio G. de Stõphõ salutem et orationes. Karissimus filius noster frater tuus Henricus ad nos divertit × Et sic age cum eo de omnibus, ut a nobis et ab ipso gratiam et a deo misericordiam consequaris. Bene vale, semper dilecte.“

(*) Ed. Gerbert 216, 217, PL. 182. 654.

85b: „Reverendis dominis et dilecti fratribus universis abbatibus B. Claraevallensis abbas gratia dei abundare. Cum caritatis vestre ardore debite religionis ad quoslibet fideles extendatur × debite excommunicationis sententię subiacebit.“

(g) 85b: (**Versus**) (alia manu adscr.) „Gaudia cantori celestia trade, Geori (!), / Trutwino librum qui dedit atque patravit.“

(*) Ibid. adscr. saec. XIV: „Si hat min herze in ir ban, ich mues von sch(u)lden dulden belangen.“

70

20 I 33

Pap., XVI. in., CXXVII ff. tisku + 82 ff. ms., 19,5 × 13 cm., vaz. papír. s perg. hřbetem „Kempis. Von der nachfolgung Christi. Augspurg 1508.“ Razítka oxsenhausenská a metternichovské.

(Thomas de Kempis, Von der nachfolgung Christi)

(*) Titulní list chybí. Kolofon „Hye endet sich das buechlin genannt Die ware nachfolgung Christi. Gedruckt und vollendet in der kais. stat Augspurg von Erhart Ögin und Jorg Nadler in der expenns des Hanns Widamans etc. M fünf hundert und acht jar.“ Chybějící listy tisku ff. CXIII—CXXXI nahrazeny rukopisem a připojen „Register uber das buechlin.“ Na 82a různé drobné poznámky.

71

20 I 40

Desideratum. Podle katalogu byl: „Liber caligraphicus fratrum Ochsenhusanorum“, saec. XVI., 49 ff. in-4. (Bez bližšího určení obsahu)

72

20 K 18/I

Perg., XII. ex. — XIII. in., 215 ff., 17,5 × 11,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Varia opuscula Radperti, s. Cesarii et s. Cipriani. Ms. membran. sac. XIV.“ Razítka ochsenhausenské a metternichovské. (Gerbert 215 [202].)

Skladba kodexu: (a—d:) 12. IV (f. 96) + 2. II + 1 (f. 105) + (e:) 2. IV (f. 121) + 1. V (f. 131) + (f—k): 2. IV (f. 147) + 3. V (177) + 1. IV (f. 185) + (l—p:) 3. IV (f. 209) + (q:) 1. III (f. 215). Konvolut psaný několika písaři, jehož složky byly značeny jen číselnými kustodami až po složení nynějšího kodexu, ale ještě před ztrátou první složky (asi kvaternu, v. dále).

(a) 1a—34a: (**Dialogus inter rationem et animam, initio carens**) /// „iudicor. Quod istud iudicium de mea sit iniusticia. Tu michi manifestasti, tu michi indicasti, tu michi notum fecisti... (9b) Explicit liber primus. Incipit secundus. Ra(tio). Queso te, anima, deprecor te, imploro te, ne quid ultra leviter agas, ne quid inconsulte geras × (33b) tu michi supra vitam (34a) meam placeas. Deo gracias semper domino meo Ihesu Christo, gracias in omnia sec. sec. amen.“

(*) Druhý kvatern (nynější první) má na 8b kustodu „II“. Charakter dialogu je vyznačen i graficky.

(b) 34a—100a: „Incipit libellus Pascasii Ruoberti De sacramento corporis et sanguinis Christi.“ (Versus) „Regis adire sacre quivis solemnna mense / Almicum Christi corpus contingere votis... / Accipies palmam regni virtute beatus.“ (Prologus) „Pascasius Ruobertus (34b) Placido suo salutem. Dilectissimo filio et vice Christi presidenti magistro monastice discipline alternis successibus veritatis cum discipulo. Novi igitur nec ambigo tuarum experimenta disciplinarum sollercia... (37a) ..et perfee, que monui, devotus.“ „Explicit prologus.“ (Textus) „Incipit textus libri de eo, quod Christi communionem verum corpus eius et sanguinem esse non dubitandum. Quisque catholicorum recte dominum cuncta creasse de nichilo corde credit ad iusticiam × (95b) XII. Si ulla differentia sit in hoc mysterio iusto et penitenti reconciliatio... (100a) ...ut ad illa resurreccionis gaudia quantotius venire valeamus, amen.“

(*) Ed. PL. 120. 1262, 1263—1345 (analog. ms. s. Germani, cf. notam ibid. in col. 1267). Ve verších akrostichon „Radbertus Levita“.

(*) Na 88b dole (alia manu post. adscr.) „Adhuc usque ad proximum signum unus liber est et pertinet ad predicta.“

(c) 100a: (**Versiculi in computum**) (alia manu adscr. saec. XIV.) „Rex furit elatus, oculum claudendo beatus, / Luce kaos terret hilari gentis, quatit edem (!) / damnans nonne beatus animal Karon in Elisas. / Primum sena quadrans, duo septem, quinque tribus dans, / a sex, b u. c bis bini, d quoque terni), e duo monos in f, septem discursitant in g, / eptat et f u. bis IIIIor plus v sonat uno, / s decas undecas, o non ulterius salit ordo, / v fin. in v, ha terminat in q.“

(*) Cf. Hans Walther, *Initia carminum ac versuum medii aevi I.* (Göttingen 1959), num. 167.26. O významu těchto veršů pro výpočet data velikonoci cf. Bernh. Bischoff, *Ostertagtexte und Intervalltafeln* (*Historisches Jahrbuch der Görresgesellschaft* 60 (1940) 552, pozn. 20. Titul sec. ms. Vat. Cod. lat. num. 922, f. 40a).

(d) 101a—105b: (**Miracula facta in India, alias De adventu Johannis, Indorum patriarchae ad Urbem sub Calixto II**) „Temporibus antiquis consuetudo fuisse legitur rerum bonarum studia memorie mandari × annuis temporibus operari non desinit cum patre et almo spiritu sancto vivens per inf. sec. sec. amen.“

(*) Idem num. 69(e) sign. 20 H 39 a pozn. ibid.

(e) 106a—131b: „**Libellus excerptus de libris domini Ruoperti Tuicensis abbatis, quem paulo ante, quam obiret, de meditatione mortis componere cepit et non perficere potuit.**“ (Lib. I., cap. 1.) „Quid nunc agis (!), o anima, saltem abhinc eruditior esto et quod reliquum est“ (alia manu „temporis“), „vive secundum vitam sapientis, que est meditacio mortis × (129b) XVIII. Dominus ergo iustus, dominus deus noster rectus, deus fidelis et absque ulla inquietate iam quidem reum iudicio habebat hominem... (130b) ...secundum utrumque reus gehenne ignis.“ „Sed inventum est, ut dixi amirabile, illud commertium... (131b) ...vitam habemus eternam domino dicente: Qui credit in me, eciam si mortuus fuerit, vivet et omnis, qui vivit et credit in me, non morietur in eternum“ (Joan. 11. 25, 26). „Ipsi laus, honor et gloria et imperium a seculo et nunc et semper in omnia sec. sec. amen.“

(*) Excerptum jen z I. knihy až po slova „gehenne ignis“ se závěrem (130b—131b). Kompletní ed. PL. 170. 357—378.

(f) 132a—160b: „In Christi nomine incipiunt sancti **Cesarii (?)**, **episcopi Arelatensis, Omeliae ad monachos.**“ Inter reliquas beatitudines, quas in evangelio dominus et salvator noster dinumerare dignatus est × (159a) Incipit X. (omelia). Sanctus et venerabilis pater noster ... (161b) ...per assiduam lectionem deo insinuante cognoscitis.“ „Expliciunt omelie s. Cesarii, episcopi Arelatensis.“

(*) Autorství pochybné. První kázání podle incipitu PL. 39. 2317 sub tit. „De esuriendo et sitiendo dei verbo“ b. Augustini (?). Oddíl (f) z XIII. stol.

(g) 161b—168a: „**Item sermo eiusdem (i. e. s. Cesarii, recte s. Eucherii) Ad monachos.**“ „Instruit nos atque hortatur sermo divinus, qualiter nos accingere debeamus × heredes efficiamur, donante domino nostro Iesu Christo, qui vivit et regnat per omnia sec. sec. amen.“

(*) Ed. PL. 50. 836—841 (Eucherii Homilia III) s expl. „Ergo ille tantorum numerorum repromisor... ut his spiritualibus quibusdam ascendere mereamur ad promissa D. I. Chr.“

(h) 168a—170a: „**Epistola Ieronimi.**“ „Monachus vivat in monasterio... (168b) ... In mente habe, quia hospes es in hoc corpore × et consorcium angelorum mereberis obtinere.“

(i) 170a—180b: (**Regula monachorum s. Pauli et Stephani**) „Incipiunt tituli regulae Pauli et Stephani.“ „Primum omnium timorem dei...“ (171a) „Incipit ipsa regula.“ „In primis ergo hortamur, ut timorem dei et mutuam caritatem et unanimiorem omnes in bonis studiis habeamus × et ad maturam bonorum operum perfectionem perducatur, amen. Et nobis remissionem peccatorum condonans in aeternam requiem cum sua pace recipiat. amen.“ „Explicit regula monachorum Pauli et Stephani.“

(*) Ed. PL. 66. 951—958.

(k) 180b—185b: (**S. Columbani regula monachorum**) „Incipiunt capitula regulę monachorum s. Columbani abbatis.“ „Ut primum diligendus sit deus...“ (181a) „Incipit textus eiusdem regulae.“ „Primum omnium docemus deum diligere ex toto corde et ex tota mente“ (Mt. 22. 37) „et ex totis viribus et proximum tamquam nosmet ipsos × sed voluntatem eius, qui misit me patris.“ „Explicit regula s. Columbani abbatis.“

(*) Ed. PL. 80. 201—216 (sec. ms. St. Gallens.)

(l) 186a (post. adscr.): (**Notata historica monasterium quoddam respicientia**)

(*) První zápis z r. 1402, poslední z r. 1617. Většinou zápisy vyškřábány, takže podrobnosti nelze zjistit.

(m) 186b—201a: (**Cypriani epistolae ad Corneliüm**) „Incipit ad Cornelium epistola prima.“ „Ciprianus Cornelio fratri salutem. Cognovimus, frater karissime, fidei ac virtutis vestre testimonia gloriosa × (200b) Incipit ad eundem epistola VIII. “ ... „Et egisse nos et agere, frater karissime, maximas gracias sine cessatione... (201a) ... et perfidia extra ecclesiam detineri.“ „Explicit epistola VIII.“

(*) Ed. PL. 3. 856 sq. Poslední epistola VIII. v PL. 3. 754—756 (všech epistol v edici 13!). Cf. též ed. Guil. Hartel, S. Th. Caec. Cypriani Opera (Corpus

script. ecl. lat. Vindobonae III. 2. 1871., zdejší epist. I. pag. 691 sq., epist. VIII. pag. 616 (v jiném pořadí!). (Oddíly m, n, o, p z XIII. stol.)

(n) 201b: (**Ex Symphorii Alamarii Metensis De ecclesiasticis officiis libro tertio**) „De signis, quorum sonitu fideles in unum vocantur.“ „Signorum usus a Veteri Testamento assumptus est × usque in finem seculi non cessabit.“

(*) Ed. PL. 105. 1101—1103 (ibid. explicit „ad auctoritatem S. Scripturae linguam.“).

(o) 202a—207a: (**Prothematum In adventu collectio brevis**) „In adventu episcoporum et abbatum.“ „Vos estis sal terre, vos, qui pastores estis“ (Mt. 5. 13). „Pensate, quia dei a(ni)malia pascitis. De quibus profecto × (206b) Ioannis Crisostomi In adventu pauperum... (207a) ...ut possit recipere, quod amisit.“

(*) Sbíрка prothemat s rubrikami mimo svrchu uvedené: „In adventu clericorum“, „In adv. principum“, „In adv. regis“, „In adv. consiliatorum principum“, „Isidorus In adv. monachorum“, „Augustinus In adv. eorundem“, „Ieronimus In adv. eorundem“, „Effrem In adv. eorundem“, „Gregorius In adv. pauperum.“

(p) 207a—209b: „Incipit ordo, quomodo eligatur et consecratur abbas.“ „Primum eligatur, qui ordinatus est × adiuvando proseguere.“

(q) 210a—215b: „Anselmi episcopi Cantuariensis“ (**Homilia IX. fine carens**) „Intravit Iesus in quoddam castellum“ (Luc. 10. 38) „Quid ad gloriosam dei genitricem Virginem lectio ista pertineat, ut in eius festivitate legatur × conferens in corde suo“ (Luc. 2. 19). „Nemo“///

(*) Ed. PL. 158. 644—649 (sq. „(Nemo) unquam sicut ipsa gustavit, suavis est dominus“ (Ps. 33. 9). Konec listu ustržžen.

73

20 K 18/II

Perg., XII./2., 117 ff., 18 × 11 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štít-kem „Tractatus varii theologi. S. Cesarii admoniciones. Ms. membran. sac. XIV.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [202].)

Skladba kodexu v nynější podobě, kdy na počátku i na konci a také nepochybně uprostřed bylo ztraceno mnoho folií, je nepravidelná: 1. III (f. 6) + 6. IV (f. 54) + 1. I (f. 56) + 1. VII (f. 70) + 1. I. (f. 72) + 1. VII (f. 86) + 1. II (f. 90) + 1. VI (f. 102) + 1. I (f. 104) + 1. VI + 1 (f. 117).

Předsádky přední a zadní pergamenové z přestřizžených listů breviáře s neumami.

(a) 1a—43a: /// „alii ex creaturis nisi soli homini concessit. Et hec est **imago unitatis et trinitatis omnipotentis dei** × quia est tibi cum eterno deo patre et spiritu sancto una deitas, gloria, virtus, imperium et potestas in sec. sec. amen.“

(*) Fragmentum.

(b) 43a—49b: „**Epistola Hincmari episcopi ad Karolum imperatorem.**“ „Domino Karolo regi glorioso Hincmarus nomine non merito Remorum episcopus ac plebis dei famulus. Mitto vobis, sicut iussistis, epistolam b. Gregorii ad Richardum regem Visigothorum × ad verba epistole scribenda, quam nobis mitti iussistis, nobis est transeundum“ ///

(*) Fragmentum. Cf. Flodoardi Hist. Remens. III. 18. (Mon. Germ. Hist., Script. XIII. 1881. 508): „domnus Hincmarus scribit etiam ad prefatum regem (i. e. Carolum Calvum) instructionem utillimam de cavendis vitiis et de exercendis virtutibus, mittens ei pariter epistolam b. Gregorii ad Recaredum, Wisigothorum regem.“

(c) 50a—117b: „**Admonicio s. Cesarii, episcopi Arelatensis, de lectione apostolica**, ubi ait, si cuius opus arserit, detrimentum petietur. In lectione apostolica, fratres karissimi, audivimus apostolum dicentem × (111a) (Admonicio) XXVI. De viduitate servanda. Audi, filia derelicta, que perdidisti solatium caritatis... (113a) De consolatione mortuorum. Admonet nos b. apostolus... (115a) De dandis ecclesie mortuorum. In libro Genesi ita legitur: At vero Melchisedech“ (Gen. 14. 18)... set ea, que per ipsa significabantur, eterna sunt.“

(*) Admonitiones (celkem 26) jsou sestaveny z různých autorů, event. prothemat, nebo různým autorům přiřítaným, e. g. „In lectione apost.“ i. e. Augustini sermo CIV (PL. 29. 1946), „De viduitate“ i. e. Cesarii Arelat. sermo (PL. 67. 1094) etc.

(d) 117b (post. adscr., fragmentum): „**Ex concilio Bonefacii, qui quartus ab b. Gregorio fuit**“ (etc.).

(*) V něm setřelý výpis z Concilium Romanum III. sub Bonifatio IV. anno 610 (Mansi, Concil. omnium ampliss. collectio IV. 1760/1901. 504, 505) in causa Anglicanae ecclesiae ex decreto synodi kal. mart. „Quomodo liceat monachis cum sacerdotali officio ubi ministrare“ (incipit) „Sunt nonnulli stulti nullo dogmate × absolutionem largiri posse per sacerdotalis of“ ///

Perg., XII./1., 141 ff., 18 × 12 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Novi Testamenti pars. Ms. membran. sac. XIV.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

Skladba kodexu: 1. I (f. 2) + 8. IV (f. 66) + 1. III (f. 72) + 1. V (f. 82) + 1. III (f. 88) + 1. V (f. 98) + 1. II (f. 102) + 1. V. (f. 112) + 1. III (f. 118) + 2. V (f. 138) + 1. I + 1 (f. 141)

Předsádka přední pergamenová: (r.:) *Frg. conspectus*, (v.:) *Letaniae*.

1a—141a: (**Novi Testamenti pars: Actus apostolorum, Apocalypsis, Epistulae Jacobi, Petri, Johannis et Judae cum prologis Hieronymi**) „Incipit prologus... Lucas natione Syrus... (3a) Incipiunt Actus apostolorum. Primum sermonem feci × (135b) ... Incipit epistula Jude. Judas apostolus... (138a) ...imperium et potestas ante omnia in sec. sec. amen.“ „Explicit Jude. Quibus locis singuli apostoli iaceant, Petrus et Paulus Romę... (141a) ... Cyprocium Constancie.“

(*) Na 107a velká ornamentální iniciálka „I(acobus)“.

141b: ∅

Předsádka zadní pergamenová: *Frg. antifonáře XII. stol. s neumami*.

75

20 K 20

(21 B sine)

Perg., XII./2., 149 ff., 17,5 × 12 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Liber penitentialis. Vita s. Blasii, Gregorii et Eufemiani. Ms. mem. sac. XIV.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 216 [202—3].)

Skladba kodexu nepravidelná, ale odpovídající vzniku kodexu z několika částí (jen v odd. (a) čísel. kustody): (a:) 9. IV (f. 72) + 1. III + 1 (f. 79) + (b:) 2. IV (f. 95) + 1. I (f. 97) + (c:) 1. V-1 (f. 106) + 1. IV (f. 114) + 1 I + 1 (f. 117) + 1. IV (f. 125) + (d:) 3. IV (f. 149)

1a: ∅

(a) 1b—78a: „Incipit liber penitentialis ex scrinio Romanę ecclesie assumptus.“ „Quomodo penitentes sint suscipiendi, iudicandi sive reconciliandi. Quotienscumque Christiani ad penitentiam accedunt, ieiunia damus et nos communicare cum eis debemus... (3a) ...ideoque medietate penitentię eis imponite.“ „Explicit prologus.“ „Incipiunt orationes ad dandam penitentiam. In primis dicat XXXVII. psalmum ‚Domine‘ usque in finem, postea dicat ‚oremus‘ et psalmum CII. ‚Benedic‘ (3b) usque, renovabitur, (Ps. 102. 1—5) × Modus tempusque penitentię... et secundum ordinem canonum pro merito suo excommunicetur et reconcilietur.“

(*) Na počátku prologu (1b) románská iniciálka „Q(uomodo)“, a na 24b „P(rimum)“.

(*) Liber poenitentialis je složen z několika různých penitenních knih, z nichž lekteř má svou tabuli, která dále není uvedena. Z některých penitenních knih jsou jen výňatky, jinde jsou opsány kusy celé.

(*) (Conspetus:) (4a) „Ex penitentiali Romano.“ „Penitentia unius anni, qui in pane“ (etc.) — (12b) „Ex concilio Hibernensium.“ „Diffinitio incauta laudabiliter“ (etc.) — (21a) „Incipit liber penitentialis ex canonicis institucionibus a Rabano venerabili, archiepiscopo, compendiose defloratus.“ „Dilecto fratri Heribaldo“ (etc.) — (47b) „Ex penitentiali Theodori.“ „In ordinatione episcopi ipse debet missam cantare“ (etc.) — 49b) „Iudicium Theodorianum.“ „Cuius parvulus sine baptismo moritur“ (etc.) — (53a) „Theodori iudicium.“ „Si quis maritus vel si qua mulier votum habens virginitatis“ (etc.) — (Dále auctoritates de penitentia, a uzavírá se:) (72b) „Ex dicti s. Bonifacii episcopi quomodo (possimus) penitentiam septem annorum uno anno penitere.“ „Tri-duana una pro XXX diebus“ (etc.) — (73a) „Ex concilio Aurelianensi.“ „Ab-bates pro humilitate religionis“ (etc.) — (73a) „Ex concilio Toletano.“ „Nun-ciatum est presenti concilio“ (etc.) — (74a) „Ex concilio Mogonciensi.“ „Si quis infamem“ (etc.) — (75a) „Ex concilio Cartaginium.“ „Sacerdote in eccle-sia“ (etc.) — (76a) Ex concilio Melbensi.“ „Qui nec dum eas, quas rapuerant“ (etc.) — (76b) „Alloquutio ad penitentiam.“ „Nunc tibi VII principalia vitia explicabo“ (etc.) — (78a) „Ex concilio Mogonciaco.“ „Modus tempusque penitentie“ × (explicit ut supra).

78b: ∅

79a (adscr. post.): „Dominus apostolicus cuicumque scribat, nomen suum premitit“ (etc.)

(*) Fragmentum o 6 řádcích, snad ars dietandi.

(b) 79b—96b: „Incipit passio s. Blasii archiepiscopi versifce composita.“ „Est martyr blandus / Blasius venerandus amandus, / nobilitas magnum / pietas hoc re(tinu)it agnum × complevit cursum, / tendit vestigia sursum / ante dei vultum, / gaudet per secula multum.“

97a: ∅

97b (adscr. post.): „Totus tranquille / vivas per secula mille, / Henricus socius, / quod petit ille tuus“ (etc.)

98a: „Salve flos Iesse / per te datur omnibus esse, / matres exultant/ Ihesu et Baptista resultant × Filius ascendit / redies, qui cuncta rependit, / gaudia dat vite, / domino servire venite.“

98b: ∅

(c) 99a—117a: „Passio s. Georgii martyris.“ „Inclitus et magnus / stat in arce Georgius almus, / purpuree vestis, / fulgor meriti sibi testis × morum consors eiusque laboretur, / verum dicatur, / verum sit, ut hoc teneatur, / hoc insigne bonum / nobis det vita suorum, amen.“

(*) Fol. 117 z větší části ustrženo.

117b: ∅

118a—125b: „Ut vivas talis / sub Christi deprecor alis, / quo socieris ei, / qui semper erit requiei × / auctor sit vite / dux et fautor ubique, amen.“

(d) 126a—149b: (**Vita et passio s. Eufemiani versiflce compositae**) „Civis Romanus / regum par Eufemianus, / nobilis et clarus, / merito cunctis quoque carus × in regno primi lete famulatur etiam illi, / et ne sint digni, servire timent illi.“

(*) Dole na 149b rukou XVIII. stol. „De s. Udalrico“, patrně odkaz na další passio, které bylo ztraceno asi ještě před poslední vazbou.

76

20 K 21

Tisky Sebestiana Munstera „Proverbia Salamonis, Ecclesiastes, Cantica canticorum“ („latine iuxta hebraicum contextum translatum“) a rukopisné:

(Ms:) Předsádky přední a zadní pergamenové z fragmentu psalterii: XIII stol. (Před. předs. recto:) /// „mea et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua“ (Ps. 70. 17) × (verso:) „Ne projecias me in tempore senectutis (Ps. 70. 9) × Ps. Docuisti me ex viventí“ (Ps. 70. 17) — (Zad. předs. recto:) /// „(Cogi) taverunt et locuti sunt“ (Ps. 72. 8) × (verso:) /// „nec novi eius... Quam bonus Israel“ (Ps. 71. fi. 72. 1) × in affectum cordis. Cogi(taverunt)“ (Ps. 72. 7, 8).

77

20 K 23

Pap., XVI. in., 200 ff., 17 × 11,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Aesopus. Dialogus mythol. Bart. Colon. Ms. chart. de 1517“. Razítko metternichovské.

Předsádky přední i zadní perg. z breviáře XII. stol.

1a: (Zkoušky písma písařů XVI. stol., mezi nimi:) „Fr. Waltherus im Hof 1580“, (rukou písaře oddílu a:) „Per fratrem Paulum, coenobitam Ochsenhausen.“

1b: ∅

(a) 2a—111b: (**Aesopi fabulae**) „De galo gallinaceo. Gallus gallinaceus dum verrit stercorarium × (103b) De Arione et delphino, fabula elegantissima ex libro 16. Gellii. Vetus et nobilis Ario... (107a) ...prefer figuram nihil humanitatis.“ „Fabule Esopi fabulatoris eximii scripte exarateque per Paulum anno MD 17 decimo septimo kal. septembris finiunt feliciter.“ (107b—111b) „Index fabularum“ (etc.).

(*) (Conspectus) (37a) „Anno a virginali partu millesimo quingentesimo decimo septimo VI idus iunias.“ — (37b) „Esopis fabule Hadriano Barlando interprete.“ — (54a) „Fabule mag. Petro Scoto, viro ornatissimo eidemque humanissimo, scripte a Barlando.“ — (61b) „Aniani (!) fabule Hadriano Bar-

ladno interprete.“ — (64b) „Fabule Aninani (!) Guilelmo Hermano, divi Augustini ordinis canonico, interprete mutatae incipiunt feliciter.“ — (86a) „Apologi ex Chiliadibus adagiorum Erasmi desumpti ad communem puerorum fructum“.

(*) Uspořádání analogické jako v některých tiscích Esopových bajek XVI. stol. (e. g. „Fabulae Aesopicae a variis authoribus“, Tubingae 1545 per Ulr. Morhardum, zvl. pp. 113—241).

112a—112b: ∅

113a: (Zkoušky písma)

(b) 113b—200a: (**Bartholomei Coloniensis Dialogus mythologicus**)

113a: „Argumentum sequentis epistolae“ (etc.)

(*) Výklad k následující skladbě, který přechází i na prázdná místa dalších stránek. Jinou rukou než další text.

114a—200a: „Dialogus mythologicus Bartholomei Coloniensis dulcibus iocis, iucundis salibus formosisque sententiis refertus atque diligenter elaboratus. (114b) Bartholomei Coloniensis epistola mythologica plerisque lepidis sententiis et ad communem sermonum usum accomodatissimis referta et miris et prope adeo ridiculis iocis, cavillationibus salibusque et facetiis respersa ad Pancracium suum.“ „Pancraccio suo Bartholomeus Coloniensis s(alutem) d(edit).“ „Literis tuis, quas ad me iam pridie dedisti × (196b) meo nomine, quam plurimum, salvere iubeas. Iterum vale. Ex Daventri a (!) sexto idus iulii anno nostre salutis M 5555 VI.“ (VI škrtnuto, inter lineas „96“). (196a) „Forti prudentique viro consulari Antonio Witthin ac integro nobilium in districtu Suebusensi civiumque eiusdem civitatis iudici Georgius Adalberti Witthin, bonarum artium baccalaureus, patri suo amantissimo S. P. D.“

196b—200a: „Summa huius codicis Dialogi mithologici Erphordensis.“ „Erphordensis quidam Pancrattius nomine × Vale ex Lipcensi gimnasio pridie idus mensis iunii anno domini MDIII.“

(*) Summa stejnou rukou jako Argumentum. Táž ruka píše podrobné poznámky i během textu.

(*) Cf. GW. 3440—3446.

200b: ∅

78

20 K 24

Perg., XII. in., I + 54 ff., 17 × 11 cm, vaz. papír. s perg. hřb. se štítkem „Ordo quotidianus pro monasterio Fructuariensi. Ms. membran. sac. XIV.“ (!) Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

Skladba kodexu: 1 fol. (f. I) + 6. IV (f. 48) + 1. III (f. 54)

Ia (alia manu saec. XVI.): „**Ordo quotidianus pro monasterio Fructuariensi ordinis s. Benedicti olim usurpatus sub rev. domino, domino Wilhelmo, eiusdem loci abbate.**“ (etc.)

(*) Pozdější titul o následujícím řádu, který je podepsán „F. Romanus Ochsenshausensis monachus, pro tempore prior.“

Ib: ∅

1a—2a: „Incipiunt capitula de ordine quotidiano.“ „De matutinis × (1b) XXXVIII. De his, qui ad generale completorium non sunt, quali (2a) ordine idem completorium postea cantare debeant Expliciunt capitula.“

2a—54b: „Incipit ordo quotidianus.“ „In primis quo modo ad matutinum surgendum sit. In primis nocturnis horis, dum ad opus divinum surrexit frater × (54a) Qui ad completorium hoc non sunt, nec ad collationem... (54b) ...omnipotens deus adiuvet nos implere factis, que scripta sunt verbis. Amen.“ (alia manu post.) „Finis huius libri.“

(*) Cf. poznámky u num 52 sign. 20 G 6, Bruno Albers, Untersuchungen zu den ältest. Mönchsgewohnheiten (München 1905) cit. u num. 58 sign 20 G 24.

79

21 B sine

Desideratum. Podle katalogu byl „Liber quotidianus, Vitae sanctorum,“ nejde-li však o záměnu signatur s nynějším jednak 20 K 20 a jednak 20 K 24.

80

22 D 2

(11. Philosoph. antiq.)

Perg., XIII. ex., 288 ff., 29 × 20,5 cm, vaz. v dřev. deskách potaž. slepě tlač. hnědou koží se 2 sponami. Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

Skladba kodexu: Značně složitá, ale ukazující, že kodex vznikl svázáním asi 4 celků: (a, b:) 7. IV (f. 56) + 2. V. (f. 76) + 1. II (f. 80) + (c, d:) 6. V. (f. 140) + 1. II + 1 (f. 145) + 5. V. (f. 195) + 1. V + 1 (f. 206) + (d—w:) 5. V (f. 256) + 1. IV (f. 264) + (x, y, aa—ee:) 2. VI (f. 288). Kustody číselné i slovní zachovány po vazbě jen místy. Do XIV. stol. číslovány sloupce, pak většinou jen folia.

Přední přídeští (postscript. saec. XV): „Pro Udalrico Durner VI flor.“

(a) 1a—76b: (Michaeli Scoti ex originali arabico translatio Aristotelis De anima cum glossis Averrois)

1a—76b: (Textus) „Quoniam de rebus honorabilibus est scire aliquid sicut de rebus, que differunt ab invicem aut in subtilitate, aut quia sunt scite per res digniores et nobiliores... (16b liber II) „Hoc igitur accipimus ab antiquis

de anima... (56b liber III) „Dicamus igitur, quod si formare per intellectum est sicut sentire × lingua vero, ut significat rem alio modo.“

1a—76b: (Averrois glossae) „Intendit per subtilitatem confirmacionem demonstracionis et intendit per hoc × melius et precipue visus et auditus. Et hoc est manifestum.“

(*) Psáno ve 2 sloupcích, text s glosami v témže sloupci střídavě. Jemně kreslené ornamentální červeno-modré iniciálky, nad aperturami živá záhlaví typu „L. I anime.“ Četné přípisky marginální a interlineární, z nichž mnoho vyškrabáno.

(*) K identifikaci cf. Thorndike-Kibre 591 a pro glosy ibid. 358, dále M. Grabmann, Forschungen über die latein. Aristoteles Übersetzungen (Beiträge z. Gesch. d. Philosophie, XVII. 5—6. 1916) 97, 198, 264, *Averrois in Aristotelis De anima lib. (ed. F. S. Crawford, Corpus Christ., ser. lat. VI, 1. 1953).

(b) 77a—78b: „Liber Alfarabii“ (De intellectu). „Dixit Alfarabius: Nomen intellectus dicitur multis modis × quod diximus, est preter intentionem nostram hic.“

(*) Extractus. Cf. *D. M. Dunlop, The Fusul al-Madami of Al-Farabi (Oriental-Publ. univ. of Cambridge Mass., 1960).

79a—80b: ∅

(*) Text na těchto listech jako na 78b dole a na mnoha jiných místech byl vyškrabán do nečitelnosti. Fol. 79 v dolní polovině uštěřiženo.

(c) 81a—205b: (Michaeli Scoti ex originali arabico translatio Aristotelis De celo et mundo cum glossis Averrois)

81a—205b: (Textus) (rubr. :) „Liber I. celi et mundi.“ „Tibi Stephane de Provino hoc opus, quod ego Michael Scotus dedi latinitati ex dictis Aristotelis specialiter commendo, et si aliquid Aristoteles incompletum vel incompositum dimisit de questione mundana, in hoc libro recipieris, eum supplevi ex libro Alfarabii, que sic dedi latinitati“... „Maxima cognicio nature et sciencia demonstrans ipsam est in corporibus et in aliis magnitudinibus... (130b, liber II) „Remanet igitur dicere, quod motus celi... (156b liber III) „Iam autem diximus superius in nostro libro de primo celo et determinatione... (186b liber III) „De gravi autem et levi declarandum est... × ergo de gravi et levi et de accidentibus eis contingentibus sufficienter et perfecte et in hoc completus est liber noster.“

81a—205b: (Averrois glossae) „Quia iste liber primus, in quo loquitur de rebus sensibilibus × Et sic completa est intencio nostra in hoc tractatu.“ „Et sic finitus est liber celi et mundi.“

- (*) Úprava táž jako u oddílu (a). Nad aperturami živá záhloví typu „L. celi et mundi.“
- (*) K identifikaci cf. Thorndike-Kibre 568, Grabmann l. c. sub (a) 175, 263 (mladší překlad).
- (d) 206a: (**Averrois commentum super Aristotelis libro De memoria et reminiscencia fine carens**) „Secundus tractatus incipit perscrutari de rememoracione et inquisicione per rememoracionem et dicit, quod res apprehense aut comprehense sunt × est continuacio essencie intencionis sensibilis in hac virtute sine abscisione et quod“///
- (*) Cf. Grabmann l. c. sub (a) 199.
206b: ∅
- (e) 207a—209b: „**Commentum super libro (Aristoteis?) De somno et vigilia.**“ „Sompnus igitur et vigilia describuntur multis modis. Dicitur enim, quod sompnus sensus est × De quiditate igitur sompnorum verorum et falsorum et de causa accidencium suorum dictum est.“
- (*) Cf. GW. 2337/II. 2 (Arist. opera). Podle incipitu nelze vyloučit, že jde o parafrázi Rogera Bacona De somno et vigilia, jejíž incipit zní „Somnus ergo et vigilia describuntur.“ Cf. Thorndike-Kibre 697.
- (f) 209b—210b: (**Averrois Commentum super libro Aristotelis De longitudine et brevitae vitae**) „De morte et vita.“ „Et in hoc tractatu perscrutabitur de causis longitudinis et brevitatis vite × dictum est de causa longioris et brevitatis (!) vite secundum nostrum posse et intellectum.“
- (*) Cf. GW. 2337/II. 2. Pro identifikaci a problém sporného komentátora cf. Thorndike-Kibre 244, Grabmann l. c. sub (a) 200. V. též oddíl (dd).
- (g) 210b—213a: (**Gerhardi de Cremona ex originali arabico translatio Aristotelis**) (in marg. :) „De sensu et sensato.“ „Virtutes quidem sensibiles quedam sunt necessarie in essencia animalis et quedam sunt propter melius × (212b) et ideo dicit (213a) Aristoteles, quod illa, que carent hiis duobus sensibus, sunt minoris intellectus et melioris comprehensionis. Ista igitur est summa eorum, que dicta sunt in hoc tractatu Aristotelis. Quod autem dicitur in fine istius tractatus in dando causam de fortitudine et debilitate rememoracionis, ideo considerandum est de eo (adscrib.) in secundo tractatu.“
- (*) K identifikaci cf. Thorndike-Kibre 775, Grabmann l. c. sub (a) 199, 265. Připsaná slova odkazují patrně na oddíl (d).
- (h) 213a—214a: „Incipit liber Boecii De trinitate.“ (Prologus) „Investigatam diutissime questionem, quantum nostre mentis igniculum [illustrare] lux divina dignata est... (Textus, cap. I) „Christiane religionis reverenciam plures

usurpant × (cap. VI) „sed quoniam nulla relacio ad seipsum referri potest... quantum inbecillitas subtrahit, vota suplebunt.“

(*) Ed. PL. 64. 1247—1255.

214a—214b: (Gilberti Porretani *Quaestiones in praecedentem librum*)

„(H)ac] Quero vero, an pater et filius et spiritus sanctus de divinitate substantialiter predicentur × Nam qui pater diligentius intueri, que dicta sunt, et fidem, si poteris, rationemque coniunge.“ „Finit questio in precedentem librum.“

(*) Ed. PL. 64. 1310.

(i) 214b: „Sequitur liber Boecii *De bono* ad Iohannem archidiaconum isti libro continuatus, qui sic incipit: Postulas, ut ebdomadibus nostris eius questionis obscuritatem etc.“

(*) Fragmentum. Ed. PL. 64. 1311 tit. „Quomodo substantiae in eo.“

(k) 214b—216b: (Pseudo-Aristotelis (?)) „*Liber de quiditate intelligencie*.“ „Inquit philosophus: „Intelligencia est spiritualitas rerum per hoc, quod spiritualitas rerum spiritualium × Aristoteles vere illius contrarium testificatur.“ „Sit laus Christo in eternum, amen.“

(*) Patrně excerpta z Averroisova překlada pseudoaristotelovského spisu „*De quiditate entium*“. Cf. Grabmann l. c. sub (a) 93.

(l) 216b—217a: (M. Tulli Ciceronis „*De prudentia et aliis virtutibus*“, recte Martini Dumiensis seu Bracarenis „*Formula honestae vitae*“)

216b: „Quisquis prudentiam sequi desideras, tunc per rationem recte vives, si cuncta prius estimates et perpenses et dignitatem rebus non ex opinione multorum, sed ex earum natura constituas. Nam scire debes, quia sunt, que videntur [esse] bona × ut postremo uno nomine a cunctis malus homo, vocetur perfecta prudentia, nec obtunsum in se habet aliquid, nec versutum.“

216b: „Magnanimitas, que est fortitudo, si insit animo tuo, cum magna fiducia vives liber, intrepidus, alacer numquam indicabit tibi continenciam fieri × ut nec voluptati deditus, prodigus et luxuriosus appareas, nec avara tenacitate sordidus ac obscurus existas.“

216b—217a: „Si diligis continenciam, circumcide superflua et in arcum desideria confringe. Considera tecum, quantum natura poscat × Sapientie cupidus ac docilis, que nosti sine arrogancia postulanti imparcies, que nescis, non oculacione (!) ignorancie tibi postula impartiri.“

217a: „Omnia cum amico delibera, sed cum te ipso × Nichil est tam utile, quod in transitu prosit. Ipsa altitudo coronat summa.“ „Explicit tractatus Ciceronis de prudentia et aliis virtutibus.“

(*) „Quisquis prudentiam × ignorancie tibi postula impartiri“ ed. PL. 72. 23—26 s dodatky z cap. V., VI., VII. ibid. 27—28. „Omnia cum amico ×

coronat summa“ *ibid.* nevydána. Chybí „Littera dedicatoria ad Mironem“ (inc. „Gloriosissimo ac tranquillissimo... Non ignoro, clementissime rex“) a praefatio („Quatuor virtutum species × ac bene moratum virum efficiunt“). Text *Formulae* v edici PL. se od kynžvartského ms. mnohdy liší, ms. má četné výpustky, přídavky, přesmyčky a jiné varianty. O ed. cf. dále.

(*) In marg. alia manu post. „(Inc)ipit liber Ciceronis“, (exar.) „Ex codice de 4^{or} virtutibus“ a u oddílu „fortitudo“ škrtnuté „Liber Ciceronis de moralitate“, podle něhož rubrika v živém záhlaví přes aperturu „L. Ciceronis / de moralitate.“

(*) V mss. a v inkunábulech bývá obyčejně jako autor jmenován Seneca (cf. Hain 14. 614—33, ed. Haase, vol. 3., Lipsiae 1878, 469—473), kdežto v kynžvartském ms. zvl. v explicitu jako autor je uveden Cicero.

(*) Explicit a marginálie by nasvědčovaly, že písař znal knihu „De (quatuor) virtutibus“ spojovanou s M. Tulliem Ciceronem. Podle s. Jeronýma (Hieronymus in Zach., I. 2., ed. PL. 25. 1429) Cicero napsal samostatnou knihu „De virtutibus“ („ostenduntur ei [scil. prophetae] quatuor scilicet virtutes..., de quibus plenissime in officiorum libris Tullius disputat, scribens proprium de quatuor virtutibus librum“). Existenci (epitome?) spisu ve středověku dosvědčil francouzský spisovatel XV. stol. Antonius de la Sale, který ve dvou spisech zachoval francouzsky z něho výňatky. Po studiích jiných autorů se pokusil Herm. Knoellinger, (*M. T. Cic. de virtutibus libri fragmenta*, Lipsiae Teubner 1908) o rekonstrukci zachovaných částí, které převedl do klasické latiny a text bez aparátu vydal nově W. Ax (s C. Atzertem vyd. *De officiis M. T. Cic. scripta* fasc. 48, Lipsiae Teubner 1949, 161—170). Ciceronova kniha „De virtutibus“ je považována za ztracenou a rekonstrukci Knoellingerovu uznávají jen někteří badatelé. Cf. podrobněji Philippson in: Pauly-Wissova, *Real-Encyklopädie der class. Altertumswiss.*, 2. R., HalbBd. XIII., Stuttgart 1948, 1173 num. 28.

(*) Kynžvartský ms. neopakuje nic z toho, co zachoval de la Sale, a také jeho text stylem neodpovídá rekonstrukci Knoellingerově, ale většinou se shoduje s textem „*Formulae vitae honestae*“ Martini Dumiensis. Atzert v edici l. c. (praefatio pag. XXXV) upozornil na spojitost mezi Ciceronem, Senekou a Martinem. Protože explicit kynžvartského ms. a podle něho marginálie jsou zřejmě vzaty z předlohy, pravděpodobně písař předlohy si byl vědom spojitosti s Ciceronem.

(m) 217a—218b: (Constantini Africani) „*Liber de humana natura.*“ „Cerebrum est de natura frigidum et humidum, ut facilius ad supposicionem × ad alterius non membrorum sine racione minutat“. „Explicit liber de humana natura.“

(*) Jako autor bývá uváděn též Hippokrates nebo Arnoldus de Villa nova, cf. Thorndike-Kibre 91.

(n) 219a—219b (adscri. post.): „**Tractatus de conceptione foetus.**“ „Ut ex perspicuis naturarum proprietatibus spiritualia spiritualiter conceptionis innorescant × tam superioris, quam inferioris mundi creaturarum proprietates perscrutantur.“

(*) Titul podle přípisku ze XVII. stol.

(o) 219a—225a: (Pseudo-) „**Augustinus**“ (recte **Alcherus Claraevallensis**) „**De spiritu et anima**“ (liber fine carens)

219b—220a (tabula): „Quare querendum est, quid sit anima × Omnia et vana agit anima.“

220a—225a (textus): „Quoniam dictum est mihi, ut me ipsum agnoscam × (cap. XXXIII.) ... ut quidquid supra illud est, aliud non sit, quam ratio.“ „Explicit iste liber.“

(*) Ed. PL. 40. 779—832. Pro autora cf. Cod. Vat. Lat. (Pelzer) 925.

(p) 225a—230b: (**Excerpta ex Aristotelis Metaphysicorum libro XII et XIII**) „Nichil medium inter possessionem et inobedienciam, voluptas enim... Anaxagoras autem dicit bonum esse, quod principium... (225b) ... Ergo de sensibilibus substantia dictum est, que est in methodo × ut quod dicunt, nec ea essentia prima.“ „Explicit liber 3us Xus phisice prime.“

(*) Záhloví „Liber XII (XIII) metaphisice.“

(q) 231a—235a: (**Averrois „Tractatus de substantia orbis“**) „In hoc tractatu isto intendimus perscrutari de rebus, ex quibus componitur corpus celeste. × quod hec questio est valde bona.“ „Explicit iste tractatus.“

(*) K identifikaci cf. Thorndike-Kibre 323 (Aristotelis Opera 9. 1550. 3), Cod. Vat. lat. num. 845.

(r) 235a—242b: (**Alpharabii (?) dicta**) „Quoniam terra est sperica, vapor ascendens de ipsa spericus erit × ex quibus vivendo sustentantur.“

(*) Záhloví stejné jako u oddílu (q): „Tractatus de substantia orbis“. Cf. poznámku též u odd. (b). K identifikaci Thorndike-Kibre 606 (ibid. mss).

(s) 242b—248b: (**R. de Staningtona „Commentum“ (Aristotelis) „Meteorum.**“ „Postquam precessit rememoracio, titulus dat Aristotelis philosophi sapientis × mollificabilia vero sunt.“

(*) K identifikaci cf. Grabmann l. c. sub (a) 75 (bez kynžvart. ms.), Thorndike-Kibre 501, Cod. Vat. lat. num. 718.

(t) 248b—250b: „**Commentum Alfredi**“ (Anglici de Sareshel) „**Super librum (Pseudo-Aristotelis recte compilationem Nicolai Damasceni) „de vegetabilibus**“. „Vita in animalibus et plantis inventa est × calorem et siccitatem inducendo, unde sit amarus.“ „Explicit commentum libri vegetabilium.“

(*) K identifikaci cf. Grabmann l. c. sub (a) 184, Thorndike-Kibre 777, Alex. Birkmajer, Classement des ouvrages attribués à Aristote (1932) classis VI/1).

(u) 250b—252b: „Textus Gundesalini.“ „Egyttus est mater artium, inde in Greciam, demum in Ytaliā venerunt. In ea, primum grammatica × postea marmoreos lares et tecta laqueata despiciat.“

(*) In marg. alia manu rubriky: (251b) „De ingenio“, „(De mo)do legendi“, „De principio discipline“, (252a) „De studio.“

(*) Autorství Gundisalviho značně pochybné, snad jde o sumu ze „Speculum doctrinale“ Vincentii Belovacensis, zvanou též „De ortu scientiarum“ a přičítanou Gundisalvimu nebo Alfarabimu. Cf. Ludwig Baur, Domin. Gundissalinus De divisione philosophiae (Beiträge z. Gesch. d. Phil.) IV. 1903, Heft 2/3), 159.

(v) 252b—253b: (Pseudo-Alani de Insulis Liber de trinitate alias „Liber de articulis fidei“, sive sec. tit. supra „De filio dei“). „Potencia est vis facile aliquem motum operari. Sciencia est vis comprehensiva causarum, per quas habet aliquid esse, que sciencia, si bonis usibus naturaliter accomodata est, sapiencia solet dici. Voluntas est vis applicata ad diligendum, quod magis existat × Pater dicitur dedisse filio... quod pater et (orig.: est) spiritus sanctus apparebit invisibiliter in iudicio, sicut filius, qui apparebit iudicandis hominibus homo iudex.“ „Explicit liber de articulis fidei.“

(*) Ed. částečně Cl. Baeumker, Handschriftliches zu den Werken des Alanus (Philosoph. Jahrbuch d. Görres-Gesell., VI. Fulda 1893. 428—429), ibid. o autorství 426—428. Cf. Cod. Vat. lat. num. 1041(3), ms. Lilienfeld num. 144.

(w) 254a—264a: (Gerhardi de Cremona commentum super Aristotelis) „De generacione et corrupcione.“ Intencio in hoc libro est, quod oportet determinare casus utiles generacionum omnium et corrupcionum × quod differt primum merito a precedentibus.“

(*) Cf. Grabmann l. c. sub (a) 177, 178, Thorndike-Kibre 359, Birkmajer l. c. sub (t) (classis I/10).

264b (adscr. XV. saec.): „Elicio“ (? etc.).

(*) Cely přípisek setřen do nečitelnosti.

(x) 265a—269a: (Pseudo-Aristotelis „Liber de causis“ seu De expositione bonitatis purae in translatione ex arabico Gerhardi de Cremona) „Omnis causa primaria plus est influens supra causatum suum, quam secunda causa universalis. Cum ergo removet causa secunda virtutem suam a re × (268b) Omnis substantia cadens in quibusdam suis disposicionibus sub eternitate ... (269a)

est creans unitates, faciens adquirere nunc adquisitum, sicut ostendimus.“
„Explicit.“

(*) Ed. Otto Bardenhewer, Die pseudo-aristotel. Schrift Ueber das reine Gute, bekannt unter dem Namen Liber de causis (Freiburg i. B. 1882) 163—191. Cf. Grabmann l. c. sub (a) 251 (excerpta ex libro „Elementatio theol.“ autore Proclo), Thorndike-Kibre 465.

(y) 269a—270a: „Liber Secundi philosophi.“ „Secundus philosophus fuit hic philosophie in omni tempore silencium servans et Pitagoream ducens vitam × intitulari Secundi philosophi intitulatione.“

(*) Cf. Grabmann l. c. sub (a) 250, Thorndike Kibre 658 („Vita Secundi phil. translata de greco a M. Wilhelmo medico“ prologo carens).

(*) Na 270a tři drobné přípisky.

(z) 270b—271b: (Pseudo-Aristotelis Secretum secretorum in translatione ex arabico a Joh. Hispano) „Domino E., gracia dei Hispanorum regine, Hispaniensis salutem.“ „Cum de utilitate corporis hominis tractaremus × usque ad medium marci hyems habeatur.“

(*) Nápis na počátku oddílu „Liber Alexandri de conservacione“ ne-souhlasí. Pro identifikaci cf. Förster (Zentralblatt f. Bibl.-Wesen VI. 1889. 71—75) bez kynžv. ms., Thorndike-Kibre 133.

(aa) 271b—278b: (Alani de Insulis, recte Nicolai de Ambiano) „Liber de articulis fidel“. (Prologus) „Papa, cuius rem nominis subiecti senciant et tu a domino consequaris ... (272a) ... et efficacius visa animos movent.“ (Textus) „Quidquid est causa cause, est causa causati. Sit enim causatum a eius causa b × Tormento dampnatorum perpetuo nulla maior est pena. Quod enim dampnum maius ... magna puniendi sinit pena. Et sic patet propositum.“ (Post. adscr.: „Explicit liber Alani.“)

(*) Ed. PL. 210. 595—618 (dělení na 5 knih v kynžv. mš. značeno in marg. později). Místo Alana určení autora Nic. z Amiensu cf. Buchberger Lex. VII. (1935) 572 ibid. bibliograf.

(bb) 279a—280a: (Dominici Gundissalini) „De unitate et uno.“ „Unitas est, qua unaquaque res una est × et est, ideo quod est.“ „Explicit.“

(*) Ed. PL. 63. 1075—1078, kde ještě podle pařížs. mss. byl traktát přiřítán Boethiovi, což opravil Paul Correns, Die dem Boethius fälschlich zugeschriebene Abhandlung des Dom. Gundisalvi (Beiträge z. G. d. Philos. I., Heft 1. 1891) a ibid. ed. 3—11 na podkladě jiných 6 mss.

(cc) 280a—281b: (Averrois) „Commentum“ (super Aristotelis) „de memoria et reminiscencia.“ „Secundus tractatus incipit. Perscrutari de rememo-

racione et inquisitione per rememoracionem × in aspectu earum, quare difficile amittit eas.“ „Explicit commentum Averrois super librum de memoria et reminiscencia.“

(*) K identifikaci cf. Thorndike-Kibre 374, 658. V. též sub (d).

(dd) 271b—282b: (Averrois) „Commentum“ (super Aristotelis) „de causa longitudinis et brevitatis vite.“ „In hoc tractatu perscrutatur de causis longitudinis et brevitatis vite. Dicamus igitur, quod consensus est hic × secundum posse nostrum et intellectum.“ „Explicit.“

(*) Cf. poznámky sub (f).

(ee) 282b: (Conspectus) (alia manu post.) „In isto volumine sunt omnes isti libri commentatoris Averrois“ (etc.) „Valeas, qui legeris. Penna precor siste, liber explicit iste.“

283a—288a: (Additamenta, lusus calami etc.) (in:) „Liber iste pro Udalrico Durner de Wangen (?) cambio comparatus.“

288b: ∅

Zadní přidešti: „Pro Udalrico Durner“ ... „Anno domini M^oCCCC^o LXXVI mensis mai die sexto omnipotens deus duas michi soboles dedit“ (etc.).

81

22 D 26

Pap., XIX., 14 ff., 30,5 × 26,5 cm, vaz. atlasová, zlatě zdobená. Razítko metternichovské.

„Der opferaltar des vaterlandes als denkmal der glorreichen thronbesteigung seiner kais. kön. majestät Ferdinand des Ersten ... dem fürsten von Metternich ... geweiht von der verfasserin **Barbara Prechtler**.“

(*) Příležitostný oslavný spisek. (Ferdinand V. nastoupil 2. III. 1835).

82

22 D 44

Pap., XIX., 156 pp., 27 × 21,5 cm, vaz. celoplátěná fialová, zlatě zdobená. Razítko metternichovské.

„Serbiens neuzeit“

(*) Anonymní zpráva o přírodním, hospodářském, politickém a kulturním stavu Srbska, tehdy ještě knížetství pod tureckou svrchovaností, na základě cesty konané r. 1835. Naposledy citovaná literatura tamtéž z r. 1837.

83

22 D 47

Pap., XIX., 7 tabulí, 28,5 × 23 cm, vaz. celokožená červená, zlatě blačená.

„Trassunto delle sette tavole rappresentanti le colonne 38 di marmo retrodette“

(*) Barevné výkresy sedmi typů antických i novějších sloupů s popisy druhů mramoru, z něhož jsou zhotoveny, a někdy i s údajem místa, kde se nalézají.

84

22 F 37

Pap., XIX., 206 pp., 22 × 18 cm, vaz. polokožená s hnědým hřbetem se štítkem „De l'interet et du devoir.“ Razítko metternichovské.

„De l'interet et du devoir des souverains et des peuples ou principes de politique et de raison pour servir d'antidote au système démagogique des modernes philosophes. Dédié aux trois grands monarques pacificateurs de l'Europe par M. le comte de Paoli-Chagny.“ „Dominus vobiscum. A Hambourg. 1821.“

(*) Kynžvartský ms. patrně tištěn nebyl. V kynžvartské knihovně sign. 2 G 6 tisk téhož autora „Histoire de la politique des puissances de l'Europe depuis le commencement de la révolution française jusqu'au congrès de Vienne“ (Paris 1817, 8°, 4 t.).

22 F 44

(20 H 8)

Viz nyní čís. 142 sign. 29 C 38

85

23 A 12/I

Perg., XIV. ex., 244 ff., 41,5 × 30,5 cm, vaz. papír. šedá s perg. hřbetem s poškozenými štítky. Razítko metternichovské.

Skladba kodexu: (I) + 9. IV (f. 74) + 1. I (f. 76) + 21. IV (f. 244).

„Histoire de France“ (jusqu'au Charles le Sixième)

1a: ∅

1b—2b: „Cy commence le prologue.“ „Cil, qui reste euvre commence et tous ceulz, qui ceste histoire liron, salut en nostre seigneur. Pour ce que pluseurs se doubtoient de la genealogie des roys de France ... (2a) de l'excellence de France. Certaine chose est doncquesq les roys × (2b) a la loenge et a la gloire de son nom, qui vit et regne par tous les siecles des siecles amen.“

3a: „**La table des liures** de ceste histoire. Pour savoir trouuer de commencement des liures de ceste cronique de France“ (etc.).

(*) Tabule udává počátky knih podle apertur a vztahuje se jak na díl I., tak i na díl II.

3b: ∅

4a: (Table des chapitres) „Le premier livre“ (etc.).

(*) Každé knize předchází zvláštní tabule.

4b: ∅

5a—244a: (Texte) „Le premier chapitre du premier liure de listoire de France fait mention, comment les Francois descendirent des Troyens de Troye la grant.“ „Quatre cens et quatre ans avant, que Rome fust fondee × (243a) Comment le roy entra en Aquitaine ... (244a) ... et tou quanquil auoit saisi du leur.“ „Cy fine le second liure du roy Phelippe le Conquerant.“

(*) Část svázaná ve svazku I. (sign. 23 A 12/I), který vznikl teprve při novodobé vazbě, končí aperturou fol. 242 kodexu.

244a—b: „Le dernier liure du roy Philippe Dieu Donne“ (etc.).

(*) Tato tabule se vztahuje již na nynější II. svazek, na pokračování sign. 23 A 12/II v dalším svazku. Na 244b poznámky „A Paris“.

(*) Kodex je psán ve dvou sloupcích a bohatě illuminován. Na počátku textu na fol. 5a veliká miniaturní malba scény z líčení podaného na počátku kroniky, malovaná barevně na polovici strany (19 × 14 cm), menší iluminace u počátku některých knih na fol. 48a, 58a, 77b, 122b, 154b, 178b, 206a, 220a.

(*) Ed. v. sub num. 86 sign. 23 A 12/II.

86

23 A 12/II

Perg., XIV. ex., 312 ff., 41,5 × 30,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem „Chronique de Franc(e) jusqu au roi Charles VI. Manuscrit sur velin.“ (!) „Tome II.“ Rázítko metternichovské.

Skladba kodexu: 20. IV (f. 160) + 1. III (f. 166) + 10. IV (f. 246) + 1. II (f. 250) + 7. IV (f. 306) + 1. III (f. 312).

(Histoire de France, continuation)

1a—311b: „A Paris florissoit a ce temps philozophie × (311a) Du couronnement du roy Charles le Sixieme. L'an de grace mil trois cens et quatreueines dessus le dit roy Charles ... et enmerevent grant foison de biens.“

(*) O rozdělení na dva svazky, které je novodobé (patrně stará vazba byla zničena), cf. pozn. u tom. I. Úprava tom. II. je shodná jako v tom. I.

a byla psána a provedena týmiž písaři. Apertury pokračují v tom. II. 234—546 celým rukopisem. Obsahově (včetně tabule, která je v tom. I. num. 85 sign. 23 A 12/I ff. 244a—244b *ibid.*), zaujímá druhý svazek éru od Philippa Dieu Donne až do první kapitoly o počátku vlády Karla VI. (1380—1422).

(*) Iluminace ve stejné úpravě jako v tom. I na ff. 19a, 68b, 96b, 156a, 201a, 260a.

(*) Kynžvartský text „Histoire de France“ patří k tzv. „Les grandes chroniques de France“ ed. Jules Viard, Paris 1920—1937 (edice dovedena jen po Filipa VI. z Valois k r. 1329) I.—IX.

311b—312b: ∅

87

23 E 14

Pap., XIX., 69 ff., 24,5 × 20 cm, vaz. kožená červená zlatě tlačená Razítko metternichovské.

„Allgemeines bürgerliches gesetzbuch für die gesammten deutschen erbländer der Oesterreichischen monarchie in stenografischer schrift-manier wörtlich dem inhalte des I., II., III. theile gleichlautend.“

88

23 E 36

Perg. XV./1., 165 ff., 25 × 18,5 cm, vaz. polokožená s deskami potaž. kropenatým papírem, zlateným hřbetem „Nonio e Marcell“ ///. Razítko metternichovské.

(Nonii Marcelli Compendiosa doctrina)

(*) Kodex italského původu. Fol. 1a nádherně zdobeno a do výzdoby vkomponován znak (štíť půlený pásem či břevnem, v horní půli slunce, v dolní 2 lastury). Versálky malované různobarevně. Na 1a iniciálka „S(enium)“ s bohatou figurální výzdobou (píšící písař) a s ptačími motivy.

1a: Index earum rerum, que in hoc codice continentur.“

(*) Pouze záhlaví, tabule (nadpisy kapitol) chybí.

1a—164b: „Nonii et (!) Marcelli, peripatetici Tiburciensis, Compendiosa doctrina per litteras ad filium.“ „Senium est tedium et odium dictum a senectute. × Parma est scutum breve ... inglorius alba.“

(*) Ed. Luc. Mueller I, II (Lipsiae 1888) bez kynžvartského ms., W. M. Lindsay (Lipsiae 1903) I, II, III.

165a—165b (adscr. post.): „Ferentari levis armatura × Corici ... et letifer arcus.“

- (*) Ed. l. c. II. 233—237 „De generibus armorum“ in fine.
165b (additamentum): „Incipit de propinquitate. Cesares dicti × Consorini (!) ... de quibus exempla multa sunt in antiquis auctoribus et maxime in Afrannio et iuris vetustissimis scriptoribus.“ „Deo gracias amen.“
- (*) Ed. l. c. II. 237—238 tit. „De propinquitatum vocabulis.“ Části na 165a—165b připsoval humanistickou kursivou pozdější písař rozdílný od písaře písícího ff. 1a—164b.

23 H 39

v. čís. 56 sign. 20 E 12.

89

24 A 9

Perg., XIV./2., 83 ff., 41 × 27,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem „Liber Sextus decretalium. Manuscr. membran.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

(Liber Sextus Bonifatii VIII. cum apparatu Ioannis Andreae)

1a—83b (textus): „Bonifacius episcopus ... doctoribus et scholaribus universis Bononie commorantibus × contra legis nititur voluntatem. Data Rome apud s. Petrum quinto nonas martii, pontificatus nostri anno quarto.“

1a—83b (apparatus): „Quia preposterus est ordo prius humana subsidia petere × in posterum labores meos offeram, iam licet noviter inchoatos.“ „Johannes Andree.“ „Finis Sexti libri decretalium et apparatus Johannis Andree super eodem.“

(*) Kodex italského původu jest psán ve 2 sloupcích s aparátlem kolem textu. Obvyklá výzdoba červeno-modrá, na 1a miniatura (16 × 13 cm, papež přijímá vypracovaný zákoník). In margine četné poznámky uživatelů různých dob.

25 A 27

v.: čís. 112 sign. 28 C 3.

25 A 31

v.: čís. 117 sign. 29 C 10

25 A 34

v.: čís. 116 sign. 29 C 9.

25 A 35

v.: čís. 119 sign. 29 C 12.

25 A 37

v.: čís. 118 sign. 29 C 11.

90

25 C 1

Perg., XIII. in., 240 ff., 35,5 × 23,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem, na přední desce se štítkem „Petri Lombardi Postilla super totum psalterium. Ms. membran. saec. XIV.“ (!) Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [202].)

Skladba kodexu: 30. IV (f. 240). Číselné kustody.

1a: ∅

1b—240a: (**Petri Lombardi Glossa magistralis in psalterium**) „Cum omnes prophetas spiritus sancti revelatione constet esse locutos David prophetarum eximius × vite eternę vox est.“ „Omnis species laudet dominum.“

(*) Ed. PL. 191. 55—1296. Glossa je dělena na 3 části: I. část začíná na 2b, II. na 84b, III. na 159b. U počátku všech částí a u úvodu velké červené kreslené románské iniciálky se stilisovanými rostlinnými motivy a to na 1b „C(um)“, 2b „B(eatus)“, 84b „Q(uid gloriaris)“, 159b „D(ne exaudi)“.

240b: ∅

91

25 C 4

Perg., XVI. in., II + 113 ff., 37 × 27 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem „Chronica archiepiscoporum Magdeburgensium. Manuscriptum membran. de anno 1525.“ Razítka metternichovské. (Schum 459—465).

Ia (titul.): „**Chronica archiepiscoporum Magdeburgensium 1525**“

Ib: (Znak Ludvíka von Lochow, ve srovnání s další výzdobou kodexu neuměle malovaný, na stuze nápís:) „Historicum hoc opus tum propter venerandae antiquitatis industriam, tum propter exemplarium penuriam meo iudicio dignum, ut in precio habeatur, ego Ludovicus a Lochow, metrop. Magdeb. ecclesiae decanus et ad s. Gandolphum sub aula archiep. thesaurarius etc., rev. capituli bibliothecae lubens do, dico, consecro atque ad posterum transmittendum diligenter asservari volo, mando, iubeo. Anno Christi 1603 mense julio. “

IIa—IIb: (Registrum)

1a—113a: „De exordio civitatis Magdeburgensis archiepiscopalis et gesta pontificum eiusdem.“ „Otto, dei constitutione princeps huic mundo necessarius ... (7a) ... Adelbertus itaque primus Magdeburgensis ecclesie archiepiscopus × (110a) Ernestus, dux Saxonie, lantgravius Thuringie et marchio Misne, XXXVIII archiepiscopus ... (113a) ... sepultus in capella infra turre ecclesie in sepulcro suo. Cuius anima requiescat in pace. Amen.“

113b: ∅

(*) W. Schum (Mittheil. über die fürstl. Metternich'sche Bibl. in: Neues Archiv d. Ges. f. ält. deut. Geschichtskunde, V. 1880. 459—465) podrobně zaznamenává bohatou výzdobu (iniciálky) a rozbírá tuto kroniku, její historii a také hodnotí její text vzhledem k jiným dochovaným (tehdy) rukopisům, zřejmě jako přípravu k vydání jejího textu v MGH. (Podle sdělení Hlav. zemského archivu pro Sasko-Anhalt [Landeshauptarchiv Sachsen-Anhalt] v Magdeburku však tato kronika dosud nebyla vydána).

92

25 C 5

Perg., IX./2., II + 160 ff., 36 × 24 cm, (ff.: 34,5 × 23 cm, text: 26,5 × 18 cm), vaz. papír. s perg. hřbetem s poškozeným štítkem „Libri biblici: Numer: Deuteron: Judicum et Ruth. Ms. membran. saec. XII.“ (!) Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [202], Schum 458 num. 1, ibid. popis písma).

Skladba kodexu: 1. I (f. II) + 1. I (f. 2) + 4. IV (f. 34) + 1. III (f. 40) + 11. V (f. 150) + 1. III—2 (f. 154) + 1. III (f. 160).

Předsádky přední a zadní pergamenové z antifonáře XII. (ex.) stol. s neumami.

(a) Ia—IIb: (Testamenti Veteris fragmenta libri Judicum)

Ia—Ib: /// „profectus est. Qui cum pergerent × Surrexitque adolescens“ ///

(*) Jud. 18. 20 in fi. — 19. 9. incip.

IIa—IIb: /// „sed hoc respond(it: Ec)ce concipies et paries filium, cave, ne vinum bibas × Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum et“ ///

(*) Jud. 13. 7 — 14. 3.

(*) Fol. I—II jsou psány na menším formátu. Pořad folií je přehozen a není mezi nimi textové souvislosti. Tento dvoulist (duern) byl do kodexu do-datečně přivázán snad až při vazbě kynžvartských rukopisů, neboť byl již dříve vytržen nebo zbyl z nějakého jiného kodexu a jako dvoulist tvořil tento fragment obálku hudební skladby, jak ukazuje na Ia nalepený srdcovitý štítek s nápisem z XVIII. stol.: „Ioannis Christophori Antonii Fiebig Heptaphonum opus musicum seu Septem missae canto.“ Joh. Christ. Ant. Fiebig byl školním rektorem v Ústí nad Labem v severních Čechách a tam ve věku 34 let zemřel 28. V. 1714. (Podle sdělení Stát. archivu v Litoměřicích nad Lab., matrika zemřelých 1671—1751, fol. 40.). „Heptaphonum“ složil Fiebig v Budyšině r. 1706 a jeho text se zachoval v Drážďanech a ve Vratislavi. Cf. Pazdírkův Hudeb. slovník II. 1. (Brno 1937) 262 (heslo Vl. Helferta). Zda byla Fiebigova skladba v metternichovské knihovně v Kynžvartě, nepodařilo se zjistit.

(b) 1a—160b: (Testamenti Veteris libri: Levitici fragmentum, Numeri, Deuteronomium, Josue, Judicum, Ruth)

(*) Pro tuto podstatnou část zval kynžvartský kodex Gerbert „Heptateuch“, což Schum pozměnil na „Pentateuch“, ač názvy oba neodpovídají obsahu. Pod těmito názvy a zvláště pod „Pentateuchem“ je ms. obvykle dosud citován v literatuře.

1a—3a: /// „tabescent in iniquitatibus suis, in terra inimicorum suorum × Haec sunt praecepta, quę mandavit dominus Moysi ad filios Israel in monte Synai.“ „Explicit liber Leviticus.“

(*) Lev. 26. 39 — 27. 34. in fi.

3a—60a: „Incipit Vaiedaber, id est Numerorum.“ „Numeri vero nonne totius arithmeticae et prophetiae Balaam et XL duarum per heremum mansionum mysteria continent.“ (alia manu adscr.: „Incipit liber Numeri.“) „Locutusque est dominus ad Moysen in deserto Synay × in campestribus Moab super Jordanem contra Hiericho.“ „Explicit Vaiedaber, id est Numerorum.“

(*) Prologus „Numeri — continent“ ex epist. Hieronymi ad Paulinum (ed. PL. 22. 545), Num. 1. 1. — 36. 13 in fi.

(*) Na 42a dole v rohu drobným písmem „Ruadker scripsit“, snad pisař některých drobných marginálních poznámek a téměř současný se základním textem.

60a—108b: „Incipit Deuteronomium, quod ebraice appellatur Helleaddabarim.“ (!) „Deuteronomium quoque secunda lex et euangelice legis praefiguratio. Nonne sic ea habet, quae priora sunt, ut tamen nova sint omnia de veteribus, hucusque Moyses Pentateucus, quibus quinque verbis loqui se velle apostolus in ecclesia gloriatur.“ „Haec sunt verba, quae locutus est Moyses ad omnem Israel × magnaue mirabilia, quę fecit Moyses coram universo Israel.“ „Explicit liber Helleaddabarim.“

(*) Prologus „Deuteronomium — gloriatur“ ex epist. Hieronymi ad Paul. (ed. PL. 22. 545), Deut. 1. 1. — 34. 12 in fi.

108b—140b: „Incipit (Hieronymi) p̄fatio libri Josue Benun, qui (109a) latine Jesus nuncupatur.“ „Tandem finito Pentateucho ... (110a) ... surda debeamus aure transire.“ „Explicit p̄fatio.“ „Incipit liber Josue Benun.“ „Et factum est, ut post mortem Moysi × quę data est ei in monte Effraim.“ „Explicit liber Benun.“

(*) Prologus „Tandem — transire“ Hieronymi, Jos. 1. 1. — 34. 33. in fi.

140b—158a: „Incipit Soptim (!), id est Judicum.“ „Judicum liber, quod principes populi, tot figurę sunt.“ „Post mortem Josue consuluerunt filii

Israel dominum dicentes × quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.“ „Explicit Soptim, quem nos appellamus.“

(*) Prologus „Judicum — figuræ sunt“ ex epist. Hieronymi ad Paul. (ed. PL. 22. 546), Jud. 1. 1: — 21. 24 in fi.

158a—160b: „Incipit liber Ruth.“ „Ruth Moabitis Isaiæ explet vaticinium dicentis: Emitte agnum, domine, dominatorem terre, de petra deserti ad montem filię Sion.“ „In diebus unius iudicis × Isai genuit David regem.“ „Explicit liber Ruth. Amen.“

(*) Prologus „Ruth — filiae Sion“ (Isai. 16. 1) ex epist. Hieronymi ad Paul. (ed. PL. 22. 546), Ruth 1. 1. — 4. 22.

(*) Nad aperturami záhloví typu „Liber Leviticus“, která však při převazbě byla leckdy odříznuta. In marg. čísla kapitol, jen ojediněle téměř soudobé přípisky. Na 1a adscr. saec. XIV. o obsahu kodexu, ale valná část tohoto přípisku byla při převazbě odříznuta.

(*) Text je porušen v knize Judicum (poslední složka). Konec 150b (poslední list předposlední složky) končí „Dixit itaque et eis. Cum“ (Jud. 8. 9) a na 150a—150b pokračuje „et cum domo eius, et reddidistis“ (Jud. 9. 16) × „Ecce de montibus multimodo“ (Jud. 9. 36) a na 152a—152b „matre generatus (i. e. „natus“ [!]) es“ (Jud. 11. 2 in fi.) × „universos fines eius“ (Jud. 11. 22) a teprve na 153a pokračuje dále již bez mezer „ut pergeret cum uxore sua et puero“ etc. (Jud. 19. 9). Chybí tedy: Jud 8. 10 — 9. 16 princ., 9. 36 — 11. 2 princ., 11. 22 fi. — 19. 9. princ.

(*) Fol. 160 dole zničen a podlepen pergamenem s notami z XIV. stol. Ibid. 160b zkouška písma napodobením původního textu, ale zkomoleně a neuměle.

93

25 C 7/1

Perg., XII./1., 212 ff., 36 × 24 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „S. Augustini homiliä super Ioannem. Ms. membran. säc. XIV. (!) Pars prima.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [202].)

Skladba kodexu: 9. IV (f. 72) + (10. a 11. kvatern vyříznut až na jediné folio) (f. 73) + 17. IV (f. 209) + 1. I + 1 (f. 212).

(Homiliae super evangelium Ioannis secundum b. Augustinum, pars prima: homilia I—LI)

1a: ∅

1b—212a: „Intendat caritas vestra, magna res est. Ecce verbum dico

deus“ ... (2a—3a: Tabula capitulorum I—LIII operis) ... (3b) „Intuentes quomodo audivimus ex lectione apostolica, quod animalis homo non percipit × (207a) ... Incipit (homilia) LI. ... (212a) ... ambulando crescimus, proficiendo ambulamus, ut pervenire possimus.“

212b: ∅

(*) O úpravě a o edici cf. poznámky u následujícího rukopisu num. 94 sign. 25 C 7/II, který je pokračováním (pars secunda).

94

25 C 7/II

Perg., XII./1., 190 ff., 36 × 24 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „S. Augustini homilia super Joannem. Ms. membr. saec. XIV.“ (!) Razítka ochsenhausenská a metternichovské. (Gerbert 215 [202].)

Skladba kodexu: 16. IV (f. 128) + 1. III (f. 134) + 7. IV (f. 190).

(a) 1a—129b: (**Homiliae super evangelium Ioannis secundum b. Augustinum, pars secunda: homilia LII—LXX**) „In Christi nomine incipit omelia Aurelii Augustini in evangelium secundum Iohannem ab eo loco, ubi scriptum est, Ante diem festum Pasche usque ‚Venit ergo ad Symonem Petrum‘. Cena domini secundum Iohannem adiuvante ipso debitis est explicanda tractatibus × (124a) Incipit (omelia) LXX ab eo, quod dicitur, Et hoc cum dixisset, dicit ei ‚Sequere me usque in finem. Non parva questio est ... (129b) ... et iam ipse compellerer meum terminare sermonem.“ „Explicit liber secundus Aurelii Augustini Expositionis in evangelium secundum Ioannem.“

(*) V obou částech num. 93 a 94(a) sign. 25 C 7/I, II(a) texty upravené podle kázání, které v ed. PL. 35. 1379 aq. jsou uvedeny pod titulem „In Ioannis evangelium tractatus.“

(b) 130a—190a: (**B. Augustini De doctrina Christiana libri IV**) „Sunt precepta quedam tractandarum scripturarum, que studiosis earum video non incommode posse tradi × (171b) Hoc opus nostrum, quod inscribitur De doctrina Christiana ... (190a) ... sed aliis etiam laborare studet, quantulumcumque potui facultate disserui.“

(*) Ed. PL. 34. 15—122 (GW. 2902).

(*) V obou kodexech num. 93 a 94 na počátku jednotlivých kázání i na počátku oddílů (94b) velké kreslené červené iniciálky s rostlinnými a zvířecími motivy a in margine rubriky.

190b: ∅

Perg., XV./2., I + 207 ff., 36 × 24,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Nicol. Dinkelspyel sermones de sanctis. Ms. membran. saec. XV.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské. Rukopis vytržen z vazby a poškozen plísni.

Ia: ∅

Ib (adsr. saec. XVI): „Sermones Nicolai Dinckelspyel de sanctis. Item tractatus s. Bonaventure De imagine vite.“

(a) 1a—160a: (**Nicolai de Dinckelspühl Sermones diversi**) „Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus. Johannes ultimo“ (21. 20.). „Quamquam fideles in omnibus suis necessitatibus et periculis ad auxilium Mariae Virginis crebro refugiant ... (10b) ... Postquam consumati sunt dies octo, ut circumcideretur puer“ (Luc. 2. 21) „etc. In huius evangelii lectione duobus esset dicendum × cum omnia possit deus suscitare, virginem non potest post ruinam. Amen.“

(*) Index analyticus k těmto kázáním v. sub. (f). Titul dopsaný později neodpovídá obsahu, protože vedle sermones de sanctis jsou tu zařazena i kázání na jiná témata.

(b) 160b—171b: (**Sermones duo de „Missus est“**) „Missus est angelus Gabriel a deo ... Luce primo“ (1. 26). „Deo placuit eodem ordine et eodem, modo hominem reconciliare ... (165b) ... In illo tempore missus est angelus Gabriel ... Post verba in priore sermone exposita × eidem unico filio suo Iesu Chr., domino nostro, cui cum patre et s. spiritu est honor et gloria per infinita sec. sec. amen.“

(c) 171b—180b: (**Bernardini Senensis (?) Sermo de corpore Christi praecedente tabula**) „Tabula De corpore Christi. Memoriam fecit × (172b) ... Quantum ad 3am consideracionem“ (etc.) „De corpore Christi“. „Memoriam fecit mirabilium suorum (hon)estam dedit timentibus se in Proverbiis. Tria sunt preconia, quibus solent principes commendari × cuius felicitatis nos participes efficiat Iesus Christus, qui est in sec. sec. benedictus amen.“

(*) Pro identifikaci cf. Pelzer Init. op. Cod. Vat. 245 (Bernardini Senensis feria 5 in cena domini sermo 54, cod. Vat. 1045. 49).

(d) 180b—184a: „De nativitate Virginis.“ „Orietur stella ex Jacob et exsurget virga de Israel. Numeri 13. 53“ (recte 24. 17). „Quia karissimi, vere mater domini Maria stella est interpretata secundum Jeronymum × Istius autem stelle ducatu nos in istius mundi pelago navigantes ad portum salutis etc.“

(e) 184a—206a: „**Tractatus de imagine vite etc.**“ (adscr. post.: „**domini Bonaventure**, cardinalis ecclesie Romane, ordinis minorum.“) „Flecto genua mea ad patrem domini mei“ ... (Ephes. 3. 14—19). „Interrogatio anime, dic homo × donec intrem, in gaudium dei mei qui est trinus et unus benedictus in sec. amen.“ „Explicit tractatus de imagine vite“ (adscr. post.: „editus a devoto et serafico doctore Bonaventura, ordinis fratrum minorum, s. Romane ecclesie cardinali.“)

(*) Bonaventurae alias Breviloquium, ed. s. Bonaventurae Tria opuscula, (Brevil., Itinerarium mentis, De reductione artium ad theol.) (Ad Claras Aquas prope Florentiam 1925) 7—285. Incun. cf. GW. 4651—4655.

(f) 206b—207b: (**Index analyticus sermonum Nicolai Dinkelspühl**)

(*) Index k oddílu (a).

96

25 C 13

Perg., XII./2., 96 ff., 35,5 × 24,5 cm, vaz. papír. žlutá s perg. hřb. se štítkem „Sancti Jeronymi Expositio in Daniele. Manuscriptum membran.“ Razítko metternichovské.

Skladba kodexu: 12 IV (f. 96).

(B. Hieronymi commentarii in prophetas nonnullos)

(a) 1a—32b: **B. Ieronimi In Daniele prophetam.** „Incipit prefatio s. Ieronimi presbiteri in Daniele prophetam.“ „Contra prophetam Danihelem duodecimum librum scribit Porphyrius ...“ (1b) „Incipit tractatus eiusdem. Anno tercio regni Ioachim, regis Iudee, venit Nabuchodonosor × tunc querendum est, qui Iudei respondere debeamus.“

(*) Při počátku červeně kreslená iniciálka „C(ontra)“ s rostlinnými motivy. Ed. PL. 25. 491—584.

(b) 33a—46a: „In nomine domini nostri Ihesu Christi incipit **tractatus s. Ieronimi presbyteri in Ionam prophetam.**“ „Incipit prologus. Triennium circiter fluxit, postquam quinque prophetas interpretatus sum ...“ (33b) „Incipit tractatus. Et factum est verbum domini ad Ionam, filium Amathi × Qui comparantur iumentis insipientibus et adsimulantur eis. Amen.“

(*) Ed. PL. 25. 1117—1152.

(c) 46a—62b: „Incipit **tractatus s. Ieronimi presbyteri super Naum prophetam.**“ „Iuxta LXX interpretes in ordine XII prophetarum post Ionam Naum ponitur × et omni custodia servante, cor nostrum inruit quidem, sed ingredi potest.“

(*) Ed. PL. 25. 1231—1272.

(d) 62b—79b: „In nomine domini incipit **prologus s. Ieronimi presbiteri de expositione prophete Sophonie.**“ „Antequam Sophoniam adgrediar ...“ „Incipit Sophonias propheta. (63a) Verbum domini, quod factum est ad Sophoniam × non multum ab eorum translatione discordat, indigere expositione non arbitror.“

(*) Ed. PL. 25. 1337—1388.

(e) 79b—90a: (**Ieronimi prologus ad commentaria in Aggaeum**) „Secundo anno Darii, regis Persarum × iubentes quam prohibentes regis imperium.“ „Incipit tractatus s. Ieronimi super Aggeum prophetam.“ „In anno secundo Darii, regis, in mense sexto × dominus dabit evangelizanti verbum, virtutem (!) multam.“ „Finit explanatio b. Hieronymi in Aggeum prophetam feliciter, deo gracias.“

(*) Ed. PL. 25. 1387—1416.

(g) 90a—96b: „Incipit tractatus s. Ieronimi presbiteri in **Abdiam prophetam.**“ „Visio Abdie. Dum essem parvulus, loquebar, ut parvulus × in illius sententiam transgredere.“

(*) Ed. PL. 25. 1098—1118.

97

25 C 14

Perg., XII. ex., I + 108 ff., 35,5 × 24 cm, vaz. papir. s perg. hřbetem se šttkem „Sancti Augustini Sermones de verbis Domini. Manuscriptum membran.“ Raztka ochsenhausensk a metternichovsk; na Ia „In Ochsenhusen pertinet liber iste.“

Skladba kodexu: Fol. 1 (f. I) + 13. IV (f. 104) + 1. II (f. 108).

Sermones de verbis domini secundum b. Augustinum

Ia—b: „Incipiunt capitula in librum b. Augustini episcopi De verbis domini.“ „Evangelium secundum Matheum × Secundum Johannem. Amen, amen dico, quia venit hora et nunc.“

1a—108a: „Incipiunt sermones s. Augustini episcopi de verbis domini secundum Matheum.“ „Agite penitentiam, appropinquabit enim regnum celorum.“ (Mt. 3. 2) „Evangelium audivimus et in eo dominum eos arguentem × (105a) Item eiusdem de evangelio secundum Iohannem. Amen, amen dico vobis, quia venit hora et nunc est. Spes, karissimi fratres ... (108a) ... qui mala egerit in resurreccionem iudicii. Conversi ad dominum.“ „Expliciunt sermones s. Augustini episcopi numero LXIII de evangelicis dictis.“

108b: ∅

(*) Sbrka rznych kzn, jimiř předlohou jsou kzn s. Augustina „De

verbis evangelii“ , zde v kynžv. kodexu nazývaná „De verbis domini“, jak to vyplývá ze srovnání s ed. PL. 38. 635—638 (sermo CIX) sub tit. „De verbis evangelii Lucae“ s expl. „Quam cito in via mutasti, quia tuo adversario consisti.“ Kynžv. text končí PL. 38. 442 (sermo LXIII) „De verbis evangelii Matthaei“ inc. „In evangelio dominum exhilaratum spiritu“, s expl. „Conversi ad dominum“.

(*) Na počátku velká románská iniciálka „E(vangelium)“. Poslední fol. 108 částečně odříznuto a přilepen čistý nepopsaný pergamen.

98

25 C 15

Perg., XIV. in., VI + 109 (orig.), ff., 35 × 25 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem se štítkem „Instituta Iustiniani. Manuscriptum membran. de anno MCX“ (!). Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

Skladba kodexu: (a:) 1. III (f. VI) + (b:) 8. V (f. 80) + 1. I (f. 82) + (c:) 3. IV (f. 106) + 1. I + 1 (f. 109). V odd. (c) záznamy pecíí (ff. 87b, 95b).

Ia: (Lusus calami, breves annotationes iuridicae)

(a) Ib—VIb: (Rubricae Codicis, Trium librorum Codicis, Institutionum, Authenticarum, Digesti Veteris, Infortiati, Digesti Novi)

(b) 1a—82b: (Institutiones Iustiniani cum apparatu Accursii)

1a—82b (textus): „In nomine domini ... Imperator ... Iustinianus ... cupide legum iuventuti salutem.“ „Institutionum sive elementorum primus liber incipit.“ „Imperatoriam maiestatem × Deo propitio adventura est.“ „Domini Iustiniani sacratissimi principis Institutionum seu Elementorum liber feliciter explicit. Deo gracias.“

1a—82b (apparatus): „In nomine domini“ ... „Ex hoc nota, quod Christianus fuit × Adventura est: Ut ff De pub. iudiciis usque ad ti. De appellationibus. Ac. Accursius.“

(*) Obvyklá úprava textu s glossou. U počátků knih obrazové iluminace, u titulů malované iniciálky.

(c) 83a—109b: (Consuetudines feudorum cum apparatu Accursii)

83a—109b (textus): „Incipiunt consuetudines feudorum et primo de his, qui dare possunt et qualiter acquiratur et teneatur.“ „Rubrica, rubrica.“ „Quia de feudis tractaturi sumus × imperiali animadversione nichilominus puniendus.“ „Explicit usus feudorum.“

83a (apparatus): „Incipit.“ „Quidam habent aliter rubricam × unde quasi glosulas reputo usque in finem. Iacobus Columbi.“ „Explicit apparatus usuum feudorum.“

(*) Na počátku iluminace, u titulů malované iniciálky. Na 109b adscr. XVI. stol. „Liber iste donatus est insigni monasterio s. Georgii a domino Georgio Satler, canonico Gornensi.“

(*) Text v obvyklém znění vulgátních mss., které za posledním titulem základní sbírky „De notis feudorum“ připojuje konstituci Fridricha II. „Ad decus“ (108a—109b).

(*) Apparát, který je připojen jen k základní sbírce, má sice u poslední glosy jméno „Iacobus Columbi“, ale protože u glosy (85a) „De natura feudi“ se praví „sed Iacobus Columbi hic glossam non habet“, je nutno apparát připsat Accursiovi.

99

25 C 20

Pap., XVII/XVIII., 184 ff., 36 × 21,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem „Varia die reichsstadt Nürnberg betreffend“. Razítka metternichovské.

„Varia gróstentheils die reichsstadt Nürnberg betreffend.“

(*) Titul rukou XIX. stol. na 1a vystihuje obsah konvolutu opisů privilegií, listin, zpráv, dokumentů i politických paskvilů a zhusta tištěných kratších pojednání, z nichž převážná část se týká dějin města Norimberka.

100

26 E 13

Perg., XIII./2., 202 ff., 37 × 26,5 cm, vaz. papír. s perg. hřbetem „Petri Comestoris Historia scholastica. Manuscriptum membran.“ Razítka ochsenhausenská a metternichovské.

Skladba kodexu: Podle reklamant zachovaných na 168b a 197b: 24. IV (f. 192) + 1. III-1 (f. 197) + 1. II + 1 (f. 202).

(Petri Comestoris Historia scholastica)

1a—202b: „Incipit scolastica historia.“ „Reverendo patri domino suo Guillelmo, dei gracia, Senonensi archiepiscopo Petrus servus Christi, presbyter Trecensis, vitam bonam et exitum beatum. Causa suscepti laboris fuit instans petitio sociorum.“ ... „Incipit prefatio.“ „Imperatorie maiestatis est in palacio tres habere mansiones ...“ „De creacione empyrei et quatuor elementorum. In principio erat verbum × (161a) Incipit evangelica historia.“ „Fuit in diebus Herodis ... processio translata est ad dominicam.“

(*) Psáno ve 2 sloupcích s nádherně malovanými iniciálkami s rostlinnými a zvířecími motivy (ff. 1a, 32a, 49a, 56b, 67a, 71a, 75a, 83b, 93a, 100b, 129a, 140b, 143b, 148b, 150b, 159b, 161b, 165a).

(*) Cf. ed. PL. 198. 1053—1644.

101

27 C 1, 2

Pap., XIX., t. I:357 pp., t. II. 661 pp., (popsaných), 37 × 23 cm, vaz. polokožená. Razítko metternichovské.

„Synopsis numerum antiquorum, qui in museo Metternichiano adseruantur, digessit Paulus Rath.“

(*) Numismatický katalog ve dvou dílech z r. 1846—1847, který je uspořádán podle zemí.

102

27 C 3

Pap., XIX., 50 ff. (popsaných), 45 × 29,5 cm, vaz. polokožená.

„Catalog der landkarten, pläne, panoramen etc. der fürstl. Metternich'schen bibliothek 1845.“

(*) Katalog uspořádán podle zemí v abecedním pořádku (poslední heslo „Württemberg.“).

103

27 C 4a

Pap., XIX., 38 sešitů různé velikosti v deskách 40 × 26 cm.

„Inventar der münzen- u. medaillen im hochfürstl. cabinette zu Königswarth.“

(*) Starší numismatický katalog nebo jeho koncept než sign. 27 C 1, 2. Druhý sešit je v roce 1835 a čítá celkem 9.102 kusů mincí a medajlí.

104

27 C 4b

(inv. čís. kuriosit 5460)

Pap., XIX., 365 ff., 36,5 × 23 cm, vaz. polokožená se zelenými plátěnými deskami a nápisem analog. titulu:

„Synoptischer katalog der hochfürstl. von Metternich'schen münzsammlung zusammengestellt im jahre 1845 von Paul Rath, custos.“ „III^{te} abtheilung. Thaler- und gulden-format, grösse von 23—50 lin.“

(*) Numismatický katalog, který je uspořádán podle zemí, u jednotlivých kusů udány rok a materiál, velikost mincí měřena podle tištěného měřítka, které je nalepeno na předsádku před titulem.

105

27 C 5

Pap., XIX., 50 ff., (popsaných), 43 × 28 cm, vaz. celokožená.

„Hochfürstl. von Metternich'sche mineralien-cabinet nach dem von W. Haydinger vervollständigten systeme von Fr. Mochs geordnet und aufgestellt von Karl Kersten.“

(*) Bez data.

106

27 C 6/a, b

Pap., XIX., 46 ff. (popsaných), 39 × 23 cm, vaz. polokožená.

„Kurzgefasster uebersichts-alphabet saemtlicher museums-objecte mit genauer hinweisung auf ihre im universal-kataloge niedergelegten detail-beschreibungen, zusammengestellt von P. Rath, O. S. P. B. 1854.“

(*) Originál a opis. (Inv. čís. 5468).

107

27 C 7

Pap., XIX., 212 pp., + (Neuacquisitionen) 59 pp., 38 × 23,5 cm, vaz. poloplátěná.

„Museums-katalog der handzeichnungen, kupfer- und stahl-stiche, holzschnitte, radierungen, lithografien geordnet und beschrieben in dem wintermonaten 1854/55 und 1857/58 von P. Paul Rath, museums-director.“

108

27 C 8a

Pap., XIX., 36 pp., 37,5 × 23 cm, sešit v papír. deskách.

„Fortsetzung der notizen über die stufenweise-vornahme meiner museums-arbeiten und den daraus ersichtlichen zeitverbrauch.“ „Königswart den 26ten märz 1859. Paul Rath.“

109

27 C 8b/I—VII

Pap., XIX., 7 svazků, 39 × 23 cm, vaz. polokožená.

„Museums-katalog ... zusammengestellt von custos P. Paul Rath.“

(*) Rozdělení na jednotlivé svazky, počet pp., a vročení:

- Tom. I.: „Antiken“ (1—222 pp.) 1850,
 Tom. II.: „Ethnographie“ (225—501 pp.) 1850/51,
 Tom. III.: „Histor. sektion“ (505—906 pp.) 1851,
 Tom. IV.: „Technische sektion“ (907—1162 pp.) 1852/53,
 Tom. V.: „Seltenheitsgegenstände“ (1163—1299 pp.) 1853,
 Tom. VI.: „Neue acquisitionen oder supplementband A“ (1300—1557
 pp.) 1853,
 Tom. VII.: (idem) (1557—1873 pp.) 1867 (s doplňky).

110

27 C 9
 (25 A 34)

Pap., XIX., 50 ff., 29 × 25 cm, vaz. papír, poškoz.

„Verzeichniss aller in dem hochfürstl. von Metternich'schen mineralien-, waffen- und kunst-cabinet vorfindlichen gegenstände. 1828.“

(*) Uspořádání katalogu podle skupin věcí s poměrně podrobnými popisy předmětů, které byly kdysi uloženy v kabinetu kuriosit.

111

27 C 10

Pap., XIX., 258 pp. (popsaných), 37 × 22,5 cm, vaz. poloplátěná.

„Synoptischer katalog der hochfürstl. von Metternich'schen conchylien-sammlung, zusammengestellt am jahre 1849 von Paul Rath, custos.“

25 C 11

v.: Richardova knihovna čís. 164.

28 C 1

v.: Sbíрка K. Hussa čís. 151.

28 C 2

v.: Sbíрка K. Hussa čís. 152.

112

28 C 3
 (25 A 27)

Pap., XIX., 36 ff., 36,5 × 32,5 cm, vaz. papírová.

„Staatsrecht des Deutschen Bundes ... von Karl Friedr. Storch, professor und doctor juris und ritter, geb. aus Weimar in Sachsen.“

(*) Věnováno kanceléři Klem. Metternichovi. Datum „St. Petersburg den 20. december 1836.“

113

28 C 4

Pap., XIX., 52 ff., 28 × 22 cm, vaz. papírová. Razítko metternichovské.

„Urkundliche notizen über die herren von Winneburg und Beilstein, gezogen aus dem königlich-preussischen landesarchiv zu Coblenz.“

(*) Opisy nebo registry dokumentů z let 1279 (22. II) — 1559.

114

28 C 5

Pap., XIX., 70 ff., 25 × 20 cm, vaz. polokožená se zlac. hřbetem „Metternich“. Razítko metternichovské.

„Die herren von Metternich insoweit im k. k. hofkammer-archiv nachweisungen von ihnen vorhanden sind. Gesammelt und zusammengetragen von Franz Weibel, adjuncten alda.“

(*) Sestaveno podle jednotlivých členů rodu.

29 C 1—4
(12 A 5/I—IV)

v.: Sbíрка K. Husa čis. 153

29 C 5
(12 A 5/V)

v.: Sbíрка K. Husa čis. 154.

29 C 6
(12 A 5/VI)

v.: Sbíрка K. Husa čis. 155.

29 C 7
(12 A 5/VII)

v.: Sbíрка K. Husa čis. 156.

115

29 C 8

Pap., XIX., 23 pp., 33,5 × 25 cm, vaz. papírová.

„Libellus majores maternos Rudolphi I. R. R. in Gottfrido, duce Alemanniae, proavo Hildegardae, conjugis Caroli imp. subsistens, exhibens. Scripsit P. Trudpertus Neugard O. S. B., sacerdos jubilaeus s. Pauli in Valle Lavantina Carinthiae MDCCCXVI.“

(*) Genealogické tabule.

116

29 C 29
(25 A 34)

Pap., XIX., 24 ff., 37 × 24 cm, sešit v červené papírové obálce. Razítko metternichovské.

„Zweck und grundgesetze des österreichischen Lloyds im Triest.“

(*) Datum „Triest in monat juni 1835.“ Protože Oesterreichischer Lloyd, jinak Lloyd Triestino byl založen r. 1836, jde o spisek těsně před jeho založením. Od 4a sq. „Statuten“.

117

29 C 10
(25 A 31)

Pap., XIX., 18 ff., 34,5 × 21,5 cm, vaz. papírová. Razítko metternichovské.

„Erläuterung über das project den stadtbezirk der vormaligen festung Wien zu vergrössern und zu verschönern.“

(*) Datum „Wien am 30. jänner 1839. Graf Cerrini.“ O zrušení vídeňské pevnosti a o výstavbě města cf. K. Weiss., *Gesch. d. Stadt Wien II*² (1885) 341—2.

118

29 C 11
(25 A 37)

Pap., XIX., 10 ff., 41 × 21 cm, sešit bez obálky.

„Caroli Quinti imperatoris confirmatio privilegiorum domus Austriae.“

(*) Novodobý opis německého originálu s datem 7. 10. 1836.

119

29 C 12
(25 A 35)

Pap., XIX., 12 ff., 34 × 22 cm, sešit. Razítko metternichovské.

„Statuto organico per l'erezione di una società anonima privilegiata per bonificazione di terreni incolti“ (in Lombardia)

(*) Předasláno „Preliminare“, v němž se odůvodňuje potřeba zlepšit lombardské zemědělství. Na obou elaborátech podepsáni „Dot. Ignazio Lomeni“ (?) a „Ing. Albino Pavea“.

120

29 C 13, 14 15

Pap., XIX., 3 t.: 98 + 146 + 142 pp., 37,5 × 24 cm, sešity v bledězelených obálkách.

„**Matériaux pour l'histoire de la guerre entre l'Autriche et la France en 1809**“

(*) Titul přeškrtán a znovu dvakrát stylisován. V druhé stylisaci jest uveden autor „Par un militaire témoin des événements de la guerre de l'an 1809“. Koncept historie války francouzsko-rakouské od přímého svědka, psaný na stranách z polovice a s hojnými škrty a úpravami. Na rubu titulního listu věnování „Dedié à l'armée autrichienne“. Podle poznámky na pag. 41 posledního sešitu práce není dokončena a měla pokračovat líčením ústupu až do bitvy u Aspern.

121

29 C 16

Pap., XIX., 28 ff., 34 × 22 cm, vaz. kožená. Razítko metternichovské.

„**Mémoire sur l'éducation des gardes de la marine royale à Copenhague**“

(*) Titulní list tištěn. Na konci rukopisu (autor?) „H. Sneedorf, commandant du corps des gardes de la marine du roy. A Copenhague en juin 1816.“

122

29 C 17

Pap., XIX., 8 ff., 33,5 × 29,5 cm, vaz. celoplátěná.

„**Historische skizze des Sr. Deht. unsern fürsten von Metternich angehörigen paradisischen Johannisbergs vom E. A. Schwab, Dr und ersten richter am kreisgericht zu Mainz ... bearbeitet ...**“

(*) Zámek Johannisberg u Mohuče v Porýní dal lénem Klementu Metternichovi císař František II. Kancelář tu pobýval zvl. po svém odstoupení a zejména pečoval jako na Kynžvartě o zámecký park. Cf. Wurzbach, Lex. 18. 1868, 35, Aus Metter. nachgelass. Papieren VIII. 1884. 258—266 num. 1804—15 k r. 1851, o lénu Herrm. Nottarp, Johannisberg in Rheingau (Festschrift Adolf Zycha, Weimar 1941) 489—550.

123

29 C 18

Pap., XIX., 32 + 10 ff., 35,5 × 23 cm, 2 sešity v papír. obálkách.

„**Remarques sur le jugement de l'Académie de médecine à Paris par rapport à la nouvelle méthode de l'arnica.**“ „Copie portée respectueusement à la connaissance privée de S. A. S. Msgr le prince Metternich et de S. Ex. Mr le comte de Munch-Bellinghausen.“ — „Annexe lit. H aux remarque sur l'arnica.“

(*) Návod o používání arniky pro kancléře Metternicha a pravděpodobně pro Joachima Eduarda hr. von Münch-Bellinghausen (1786—1866), spolupracovníka kancléřova, v té době zplnomocněného ministra v Haus-, Hof- u. Staatskanzlei. Posudek je datován r. 1833.

29 C 19

v.: Sbíрка Karla Husa čis. 157.

124

29 C 20

Pap., XIX., 32 ff., 27,5 × 23 cm, sešit v papírové obálce.

„**Leichenrede am grabe des Caspar del Bufalo, apostolischen missionärs, gründers der congregation der mission unter dem titel des Kostbaren blutes, gehalten von einem priester derselben congregation.**“ „Übersetzt von J. A. Moshamer.“

(*) Kaspar del Bufalo (1786—1836) byl r. 1810 uvězněn Napoleonem pro odepření přísahy. Cf. Buchberger Lex II. (1931) 621—622.

125

29 C 21

Pap., XVII. med., 49 ff., 33 × 20,5 cm, vaz. perg. polotuhá.

(„**Figürliche alchimia**“)

1a: „Benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio, honor et virtus et fortitudo deo nostro in sec. sec. amen.“

1b—2a: ∅

2b—3a: (Über die alchymistische kunst) „Item Bernhardus sagt, dass aller erst werck in unser kunst ist, dass wir auflösen den trunkenen stein können × und die gleiche würckung und corpus erhöht worden.“ „F. A.“

3b: ∅

4a—47b: „Prologus in alchimiam“ (versificatus). „In diesem buch beschrieben sein / Fügürliche alchimia fein / sambt der philosophischen kunst, /

anfang mittel und was sonst × (4b) / So wil ich nicht zweifeln daran, / dass
dier auch wohl begegnen kan, / frau Venus mit schönen antlicht, / wann anderst
dir wohl will das glück.“ ... (5a) / Die sieben männer so hier stehen, / in un-
terschieder tracht eingehn ... / die sie nun behalten floss“ ///

(*) V rýmovaném výkladu jsou uváděny základní alchymistické prvky. K tomuto výkladu se připojují alegorické figurální, barevně malované celo-
stránkové tabule, jimiž je text proložen, a které zobrazují na vzájemném pů-
sobení slunce (král) a luny (královna-nevěsta) jednotlivé alchymistické pocho-
dy („Corpus, calcinatio, solutio, copulatio, fermentatio“). Na zadním přideštlí,
před nímž je vytržena řada listů, je připsána olůvkem poznámka „Das fehlende
war blos altes leeres papier“, což se však asi neshoduje se skutečností.

48a—49b: ∅

126

29 C 22

*Pap., XIX., 44 ff., 31,5 × 23,5 cm, vaz. plátěná s tištěnými ornamenty.
Razítko metternichovské.*

(a) 1a—19b: „Del publico insegnamento elementare ginnasiale nelle Venete
provincie di Cesare M. Noy.“

(*) Na 3a „Venezia dicembre 1837“. Kaligrafický rukopis, pisař „Giuseppe
Bolgioni“.

(b) 20a—31b: „Della pubblica istruzione elementare nelle Venete provincie
a tutto l'anno scholastico 1836.“

(c) 32a—44b: „Prospetto statistico della istruzione ginnasiale nelle Venete
provincie nell'anno 1836.“

127

29 C 23

*Pap., XIX., 58 ff., 31,5 × 22 cm, vaz. papírová. Razítko metterni-
chovské.*

„Cav. Flam. Baratelli, Progetto di costituzione per la Confederazione
Italiana.“

(*) Vložen autorův průvodní dopis kancléři Metternichovi ddto „Roma
16. I. 1816“, v němž se návrh nazývá, jak uvedeno v titulu. Po předmluvě zdů-
vodňující osnovu následuje na 7a titulní list „Progetto di Costituzione fede-
rativa dell'Impero Romano“ (!). Projekt souvisí s úsilím kancléře Metternicha
ustavit z italských států včetně papežského federaci „Lega italica“, jak

k tomu cf. Karl Grossmann, Metternichs Plan eines italischen Bundes (Histor. Blätter, 4. H., Wien 1931) 37—76, H. v. Srbik, Metternich I. (1925) 206—7, Vikt. Bibl, Metternich (1936) 153.

128

29 C 24

Pap., XVII. in., 89 ff., 30,5 × 20 cm, vaz. celokožená, slepě tlačená. Razítko metternichovské.

„*Metrica congratulatio in electionem, confirmationem et consecrationem rev^{mi} ill^{mi} principis ac domini, domini Lotharii a Metternich, archiepiscopi Trevirensis ... anno 1600.*“

(*) V textu četné akvarely bez umělecké hodnoty. Jméno autora snad je skryto ve věnovacím dvojverší: „*Haec, Guilelme, tibi Guillelmus munera colo, / demitto, laetus dum mea festa colis.*“

129

29 C 25

Pap., XIX., 8 ff., 27,5 × 22 cm, vaz. papírová.

„Über die japanische sprache. Aufsatz des Dr. Pfitzmayer.“

(*) Datováno „Wien den 18. august 1847. Dr. August Pfitzmayer“ (m. p.). Autor (* Karl. Vary 1808, † Döbling u Vídně 1887) znalec mnoha řečí, překladatel též básně na Karlovy Vary od Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic „*In Thermas Caroli IV.*“ (cf. Wurzbach, Biogr. Lex. 22. 1870. 193—5 *ibid.* bibliogr.).

130

29 C 26

Pap., XIX., 19 ff., 29 × 22,5 cm, sešit v papír. obálce.

„*Raphael. Romantische oper in zwei acten mit gesang und chören von Anton Alex. Pfrogner.*“

(*) Cf. zdejší num. 132. a 135.

131

29 C 27

Pap., XIX., 11 ff., 27,5 × 22 cm, vaz. papírová zlatě tištěná.

„*Die stiftung des hocherhabenen souverainen ordens vom Gold'nen vliesse am 10ten jänner 1430. Gedicht von Paul Karl Waliishausner.*“

132

29 C 28

Pap., XIX., 72 ff., 27 × 22,5 cm, vaz. papírová.

„Die bärenschenke oder Wahn und liebe. Ein trauerspiel in 5 acten von Anton Alex. Pfrogner.“

(*) Cf. ms. Wien, National-Bibl., Series nova num. 208 (1).

133

29 C 29

Pap., XIX., 37 ff., 28,5 × 19,5 cm, vaz. papírová.

„Das europäische völkerrecht im kriege oder frieden zum zwecke, wo möglich eine dauernde ruhe, mässigkeit und ordnung unter den völkern durch einen gesamtbund aller zu begründen den hohen mächten zur prüfung vorgelegt von ritter von Traitteur-Luzberg. 1818.“

134

29 C 30

Pap., XIX., 71 ff., 26 × 21,5 cm, vaz. papírová.

„Verzeichniss sämtlicher Sr. Exc. dem reichsgrafen von Metternich-Winneburg zugehörenden musikalien.“ „II. abteilung: Für das klavier, die harfe und den gesang.“

(*) Katalog k „I. abteilung“ nebyl dosud nalezen. Rovněž nebyly nalezeny na Kynžvartě hudebniny (cf. předmluvu). — Fol. 5—33, 36—41: ∅.

135

29 C 31

Pap., XIX., 95 ff., 25 × 21 cm, vaz. papírová.

„Der glockengusz zu Breslau.“ „Ein bürgerliches trauerspiel in 3 akten. Nach einer wahren begebenheit (im jahre 1583) frei bearbeitet von Anton Pfrogner.“

(*) Cf. ms. Wien, National-Bibl., Series nova num. 1255. Datum události ibid.

136

29 C 32

Pap., XIX., 102 ff., 26 × 20,5 cm, vaz. celokožená, slepě tlačená.

(Excerpta)

(*) Výpisky z četby německé, italské, francouzské a anglické bez údaje pořadatele nebo zájemce. Fol. 63b—102b: ∅.

137

29 C 33

Pap., XIX., 63 ff., 25,5 × 20 cm, vaz. celokožená se zlaceným hřbetem „Tagebuch d. Reise der Fr. Erz. Leopoldine v. Oesterreich“.

„Tagebuch über die reise der drchl. frau erzherzogin Leopoldine von Oesterreich, vermählten kronprinzessin von Portugall, Brasilien und Algarbien, von Wien über Florenz nach Livorno, wo die einschiffung nach Brasilien erfolgte. Im jahre 1817.“

(*) Na předsádce podpis „Metternich“. Připojeny 2 tištěné „Postreise-wagenliste im monath may 1817“ z Vídně do Florencie s daty a s údaji všech poštovních poplatků za dopravu.

(*) Leopoldina (1797—1826), dcera rak. císa. Františka II. a 2. jeho manž. Marie Terezie (dc. sicilského Ferdinanda I.), cestovala do Brazílie jako manželka brasílského císaře Pedra I., s nímž vstoupila ve sňatek 1817. Cf. Wurzbach VI. (1860) 446—447.

138

29 C 34

Pap., XIX., 8 ff., 23,5 × 19,5, vaz. celoplátěná. Razítka metternichovské.

„Erklärung des planes einer vorstadt in den umgebungen des k. k. Belvedere am Rennwege in Wien und des planes einer vorstadt in den freiherl. von Wimmerschen anlagen bei Prag.“ „N. I. und II.“

(*) Přivázány tisky: 1. „Erklärung des planes einer promenade vom Kärnthner- bis zum Burgthore und von da bis zum Schottenthore in Wien in zwei blättern nro. III. und IV.“ (Wien, Bauer 1817),

2. „Erklärung des planes einer promenade auf den wällen von Prag in zwei blättern. N. V. und VI.“ (ibid.)

(*) Projekt výstavby vídeňského předměstí v okolí letohrádku Belvedere na Rennwegu a úpravy okolí zvl. před býv. Korutanskou branou. Druhá část

předkládá projekt výstavby pražského předměstí na místě sadů, které v době nezaměstnanosti r. 1817 založil Jakub Wimmer (1754—1822) v Praze na nynějších Vinohradech na pustých pláních tehdy zvaných „Sahara“. Střediskem těchto sadů byla v době obrozenské známá hospoda „V kravíně“. Cf. Fr. Ruth, *Kronika král Prahy* (1903) 192.

139

29 C 35

Pap., XIX., 9 ff., 22 × 17,5 cm, sešit v papír. obálce.

„Recueil des fables nouvelles“

(*) Bez údaje autora a bez vrocení s věnováním „A Madame la princesse de Metternich“.

140

29 C 36

Pap., XVIII., 26 ff., 25 × 21 cm, sešit v papír. obálce.

„La Palingenesis del regno Longobardo.“ „Canto II.“ „Del Cav. Angelo Maria Ricci.“

(*) O autoru, italském básníku a bibliotekáři na dvoře krále Murata (1776—1850) cf. *Encicl. Ital.* XXIX. (1926) 243. „Canto I.“ v kynžvartské knihovně nebylo zjištěno.

141

29 C 37

Pap., XVIII. in., 170 ff., 23 × 17,5 cm, vaz. papírová tuhá, poškozená.

„Hostia observantialis filialis erga paternam dilectionem seu Boemia politica ad ingressum annuae visitationis Boemiae ... P. Bernardo a s. Philippo Nerio, religionis cler. reg. pauper. Matris dei scholarum piarum per Germaniam et Hungariam prae. provinciali ... opera P. Henrici a s. Ambrosio, Boemi Litomissliensis schol. piarum anno, quo CaesareM Ioseph pVgna terrent, ast trophea DeCorant“ (i. e. 1706).

(*) V textu jsou malovány neuměle a spíše schematicky veduty krajských tehdejších měst.

(*) Autor, Henricus a s. Ambrosio, jest občanským jménem Jan Jos. Vach (* 23. 11. 1679 v Litomyšli, † 12. 9. 1715 nebo 1714 v Kroměříži) a působil na piaristických školách v Litomyšli. Cf. *fond Piarist. kolej v Litomyšli inv. č. L 16 a kronika ibid. L 13, pag. 4* (podle lask. sdělení Okres. archivu v Litomyšli);

cf. též Jos. Štěpánek, Děj. c. k. vyš. gymnasia v Litomyšl (1894) 143. Provinciál zde uvedený je plným jménem Bernardus Bartelmann a s. Philippo Nerio (1707—1716) jak o tom Štěpánek l. c. 132.

142

29 C 38

(20 H 8, 22 F 44)

Pap., XVI. ex., 238 ff., 22,5 × 15,5 cm, vaz. v dřev. deskách potaž. hnědou slepě tlačenou koží, na přední desce znak salcburských arcibiskupů, na zadní desce „1584“, s kováním na rozích kdysi na 2 spony. Stará sign. „S.MSC. Hist. eccl. part.“ Razírko metternichovské.

„Chronica und beschreibung aller hochwirdigisten in Got fürsten und herren, herren bischoven, auch erzbischoven über das hochlöbl. erzstift Salzburg etc., wie lang ein jeder regiert und in seinem leben gehandelt und verricht hat, auch von was namen und stammens die gewest und zuletzt begraben worden etc. Item gleichfalls von kayser, künig, fürsten und herren, was sy für krieg und andern unerhörten seltzamen geschichten und wunderzaichen sambt den scheinenden cometen sich zuegetragen und darauf für götliche straffervolgt ist, wirdet hier in nachlengs mit gründlicher und vollkommenlicher auffuerung inseriert und durch mich Christoffen Jordan von Martinsbuech zusammen colligiert und beschrieben des 1584 jars.“

(*) Pro obsahový a časový rozsah této kroniky stručně incipit a explicit: (1a) „Von belegenhait, art, gestalt und fruchtbarkait des landes- und ertzstifts Salzburg ... Das land und erzstift Saltzburg × (230a) ... Joannes Jacobus Khuen von Beläsy der 60. erzbischof zu Saltzburg ... (223a) ... Anno Christi 1580 den 18. juli ... ist der hochwirdiger in Gott herr Georg von Khienburg, thumbprobst ... zu ainem coadiutor des hochlöbl. ertzstifts dasselbs erwellt werden.“

(*) O autoru cf. *Mar. Corinna Trdan, Beiträge z. Kenntniss der salzburg. Chronistik des 16. Jht. (Mitteilgn d. Gesch. f. Salz. Landeskunde LIV. 1914) 156—165. Ibid. o některých rukopisech, z nichž Pertz označil ms. Wien, Nat.-Bibl. 7691 jako originál, což l. c. bylo důvodně odmítnuto. (Podle sdělení Zemského archivu v Salzburgu nebyla dosud žádná redakce této kroniky vydána.)

143

29 C 39

Pap., XVI. med., IV + 250 ff., 22 × 16,5 cm, vaz. perg. tuhá, na hřbetě „Nürnberg. Gemalt. Wappen Buch“.

„Nürnberger wappenbuch“

(*) Heraldická sbírka s malbami znaků norimberských rodin s připojeným výkladem k jednotlivým znakům.

144

29 C 40—42

Pap., XVII. ex., 3 t.: I:200 pp., 20,5 × 15,5 cm, II: II + 283 pp., 20,5 × 15,5 cm, III: II + 334 pp., 22,5 × 16 cm, vaz. celokožená.

„*Proprium sanctorum Bohemiae.*“ „Ersetzung deren festtügen.“

Tom. I.: „In denen monaten novembris, decembris und januarii.“

Tom. II.: „In denen monaten maii, junii et julii.“

Tom. III.: „In denen monaten augusti, semptember (!) et october (!).“

(*) Část febr.-april. chybí. Německý výtah z breviáře.

29 C 43

v.: Sbíрка Karla Husa čís. 158.

145

30 D 17

Pap., XVII. in., 52 ff., 21,5 × 16 cm, ve 3 složkách volně sešitých, částečně poškozených, vložených do překlápěcích celokožených desek na zámek, s vyzlaceným nápisem „Lope de Vega Carpio“.

„*Comedia famosa de la reyna María de Lope de Vega Carpio.*“

1a: (Titul. ut supra) „L^o 14. A D. J^o Martinez de Mora.“ ... „Personas de la comedia“ ... „Oriĝinal.“ „Fr. Lope de Vega Carpio m. p.“

1b: ∅

2a—49b: „Acto 1° de la reina María de Lope de Vega“... „Papa: / Llegad las armas del cristiano Marte, / que sin duda detiene el sol su carro × D. P(edro):... / Dén albricias, que vió el fin, á su mal doña María.“ „Fin.“

50a—52b: ∅

(*) Text je psán kursivním, velmi zběžným písmem, s četnými škrty, korekturami, vsuvkami atd.

(*) Komédie o 3 aktech. O kynžvartský ms., který je dosud jedině známým textem této hry, je veden spor. Ms. byl darován vévodou de Osuna z jeho knihovny kancléři Metternichovi. Ms. byl již před r. 1855 v kynžvartské knihovně tzv. kancléřské, nikoli Richardově (cf. předmluvu, Richard Metternich zdědil Kynžvart až po smrti kancléřové r. 1859). Jak Osuna, tak Metternich i Ferdinand Wolf (Über Lope de Vegas Comedia famosa de la reina María. Nach dem Autograph des Verfassers im Besitze S. D. des H. Fürst v. Metternich in: Sitzungsberichte d. k. Akad. d. Wiss. in Wien, phil.-hist. Kl. 16. 1855. 241—279, též separát cf. Kynžvart, knihovna sign. 30 D 17/c) považovali kynžvartský rukopis za autograf Lopeho de Vega. Zvláště Wolfa vedl k to-

muto názoru vedle poznámek „orižinal“ a podpisu celkový vzhled písma s nedostatky vzniklými podle jeho mínění rychlým psaním. Naproti tomu se Ramón Menéndez y Pelayo v předmluvě k edici (Obras de Lope de Vega VIII. Madrid 1898) str. CXXX vyslovil o kynžvartském rukopisu jako o pochybném autografu. Václav Černý (Dva příspěvky ke kulturním vztahům Čech a Španělska in: Sborník historický 10. 1962. 155—166: Domnělý autograf Lopeho de Vega na Kynžvartě) dospěl k názoru, že „jde o nevalný opis vědomě nastrojený, aby působil jako autograf, jen autorem podepsaný“ (cf. ibid. 165).

(*) Ukázky textu poprvé publikoval Wolf l. c. spolu s vysvětlivkami k historickému podkladu komedie. Ed. Obras de Lope de Vega l. c. VIII. 603—638. Pro edici byl pořízen emendovaný opis, jehož kopie z konce XIX. stol. je též dochována na Kynžvartě pod sign. 30 D 17/b (56 ff., 20, × 16 cm, vaz. polokož., na hřb. „Lope de Vega: La reina Maria.“).

146

31 E 57

Pap., XVI. ex., VI + 193 ff., 18 × 10,5 cm, vaz. celokož. zlatě tlač., na před. a zad. desce v kosočtverci 3 mušle ze znaku metternichovského, v celoplát. hnědém zasouvacím pouzdře zlatě tlačeném s nápisem:

(„Angedenken-buch des churfürsten (!) Lothar von Trier“)

(*) Památník (štambuch) s předtištěným orámováním každé strany (ff. 1—187, vlepen dvoulist 73, 74 a předvázány předsádky ff. I—VI nepopsané) s mnoha listy nepoužitými k záznamům. Většinou psána v upomínku hesla a často u erbovních osob namalovány jejich znaky s vlastnoručními podpisy a s daty, s průpovídkami na památku v latině, němčině, francouzštině i v řečtině. Zápisy ukazují okruh osob, s nimiž se Lothar Metternich, arcibiskup a kurfirst stýkal, e. g.: (4a) „Philippus episc. Ratisbonensis“, (5a) „Ferdinand, Bavariae dux iunior, praep. Argentin, can. Trevir.“ (20a) „Carolus episc. Metensis, dux Lotharingiae“, (22a) „Chrétien de Artigot, premier gentilhomme de la chambre de Monsieur de Metz“, (46a) „Sebastianus Bricquet Perusiae“, (71a) „Carolus Heyperger Austriacus“, (78a) „Jacob vom Kynspach, gennanth Nagel“, (89b) „Joann. Stenius, artium et medicinae doctor“, (107a) „Iodocus Fögelle Fryburgensis Helvetius“, (116a) „Georgius Vuendel Confluentinus“, (136a) „Heinricus Mirbach“, (161b) „Joannes Florinus Werll Confluentinus“, (etc.)

(*) Miniatury figur nebo scén: 62a (šlechtic), 64a (rytíř v brnění na koni s korouhví), 64b (Mucius Scaevola), 69a (dáma v plášti s čelenkou na hlavě), 70b (námluvy v pokoji se znakem a s ptáky v kleci), 71b (mythologická schéna), 72b (rvačka děvčat), 73b—74a (přímořská krajina s korábem), 118a—123a (náčrty postav olůvkem, mezi nimi písař, čtenář atd.), 180a (žena v černém

šatě), 181a (dáma v modrém šatě s vějířem), 182a (nosítka), 183a (nevěsta temné pleti, Neapolitánka (?)), 183b (kněz).

(*) Přibližný časový rozsah záznamů z let 1571 až 1595. Lothar vozíval památník sebou na cestách, takže by ho bylo možno použít jako pramene k itineráři.

147

sine sign.

(oddíl knihov. katalogů)

Pap., XIX., med., nečisl. ff., 8 svazků 49,5 × 25 cm, vaz. polokožená s deskami plátnem potaženými se zlatým tiskem. Razítka metternichovská.

„Catalogus bibliothecae Metternichianae. Digessit Henricus Schiel.“

Pars I. Auctores.

Tomus I. A — D (1845). Tomus II. E—K (1845). Tomus III. L—Q (1845). Tomus IV. R—Z (1845).

(*) Katalog jmenný s údajem signatur. Rukopisy většinou odlišeny jsou od tisků poznámkou „MS“. Knihovní jednotka je popsána názvem díla, datem s event. údajem, že datování chybí (s. ao.), velikostí a počtem svazků. Katalog byl udržován poměrně v pořádku, signatury byly při změně přepisovány, popř. při zjištění ztráty byla ztráta poznačena „(deest“ a pod.). Všechny čtyři svazky jmenného katalogu jsou toho času uloženy v Knihovně Národního musea v Praze (stav r. 1965).

Pars II. Index rerum.

Tomus I. A—D (1853). Tomus II. E—K (1853.) Tomus III. L—Q (1853). Tomus IV. R—Z (1853).

(*) Katalog podle oborů s odkazy na heslo ve jmenném katalogu a bez knižních signatur. Uložen je v kynžvartské knihovně v katalogovém stolku před skříní 27.

(*) Ve skříních 27. až 29. je uložen v krabicích původní lístkový katalog, který na lístcích zaznamenává dřívější zařazení věcné i signatury a obsahuje leckdy důležité poznámky k historii jednotlivých knih. Lístky nejsou však zachovány všechny, některé lístky byly vyňaty. Také pozdější změny signatur nebývají už provedeny. Z těchto lístků bylo pravděpodobně přepisováno do katalogových knih výše popsaných. Katalog je uspořádán abecedně.

148

Desideratum. Podle Gerberta 217 (203) byl:

„Tractatus de veneno vitiorum a fratre Malachia de provincia Ybernia“, ms. XV. saec.

Katalog Schielův rukopis neuvádí a je pochybné, zda se dostal do metternichovské knihovny.

149

Desideratum. Podle Gerberta 211 (199) bylo:

„Necrologium monasterii Ochsenhusani“, ms. XIV. saec.

Katalog Schielův rukopis neuvádí, a je pochybné, zda se dostal do metternichovské knihovny.

150

Desideratum. Gerbert 215 (202) praví: „Sparsae sunt tamen etiam aliae homiliae e. g. s. Augustini (cf. index), venerabilis Bedae.“ Nemáme v souboru kynžvartských rukopisů zjištěny homilie Bedovy a je pochybné, zda přešly do metternichovské knihovny, v níž podle Schielova katalogu jsou jen mladší tisky a to: 1. Opera (Coloniae Agripp. 1612), sign. 24 C 4, 2. Axiomata philosoph. etc. (adlig. Baco, De sapientia, Coloniae 1618) sign *19 D 38.

K čís. 148—150 cf. předmluvu.

(SBÍRKA KARLA HUSSA)

Mss. vesměs papírové, většinou z 1. pol. XIX. stol. (event. datování uvedeno při jednotlivých svazcích), záznamy, opisy, malby i menší originály, především k dějinám Chebska. U jednotlivých svazků uveden počet stran (pag.) nebo fol., tabulí, rozměry.

151

28 C 1

(Wappenbilder mit beschreibungen von Karl Huss)

(IV + 63 ff., 36,5 × 23 cm) Na ff. Ia—IVb „Wappenverzeichniss“ udávající obsah.

152

28 C 2

„Karl Huss, Kurzgefasste geschichte des rittergut Künsberg (im Egerkreis)“

(5 ff., 37,5 × 23 cm) Na 1a malovaný znak s letopočtem „1193“ a s textem „Heinz ritter uff Kinsberg.“

15329 C 1—4
(12 A 5/I-IV)

„Kronik, wie sich von anfang der stadt Eger und fernerer aufnahme ungefehr zugetragen, aus sicheren wahren urkunden und kroniken, von Karl Huss, scharfrichter, zusammengesetzt worde.“

(4 t.: I: 1—138 ff. [1797], II: 139—276 ff. [1797], III: 277—358 ff. [1798], IV: 359—451 ff. [1809] vždy kromě nečítaných listů a velkého počtu vložek, vesměs 36 × 21 cm)

(*) K III. svazku přivázány: „Kurze beschreibung des Egerischen ganzen bezirks“ (ff. 31), „Von Egerischen münzwesen“ (5 ff.), všude vložen nečítaný materiál ke kronice, někdy i v originálech, jak jej Huss získal.

(*) K IV. svazku, kde je kronika proti původnímu vročení dovedena až do r. 1835, jsou přivázány pozoruhodnější části, a to:

- (a) „Lebensgeschichte des Karl Huss“ (ff. 13, Huss odvozuje původ své rodiny od M. J. Husi (!), kreslí si svůj znak, ač nešlechtic a vypisuje svůj životopis).
- (b) „Historische und statistische nachrichten des herrn F. A. Reuss“ (ff. 6),
- (c) „Eigentliche geschichte des Egerbrunnens“ (ff. 3)
- (d) „Der Kammerberg bei Eger, geschrieben von herrn geheimrath von Goethe“ (ff. 6, Hussovy někdy značně kritické poznámky k pojednání Joh. W. Goetha o Komorní hůrce a zvl. o jejím geologickém složení),
- (e) „Allgemeine geognostische bemerkungen von Franz Ambros Reuss“ (ff. 2),
- (f) Seznamy sbírek minerálů z r. 1812.
- (*) Moderní kopii Hussovy „Kroniky“ viz Okresní archiv v Chebu čís. 1 až 1027 (cf. katalog Heriberta Sturma „Inventar der Amtsbücher des Stadtarchiv Eger“, 1945—6).
- (*) Rejstřík ke kronice cf. sub sign. 29 C 5 a materiál sub sign. 29 C 6.

154

29 C 5
(12 A 5/V)

„Register über den I., II., III., IV. theil der Egerischen Chronick anno 1813.“ „Alphabetischer inhalt“ (etc.) (50 ff., 36 × 21 cm) Fol. 25a sq „Die namen der röm. päbste und jahre der regierung“ (opis nějaké tištěné příručky) a 34 sq. „Die namen, regierung und thaten der röm. kaiser.“

155

29 C 6
(12 A 5/VI)

„Wappen- und güther-verzeichniss der stadt Eger und dessen bezirks.“ „Anno 1803.“
(142 ff., 34,5 × 21 cm) Hussův materiál, převážně ke „Kronice“ a též k nezpracované historii obcí na Chebsku. Moderní kopie v Okresním archivu v Chebu sign. 1—1027.

156

29 C 7
(12 A 5/VII)

„Die noch sehabaren denkmäler des alterthums in der stadt Eger 1821. Zusammengetragen von Karl Huss.“
(142 ff., 38 × 23,5 cm) Hussův materiál k chebským památkám. Vložen je četný dokumentační, zejména obrazový materiál týkající se Chebu a jeho okolí, vhodný pro porovnání s nynějším stavem.

157

29 C 19

„Geschichte der St. Jodocus-kirche“

(XVII., 39 ff., 32 × 21 cm) Podle poznámky na 18a získal rukopis r. 1821 Karl Huss. Z obsahu je pozoruhodná vedle životopisu sv. Jošta kronika někdejší kaple, pak kostela sv. Jošta před Chebem nad Ohří a dále záznamy kostelních účtů, pravděpodobně téhož kostela.

158

29 C 43

(„Alcoranus“)

(svázané a volné listy různých formátů ve svazku 22 × 15,5 cm v kožených překlápěcích deskách) Na 1a záznam: „Obrist Büschel von der k.k. oesterreichischen armee hat als festungs-commandant in Cozim diesen Coran einem türkischen pope abgenommen 1788. Chozim“ (rok dobytí Chocimě, jinak Chotimě, Rakušany). „1792 kam obrist Buschel (!) nach Eger und hat mir dieses buch zum geschänke gemacht.“ „Karl Huss.“

159

29 C 44

(inv. čís. kuriosit 5460)

„Genaue verzeichniss über die münzen-sammlung des Karl Huss.“

1814.“

(229 ff., 44,5 × 29 cm). Numismatický katalog uspořádaný podle zemí s poměrně podrobným popisem a s odhady tehdejší ceny udávané v fl.

160

29 C 45

„Wappenbilder von Karl Huss.“

(57 tabulí, maxim. 37,5 × 23,5 cm) Heraldická sbírka různých znaků sebraných a malovaných i s popisy od K. Husa

Knihovna

Richarda Metternicha

Svazky vesměs papírové z XIX. stol. v různých soudobých vazbách. Počet ff. a rozměry jsou udány dále.

161

XI E 13

„Les petites correspondances.“ „Comédie en un acte.“

(*) 42 ff., 22 × 14 cm. Autor neudán a také katalog ho neuvádí. O podobných hrách cf. pozn. u čís. 164. Fol. 1a, 27a—42b: ∅

162

XII G 25

„Der tägliche journal. 2. theil.“ „Vom 29. jänner bis 1. juni.“ (sine anno!)

a*) 120 ff., 19,5 × 12,5 cm. Bez údaje, či jsou to zápisky, a také v katalogu není o tom zmínky. Na konci peněžní zápisky a „Fortsetzung der adressen in I. theil angefangen.“

163

XII N 10

„II-tes monats-heft litterarisch-belletristischen privatvergnügens, märz 1845.“

(*) 30 ff., 28 × 20 cm. V textu 3 vyobrazení. Na 9b podpis „Richard Metternich.“

164

29 C 11

(v kancléř. knih.)

Pap., XIX., 176 pp., 16,5 × 21,6 cm (napříč), vaz. pap. poloplátěná

p. 1: (podpis m. p.) „Pauline Metternich. Vienne 1859.“

p. 2: ∅

(a) p. 3—16: (Pauline Metternich-Sandor) „Le secret.“ „Pièce musicale et comique, représentée pour la première fois sur le Théâtre de Bouffes Hohent-
trau (?) à Dresde le... 1859“. (sine die !).

(*) Jednoaktovka se zpěvy („couplets“). Na p. 15 „1er couplet de la ronde de Bohême“ a na p. 16 „Mme Cloquet, air de la vie de Bohême.“

(*) O divadelních hrách v Drážďanech, hraných pro vybranou společnost zvl. na ruském vyslaneectví za doby kníž. Volkonského, v nichž Paulina Metternichová sama také hrála, když v Drážďanech u saského dvora byl její manžel Richard rakouským vyslancem (1856—1859) cf. Pauline Metternich-Sandor, Geschehenes, Gesehenes, Erlebtes (Wien, 1. vyd. 1920, též ve francouzském překladu a v mnoha vydáních) 69 v kap. „Unser Antrittsposten.“ Že jde o hru hranou osobami ze společnosti P. Metternichové, dosvědčuje výstup na p. 3 „Chasseur, air de Koenneritz“ (Léonce a Otto Koeneritzové byli z její společnosti cf. l. c. 59). Českou lidovou hudbu P. Metternichová znala ze svého pobytu na moravských statečích, zvl. v Kojetíně, které Metternichům patřily dědičtím po Kounicích.

(b) p. 17—176: (Pauline Metternich-Sandor, Skizzenbuch)

(*) V tom mnoho stran prázdných. Na některých stranách kresby tužkou nepochybně Paul. Metternichové, a to (p. 17) dáma v soudobém šatě, (p. 19) náčrtek aktu, (p. 29) kancléř Kl. Metternich na úmrtním loži s datem „11. juni 1859“ (v den úmrtí, cf. Pauline Metternich l. c. sub (a) 36, 37), (p. 47) návrh ornátu s legendou „Maria vom Siege bitte für uns“, (p. 49) náčrtek jakési zahrady (na Rennwegu ve Vídni?), (p. 89) návrh stolku, (p. 95) skizza podobizny dámy v soudobém šatě, (p. 143) dáma na koni, (p. 175) skizza sedící dámy. Některé kresby nejsou dokončeny, ale jinak jsou kresleny výrazně a dovedně.

PŘÍLOHY

Tabulae

1

DATOVANÉ EXPLICIT

Operum fines

in quos operis perfectionis

annus indicatur

- 1362: Explicit liber scintillarum a. d. M^oCCC^o LXII° in die s. Augustini episcopi finitum est hoc opus. 66(a)
- 1403: Johannes Jacopi de Certaldo scripsit die XI mensis aprilis 1403. 1(f)
- 1439: Scriptus et completus (tractatus de arte moriendi) per me Johannem Jux de Sirck a. d. 1439 in ieiunio feria sexta post Reminiscere. 67(e)
- 1439: Sic est finis huius Stelle clericorum. Finita per me Johannem Jux de Sirck a. d. M^oCCCC^o XXXIX in crastino Gertrudis, tunc tempore scolarum in Northonn. 67(d)
- 1439: Datum Faventiae die 15. mai 1439. Explicit aegloga composita per Johannem Antonium de Faventia 1439 die 15. mai. 1(g)
- 1481: Lovanii vicesimo tertio januarii anno 1481. Straeler. 60
- 1492: Auli Persii Flacci satyrarum foeliciter finis anno incarnationis domini M CCCC 92 mensis februarii die 2 de opido glorioso Numburgensi. 54(e)
- 1492: Finitum foeliciter cum laude dei omnipotentis in festo s. Bartholomei apostoli anno incarnationis I. Chr. 1492. 80(c)
- 1492: M. T. C(iceronis) de paradoxis liber foeliciter explicit anno M CCCC 92. 54(b)
- 1494: Explicit liber iste per me fratrum Balthasar Schad de Esslnigen, profesum in monasterio Elchingen a. d. M CCCC LXXXXIII^{to} quarto kal. septembris. 48(d)
- 1494: Explicit feliciter Manuale super regulam beatissimi Benedicti per me fratrem Jacobum Vennd, scriptum et finitum in profesto s. Martini episc. anno incarnate deitatis M^o CCCC LXXXXIII°. 55(a)
- 1504: Ex Lipcensi gimnasio pridie idus mensis iunii a. d. MDIII. 77(b)
- 1514: Per fratrem Jacobum Vennd de Rauenspurg scripta in Ochsenhausen a. d. M CCCCC XIII° ad iussionem Andree abbatis sui inibi tunc regentis. 22
- 1588: Fr. Jo. Merlin. 22

2

POZNÁMKY O VLASTNICTVÍ KODEXŮ
(do roku 1600)

Notae ad codicum possessionem
spectantes (usque ad annum 1600)

11, 24, 25, 38, 45, 47, 52, 53 (f. 1a), 58 (f. 1a), 64 (f. 180a)

3

RUKOPISY ILUMINOVANÉ
(do roku 1600)

Codices litteris initialibus vel imaginibus exornati
(usque ad annum 1600)

1, 24, 25, 26, 33, 36, 37, 40, 41, 43, 49, 50, 53, 56, 61, 66, 68, 74, 85, 86, 88, 89,
90, 91, 93, 94, 96, 97, 98, 100

4

STARÉ VAZBY DO ROKU 1600

Involucra antiquiora usque ad annum 1600

1, 22, 24, 26, 80, 91

5

PŘIVÁZANÉ PRVOTISKY

Codices, quibus opuscula usque ad annum 1500 excusa adligata sunt
num.

54: Perotti Rudimenta grammatices (1478, Hain 12.654)

46: Summa Nichodemi, Summa Thomae de Aquino, tractatus de periculis
(Hain 11.749, 1429, 1377)

60: Ludovicus Brunus (GW. 5633 sq.)

Opisy — Copiae:

45(a): Orthografia Gasparini Barzizzii (GW. 3691)

45(b): Compendiosus de arte punctandi dialogus Johannis de Lapide (GW.
3691)

6

PŮVOD A STÁŘÍ RUKOPISŮ

Codicum origo et aetas

Knihovna (Biblio- theca)	Ochsenhausen	Metternichovské knihovny (bibliothecae)			Vlastníci (possessores)	
		Lotharova (Koblenz)	Kl. W. Metterni- cha	Richardova	neurčití (incerti)	různí (varii)
Století (Saeculum)						
IX.	92	—	—	—	—	—
X.	—	—	—	—	—	—
XI.	—	—	—	—	—	—
XII.	39, 40, 41, 43, 50, 52, 58, 69, 72, 73, 74, 75, 78, 93, 94, 96, 97	—	—	—	—	—
XIII.	33, 44, 57, 68, 80, 90, 100	—	56	—	—	Durner: 80
XIV.	26, 37, 49, 53, 63, 66, 89, 98	11 (?), 85, 86	—	—	—	Durner: 26 Satler: 98
XV.	47, 48, 55, 59, 95	25, 67	1, 36, 38, 46, 54, 62, 88	—	60	Elching: 47
XVI.	22, 45, 70	(7), 64, 77, 91 142, 146	76	—	143	Durner: 45 Hayen: 64
XVII.	61	65, 128	99, 125, 145	—	144	Huss: 157
XVIII.	—	—	20, 24, 140, 141	—	—	Huss: 158
XIX.	—	—	3—6, 8—10, 12—15, 18, 19, 21, 23, 27, 29—31, 35, 81—84, 87, 101—124, 126—127, 129—139, 147	2 (?) 161—164	— —	Huss: 151—156, 159, 160

ZÁZNAMY O KOUPI A CENĚ

Annotationes de venditione et pretio

I(f) (1400), 26(b), 45(b), 80 (před. přídeští), 80 (f. 283a), 98(c)

KONKORDANCE SIGNATUR

Codicum signorum concordantiae

V kynžvartské knihovně byly časem změněny některé signatury rukopisů, patrně pro nedostatek místa nebo pro lepší vzhled interiérové knihovny. Původně také některé kodexy měly asi společnou signaturu a rozlišovaly se jen podle svazků. Přestože se někdy podle těchto starších signatur citují kynžvartské rukopisy v dřívější domácí i zahraniční literatuře, je tato konkordance především sestavena pro určení nynější platné signatury, pod níž je kodex zařazen. V nynější signatuře značí prvá číslice skříň, a to v kancléřské knihovně jsou signatury na kodexech arabské, ač skříňně jsou číslovány číslicemi římskými (hvězdička označuje skříňku nejbližší skříni, ale pod oknem), v knihovně Richardově jsou skříňně i svazky značeny jen římskými číslicemi. Následující písmeno udává knihovní paprsek a další číslice pořadí kodexu v paprsku.

V nejnovější době bylo třeba sloučit dosud většinou nesignované svazky ze sbírky Hussovy, a proto se jim dostalo nových signatur. V soupisu jsou sbírka Hussova a knihovna Richarda Metternicha vedeny odděleně, ale jak v soupisu, tak i v této konkordanci se nalezne, je-li toho třeba, porovnání s nynějšími signaturami.

Roku 1963 byly uloženy vzácnější svazky do tresoru. Podle pořadí v tresoru byly nově číslovány s předsumutou písmenou „R“ nebo „P“.

Konkordance uvádí v prvním sloupci signatury kynžvartských rukopisů, popřípadě pod kterou signaturou je nyní rukopis postaven nebo kde je nyní uchován. Číslice v závorkách (22) odkazuje na pořadové číslo v soupisu, a konečně třetí údaj (R 35 atd.) je pořadové číslo rukopisu v tresoru, je-li rukopis tam uložen.

Nakonec připomínám, že do této konkordance signatur byly zařazeny i signatury rukopisů dosud nezvěstných (nezjištěných), tedy desiderata. Nezvěstných rukopisů je v kynžvartské zámecké knihovně proti jiným zámeckým knihovnám poměrně velmi málo, zvláště odečtou-li se ty kodexy, o nichž nemáme bezpečnou zprávu, že do Kynžvartu byly zařazeny (viz čís. 148 až 150). Ale záznamem těchto desiderat je zároveň dána možnost, kdyby se časem dosud nezvěstný rukopis někde našel, aby snadno byl zařazen mezi ostatní této doby známé kynžvartské rukopisy.

signatura	pořad. čís.	poznámka	signatura	pořad. čís.	poznámka
2 D 4	(1)	R 35	20 D 22/II	(41)	R 47/II
2 D 24	(2)	R 36	20 D 27	(42)	desideratum
3 D 22	(3)	R 37	20 E 10	(43)	Orientál. ústav
5 I 26	(4)	R 8	20 E 12	(44)	R 42
5 I 33	(5)	R 7	20 E 21	(45)	P 84
*6 C 27	(6)	R 1	20 E 23	(46)	Orientál. ústav
*6 C 53	(7)	desideratum	20 E 26	(47)	R 41
7 C 11	(8)	R 60	20 E 33	(48)	R 38
7 D 13	(9)	R 45	20 F 9	(49)	R 31
7 D 16	(10)	R 43	20 F 10	(50)	R 32
8 C 11	(11)	R 66	20 G 5	(51)	desideratum
8 D 6/I	(12)	R 75/1	20 G 6	(52)	R 29
8 D 6/II	(13)	R 75/II	20 G 8	(53)	R 23
8 D 6/III	(14)	R 75/III	(20 G 8 ?)	(57)	nyní: 20 G 22
8 D 6/IV	(15)	R 75/IV	20 G 13	(54)	R 22
8 D 17	(16)	desideratum	20 G 18	(55)	R 25
9 B 7	(17)	desideratum	20 G 20	(56)	R 30
9 B 28	(17)	nyní: 9 B 7 ??	20 G 22	(57)	R 24
11 B 30	(1)	nyní: 2 D 4	(20 G 22 ?)	(52)	nyní 20 G 6 a (58)
12 A 5	(153—6)	nyní 29 C 1—7	nyní 20 G 24		
12 A 12	(18)	R 72	20 G 24	(58)	R 26
12 A 15	(19)	R 73	20 G 27	(59)	R 78
12 A 28	(20)	R 70	20 G 31	(60)	P 46
12 A 31	(21)	R 69	20 H 3	(61)	R 19
12 A 50	(22)	R 53	20 H 5	(62)	R 21
*13 A 22	(23)	R 71	20 H 8	(142)	nyní: 29 C 38
*13 B 2	(24)	R 74	20 H 13	(63)	R 13
17 B 16	(25)	R 34	20 H 14	(64)	R 15
18 C 21	(26)	R 55	20 H 19	(65)	R 14
18 G 68	(27)	R 11	20 H 24	(66)	R 16
19 C 17	(65)	nyní: 20 H 19	20 H 26	(67)	R 17
19 D 4	(28)	desideratum	20 H 26	(67)	R 17
*19 A 14/1—3	(29)	R 9	20 H 27	(68)	R 18
20 B 13	(30)	R 82	20 H 38	(63)	nyní: 20 H 13
20 B 17	(31)	R 81	20 H 39	(69)	R 12
20 B 38	(32)	desideratum	20 I 33	(70)	R 80
20 C 2	(33)	R 54	20 I 40	(71)	desideratum
20 C 4	(34)	desideratum	20 K 18/I	(72)	R 5/I
20 D 1	(35)	R 49	20 K 18/II	(73)	R 5/II
20 D 2	(36)	R 48	20 K 19	(74)	R 6
20 D 5	(37)	R 52	20 K 20	(75)	R 4
20 D 15	(38)	R 50	20 K 21	(76)	
20 D 21	(39)	R 51	20 K 23	(77)	R 2
20 D 22/I	(40)	R 47/I	20 K 24	(78)	R 3
			21 B sine	(79)	cf. 20 K 20 nebo 20 K 24
			22 D 2	(80)	R 40
			22 D 26	(81)	R 46

signatura	pořad. čís.	poznámka	signatura	pořad. čís.	poznámka
22 D 44	(82)	R 76	29 C 1—4	(153)	
22 D 47	(83)	R 44	29 C 5	(154)	
22 F 37	(84)	R 79	29 C 6	(155)	
22 F 44	(142)	nyní: 29 C 38	29 C 7	(156)	
23 A 12/I	(85)	R 68/I	29 C 8	(115)	
23 A 12/II	... (86)	R 68/II	29 C 9	(116)	
23 E 14	(87)	R 77	29 C 10	(117)	
23 E 36	(88)	R 33	29 C 11	(118)	
23 H 39 (?)	... (44)	nyní: 20 E 12	29 C 12	(119)	
24 A 9	(89)	R 67	29 C 13, 14, 15	(120)	
25 A 27	(112)	nyní: 28 C 3	29 C 16	(121)	
25 A 31	(117)	nyní: 29 C 10	29 C 17	(122)	
25 A 34	(116)	nyní: 29 C 9	29 C 18	(123)	
25 A 35	(119)	nyní: 29 C 12	29 C 19	(157)	
25 A 37	(118)	nyní: 29 C 11	29 C 20	(124)	
25 C 1	(90)	R 58	29 C 21	(125)	
25 C 4	(91)	R 83	29 C 22	(126)	
25 C 5	(92)	R 61	29 C 23	(127)	
25 C 7/I	(93)	R 63/I	29 C 24	(128)	
25 C 7/II	... (94)	R 63/II	29 C 25	(129)	
25 C 8	(95)	R 64	29 C 26	(130)	
25 C 13	(96)	R 57	29 C 27	(131)	
25 C 14	(97)	R 59	29 C 28	(132)	
25 C 15	(98)	R 56	29 C 29	(133)	
25 C 20	(99)	R 62	29 C 30	(134)	
26 E 13	(100)	R 65	29 C 31	(135)	
27 C 1, 2	... (101)		29 C 32	(136)	
27 C 3	(102)		29 C 33	(137)	
27 C 4a	(103)		29 C 34	(138)	
27 C 4b	(104)		29 C 35	(139)	
27 C 5	(105)		29 C 36	(140)	
27 C 6a, b	.. (106)		29 C 37	(141)	
27 C 7	(107)		29 C 38	(142)	
27 C 8a	(108)		29 C 39	(143)	
27 C 8b/I-VII	(109)		29 C 40, 41, 42	(144)	
27 C 9	(110)		29 C 43	(158)	
27 C 10	(111)		30 D 17a	(145)	R 27
27 C 11	(164)		30 D 17b	(145)	R 28
28 C 1	(151)		30 D 17c	(145)	
28 C 2	(152)		31 E 57	(146)	
28 C 3	(112)		sine (katal.)	... (147)	
28 C 4	(113)			(148—150) desiderata	
28 C 5	(114)				
29 C sine	(11 ?)	nyní: 8 C 11, cf.			
*13 B 2	(24)				
			Husova sbírka (rekapitulace)		
			28 C 1	(151)	
			28 C 2	(152)	
			29 C 1—4	.. (153)	

signatura	pořad. čís.	poznámka	signatura	pořad. čís.	poznámka
29 C 5		(154)	Richardova knihovna (rekapitulace)		
29 C 6		(155)	XI E 13	(161)	R 20
29 C 7		(156)	XII G 25	(162)	R 10
29 C 19		(157)	XII N 10	(163)	R 39
29 C 43		(158)	27 C 11	(164)	
29 C 44		(159)			
29 C 45		(160)			

(Stav k 17. 3. 1964)

INCIPITY
Operum initia

A

A littera in omnibus gentibus ideo maior est (Glossae Salomonis)	57
Ab Helena crux inventa (Versus de Tribus regibus)	66(c)
Abbas Iohannes dicebat ad discipulos suos (Martinus Dumiensis)	50(c)
Ad cognitionem praedicamentorum (Lambertus de Autissiodoro)	68(a)
Ad sciendam veram horam nativitatis	38(e)
Adest nobis, dilectissimi fratres (Augustini sermo in Assumpt. BMV.)	41(hh)
Aegyptus est mater artium (Gundessalinus)	80(u)
Alexander considera et cogita (Alexandri ? Lib. physion.)	67(k)
Aliquid diversitas est eorundem novitiorum (Consuetudines Hirsaugienses)	58
Amicitia vero non est nisi suum in deo (Petrus Blesensis)	67(g)
Animadvertite Brute, saepe Catonem avunculum (Cicero)	54(b)
Anno incarnationis dominicae millesimo nonagesimo quinto (Robertus monachus)	69(c)
Antequam Sophoniam adgrediar (Hieronymi comm. in Soph.)	96(d)
Apostolus domini nri I. Chr. (Passio s. Iacobi)	41(r)
Applicando brevissime hoc evangelio (Praefaciuncula Jac. Vennd)	55(a)
Apud Antiochiam Siria natale s. virginum (Martyrologium)	48(d)
Apud caesaream Capadociae urbem (Relatio Petri Nicomediae)	41(ad)
Apud provinciam Rhaetiam (Conversio s. Aefrae)	41(w)
Arculfus sanctus episcopus gente Gallus (Adamnanus)	69(a)
Ars notariatus est ars scribendi (De arte notar.)	62(d)
Attendens ego Bonaguida de Aretio	67(m)
Attendite fratres carissimi, inefabile divinae maiestatis (Ser. in nativ. BMV.)	41(pp)
Augur dicitur, qui dictus auguriorum (Glo. ad Cic. De amicitia)	54(c)

B

Beatus Aurelius nobilibus et religiosis parentibus (Vita s. Aurelii)	40(e)
Beatus Kilianus Scotorum genere (Pass. s. Kiliani)	41(b)
Beatus Leudegardus ex progenie (Pass. s. Leudegardii)	40(c)

C

Carissimorum fratrum (Inventio capitis s. Jo. Bapt.)	41(dd)
Carissimus filius noster frater tuus Henricus (Bernhardus Claraevallensis)	69(f)
Carmina qui quondam studio florente peregi (Boethius)	26(b)
Cena domini secundum Iohannem (Homiliae sup. Ioan. sec. Augustinum)	94(a)

Cerebrum est de natura frigidum (Constantinus Africanus)	80(m)
Christianae religionis reverentiam (Boethius)	80(h)
Cil, qui reste euvre commence (Histoire de France)	85, 86
Circa simoniam primo quaeritur (Io. Lector)	47
Civis Romanus regum par Eufemianus (Pass. s. Eufemiani)	75(d)
Cognovimus, frater carissime, fidei ac virtutis vestrae (Ep. Cipriani)	72(m)
Communicando fratres sacerdos (Rituale monasticum)	22
Concordati sunt medici (Virtutes cibariorum)	67(o)
Constituta sunt humili ac devota oboedientia (Io. Capistranus)	62(u)
Constitutio est ius humanum (Diffinitiones Decret.)	62(k)
Consulatu Constantii caesaris (Pass. s. Ianuarii)	40(l)
Contra prophetam Danihelem duodecimum librum scribit Porphyrius (Hieronymi comm. in Dan.)	96(a)
Credo, magnifici ac praeclarissimi barones (Io. de Capistrano)	62(u)
Cui quidem in specie columbae (Vita s. Mansueti)	41(nn)
Cuiusvis boni affectus (Io. Rokyczana)	62(u)
Cum aliquid dilectissimi pro amore creatoris (Ser. b. Maximi in vig. Assumpt. BMV.)	41(gg)
Cum beati viri Otmari corpusculum (Isonis ? vita s. Otmari)	40(g)
Cum caritatis vestrae ardoris debitae religionis (Bernhardus Claraevallensis)	69(f)
Cum de praesentis exilii miseria mortis transitus (Mathaeus de Cracovia ?)	67(e)
Cum de utilitate corporis hominis (Io. Hispal. transl. Pseudo-Aristot.)	80(z)
Cum dominus quadam villa praedicaret (Sermones dominic.)	63(a)
Cum enim de hac luce migrasset (Leg. de s. Nicolao)	40(předs.)
Cum enim unius cuiusque rei principum (Pseudo-Ortholanus)	36
Cum essem parvulus (Hieronymi comm. in Abd.)	96(f)
Cum fere tota inventio astrologiae (Albohazen)	38(a)
Cum fervendi obsequendi animo (Io. de Capistrano)	62(u)
Cum mihi videtur in his, qui praecesserunt (Guido Bonatus)	38(b)
Cum omnes prophetas spiritus sancti revelatione (Petri Lombardi glo. magistralis)	90
Cum per universam terram (Pass. s. Donati)	41(bb)
Cum praeclara sanctissimi viri Columbani (Wallefridi Strab. Vita s. Galli)	40(a)
Cum proxime in nostro conventu (Honorius Augustod.)	44
Cum rex Carolus Magnus cum exercitu pergebat (Petri Herpii Chronica Francofurt.)	64(a)
Cum Romam imperator Diocletianus (Pass. s. Blasii)	40(z)
Cum sanctitatem tuam duximus mittendam (Bulla Pauli II.)	62(i)
Cum sit humanae societatis vinculum (Wernherus de Schussenried)	68(d)
Cum superiora verborum synonyma tibi breviter absolvissem (Stephanus Fliscus)	62(n)
Cum venerabilissimorum Trium magorum (Compil. Io. de Hildesheim)	67(a)
Cum venerandorum Trium magorum (Io. de Hildesheim)	66(c)
Cynosalba vor die pestillencia zu machen (Rezept)	30

D

De exordio civitatis Magdeburgensis (Chronica archiep. Magdeb.)	91
De iure canonico non sunt nisi tres libri (Numeri libr. utriusque iuris)	62(l)
De morali philosophia, cuius autorem fuisse Socratem dicunt (Glo. ad Cic., de off.)	54(a)

- De situ Jerosolimini nunc quaedam scribenda (Adamnanus) 69(a)
 Deo placuit eodem ordine (Ser. duo de Missus est) 96(b)
 Deuteronomium quoque secunda lex (Hieronymi prol. ad Deut.) 92(c)
 Diocletiano et Maximiniano imperatoribus (Miracula s. Cosmae et Domiani) 41(ae)
 Diocletiano igitur in rebus bellicis agente (S. Adalberti De pass. s. Gorgonio) 41(vv)
 Dixit Messahallach, quod dominus altissimus terram fecit (Ep. Messahalachi) 38(d)
 Domino nostro Ihesu Christo regnante (Miracula s. Cosmae et Damiani) 41(ae)
 Domino sancto et venerabili (Inventio s. Stephani, alias ep. Luciani) 41(u)
 Dominus dicit in evangelio: Maiorem caritatem (Defensor Locociagensis) 66(a)
 Dominus papa commitiosae increpationes (Thomas de Capua) 62(q)
 Dudum vicari sequentes ipsius vestigia (Littera Luciferi sive Ser. de quolibet statu hominum) 67(r)
 Dum fervor Diocletiani (Pass. s. Felicis et Adaucti) 41(zz)

E

- Egregii pontificis et martyris (Pass. s. Cyrilli) 41(g)
 Eo igitur tempore, quo Decius caesar (Pass. s. Sixti) 41(v)
 Eodem tempore, quo Liberius de exilio (Vita s. Eusebii) 41(ak)
 Erphordensis quidam Pancratius nomine (Summa dialogi mythol. Barth. Coloniensis) 77(b)
 Est martyr blandus Blasius venerandus (Pass. s. Blasii) 75(b)
 Etenim multi iudicum confundunt (Th. de Capua) 62(p)
 Evangelium audivimus et in eo dominum eos arguentem (De verbis domini sec. Aug.) 97
 Ex hoc nota, quod christianus fuit (Accursii app. in Inst.) 98(b)

F

- Factum est autem in illis diebus (Pass. s. Christophori) 41(s)
 Fiat circulus, qui dividetur in 4or partes (De horologio) 54(i)
 Fiat dimidius circulus (De modo conficiendi horologio) 54(k)
 Flebilem casum clarae memoriae (Collectio formarum) 62(t)
 Forte sub irriguos ubi Sarpina Rheno (Io. de Virgilio Danti Allagh.) 1(d)
 Frater Ambrosius (Hieronymus in Gen.) 37
 Fratres mei, cupio vobis enarrare (s. Ephraem) 50(e)
 Fuit autem temporibus Constantii (Pass. s. Felicis) 41(i)
 Fuit quidam abbas (Miracula s. Eufemiae) 41(al)
 Fuit quidam senex in Palestinae monasterio (Sophronius Hierosolim. ?) 50(f)
 Fuit Romae vir magnus (Vita s. Alexii) 41(n)

G

- Gallus gallinaceus dum verrit stercorarium (Aesopus) 77(a)
 Gaudia cantori coelestia trade (Versus) 69(g)
 Genesisius Romanus civis (Pass. s. Genesii) 40(f)

- Gloriosissimorum martyrum triumphum (Inventio s. Crisanti et Dariae) 40(bb)
 Gloriosissimus apostolus et evangelista (Pass. s. Lucae) 40(d)
 Gloriosus martyr Lambertus (Pass. s. Lamberti) 41(an)

H

- Haec est sancta solemnitas (Antiphonae) 52(d)
 Haec est stella maris, via vitae (Io. Gerson) 67(t)
 Hilduwinus humilis (Pass. s. Dionysii) 40(i)
 His auctoritatibus et rationibus (De poenitentia) 53(c)
 Historiam priorum sanctorum (Pass. s. Crisanti et Dariae) 40(u)
 Hoc enim regnum providentiae studio regitur (Gallus de Monte Sion prope Pragam) 62(w)
 Humanas laudes et mortalium infulas (Pass. s. Ceciliae) 40(r)
 Humano capiti cervicem pictor equinam (Q. Horatius Flaccus) 54(g)
 Humanum genus duobus modis regitur (Wernherus de Schussenried) 68(d)

I

- Iam medium lucis contingere lumine fulvo (Ceccus de Mileto) 1(e)
 Idem poeta lyricus et satyricus (Glo. ad. Horat.) 54(g)
 Igitur... hledej pod dalším slovem
 Illustratione domini salvatoris (Pass. s. Cipriani et Iustinae) 41(ww)
 Illustrissima autem femina (Pass. s. Sabinae) 41(ee)
 Imperante Diocletiano et Maximiano (Pass. s. Luciae et Geminiani) 41(am)
 Imperatoriae maiestatis est in palatio habere tres mansiones (Petrus Comestor) 100
 Imperatoriam maiestatem (Inst. Iustiniani) 98(b)
 In die tres esse ab historiographis (Pass. s. Bartholomei) 41(ii)
 In diebus Claudii caesaris (Pass. s. Appollinaris) 41(h)
 In diebus Diocletiani et Maximiani (Pass. s. Floriani) 40(aa)
 In diebus domini nostri I. Chr. fuit quidam miles (Pass. s. Longini) 40(s)
 In diebus Traiani (Pass. s. Eustachii) 40(q)
 In diesem buch beschrieben sein figürliche alchimia fein (Figürliche alchimia) 125
 In Europa erat congregatio magna (Pass. s. Euphemiae) 41(ab)
 In hoc carmine Vergilius arguit (Glo. ad Pseudo-Vergil.) 54(f)
 In hoc tractatu isto intendimus perscrutari de rebus (Averroes) 80(q)
 In hoc tractatu perscrutabitur de causis longitudinis et brevitatis vitae (Averrois comm. super Arist.) 80(f)
 In hoc tractatu perscrutatur de causis longitudinis et brevitatis vitae (Averrois comm. super Arist.) 80(dd)
 In illo tempore sub Maximiliano (Pass. s. Quintini) 40(p)
 In lectione apostolica, fratres carissimi, audivimus apostolum dicentem (Admonitiones) 73(c)
 In primis dicat XXXVIII. psalmum (Lib. poenitentialis) 75(a)
 In primis ergo hortamus, ut timorem dei (Regula monachorum s. Pauli et Stephani) 72(i)
 In primis nocturnis horis, dum ad opus divinum (Ordo quotidianus mon. Fructuariensis) 78

- In tempore illo, quo b. Columbanus (Vita s. Magni) 41(oo)
 In terra summus rex est hoc tempore nummus (Versus) 52(e)
 In vera visione vidi et audivi (Ep. Hiltigardis) 40(ff)
 In vigilia nativitatis domini super utrumque nocturnum (Ordo de oboedientia mon. Fructuariensis) 52(b)
 Incestus morbus, pax (Impedimenta matrimonii) 62(m)
 Inclitus et magnus stat in arce Georgius almus (Pass. s. Georgii) 75(c)
 Inspirante rerum omnium (Vita b. Augustini cum praef. Possidii Calamensis) 41(II)
 Instruit nos atque hortatur sermo divinus (Eucherius) 72(g)
 Intelligentia est spiritualitas rerum (Aristoteles ?) 80(k)
 Intendat caritas vestra, magna res est (Homiliae sup. Ioan. sec. August.) 93, 94
 Intendit per subtilitatem (Averrois glo. ad transl. Mich. Scoti) 80(a)
 Intentio in hoc libro est, quod oportet determinare (Gerhardi de Cremona comm.) 80(w)
 Inter omnes historiographos (Robertus monachus) 69(c)
 Inter reliquas beatitudines, quas in evangelio (Caesarius Arelatensis ?) 72(f)
 Interrogatio animae, dic homo (Bonaventura) 95(e)
 Interrogavit quidam frater abbatem Antonium (Verba seniorum) 50(d)
 Intuentes quomodo audivimus ex lectione apostolica (Homiliae sup. Ioan. sec. August.) 93
 Investigatam diutissime quaestionem (Boethius) 80(h)
 Item... hledej pod následujícím slovem
 Iudicium liber, quod principes (Hieronymi prol. ad Iudic.) 92(c)
 Iustinianus imperator, avus s. Benedicti fuit (Jacobus Vennd) 55(a)
 Iuxta intelligentiae meae parvitatem (Vita s. Magni) 41(oo)
 Iuxta LXX interpretes (Hieronymi comm. in Naum) 96(c)

K

- Kalendis octobris dimittatur meridiana (Ordo de festiv. mon. Fructuariensis) 52(a)

L

- La hauteur de la verité theologienne (Hugo Ripelin) 11
 Liber iste narrat vitam, mores ac conversationem Trium regum (Io. de Hildesheim) 66(c)
 Litteris suis, quas ad me pridie dedisti (Barthol. Coloniensis) 77(b)
 Llegad las armas del cristiano marte (Lope de Vega) 145
 Lucifer, princeps tenebrarum, terestria regens profundi (Ep. Luciferi) 67(r)

M

- Magnanimitas, quae est fortitudo (Martinus Dumiens.) 80(l)
 Magnas semper gratias deo referre debemus (Iac. diaconus) 50(g)
 Maiorem caritatem (etc. Ioan. 13. 37—8) v.: Dominus dicit in evangelio (Defensor Locociagensis) 66(a)

Martyrum perseverantia comprobata (Pass. s. Iulianae)	40(x)
Maxima cognitio naturae et scientia (Michaeli Scoti transl. Aristot.)	80(c)
Memorare vos volo, fratres	50(h)
Memoriam beati Michaelis archangeli (De dedicatione basilicae s. Michaelis)	41(af)
Memoriam fecit mirabilium suorum honestam (Bernardinus Senensis)	95(c)
Mirandum nobis est, quod miraculum (Leg. de s. Nicolao)	40(předs.)
Mirari satis nequeo (Io. Capistranus)	62(u)
Missus est angelus (etc. Luc. 1. 26) v.:Deo placuit eodem ordine (Sermones duo)	95(b)
Mitto vobis, sicut iussistis, epistolam b. Gregorii (Epist. Hincmari)	73(b)
Monachorum quatuor esse genera (Benedicti regula)	48(a)
Monachus vivat in monasterio (Epist. Ieronimi ?)	72(h)
Monice tranquillo solus tibi conditus antro (Petrarca)	1(a)
Multis annis iam transactis (Versus de compactatis)	62(v)
Multorum innumerabiliumque (Pass. s. Felicis et Regulae)	41(rr)

N

Nascitur purpureus flos Boemicis terris (Brunonis Pass. s. Adalberti)	40(cc)
Narrat Iosephus, quod Maria Magdalena (De obitu Mariae Magd.)	41(o)
Ne mortem tamquam homines timerent (Haymo Halberst. ?)	39
Nec fonte labra proliui caballino (Aulus Persius Flaccus)	54(e)
Nec Veneris, nec tu vini capiaris amore (Pseudo-Vergilius)	54(f)
Nihil medium inter possessionem (Exc. ex Aristot.)	80(p)
Nisi me sanctarum auctoritas scripturarum (Walefr. Strabo)	40(a)
Nolite arbitrari, quod alienum a vobis sumpserim exordium (Petrus Comestor)	53(a)
Nomen intellectus dicitur multis modis (Alpharabius)	80(b)
Non novi, cui rectius meam hanc parvullam eglogam destinarem (Io. Ant. de Faventia)	1(g)
Non oportet in domibus oblationes celebrari (De consecratione)	68(g)
Non tam praepetibus captabant aethera pennis (Cecco de Mileto)	1(e)
Nota... Nota autem, quod... Nota, quod... hledej pod následujícíím slovem	
Notandum... Notandum, quod... Notare... hledej pod následujícíím slovem	
Novi igitur nec ambigo tuarum experimento disciplinarum sollertia (Paschasius Robertus)	72(b)
Novum inauditum crimen magnifici domini per Rokyczanam	62(u)
Numeri vero nonne totius arithmeticae et prophetiae (Hieronymi prol. ad Num.)	92(c)

O

O coeli regina decus mundique perempti (Ludow. Brunus)	60
O curas hominum, o quantum est in rebus inane (Aulus Persius Flaccus)	54(e)
O gloriosa sanctorum martyrum certamina (Oratio)	67(c)
O inclitissime comes et maximae christianae fidei consolator (Alexius Comnenus)	69(b)

- O pater, o patris proles (Walefridi Strabonis versus) 40(a)
 Obsculta, o fili, praecepta magistri (b. Benedicti regula) 48(c), 55(a)
 Obsecro te (Io. Borotin) 62(u)
 Omnia cum amico delibera (Cicero ? s. Martinus Dumiens.) 80(l)
 Omnis causa primaria plus est (Gerhardus de Cremona, transl.) 80(x)
 Orta tempestate sub Decio (Pass. s. Abdonis et Senae) 41(m)
 Otto dei constitutione princeps (Chronica archiepisc. Magdeb.) 91

P

- Papa, cuius rem nominis subiecti sentiant (Nic. de Ambiano) 80(aa)
 Parvuli pecierunt panem (Petrus Comestor) 53(a)
 Pegassus equus alatus (Glo. ad Auli Persii Flacci) 54(e)
 Pensate, quia dei animalia pascitis (Prothemata in adventu) 72(o)
 Peritissimi pictores Ambrosius et Augustinus (Honorius Augustod.) 44
 Perscrutari de rememoratione (Averrois comm. sup. Aristot.) 80(d), (cc)
 Phelippe par la grace de Dieu duc de Burgoigne (Ordre de toison d'or) 25
 Philosophia id est eorum, quae sunt et non videntur, ... vera comprehensio (Guilelmus de Conchis) 68(c)
 Plerosque nimirum illustrium virorum (Vita s. Hieronymi) 41(ah)
 Post beatam et salutiferam domini nostri I. Chr. passionem (Vita s. Dionysii) 40(i)
 Post gloriosum caelesti victoris triumphum 41(nn)
 Post illum divinae ascensionis... triumphum (Miracula s. Andreae) 40(y)
 Post resurrectionem domini nostri (Pass. s. Margaretae) 41(ff)
 Post vindictam scelerum (Vita s. Remigii) 41(ai)
 Postquam ego, frater Wilhelmus, dei ordinatione (Consuetudines Hirsaugienses) 58
 Postquam peracta sunt omnia (Pass. s. Laurentii) 41(x)
 Postquam praecesserit rememoratio (R. de Stantingtona comm.) 80(s)
 Postulas, ut ebdomadibus nostris (Boethius) 80(i)
 Potentia est vis facilem aliquem motu operari (Alanus ab Insulis) 80(v)
 Praesul igitur Willibaldus (Vita s. Willibaldi) 41(a)
 Primo mane, quando de lectulo surgit dominus abbas (Ordo de oboedientiis) 52(c)
 Primum eligatur, qui ordinatus est (Quomodo eligatur abbas) 72(p)
 Primum est considerandum minutum (Io. Hispalensis) 38(f)
 Primum igitur tamquam verum fundamentum (Rufinus Aquilensis) 50(k)
 Primum omnium docemus deum diligere (s. Columbani regula monachorum) 72(k)
 Principium meum philosophico quidem sermone (Pass. VII fratrum Machabeorum) 40(w)
 Pro isto nota, quod ars notariatus est (De arte notariatus) 62(d)
 Purgat secretum cordis contritio crimen (De poenitentia) 68(f)

Q

- Quaero, vero, an pater et filius (Gilbertus Porretanus) 80(h)
 Quamquam fideles in omnibus suis necessitatibus (Nic. de Dinckelspühl) 95(a)
 Quamquam te Marce fili (Cicero) 54(a)
 Quamvis a sapientibus et doctissimis viris (De ligno crucis) 40(gg)

- Quasi stella matutina in medio nebulae id est peccatorum (Hermannus Tepelstensis?) 67(d)
- Quatre cens et quatre ans avant, que Rome fust fondee (Histoire de France) 85, 86
- Qui etiam noster magister duxerit (Prol. ad Vitas SS.PP.) 50(i)
- Qui praetiosis libris exhibere nescit (Versus) 67(g)
- Qui vult agere in aliqua causa (Ordo iudiciarius) 62(f)
- Quia, carissimi, vere mater domini (De nativitate BMV.) 95(d)
- Quia de feudis tractaturi sumus (Consuet. feudorum) 98(c)
- Quia iste liber primus, in quo loquitur de rebus sensibilibus (Averrois glo. ad Mich. Scoti transl.) 80(c)
- Quia praeposterus est ordo (App. Io. Andreae ad lib. Sextum) 89
- Quicunque vult salvus esse (Symbolum Athanasianum) 56(c)
- Quid ad gloriosam dei genitricem (Anselmus Cantuar.) 72(q)
- Quid gemis, Entelle, leta inter pascua tristis (Io. Ant. de Faventia) 1(g)
- Quid nunc agis, o anima (Robertus Tuicensis) 72(e)
- Quidam habent aliter rubricam (Accursii app. in Cons. feud.) 98(c)
- Quidquid est causa causae (Nic. de Ambiano) 80(aa)
- Quintus Mucius Scaevola (Cicero) 54(c)
- Quis hoc furatur 63(c)
- Quisque catholicorum recte dominum cuncta creasse (Paschasius Robertus) 72(b)
- Quisque senectuti donabit debile corpus (Io. Faber de Werdea) 54(d)
- Quisquis amat Christum (Versus) 41(ao)
- Quisquis prudentiam sequi desideras (Martinus Dumien.) 80(l)
- Quo monachi religione ferventes (Inventio capitis s. Io. Bapt.) 41(dd)
- Quod Brutus erat natus ex Servilia (Glo. ad Cic. Paradoxa) 54(b)
- Quod fatuis regitur (Versus) 62(x)
- Quomodo ecclesiae incremento (Hierosolimitanus patriarcha) 69(d)
- Quomodo liceat monachis cum sacerdotali officio (Ex consilio Bonifatii IV.) 73(d)
- Quomodo poenitentes sint suscipiendi (Lib. poenitent.) 75(a)
- Quoniam carissimi in via huius saeculi (Pseudo-Augustinus) 67(b)
- Quoniam de rebus honorabilibus (Mich. Scoti transl. Aristotelis) 80(a)
- Quoniam deo cura est de omnibus (Pass. s. Mathaei) 41(xx)
- Quoniam dictum est mihi, ut me ipsum agnoscam (Alcherus Claraevallensis) 80(o)
- Quoniam diminutae sunt veritates a filiis hominum (Petrus Blesensis) 67(g)
- Quoniam dubiorum nova cottidie difficultas (Io. Lector) 47
- Quoniam recta scriptura (Gasparini Orthographia) 45(a)
- Quoniam terra est sphaerica (Alpharabius) 80(r)
- Quoniam textus regulae s. Benedicti (Iac. Vennd) 55(a)
- Quoniam, ut ait Tullius in libro rhetoricorum, eloquentia (Guilelmus de Conchis) 68(c)
- Quotiescunque christiani ad poenitentiam accedunt (Lib. poenitentialis) 75(a)

R

- Rationem enim habere (Glo. ad lib. Alani de Insulis) 80(v)
- Recolo vos a me postulasse (Summa Richardi ad poenit.) 68(e)
- Reges sunt quatuor (Exc. ex Aristot. Secret.) 67(l)
- Regis adire sacrae quivis solemnna mensae (Paschasius Robertus) 72(b)

Regnante domino nostro I. Chr. (Pass. XI ^m virginum)	40(m)
Regnante impio et iniquissimo Maximiano (Pass. s. Pantaleonis)	41(q)
Regula beatissimi patris Benedicti (Iac. Vennd)	55(a)
Rescriptum diligenter est inspiciendum (Defensiones)	62(e)
Reverenti commendatione cum promptitudine (Io. de Capistrano)	62(u)
Rex furit elatus (Versus in computum)	72(c)
Rex Oswaldus (Pass. s. Oswaldi)	41(aa)
Romanus pontifex Ihesu Chr. in terris vicarius (Bulla Pauli II.)	62(i)
Ruth Moabitis Isaiaae (Hieronymi prol. ad Ruth)	92(c)

S

Sacro est subnixum eloquio (Vita s. Mansueti)	41(nn)
Salve flos Iesse per te datur omnibus esse (Versus)	75(b)
Salve magister egregie (Io. de Lapide)	45(b)
Sancta igitur Fides (Pass. s. Fidis)	40(v)
Sancta itaque Brigida (Vita s. Brigidae)	40(dd)
Sanctissimi sacerdotis Christi (Vita s. Albogasti)	41(f)
Sanctorum martyrum certamina (Pass. s. Kiliani)	41(h)
Sanctorum passionem martyrum (Pass. s. Mauritii)	41(uu)
Sanctum itaque Caesarium diaconem (Pass. s. Caesarii)	41(l)
Sanctus Kilianus natione Scotus (Laur. Fries)	24
Sanctus Ypollitus et Iustinus presbyter (Pass. s. Ypolliti)	41(yy)
Sciendum quoque est (Pass. s. Felicitatis)	41(c)
Scit autem dominus (Cur vocaliter sit orandum)	33(b)
Scribis te optare (Io. de Capistrano)	62(u)
Secretum regis celare hominem (Sophronius Hierosol. ?)	50(f)
Secundo anno Darii, regis Persarum (Hieronymi comm. in Agg.)	96(e)
Secundus philosophus fuit hic philosophiae (Secundus philos.)	80(y)
Secundus tractatus incipit perscrutari de rememoratione (Averrois comm. sup. Aristot.)	80(d) (cc)
Senium est tedium et odium (Nonnius Marcelli)	86
Septem sunt petitiones (Expos. domin. orationis sec. Innocentium III.)	33(b)
Sequitur ut reliqua una parte honestatis (Ex I. libro Cic. de off.)	62(o)
Si diligis continentiam (Martinus Dumien.)	80(l)
Si non esset rex (Versus)	62(x)
Si quis autem desiderat (Modus legendi in utroque iuris)	62(g)
Sicut scribitur in Avicena (Conradus Eistetensis ?)	67(n)
Signorum usus a Veteri Testamento (Exc. ex Symphorio Alamario)	72(n)
Simon itaque Chananeus et Iudas (Pass. s. Simonis et Iudae)	40(o)
Solemnam observantiam huius festivae diei (Ser. Ad vincula s. Petri)	41(t)
Solido fraternaliter amoris vinculo (Clausulae epistol.)	62(s)
Somnus igitur et vigilia describuntur (Aristoteles ?)	80(e)
Spem etiam adhuc de te gero (Io. de Capistrano)	62(y)
Sperne lucrum, vexat mentes (Pseudo-Vergilius)	54(f)
Studio namque florenti philosophico (Pseudo-Ortholanus)	36
Stultos esse, qui regibus serviunt (Aeneas Silvius)	67(f)
Sub Aureliano imperatore (Pass. s. Simphoriani)	41(kk)
Sub Maximiliano et Diocletiano (Pass. s. Crispini et Crispiniani)	40(n)

Sub rege Antiocho pagano (Pass. s. Agapiti)	41(cc)	
Summus ideo deus est, quia incommutabilis (Isidorus Hispalensis)		59
Sunt nonnulli stulti nullo dogmate (Ex concilio Bonifatii IV.)	73(d)	
Sunt praecepta quaedam tractandarum scripturarum (Augustinus)		94(b)

T

Tandem finito Pentateucho (Hieronymi prol. ad Jos.)	92(c)	
Tempore illo, cum Maximianus (Pass. s. Victoris et Ursi)	41(ag)	
Tempore illo erat in civitate Tyro (Pass. s. Christinae)	41(p)	
Tempore illo in Europa erat multitudo (Pass. s. Eufemiae)	41(al)	
Tempore illo, post quam Constantino Augusto (De exaltatione s. Crucis)		41(ac)
Tempore illo, quo post corporis salvatoris adventum (Pass. s. Saturnini)		40(t)
Tempore, quo Maximianus imperator Nicomediam (Pass. s. Hadriani)		41(qq)
Temporibus antiquis consuetudo fuisse (Miracula facta in India)	69(e), 72(d)	
Temporibus Decii caesaris maxima persecutio (Pass. s. Cornelii)	41(ss)	
Temporibus Diocletiani et Maximiani (Pass. s. Simplicis etc.)	41(k)	
Temporibus Hilterici imperatoris (Vita s. Odiliae)	40(h)	
Temporibus itaque bonae memoriae (Translatio s. Alexandri)	41(d)	
Temporibus itaque Calixti II. papae (Miraculum q. d. s. Thomae apostoli)		69(e), 72(d)
Temporibus Macrini et Alexandrini (Pass. s. Calixti)	40(k)	
Temporibus Numeriani imperatoris (Pass. s. Pelagii)	41(y)	
Temporibus Valeriani et Gallieni (Pass. s. Stephani regis)	41(z)	
Theocritus Siracusanus poeta, ut ab antiquis accepimus (Boccaccio ad Martinum de Signa)	1(b)	
Tibi, Stephane de Provino (Mich. Scoti trans. comm. Averr.)	80(c)	
Totus tranquille vivas per saecula mille (Versus)	75(b)	
Toutes les fortunes ancient toujours esté mediocres (Discours historiques)		35(a)
Treveris urbs toto urbe nominatissima (Io. Bertels)	65	
Tria sunt necessaria (Iac. de Voragine)	63(c)	
Triennium circiter fluxit (Hieronymi comm. in Ionam)	96(b)	
Trophaea apostolorum (Miracula s. Andreae)	40(y)	
Tu modo Pieriis vates redimite corrimbis (Io. de Virgilio Albertino Mussato)		1(d)
Tusco et Basso consulibus (Pass. s. Cipriani)	41(tt)	
Tyndare non satius fuerat (Boccaccio)	1(b)	
Tytire tu patule recubans sub tegmine fagi (P. Vergilius M.)	1(f)	

U

Unitas est, qua unaquaque res una est (Boethius)	80(bb)	
Universos, qui hanc historiam legerint (Robertus monachus)	69(c)	
Universum tempus praesentis vitae (Iac. de Voragine)	49	
Ut ex perspicuis naturarum proprietatibus (De conceptione foetus)	80(n)	
Ut novi artium auditores plenius intelligant (Lambertus de Autissiodoro)		68(a)
Ut sermo propositus robur et fundamentum (Electiones astrologicae)		54(h)
Ut vivas talis sub Christi deprecor alis (Versus)	75(c)	

V, W

- Velleribus Colchis praepes detectus Eous (Dante All.) 1(c)
 Veniam peto fratribus ac lectoribus haec legentibus (Wallefridus Strabo) 40(ce)
 Veteris ac Novae legis continentiam (Petrus Lombard.) 33(a)
 Via enim domini ad cor dirigitur (Haymo Halberst.) 39
 Viam veram saepiri lapidibus (Summa Richardi) 68(e)
 Vidimus in nigris albo patiente lituris (Dante All.) 1(c)
 Wie der zu hl. Christl. glauben kommen (Laurentius Fries) 24
 Vienna ambitu murorum cingitur (Aeneas Silvius Picc.) 62(h)
 Virgo ista beatissima (Vita s. Verenae) 41(mm)
 Virgo venerabilis Praxedis (De s. Praxedae) 41(c)
 Virtutes quidem sensibiles (Gerhardi de Cremona transl.) 80(g)
 Virtutum laudes et belli gloriosa certamina (Passio ss. Nazarii et Celsi) 40(b)
 Vita in animalibus et plantis (Alphr. Anglici de Sareshel comm.) 80(t)
 Vitae datae omni factae (Versus) 40(hh)
 Vitam gloriosam virginis (Vita s. Verenae) 41(mm)
 Vitas Patrum graecorum, ut caetera facundia studiosa conscriptas (Paschasius)
 50(a)
 Volens igitur Boethius agere (Nic. Treveth) 26(b)
 Volens scire dispositionem aeris (De aeris dispositione) 38(c)
 Von belegenheit, art, gestalt und fruchtbarkeit des landes und erzstifts Salzburg
 (Salzburger Chronik v. Chr. Jordan von Martinsbuech) 142

REJSTŘÍK

Registrum

Poznámka: Jména světců a panovníků, pokud nejde o česká jména, jsou v rejstříku uvedena v latinském znění. Tituly rukopisných oddílů jsou řazeny podle prvního substantiva. Písmeno „ch“ v cizích slovech je řazeno pod „c“ („c-h“).

A

- Abdon et Sennen ss., passio 41(m)
 Abraham eremita et Maria 50(e)
 absolutiones capituli per totum circulum anni 48(e)
 Absterben Metternich's v.: Johannes von Schöneburg (7)
 Accursius, apparatus — ad Institutiones Iustiniani 98(b), ad Consuetudines feudorum 98(c)
 Achatius s., miracula 41(al)
 Adalbertus episcopus s., Vojtěch sv., passio auct. Brunone Querfurtensi 40(cc), passio s. Gorgonii cum praefatione et epilogo 41(vv)
 Adamnanus s., De locis sanctis 69(a)
 Adauctus et Felix ss., passio 41(zz)
 Admonitio Caesaris, episc. Arelatensis 73(c)
 Adrianus episc., passio 41(qq)
 Adso abbas (cf. Mansuetus s., vita) 41(nn)
 In adventu, collectio prothematum 72(o)
 Aegidius Romanus seu de Colonna (?), Pseudo-Augustini Speculum peccatoris 67(b)
 Aeneas Silvius de Piccolominibus v.: Pius II. papa
 De aëris dispositione Guidonis Bonati 38(c)
 Aesopus, Fabulae 77(a)
 Affra s., conversio 41(w)
 Africanus v.: Constantinus Afr. 80(m)
 Agapitus s., passio 41(cc)
 de Aich Johannes 67(f)
 akcíz, potravínová daň na čáře 6
 Alamarius v.: Symphorius Alam., excer. 72(n)
 Alanus de Insulis, recte Pseudo-Alanus, De trinitate sive De art. fidei 80(v), De art. fidei 80(aa)
 Albertinus Mussatus, Johannis de Virgilio carmen ad Alb. Muss. 1(d)
 Albertus — Magnus („autor?) De arte moriendi 67(e), cf. Hugo Ripelin 11 — rector ecclesiae in Nahling 53(f. 1a)
 Albogastus episc. s., 41(f)
 Albohazen (Abul-Hasan-Alí) (?), Tractatus super nativitate 38(a)
 Alcherus Claravallensis, De spiritu et anima 80(o)
 Figürliche alchymia 125
 Alcoranus, korán 158
 Alexander s., translatio 41(d)
 Alexander (?), Liber physionomiae 67(k)
 Alexius — s., vita 41(n)
 — Comnenus (1048—1118), Epist. ad reg. Robertum Visigothorum 69(b)
 — de s. Geminiano 1(f)
 Alighierii, Alagherii v.: Dante All. 1(c)(d)
 Alpharabius (Al-Farabi), De intellectu, exc. 80(b), Dicta 90(r), (autor?) 80(u)
 Alphredus (Anglicus) de Sarshel, Comm. super Pseudo-Aristotelis De vegetabilibus 80(t)
 de Ambiano v.: Nicolaus de Amb. 80(aa)
 De amicitia — sive Lelius M. Tulli Ciceronis c. glo. 54(c)
 — du Palais royal 35(c)
 — christiana Petri Blesensis 67(g)
 les amours — de Madame et du comte Guiche 35(d)

Andrae v.: Johannes Andr. 89
 Andreas — abbas mon. Ochsenhusani
 (1514) 22
 — apostolus s., miracula 40(y)
 Angedenkenbuch des churfürsten Lothar
 von Trier 146
 Anglicana ecclesia (601) 73(d)
 anima — De a. Aristotelis in transl.
 Mich. Scoti 80(a)
 — et ratio, dialogus 72(a)
 Anselmus Cantuariensis, Homiliae 72(q)
 antiphonae, antiphonarium, frg. 41 (před.
 předs.), cum neumis frg. 47 (před.
 předs.), 52(d), frg. 74 (zad. předs.),
 frg. 92 (před., zad. předs.)
 Antiquitates Seinenses (1684) reliquit
 J.P.V.R. 61
 Antonius — condam Benedictus de
 Lonzano 1(f)
 — Parmensis, Postilla (51)
 Appenigena Donatus de Prato Veteri 1(b)
 Appollinaris s., passio 41(h)
 Aquilensis v.: Rufinus Aq. 50(k)
 de Aquino v.: Thomas de Aq. 46
 Arculfus s., episc. 69(a)
 Arelatensis v.: Caesarius Ar. 72(f), 73(c)
 Arotinus v.: Bonaguida Aret. 67(m)
 de Argentina (Strassbourg) v.: Hugo
 Ripelin 11
 Aristoteles 38(c), A communioribus
 68(b), De anima 80(a), De coelo et
 mundo 80(c), De generatione et corrup-
 tione 80(w), De longitudine et brevitare
 vitae 80(f) (dd), De memoria et remin-
 iscentia 80(d) (cc), Metaphysica exc.
 80(p), Meteorum 80(s), De sensu et
 sensato 80(g), (?) De somno et vigilia
 80(e)
 — Pseudo-Aristoteles, Liber de causis
 80(x), De quiditate intelligentiae 80
 (k), Secreta secretorum 67(l), 80(z)
 arnika, léčivá bylina, Mémoire de l'Aca-
 démie de médecine à Paris (1833) 123
 ars, de arte — dictandi Thomae de Capua
 62(p)
 — frg. 75(a)
 — moriendi Mathei de Cracovia (?) 67(e)
 — notariatus 62(d)
 — poetica Q. Horatii Flacci 54(g)
 — punctandi Johannis de Lapide 54(b)

de articulis fidei — et ecclesiae sacra-
 mentis, Summa Thomae de Aquino
 incun.) 46(II)
 — Pseudo-Alani de Insulis 80(v)
 — Nicolai de Ambiano 80(aa)
 astrologia, electiones 54(h)
 Athanasianum symbolum 56(c)
 Augustinus Aurelius s., In adventu mo-
 nachorum 72(o), In die Assumptionis
 BMV. 41(hh), De doctrina christiana
 94(b), De essuriendo 72(b), In lectione
 apostol. 73(c), De verbis domini 97,
 De viduitate 73(c), Vita 41(II), Super
 evang. Ioan. sec. August. 93, 94(a)
 — Pseudo-Augustinus, De spiritu et ani-
 ma 80(o), Speculum peccatoris 67(b)
 Augustodunensis v.: Honorius August. 44
 Aurelius episc. s., in Armenia, patronus
 Hirsaugiensis, vita 40
 — v.: Augustinus
 de Autissiodoro (d'Auxerre) v.: Lambertus
 Autiss. 68(a)
 Averroes, ibn Roschd, glossa ad Aristot-
 telis De anima 80(a), De coelo et mun-
 do 80(c), Comm. sup. Arist. de memo-
 ria et remiscencia 80(d), De longi-
 tudine et brevitare vitae 80(f), De
 quiditate intelligentiae 80(k), De sub-
 stantia orbis 80(q)

B

baccalaureatus, quaestiones 54(b) (c)
 Bacon Rogerus (?), De somno et vigilia
 80(e)
 bajky — Esopovy, Aesopi fabulae 77(a)
 — cf. Recueil des fables nouvelles 139
 Balbulus, autor?, Glossae Salomonis (S.
 Gallen) 57
 Baldisera barbiere 1(f. 90a)
 Balthazar Schad de Essnigen (1494)
 48(d)
 Bamberg (Něm.) 24
 Baratelli Flam., Progetto di costituzio-
 ne per la Confederazione Italiana (1816)
 127
 Die bärenschenke oder Wahn und liebe,
 ein trauerspiel v. Ant. Alex. Pfrogner
 132

- Bartelmann Bernardus a s. Philippo Nerio
S. P., provinciál a visitátor (1707—16)
141
- Bartholomeus — apostolus s., passio
41(ii)
- Coloniensis, Dialogus mythologicus
77(b)
- Barzizius v.: Gasparinus 45(a)
- Beatrix s., v.: Simplex, Faustinus et B.
41(k)
- Beda v., Homiliae (150)
- von Beilstein v.: Winneburg-Beilstein
- Bellovacensis, de Beauvais Vincentius (?)
80(u)
- Benátky, Venezia (It.) (1819) 10, 20,
(1815), 27, (1837) 126
- benedictiones 22
- Benedictus abbas s., regula (32), cum
comm. 48(c) Manuale viaticum Iacobi
Vennd 55(a), vita frg. 55(a)
- Bernardinus Senensis (?), Sermo de Cor-
pore Christi 95(c)
- Bernhardus Claraevallensis (Clairvaux),
epistolae 69(f)
- Bertels Iohannes, Tractatus de origine
Trevericae civitatis 65
- Beschreibung — der böhmischen land-
strassen (1834) 9
- Kurtze und wahre b. des stift Würz-
burg ursprung aut. Lauren. Frisaeo 24
- Blasius archiepiscopus s., passio 40(z),
versif. 75(b)
- Blesensis v.: Petrus Bles. (P. de Blois)
67(g)
- Boccacius de Certaldo — Iohannes,
Epistola explanatoria eglogarum 1(b),
Bucolicum carmen 1(b)
- Iohannes Iacobi, scriba (1403) 1(a) (f)
- Bock Gregorius 53 (f. 1a)
- Boethius A.M.T.S., De bono 80(i), De
consolatione philosophiae 26(b), De tri-
nitate (80h), versus super V libros 26
(před. před.)
- Pseudo-Boethius, De unitate et uno
80(bb)
- Bohemia politica seu Hostia observantia-
lis annuae visitationis op. Henrici a s.
Ambrosio (1706) 141
- Bonaguida Aretinus, De dispensationibus
67(m)
- Bonati v.: Guido B. 38(b)
- Bonaventura b., De imagine vitae seu
Breviloquium 95(e)
- Bonifatius — IV. papa (610) 73(d)
- VIII. papa, Liber Sextus cum app. Io.
Andreae 89
- De bono A.M.T.S. Boethii (frg.) 80(i)
- Bononia (It.), Iohannes de Virgilio Cese-
natus seu Bononiensis 1(d)
- de Borotfn v.: Iohannes de Bor. 62(u)
- Borsa e Pelegrino 1(f. 90a)
- Bracarensis v.: Martinus Dumiensis 80(l)
- Brasilie, Tagebuch über die reise d. erz-
Leopoldine von Oesterreich von Wien
nach Livorno (1817) 137
- breviarium, brevif., 30, (tisk) 31, frg. 39
(před. a zad. předs.), frg. 58 (před. a
zad. předs.), Proprium ss. Boh. 144
- Breviloquium s. Bonaventurae v.: De
imagine vitae 95(e)
- Brigida s., vita 40(dd)
- Brunnus Ludovicus, Ad B. V. Mariam 60
- Bruno Querfurtensis, Passio s. Adalberti
episc. 40(cc)
- bucolica carmina 1
- del Bufalo Caspar (1785—1836), Leichen-
rede am grabe des C. del B. 124
- bully pap. Pavla II. proti Jirímu z Podě-
brad, králi čes. 62(i)

C

- Caesarius — diaconus s., passio 41(l)
- episcopus Arelatensis, Homiliae ad mo-
nachos 72(f), (autor?) Admonitio 73(c),
— Pseudo-Caesarius, Sermo ad monachos
72(g)
- Caesenatus, Cesenatus, de Cesena (It.),
Iohannes del Virgilio Ces., carmina
(eglogae) 1(d)
- calendarium v.: kalendář
- Calixtus — I. papa s. (217—222), passio
40(k)
- II. papa (1119—1124) 69(e), 72(d)
- cantica 56(b), cf. hymni
- Cantuariensis v.: Anselmus Cant. 72(q)
- de Capistrano (Kapistrán) v.: Iohannes de
Cap. 62(u) (y)
- de Capranica v.: Dominicus de Capr. 67(e)

- de Capua v.: Thomas de Capua 62(p) (q)
 carmen, carmina — bucolica 1
 — buranum 52(e)
 — cf. sub auctorum nom.
- Carolus — Calvus (Karl der Kahle, Karel Holý 823—877) imperator, Epist. Hincmari episc. ad Carolum 73(b)
 — Quintus imper., Confirmatio privilegiorum domus Austriacae 118
- de Castro Liniaco v.: Lambertus de Autissiodoro 68(a)
- Catalogus — bibliothecae Metternichianae, digessit Henricus Schiel 147
 — episcoporum Moguntinensium Johannis Latomi 64(b)
 — cf. katalogy kynžvartské, knihovní, musejní, Katalog (etc.)
- De causis Aristotelis (?) in Gerhardi de Cremona transl. 80(x)
- Ceccus, Checcus de Mileto, Bucolicum breve carmen 1(e)
- Cecilia s., passio 40(r)
- Celsus s. v.: Nazarius et Cel., passio 40(b)
- Cenomanensis v.: Hildebertus Cen. 53(a)
- Cerrini, hr. Karl (?) († 1840), autor (?), Über das project d. vorm. festung Wien zu vergrößern (1839) 117
- de Certaldo — Johannes Boccacius 1(b)
 — Johannes Jacobi, scribe (1403) 1(b)
- Cecchus de Mileto v.: Ceccus de M. 1(e)
- Christina s., passio 41(p)
- Christophorus s., passio 41(s)
- Chronica — archiepiscoporum Magdeburgensium 91
 — und beschreibung d. bischoven, auch erzbisch. über das erzstift Salzburg durch Christ. Jordan v. Martinsbuech 142
- Chronicon Francofortense Petri Herpii 64(a)
- Cicero Marcus Tullius, De officiis (42), cum glo. 54(a), 62(o), Lelius s. De amicitia c. glo. 54(c), Paradoxa 54(b), De prudentia et aliis virtutibus recte Martini Dumiensis 80(l)
- Claraevallensis, de Clara Valle (Clairvaux) — Alcherus 80(o)
 — Bernhardus 69(f)
- Clausulae epistolarum 62(s)
- Coblenz, Koblenz (Něm.), archiv 113
- De coelo et mundo Aristotelis in Mich. Scoti transl. 80(c)
- Collatio de ludo 54(f. 1a)
- Collectio formarum 62(t)
- Coloniensis v.: Bartholomaeus Col. 77(b)
- Columbanus s., Regula monachorum 72(k)
- Columbi Iacobus 98(c)
- de Columna Aegidius 67(b)
- Comestor v.: Petrus Com. 53(a), 100
- Commendatio animae pro moribundis 56(f)
- Commentarius in s. Scripturam Paterii (34)
- De commutationibus planetarum Messahalach 38(d)
- Comnenus v.: Alexius Comn. 69(b)
- De compactatis Boemorum 62(o)
- Compendium — Decreti Wernheri de Schussenried 68(d)
 — de poenitentia 68(f)
 — theologicae veritatis Hugonis Ripelin (franco-gall.) 11
 — tractatus de consecratione 68(g)
- Compilatio epistolarum Thomae de Capua 62(q)
- De conceptione foetus 80(n)
- de Conchis (de Conche) v.: Guilelmus de C. 68(c)
- Concilium — Lateranense (1123) 69(e), 72(d)
 — Romanum Bonifatii IV. (610) 73(d)
 — concilia varia de poenitentia cf. 75(a)
- Congratulatio metrica in electionem Loth. a Metternich (1600) 128
- Conradus Eistetensis (?), De regimine sanitatis vitae 67(n)
- De consecratione compendium tractatus 68(g)
- De consolatione philosophiae Boethii c. expos. Nic. Treveth 26(b)
- Constantinus Africanus De humana natura 80(m)
- Constitutiones Hirsaugienses seu Gengebacenses 58
- Consuetudines — feudorum c. app. Accursii 98(c)
 — Hirsaugienses 58
 — monasterii, regularium cf. ordo
- continentia v.: Martini Dumiensis Formula vitae honestae 80(l)

Copenhagen, Kodaň (Dánsko) 121
 Cornelius papa s., passio 41(ss), Cypriani
 epistolae ad C. 72(m)
 Corner, šlechtic. rodina italská 20
 De corpore Christi sermo Bernardini Se-
 nensis (?) 95(c)
 Les petites correspondences, comédie 161
 Cosmas et Damianus ss., miracula et pas-
 sio 41(ae)
 de Cremona v.: Gerhardus de Crem. 80(g)
 (w) (x)
 Crisantus (Chrysanthus) et Daria ss., pas-
 sio 40(u), inventio 40 (bb)
 Crispinianus v.: Crispinus et Crisp. ss.,
 passio 40(n)
 Crispinus et Crispinianus ss., passio 40(n)
 cruciata v.: křřžové výpravy 69(b) (c)
 Crux s. — De ligno Crucis 40(gg)
 — De exaltatione s. Crucis 41(ac)
 cuborum numerus 68(c)
 Cursus horarum glorios. Mariae V. 56(e),
 (1523) (28)
 de Cygne Martinus, De arte poetica 7
 Cyprianus s., passio 41(tt), epistolae ad
 Cornelium 72(m)
 Cyprianus et Iustina, passio 41(ww)
 Cyrillus episc., passio 41(g)

Č

Čechy, Bohemia, Hostia observantialis
 op. Henrici a s. Ambrosio (1706) 141,
 Proprium sanctorum Boř. 144, silnice
 (1834—5) 9, veduty krajských měst
 141, cf. Kynžvart, Litomyšl, Praha
 činština 8

D

Dalmácie 23
 Damascenus v.: Nicolaus D. 80(t)
 Damianus v.: Cosmas et Dam. ss., 41(ae)
 Dantę Alligherii de Florentia, Bucolicum
 carmen 1(c), Io. de Virgilio bucolicum
 carmen ad Dantem 1(d)
 Daria v.: Crisantus et D., 40(u) (bb)
 Daventry (Angl.) 77(b)
 Decretales, Casus summarii Decr. 62(b),
 Definitiones rubricarum 62(k)

Decretum Gratiani, Compendium trac-
 tatus de poenitentia 68(d), De conse-
 cratione 68(g), Compendium Wernheri
 de Schussenried 68(d)
 Defensiones 62(e)
 Defensor Locociagensis, Liber scintilla-
 rum 66(a)
 Definitiones omnium rubricarum libri
 decretalium 62(k)
 deník — Tagebuch über die reise d. erz-
 Leopoldine von Oesterreich von Wien
 nach Livorno (1817) 137
 — Der tägliche journal, 2. theil 162
 Die noch sehnbaren denkmäler des alter-
 tums in d. stadt Eger von K. Huss
 (1821) 156
 Descriptio Aeneae (Silvii de Piccolomini-
 bus) de civitate Wienensi 62(h)
 dialekt chebský 3
 Dialogus mythologicus Bartholomaei Co-
 loniensis 77(b)
 De dictis evangelicis b. Augustini v.: De
 verbis domini 97
 de Diesen Albertus (?), Stella clericorum
 67(d)
 Dinckelspühl (Tinchelspuechl) Nico-
 laus 62(h), Sermones diversi 95(a) (f)
 Dionysius episc., passio 40(i)
 disciplina ecclesiastica 67(h)
 Discours historiques sur les fortunes de-
 puis le regne François I. 35(a)
 De... dispensatione ecclesiae disciplinae
 67(h)
 De dispensationibus Bonaguidae Aretini
 67(m)
 divadlo — italské 21
 — Le secret par Pauline Metternich 164
 — Les petites correspondences, comédie
 161
 — Ant. Alex. Pfrogner, Die bärenschenke
 132, Der glockengusz 135, Raphael 130
 — Lope de Vega Carpio Felix, Comedia fa-
 mosa de la reyna María 145
 La divinità di Giesù Cristo dal Andrea
 Marini (1836) 18
 dlužní úpis (1492 čes.) 62 (předs.)
 doctrina — Compendiosa d. Nonnii
 Marcelli 88
 — De doctrina christiana b. Augustini
 94(b)

- z Dolan a z Kněžic Václav (1492) 62 (předs.)
 Dominicus — de Capranica (?), De arte moriendi 67(e)
 — Gundessalinus (Gundesalvi) exc. 80 (u), De unitate et uno 80(bb)
 Donatus — episc. s., 41(bb)
 — de Prato Veteri Appenigena 1(b)
 Dumiensis v.: Martinus D., 50(c), 80(l)
 Dunaj, stavba dunajsko-rýnského kanálu 24
 Durner Udalricus, knihy z jeho knihovny 26(b), 80 (před. příd.), D. de Biberako (před. předs.) (b), de Wangen (1476) 80(ee)

E

- Echtern, Echternach, Epternachum (Luxemb.), Iohannes Bertels, abbas 65
 eclogae, eglogae, cf. 1, ecl. responsiva Io. de Virgilio Danti Alligh. 1(d)
 Eistetensis v.: Conradus E. 67(n)
 Elba (ostrov 1813—14) 12
 Elchingen (dioec. Augsburg) 48(d) (f)
 De electione et electi potestate (X. 1.1) 62(b)
 Ephraem diaconus s., Vita s. Abrahae et conversatio neptis eius b. Mariae 50(c), prothema in adventum monachorum 72(o)
 epistola, epistolae — clausulae epistolarum 62(s)
 — Alexii Comneni 69(b)
 — Bernhardi Claraevallensis 69(f)
 — Compilatio epist. Thomae de Capua 62(q)
 — Cypriani ad Cornelium 72(m)
 — explanatoria eglogarum Io. Boccacii 1(b)
 — Haymonis Halberstatensis (?) Expositio epist. 39
 — Hieronymi „Monachus vivat“ 72(h)
 — Hincmari Remensis 73(b)
 Erfurt, Erphordensis quidam Pancratius nomine 77(b)
 Erklärung des planes einer vorstadt in d. umgebung des Belvedere i. Wien u. in d. Wimmerschen anlagen bei Prag 138

- Esslingen (Würtemb.), Balthazar Schad de Ess. (1494) 48(d)
 etnografie, národopis 3, Museums-katalog (1850—1) 109/II
 Eucherius, Sermo ad monachos 72(g)
 Euphemia s., passio 41(ad), miracula 41(al)
 Euphemianus s., vita et passio versif. 75(d)
 Eusebius presbyter s., vita 41(ak)
 Eustachius s., passio 40(q)
 evangelium — expositio Haymonis Halberstatensis (?) 39
 — homiliae sup. evang. Ioan. sec. Augustinum 93, 94(a)
 — Nichodemi (incun.) 46(I)
 — cf. Testamentum Novum
 ex libris v. tabelární přehledy o vlastnictví kodexů
 excerpta (z literatury) 136
 exkomunikace 62(i)
 expositio — Augustini in evang. sec. Ioan. 93, 94(a)
 — super epistolas et evang. cum homiliis Haymonis Halbesrt. 39

F

- Faber de Werdea Iohannes, Proverbia metrica 54(d)
 fabulae Aesopi 77(a)
 Faenza (It.) v. Faventia
 Faustinus s., v. Simplex, Faustinus, Beatrix 41(k)
 de Faventia Iohannes Antonius 1(g)
 bar. Fein (1793—5) (16)
 Felicitas s., passio 41(c)
 Felix — papa (269—274) s., passio 41(i)
 — et Adauctus ss., passio 41(zz)
 — et Regula ss., passio 41(rr)
 Ferdinand, rak. císař (1835) 19, 81
 festivitates monasterii Fructuariensis, ordo 52(a)
 feudorum consuetudines (usus) cum apparatu Accursii 98(c)
 Fides s., passio 40(v)
 Fiebig Johann Christ. Ant. (†1714), sklada-tel, „Heptaphonum opus musicum“ 92
 filosofie 2, f. antická, schema 54, cf. sub auctorum nom.

- Fliscus de Sogino Stephanus, Variationes 62(n)
- Florentia, Firenze (It.) 54(l)
- Dante Alligheri de F. 1(c)
- Franciscus Petrarca de F. 1(a)
- Martinus de Signa de F. 1(b)
- Tagebuch über die reise d. erzh. Leopoldine von Oesterreich von Wien nach Livorno (1817) 137
- Florentianus de Wevelinghoven, biskup v Münsteru (1364—79) 66(c)
- Florianus s., passio 44(aa)
- Forliuensis — Checchus de Mileto, Bucolicum breve carmen 1(d)
- Guido Bonati, De imbribus 38(b)
- Formula vitae honestae Martini Dumienensis 80(l)
- formulář, formularius, collectio formarum 62(t)
- Breves formae 62(t)
- Litterae funebres 55(b), iudiciales (frg.) 62(c)
- fortitudo v.: Ciceronis (?) De prudentia et aliis virtutibus, recte Martini Dumienensis 80(l)
- Francie — Discours historiques 35(a)
- Histoire de Fr. 85, 86
- Matériaux pour l'histoire de la guerre entre l'Autriche et la France (1809) 120
- cf. Napoleon Bonaparte
- Frankfurt (a.d. Main) — Petri Herpii Chronicon Francofortense 64(a)
- Johannes Latomus, decanus ad s. Bartholomaeum Francof. 64(b)
- František I., král francouzský 35(a)
- Friburgensis v.: Johannes Lector 47
- Fries, Frisiaeus Laurentius, Kurze und wahre beschreibung des stifts Würtzburg 24
- Fructuaria, Fruttuaria (It.) — Ordo de festivitibus 52(a) (b)
- Ordo quotidianus 78
- funebres litterae 55(b)
- G**
- Galus — astronomus de Monte Sion (Strahov) prope Pragam, Prophetia seu Practica 62(w)
- confessor s., Vita auct. Wallefrido Strabone 40(a)
- Gasparinus Barzizius, Orthographia 45(a)
- Geminianus s., v. Lucia et Gem. 41(am)
- genealogie — Metternich's absterben: (7)
- Trupt. Neugard, Libellus majores maternos Rudolphi I. exhibens 115
- Urkundliche notizen die h. v. Winneburg-Beifstein 113
- De generatione et corruptione Aristotelis, commen. Gerhardi de Cremona 80(w)
- Genesis s., passio 40(f)
- Gengebacenses seu Hirsaugiensenses consuetudines 58
- Georgius martyr s., passio versif. 75(c)
- Gerhardus de Cremona, translator Aristotelis De sensu et sensato 80(g), comm. sup. Aristot. De generatione et corruptione 80(w), De causis 80(x)
- Gerson Johannes, Ad BMV. 67(s)
- geschichte — der Jodocus-kirche bei Eger 157
- Kurzgefasste gesch. des rittergut Künsberg im Egerkreis v. K. Huss 152
- der zweimahligen thronsetzung d. französ. kais. Napoleon Bonaparte (1813—15) 12, 13, 14, 15
- Allgemeines bürgerliches gesetzbuch, obec. občán. zákoník rakouský, stenografický 87
- De gestis ss. Patrum (auct.) Paschasii 50(a)
- Gilbertus Porretanus, Quaestiones in Boethii De trinitate 80(h)
- Der glöckengus zu Breslau, ein bürgerl. trauerspiel von Anton Pfrogner 135
- Glossa magistralis in psalterium Petri Lombardi 90
- Glossae Salomonis, lexicon 57
- Goethe Johann Wolfgang von, Der Kammersberg bei Eger (Anmerkungen von K. Huss) 153/IV(d), cf. Grüner Jos. Seb. 3
- Gorgonius s., Adalberti s. episc. passio s. Gorgonii cum praefatione et epilogo 41(vv)
- Gornensis (Gornacum, Gournay-en-Bray, Fran., dep. Seine-Inf.), Georgius Satler, canonicus 98(c)

grafické sbírky kynžvatské, katalog 107
 Gratianus v.: Decretum Grat. cf. Wernerus de Schussenried 68(d)
 Gregorius Magnus papa s. (590—604), In adventu monachorum 72(a), Paterni expos. (34), Homilias super Ezech. 43, (auctor?) Pseudo-Augustini Speculum peccatoris 67b
 Greif Johannes Rottweilensis, magister 54(b) (c)
 Greiffenlaw a Vollrath Lotharius Godefridus Henr. 24
 Grosseteste (Capito) Robertus, episcopus Lincolnensis 67(r)
 Grüner Jos. Sebast., Über die ält. sitten und gebräuche der Egerländer 3
 Guido Bonati de Forlivo, De imbribus et de aeris mutationibus 38(b)
 Guilelmus de Conchis, Philosophia mundi 68(c)
 Gundissalinus, Gundisalvi v.: Dominicus Gund. 80(u) (bb)

H

Hadrianus v.: Adrianus
 Halberstatensis v.: Haymo Halb. 39
 Haly v.: Albohazen 38(a)
 Haselbach Thomas 62(h)
 de Hassia Henricus 62(h), (auctor?) Littera Luciferi 67(r)
 Havel ze Strahova, Prophetia seu Practica 62(w)
 ab Hayen (de la Haye) Joh. Ludovicus 64(f. 180a)
 Haymo Halberstatensis, Expositio super epist. et evang. 39
 Heidelberg (Něm.) (1495) 54(b) (c)
 s. Helena, ostrov, (1815) 13
 Henricus — a s. Ambrosio S. P., recte Jan Jos. Vach (1679—1715), Hostia observantialis seu Bohemia politica 141
 — de Hassia alias de Langenstein 62(h), (auctor?) 67(r)
 Heptateuch (sec. Gerbert, recte Test. Vet. libri) 92
 heraldika, sbírky znaků — Nürnberger wappenbuch 143

— Huss Karl, Wappenbilder 151, 160. Wappen- und güter-verzeichniss d. stadt Eger (1803) 155
 Hermannus Tepelstensis (?), Stella clericorum 67(d)
 Herp Petrus Francofurtensis, Chronicon Francofortense 64(a)
 Hieronymus s., In adventu monachorum 72(o), epistola „Monachus vivat“ 72(h), ex epist. ad Paulinum 92, prologi 37, 74, 92, In prophetas comm. 96, vita 41(ah)
 Hierosolymia, Ierosolymia v. Jerusalém, Křížové výpravy, Roberti monachi Historia Hierosolymitana
 Hierosolymitanus patriarcha 69(d)
 Hildebertus Cenomanensis, Sermo 53(a)
 de Hildesheim Johannes, Historia Trium regum 66(c), (ex diversis compilata) 67(a)
 Hilduwinus abbas, epistola de notitia mart. Dionysii 40(i)
 Hiltigardis epistula ad fratrem 40(ff)
 Hincmarus episc. Remensis (806—882) 73(b)
 Hirsau, Hirschau (Würtemb.), Consuetudines s. Constitutiones Hirsaugienses 58, cf. Aurelius s., patronus
 Hispanus, Hispalensis, Hispaniensis — Johannes, transl. Pseudo-Aristotelis Secreta 80(z)
 — Messahalach, De commutatione planetarum 38(d)
 — Quadripartitus s. Liber nativitatum 38(f)
 Histoire de France 85, 86
 Historia — Hierosolymitana Roberti monachi 69(c)
 — rerum Friderici III. s. H. Austriaca Aeneae Silvii 62(h)
 — scholastica Petri Comestoris 100
 — Trium regum Johannis de Hildesheim 66(c), 67(a)
 Historica Lombardica v. Jacobi de Voragine Legenda aurea 49
 de Holoferne (frg.) 62(a)
 homiliae v. kázání
 Honorius — Augustodunensis, Speculum ecclesiae 44
 — Philadelphus 36

Horatius Quintus H. Flaccus, De arte poetica 54(g), Sententiae 4
 horologium, orloj — De horologio 54(i)
 — De modo conficiendi h. 54(k)
 hospodářství, oeconomica, Benátky It., Venezia) (1819) 10, Dalmácie 23, Fruttuaria 52(c), Vídeň (1830—2) 6, Lombardia (zemědělství) 119, poznámky (XV. stol.) 63(b), cf. obchod
 Hostia observantialis filialis erga patrum dilectionem seu Boemia politica op. Henrici a s. Ambrosio (1706) 141
 hudba (musica), cf. katalogy kynžvartské knihovny, neумы, noty, notae musicae, opera, divadlo
 Hugo Ripelin de Argentina, Compendium theologiae veritatis in transl. franco-gallica 11
 Huss Karl, chebský kat, pak kustos musea v Kynžvartě, Alcoranus 158, Denkmäler des alterthums in d. stad Eger 156, Geschichte d. S. Jodocus-kirche 157, Geschichte des rittergut Künsberg 152, Kronik d. stad Eger 153, 154, 155, Lebensgeschichte d. K. Huss 153/IV(a), Verzeichniss über die münzensammlung 159, Wappenbilder 151
 hymni, hymnarius 30, 56(b), Io. Gerson, Hymnus (?) ad BMV 67, cf. Lud. Brunnus 60
 Hypollitus s., passio 41(yy)

Ch

Cheb, Chebsko, etnografie Joh. Seb. Grünner 3, K. Huss, Kronik d. stad Eger 153, 154, 155, Geschichte der S.-Jodocus-Kirche 157, Denkmäler des alterthums 156, Wappen- u. güterverzeichniss (1803) 155

I, J

Jacobus — apostolus s., passio 41(r)
 — Boccacius Johannes Jacobi 1(a) (f)
 — Columbi 98(c)
 — diaconus, Vita s. Pelagiae 50(g)
 — de Voragine, Legenda aurea 49, Sermones de sanctis 63(c)

Jan v.: Johannes
 Januarius s., passio 40(l)
 japonština, Aug. Pfitzmayer, Über die japan. sprache (1847) 129
 Jeroným, Jeronymus v.: Hieronymus
 Jerusalém cf. křížové výpravy, Palestina, Roberti monachi Historia Hierosol., Hierosolymitanus patriarcha
 imago — unitatis et trinitatis 73(a)
 — De imagine vitae seu Breve loquium s. Bonaventurae 95(e)
 De imbribus et aeris mutationibus Guidonis Bonati 38(b)
 jména místní na Chebsku, toponymie 3
 impedimenta matrimonii, versus 62(m)
 Jiří z Poděbrad, král čes. (1458—71), bully papeže Pavla II. 62(i), littera Johannis de Capistrano 62(u)
 Inno di omaggio alla sacra maesta di Ferdinando I. (1835) 19
 Innocentius III., papa (1198—1216), expositio dominicae orationis 33(b)
 Del publico insegnamento elementare ginnasiale nelle Venete provincie di Cesare M. Noy (1837) 126(a)
 Institutiones Iustiniani c. app. Accursii 98 (b)
 Instituzione del libro d'oro della nobilita Veneta 20
 de Insulis (Lille) v.: Pseudo-Alanus 80(v) (aa)
 De intelligentia et dispensatione ecclesiae disciplinae 67(h)
 De l'intéret et du dévóir des souverains par le comte de Paoli-Chagny (1821) 84
 De interregno 62(x)
 Interrogationes Martini Dumiensis 50(c)
 Inventar der münzen und medaillen (cca 1835) 103
 Jodocus s., Jošt, kostel u Chebu, Geschichte d. S.-Jodocus kirche 157
 Johannes — Andrae, apparatus in Lib. VI. Bonifatii VIII. 89
 — Antonius de Faventia, Egloga parvula 1(g)
 — apostolus s., Homiliae super evangelium Ioan. sec. Augustinum 93, 94(a)
 — Baptista s., inventio capitis 41(dd)
 — Baptista, cancellarius (Guidantonii Manfredi, 1439) 1(g)

- Boccacius Jacobi de Certaldo (1403) 1(a) (f)
- de Borotín, litterae ad Jo. de Capistrano et eiusdem responsiones 62(u)
- de Capistrano (Kapistrán), litterae Bohemorum et eiusdem responsiones 62(u) (y)
- de Florentia 36
- Friburgensis v.: Jo. Lector 47
- Gerson, Ad BMV. 67(t)
- de Hildesheim, Historia Trium regum 66(c), 67(a)
- Hispalensis, Hispanus, Hispaniensis (Avendeath, Avendear), transl., Mes-sahalach, De commutatione planetarum 38(d), Quadripartitus seu Liber nativitatum 38(f), Pseudo-Aristotelis Secreta secretorum 80(z)
- Inorum patriarcha, De adventu ad Urbem sub Calixto II. 69(e), 72(d)
- de Lapide, Compendiosus de arte punctandi dialogus 45(b)
- Lector seu Friburgensis, Quaestiones causales 47
- Rokycana (z Rokycan) ad Jo. de Capistrano et eiusdem responsiones 62(u) (y)
- de Virgilio, Carmina et eglogae 1(d)
- Johannisberg (Wiesbaden), Metternichovský zámek, Histor. skizze d. Johannisb. von E. A. Schwab 122
- Jordan von Martinsbuech Christof, Chronica aller bischoven, auch erzbischoven über das erzstift Salzburg 142
- Der tägliche journal, 2. theil 162
- Isidorus (Hispalensis), De summo bono 59, In adventu monachorum 72(o)
- Iso, monachus S.-Gallensis, Glossae Salomonis 57, (auctor?) vita s. Otmari 40(g)
- Italie, Flam. Baratelli, Progetto di costituzione (1816) 127, literatura 29, 136, Tagebuch über die reise d. erzh. Leopoldine von Oesterreich (1817) 137, cf. Benátky, Cesena, Florentia
- Judas apostolus s., v. Simon et Judas 40(o) ius v.: právo
- Juliana s., passio 40(x)
- Justina s., v.: Cyprianus et Justina 41 (ww)
- Iustinianus imper., Institutiones cum apparatu Accursii 98(b)
- Jux de Sirek Johannes, scolarus in Northonn 67(d) (e)
- K**
- (cf. „C“)
- kabinet (musejní) v Kynžvartě v.: kuriosity, numismatické sbírky, zbraně
- kalendář, calendarium 30, cum exposit. et tabulis chronologicis 46(a), 48(a)
- Kapistrán Jan, kazatel, v.: Johannes de Capistrano
- Karel, Karl v.: Carolus
- katalog — der landkarten, pläne, panoramen (1845) 102
- Synoptischer kat. d. münz-sammlung (1845) von P. Rath 104
- katalogy kynžvartské — knihovní 102, grafické 107, hudební 134, listkový 147, H. Schiel (nyní platný) 147
- musejní abecední 106, celkový 109, konchylíí (lastur etc.) 111, mineralíí 105, numismatické 101, 103, 104, umělecké 110, zbraní 110, přehled prací v museu P. Ratha r. 1859 108
- Kaunitz-Rittberg W. Anton, Q. Horatii Flacci Sententiae 4
- kázání, sermones, homiliae, omeliae, prothematata sermonum, admonitiones
- ad vincula s. Petri 41(t)
- s. Adalberti de s. Gorgonio 41(vv)
- admonitiones 18
- additamenta sermonum 53(b)
- Andreae Marini La divinità di Giesù Chr. 18
- Anselmi Cantuariensis 72(p)
- in die Assumptionis BMV. 41(hh)
- secundum b. Augustinum super evang. Ioan. 93, 94(a), 97
- Bedae (150)
- Bernardini Senensis De corpore Christi 95(c)
- Caesarii Arelatensis 72(f), 73(c)
- dominicales 63(a)
- Eucherii 72(g)
- Gregorii super Ezech. 43
- Haymonis Halberstatensis (expositio) 39

— Honorii Augustodunensis Speculum ecclesiae 44
 — Jacobi de Voragine 63(c)
 — Maximi episcopi in vigilia Assumptio- nis BMV. 41(gg)
 — duo de „Missus est“ 95(b)
 — de (in) nativitate BMV. 41(pp), 95(d)
 — Nicolai Dinckelspühl 95(a) (f)
 — Petri Comestoris dicti Manducatoris 53(a)
 — prothomata 72(o)
 — de quolibet statu hominum 67(r)
 — de verbis Domini sec. Augustinum 97
 de Kempis Thomas, Von der nachfolgung Christi 70
 Kersten Karl, Mineralien-cabinett 105
 kláštery, monasteria, dějiny, řády, —
 Fructuaria (Fruttuaria, It.) 52(a) (b),
 cf. 72(l)
 — Hirsau 58
 — Ochsenhausen (?) 22
 — Quomodo eligatur abbas 72(p)
 — Scholarum Piarum, visitace v Čechách 141
 — neurčité 72(l)
 — vyobrazení 24
 Kodaň, Copenhagen (Dánsko) 121
 Komorní hůrka u Chebu v Čechách, J. W. v. Goethe, Der Kammerberg bei Eger (poznámky K. Hussa) 153/IV(d)
 kompakтата 62(v)
 konchylie, katalog kynžvartské sbírky 111
 Krafft Lucz, burger zu Ulme 41 (před. předs.)
 Krakov, Kraków, Cracovia (Polsko), In- strumentum concordiae (1466—8) 62(c), Math. de Cracovia (?), De arte moriendi 67(e)
 a Kronberg Suicardus, decanus Mogunti- nensis (1597) 31
 Kronik der stadt Eger von K. Huss (1797—8, 1809, 1813) 153, 154, 155
 kroniky — francouzská 85, 86
 — frankfurtská 64(a)
 — chebská 153, rejstřík 154, materiál a doplňky 155
 — magdeburská 91
 — norimberská 99
 — saleburská 142

— třevisrská 65
 — würzburgská 24
 Kříž svatý v.: Crux s.
 Kříž z Telče Oldřich 62(v)
 křížové výpravy, cruciatae 69(b) (c)
 kuriosity, kabinet kuriosit v Kynžvartě, Museums-katalog (1853) 109/V
 Kylianus s., passio 41(b)
 Kynšperk nad Ohří, Kurzgefasste ge- schichte des rittergut Künsberg von K. Huss 152
 Kynžvart passim; srov. předmluvu (pře- face) a zvláště katalogy kynžvartské knihovny, musejní, museum

L

Lacarius, vlastník kodexu 1(f)
 Ladislav (Pohrobek, Posthumus), král český a uherský 62(t)
 Lambertus — s., passio 41(an)
 — de Autissiodoro, d'Auxerre, Summula et summa logicae 68(a)
 de Langenstein v.: Henricus de Hassia 62(h), (auctor?) 67(r)
 de Lapide v.: Johannes de Lapide 45(b)
 Super lapidem philosophicum Pseudo- Ortholani 36
 lastury, konchylie, katalog sbírky v Kynž- vartě od P. Rathá 111
 Lateranense concilium (1123) 69(e), 72(d)
 Latomus Johannes, Catalogus episcopo- rum Moguntinensium 64(b)
 Laurentius — archidiaconus s., passio 41(x)
 — býv. vlastník kodexu 1(f)
 Lavamüd, Vallis Lavantina (Korutany, Rak.) 115
 De (In) lectione apostolica Caesarii Are- latensis alias Augustini 73(c)
 Lector v.: Johannes Lector 47
 Legenda aurea per circulum anni Jacobi de Voragine 49
 legendae, legendarius 40, 41
 Leichenrede am grabe des Caspar del Bu- falo, übers. vom J. A. Moshamer 124
 Leipzig v.: Lipsko
 lékařství, ars medicinae — De virtuti- bus cibariorum 67(o) (p)

- *Mémoire de l'Acad. de médecine à Paris de l'arnica* 123
- *recept (germ.)* 30
- Lelius seu *De amicitia M. Tulli Ciceronis* 54(c)
- Leopoldina (1797—1826), dcera rak. cís. Františka II., manž. brasil. cís. Pedra I., *Tagebuch über die reise von Wien nach Livorno* (1817) 137
- Leudegardus s., *passio* 40(c)
- lexicon, slovník cf. *vocabularius*
- Libellus majores maternos Rudolphi I. exhibens, aut. Trut. Neugard (1816) 115
- Liber — Alexandri L. *physionomiae* 67(k)
- Bonifatii VIII., papae, L. Sextus c. app. Io. Andreae 89
- Defensoris Locociagensis L. *scintillarum* 66(a)
- Johannis Hispalensis L. *nativitatum seu Quadripartitum* 38(f)
- fratrum Ochsenhusanorum L. *caligraphicus* (71)
- *poenitentialis ex scrinio Rom. eccl.* 75(a)
- *quotidianus* (79)
- Sextus c. app. Io. Andreae 89
- Lipisko, Leipzig, *studium Lyptzense* 54(d), *gymnasium* 77(b)
- litaniae, letaniae, cum collect. in psalterio 56(d), frg. 74 (před. předs.)
- literatura, excerpta z četby německé, italské, francouzské, anglické 136, 163
- Litomyšl, Jan Jos. Vach alias Henricus a s. Ambrosio Litomysslensis (1706) 141
- littera, litterae — Bohemorum ad Io. de Capistrano et eiusdem *responsiones* 62(u) (y)
- *funebres* 55(b)
- *martyrologii* 48(d)
- *promotoria peregrinis* 62(r)
- Lloyd rakouský v Terstu, námoř. plavební společnost, Zweck und grundgesetze (1835) 116
- von Lochow Ludwig, decanus metrop. Magdeb. eccl. (1603) 91
- De locis sanctis v.: Adamnanus 69(a)
- Locociagensis v.: Defensor 66(a)
- logica, Lamberti de Autissiodoro *Summulae et summa logicae* 68(a)
- Lombardia, Angelo Maria Ricci, *La palinogenesis del regno Longobardo* 140
- Lombardus v.: Petrus Lomb. 33(a), 90
- Longinus s., *passio* 40(s)
- De longitudine et brevitate vitae Aristotelis cum comm. Averrois 80(f) (dd)
- Longoretum, (Lonrai, Lonrez, Franc., dep. Orne), *monasterium s. Petri O.S.B.* frg. 50(h)
- de Longzano Antonius *condam Benedictus* 1(f)
- Louvain, Lovanium (Belg.) (1481) 60
- Lucas, Lukáš, evangelista s., *passio* 40(d)
- Lucia et Geminianus ss., *passio* 41(am)
- Lucianus, *epistola* 41(u)
- Lucifer, princeps tenebrarum, *epistola* (apokryf) 67(r)
- De ludo carmen Pseudo-Vergilii c. glo. 54(f), cf. *Collatio de ludo* 54(f. 1a)
- Lunardo da Udene 1(f. 90a)
- Lvov, Lwów, Lemberg (1862) 2

M

- Machabeorum VII fratrum *passio* 40(w)
- Magdeburg (Něm.), 54 (l), *Chronica archiepisc. Magd.* 91
- Magnus s., *vita* 41(oo)
- Mainz v.: Mohuč
- Malachias, *De veneno vitiorum* (148)
- Malecki Josef, *Philosophie und theologie in einem prinzipte* 2
- Manducator v.: Petrus Comestor 53(a), 100
- Mansuetus episc. s., *vita* 41(nn)
- Manuale viaticum sup. reg. s. Benedicti Iacobi Vennd 55(a)
- manželství, překážky (impedimenta) podle práva kanonic. 62(m)
- mapy v knihovně kynžvartské 102
- Margareta V. s., *passio* 41(ff)
- Maria — BMV., Lud. Bruni *hymnus ad BMV.* 60, *Cursus horarum* (28), 56(d), Io. Gersonis *Hymnus ad BMV.* 67(t), *officium* 30, *sermones in die Assumpt.* 41(hh), Maximi episc. in *vigilia Assumpt.* 41(gg), de *nativitate* 95(d), in *Nativitate* 41(pp)
- *Aegyptiaca s., vita adscrip. Sophronio Hierosolym.* 50(f)

- *beata v.*: Abraham eremita et M., vita s. Ephraem diaconi 50(e)
- *Magdalena s.*, obitus 41(o)
- *Fedorovna, carevna ruská (1759 až 1828)*, roz. Sophia Dor. Aug. Luisa Würtemberská, 2. manž. cara Pavla I. 5
- *Lope de Vega, Comedia famosa de la reyna María* 145
- *de Medicis* 35(a)
- Marini Andrea, La divinità di Giesù Chr.* (1836) 18
- von Martinsbuech v.*: Christof Jordan v. Mart. 142
- z Maříče (Morava) Václav, purkrabí na Telči (1492)* 62 (předs.)
- Martinus — Dumiensis, episc. Bracaren-sis s.* (†580), *Formula vitae honestae* 80(l), *Interrogationes* 50(c)
- *de Signa de Florentia* 1(b)
- Martyrologium per circulum anni* 48(d)
- Mater verborum* 57
- Matériaux pour l'histoire de la guerre entre l'Autriche et la France en 1809* 120
- Mathaeus — apostolus s.*, *passio* 41(xx)
- *de Cracovia (?)*, *De arte moriendi* 67(e)
- mathematika cf. cuborum numerus* 68(c)
- Mauritius s.*, *passio* 41(uu)
- Maximus episc. v.*: *sermo in vigilia Assumpt. BMV.* 41(gg)
- medajle, kynžvartská sbírka* 103
- medicina v.*: *lékařství*
- de Medicis Maria, De la reine M. de M.* 35(a)
- De meditatione mortis Roberti Tuicensis* 72(e)
- Mémoire sur l'éducation des gardes de la marine royale à Copenhague (aut. H. Sneedorf ?, 1816)* 121
- De memoria et reminiscentia Aristotelis, comm. Averrois* 80(d) (cc)
- Meneghini Giuseppe (1835)* 19
- Merlin Johannes (1588)* 22
- Messahalach, De commutationibus planetarum* 38(d)
- Methaphysica Aristotelis exc.* 80(p)
- Metternich — rod a genealogie, Metternich's absterben* (7), *Urkundl. notizen über die h. v. Winneburg u. Beilstein* 113, *Die h. v. Mett. insoweit in k.k. hofcammerarchive nachweisungen gesamm. v. Fr. Weibel* 114
- *Klement Václav Lothar, rak. politik a kancléf (1773—1859)* 4, 145, jeho vyobrazení na úmrtním loži od Paul. Metternichové (1859) 164, jeho podpis (1817?) 137, (1844) 24, *Mémoire de l'Acad. de médecine à Paris de l'arnica* (1833) 123, jeho 1. manž. Eleonora roz. Kaunicová (1775—1825) 4, cf. knihovna a museum, katalogy kynžvartské knihovny a musea, předmluva
- *Lothar (1551—1623) arcib. trevírský, kurfirst (1599)* (7), 65, (1630) 91, *Angedenkenbuch* 146, *Metrica congratulatio* (1600) 128
- *Pauline v.*: *Richard Metternich*
- *Richard, rak. vyslanec (1829—1895)*, jeho knihovna 161—4, jeho podpis 163, jeho manž. Pauline roz. Sandor v. Slawnitza (1836—1921) 139(?), *-Le secret, comédie, náčrtník* (1859) 164
- *Wilhelm, syn Albrechta Mett.-Mülernark* 7, *ex libris* 25
- Michael — s.*, *De dedicatione basilicae s. Michaelis* 41(af)
- *Scotus, translator Aristotelis, De anima* 80(a), *De coelo et mundo* 80(c)
- Milán, Milano (It.) divadlo de la Scala* 21
- mineralie, sbírka v Kynžvartě* 110, *Mineralien-cabinett v. Fr. Mochs, geord. v. Karl Kersten* 105, sbírka K. Husa (1812) 153/IV(f)
- Miracula facta in India* 69(e), 72(d)
- misál, missale (frg.)* 43 (zad. předs.)
- De miseria curialium Aeneae Silvii* 67(f)
- De miseriis temporum sive De compactatis Boemorum* 62(v)
- Super „Missus est“ sermones duo* 95(b)
- Mochs Fr., Mineralien-cabinett* 105
- modlitba, oratio* 33(b), 67(c), 74 (před. předs.)
- De modo conficiendi horologium* 54(k)
- Modus legendi in utroque iure* 62(g)
- Mohuč, Mainz (Něm.), Johannes Latomi Catalogus episcoporum Moguntin.* 64, cf. 31
- Ad monachos sermones Caesarii Arelatensis* 72(f), *Eucherii* 72(g)
- monasteria v.*: kláštery, ordo, regula
- de Monte Sion (prope Pragam), Strahov, Gallus v.*: *Havel ze Strahova* 62(w)

Monterossi Giuseppe, Prose Italiane 29
 Morana Giovanni Antonio Mario, Saggio
 dell' commerciali rapporti dei Vene-
 ziani (1815) 27
 Moshamer J. A., übers: Leichenrede am
 grabe des Caspar del Bufalo 124
 von Münch-Bellinghausen Joach. Ed. 123
 Münster, Monasterium (Něm.), Florentia-
 nus de Wevelinghoven, episc. Mona-
 ster. (1364—1379) 66(c)
 Münster Sebastian, Proverbia Salamonis,
 Eccles., Cant. cant. (tisky) 76
 museum kynžvartské, Fortsetzung der
 notizen über die stufenweise-vornahme
 meiner museums-arbeiten v. Paul Rath
 (1859) 108; Museums-katalog v. P. Rath,
 t. I.—VII (1850—1867) 109; Museums-
 katalog der handzeichnungen, kupfer-
 u. stahlstiche (1854—5, 1857—8) v.
 P. Rath 107, cf. katalog kynžvartské
 knihovny musejní
 musica v.: hymnarius, neумы, noty, tona-
 rium
 Mussatus Albertinus, Johannis de Virgi-
 lio Bucolicum carmen ad Alb. Mussa-
 tum 1(d)

N

Nahling (?), Albertus, rector ecclesiae in
 N. 53(f. 1a)
 Napoleon Bonaparte, císař francouzský,
 Geschichte der zweimahligen thronen-
 setzung (1813—1815) 12, 13, 14, 15,
 Caspar del Bufalo (1810) 124, Maté-
 riaux pour l'histoire de la guerre entre
 l'Autriche et la France (1809) 120
 Super nativitatibus Albohazeni 38(a)
 De natura humana Constantini Africani
 80(m)
 Nazarius et Celsus ss., passio 40(b)
 Neapol, Napoli (It.), divadlo di s. Carlo 21
 necrologium — Elchingense monacho-
 rum monasterii O.S.B. (1494—1666)
 48(f)
 — monasterii Ochsenhusani (149)
 Německo, Německý Bund, Staatsrecht v.
 Karl Friedr. Storch (1836) 112
 Neugard Trudpertus O.S.B., Libellus ma-
 jores maternos Rudolphi I. exhibens 115

neумы 39 (před. a zad. předs.); 43 (před.
 předs.), 52(c), 59 (před. a zad. předs.),
 74 (zad. předs.)
 Nichodémus, Evangelium (ineun.) 46(I)
 Nicolaus — s., legenda 40 (před. předs.)
 — de Ambiano, De articulis fidei 80(aa)
 — Damascenus, Compilatio de vegetabi-
 libus (?) 80(t)
 — Dinkelspühl 62(h), sermones diversi
 95(a) (f)
 Nonnius Marcollus, Compendiosa doctri-
 na 88
 Norimberk, Nürnberg (Něm.) 54(e), Nürn-
 berger wappenbuch 143, Varia grösten-
 theils die reichsstadt N. betreff. 99
 Northonn, Northheim (u Hildesheimu,
 Něm.), Johannes Jux de Sirek 67(d)
 notariatus, De arte notariatus 62(d); De-
 fensiones 62(e)
 Urkundliche notizen über die h. v. Winne-
 burg-Beilstein 113
 noty, notae musicae 41 (před. předs.), cf.
 neумы
 Noy Cesaro M., Del pubblico insegnamento
 elementare ginnasiale nelle Venete pro-
 vincie (1837) 126(a)
 numerus — cuborum 68(c)
 — librorum utriusque iuris 62(l)
 numismatika, sbírka numismatická kynž-
 vartská, katalogy 101, 103, 104, Hus-
 sova 159
 Nürnberg v.: Norimberk 54(e), 99, 143

O

obchod, Aleppo 27, Benátky (Venezia) 27,
 Dalmácie 23, Palestina 27, Syrie 27
 oboedientia, ordo monasterii Fructuarien-
 sis 52(b), monasterii incerti 52(c)
 Ochsenhausen, klášter a opatství (pří-
 mé odkazy) 22, 47, 52, 53(f. 1a),
 58(f. 1a), (71), 78, necrologium (149),
 cf. předmluvu (préface)
 Odilia s., vita 40(h)
 De officiis — M. T. Ciceronis (42), cum
 glo. 54(a), 62(a)
 — ecclesiasticis Symphorii Alamarii exc.
 72(n)
 officium — capituli 48(b)
 — Mariae Virg. 30, 56(e)

omeliae, homiliae, v.: kázání
 opera; zpěvohra, Pfragner Ant. Alex.,
 Raphael 130
 Der offeraltar des varterlandes v.: Barbara
 Prechtler 81
 oratio, orationes v.: modlitba, oratio do-
 minica, Pater noster
 Ordo — de festivitibus monasterii Fruc-
 tuariensis 52(a)
 — iudiciarius 62(f)
 — de obediētiis monasterii — Fructua-
 riensis 52(b), — incerti 52(c)
 — quomodo eligatur abbas 72(p)
 — quōdianus pro monasterio Fructua-
 riensi 78
 Les ordonances de la toison d'or 25
 De origine, progressu et constitutione
 Trevericae civitatis (auct.) Joh. Bertels
 65
 Orthographia Gasparini Barzizii 45(a)
 Pseudo-Ortholanus; Super lapidem philo-
 sophicum 36
 de Osuna, španěl. vévoda, dárcce komedie
 Lópeho de Vega 145
 Oswaldus rex s., passio 41(aa)
 Otcové církevní s., v.: Patres ss., cf. no-
 mina SS.PP.
 Otmarus s., vita 40(g)

P

Palestina, Terra s., Loci ss., 69(a) (b)
 Le palingenesis del rogo Longobardo del
 Angelo Maria Ricci 140
 památník, štámbuch, Angedenkenbuch
 des churfürsten Lothar (Metternich)
 von Trier 146, cf. Pauline Metterni-
 chová 164
 de Paoli-Chagny, De l'interét et du devoir
 des souveraines (1821) 84
 Paradoxa M. Tulli Ciceronis (42), cum
 glossa 54(b)
 Parallelo fra il r. teatro di s. Carlo in Na-
 poli e l'I.R. teatro della Scala in Milano
 21
 Parmensis v.: Antonius Parmensis (51)
 Paříž, Paris (Fran.), Histoire de France 85
 (f. 244), Mémoire de l'Académie de mé-
 decine (1833) 123
 Pantaleon s., passio 41(q)

Paschasius Radbertus abbas, Praefatio
 in Vitae ss. Patrum 50(a); De sacra-
 mento corporis et sanguinis Christi
 72(b)
 passiones sanctorum 40, 41
 „Pater noster“, oratio dominica, expositio
 secundum Innocentium III. papam,
 33(b)
 Paterius, Commentarius in S. Scripturam
 (34)
 Patres ss., Otcové, spisovatelé církevní ss.,
 50(a) (d) (i), cf. pod jednotlivými jmény
 Paulus — s. apostolus, Regula monacho-
 rum s. Pauli et Stephani 72(i)
 — coenobita in Ochsenhausen 77
 — diaconus, interpres Sophronii Hieroso-
 lymitani 50(f)
 — papa, II. (1464—71), bullae (1465) 62(i)
 de peccatis vitandis 50(b)
 Pelagia s., vita Iacobi diaconi 50(g)
 Pelagius — s., passio 41(y)
 — diaconus 50(d)
 Pelegrino I (f. 90a)
 Pentateuch sec. Schum, recte Testamenti
 Veteris libri 92
 De periculis — quae contingunt circa
 sacramentum eucharistiae, auct. Tho-
 ma de Aquino (incun.) 46(III)
 — contingentibus circa sacramentum eu-
 charistiae, tractatus Thomae de Aquino
 (incun.) 46(III)
 Perotti — Nicolaus, Rudimenta gram-
 maticae (incun. 1478) 45(I)
 — Pyrrhus 45(I)
 Persius Flaccus Aulus, Satirae cum glo.
 54(e)
 Petrarca de Florentia Franciscus, Bucolicum
 carmen 1(a)
 Petrus — apostolus s., Ad vincula sermo
 41(t)
 — Blesensis, De amicitia christiana 67(g)
 — Comestor, dic. Manducator, Historia
 scholastica 100, sermones 53(a)
 — Lombardus, Glossa magistralis in psal-
 terium 90, Sententiae 33(a)
 — episcopus Nicomediae, De icona a Iu-
 deis passa 41(ad)
 — de Vineis (?), Littera Luciferi 67(r)
 Pfitzmayer Aug. (1808—87), Über die ja-
 panische sprache (1847) 129

- Pfrogner Anton Alex., Die bärenschenke
 o. Wahn u. liebe, trauerspiel 132, Der
 glockenguss zu Breslau 135, Raphael,
 oper 130
- Philadelphus v.: Honorius Ph. 36
- Philosophia mundi Guilel. de Conchis
 68(c)
- Philosophie und theologie in einem prin-
 zipe v.: Jos. Malecki 2
- písáři, scribae, notarii — Jacobus Vennd
 22, 55(a)
- Johannes Ant. de Faventia (1439) 1(g)
 — Johannes (Boccacius) Jacopi de Cer-
 taldo (1403) 1(f)
 — Johannes Jux de Sirck 67(d) (e)
 — Paulus coenobita Ochsenh. 77
 — Ruadker 92
 — Balthazar Schad de Essnigen 48(d)
 — Straeler 60
- písň chebské 3; cf. hymnarius, hymni
- Pius II., papa (Aeneas Silvius a Piccolo-
 minibus, 1405—64), Descriptio de ci-
 vit. Wienensi 62(b), De miseria curia-
 lium 67(f), Regulae 62(c)
- plány v knihovně kynžvartské, katalog 102
 z Poděbrad Jiří v.: Jiří z Poděbrad
- poenitentia — Ad iniungendam poeni-
 tentiam Summa Richardi 68(c)
 — De poenitentia 53(c), Compendium
 tractatus 68(c)
 — Liber poenitentialis ex scrinio Rom.
 ecl. 75(a)
- Porretanus v.: Gilbertus Porr. 80(h)
- Possidius Calamensis, Praefatio de vita
 s. Augustini 41(II)
- Postilla Antonii Parmensis (51)
- Pseudo-Praepositinus seu Praepositivus
 68(e pozn).
- Praha 54(l), Havel ze Strahova 62(w),
 Erklärung einer vorstadt i. d. von
 Wimmerschen anlagen bei Prag 138
- de Prato Veteri Appenigena Donatus 1(b)
- právo, ius, recht — kanonické, církevní,
 Casus summarii Decretalium 62(b), De-
 fensiones 62(e), Definitiones rubrica-
 rum libri Decr. 62(k), Liber Sextus Bo-
 nifatii VIII. c. app. Io. Andreae 89,
 Modus legendi in utroque iure 62(l),
 Ordo iudiciarius 62(f), cf. Wernherus
 de Schussenried 68(d)
- mezinárodní, Traiteur-Luzberg, Das
 europäische völkerrecht im kriege und
 frieden (1818) 133
- obecné, ius civile, Numerus librorum
 utriusque iuris 62(l)
- rakouské občanské, Allg. bürgerl. ge-
 setzbuch, stenografický 87
- státní, ústavní, K. Friedr. Storch,
 Staatsrecht d. Deut. Bundes (1836),
 112, Flam. Baratelli, Progetto di con-
 stituzione de la Confeder. Italiana
 (1816) 127
- Praxedis s., vita 41(e)
- Prechtler Barbara, Der opferaltar des va-
 terlandes 81
- processus iudiciarius, proces, soud. řízení,
 návod 62(a), defensiones 62(e), cf.
 Ordo iudiciarius
- Proclus, Proklos, filosof 80(x)
- Progetto di costituzione per la Confede-
 razione Italiana, aut. Flam. Baratelli
 (1816) 127
- Über das project den stadtbezirk der
 vorm. festung Wien zu vergrössern
 (1839) 117
- In prophetam Daniele, Ionam, Naum,
 Sophoniae, Aggaeum, Abdiam commen-
 tarii Hieronymi 96
- Proprium sanctorum Bohemiae 144
- Prose Italiane dall'Giuseppe Monterossi
 29
- prothemata sermonum v.: kázání
- Proverbia metrica Johannis Fabri de Wer-
 dea cum glo. 54(d)
- de Provino (Provins, Fran., dep. Seine-et-
 Marne) Stephanus 80(c)
- prudentia v.: Ciceronis recte Martini Du-
 miensis De prudentia et aliis virtutibus
 80(l)
- psalmi, žalmy, De virtutibus quorundam
 psalmodum 67(s)
- psalterium žaltář 30, 52 (frg., předs.) 56(a),
 76 (před. a zad. předs., frg.), Petri Lom-
 bardii Glossa magistralis in psalt. 90

Q

- Quadripartitus Johannis Hispalensis 38(f)
 Quaestiones causales Johannis Lectoris 47

- De quiditate intelligentiae Aristotelis (?),
exc. 80(k)
Quintinus s., passio 40(p)
De quolibet statu hominum 67(r)

R, Ř

- Rabanus Maurus 75(a)
Radpertus (St.-Gallensis), auctor? Glos-
sae Salomonis 57
řády cf. ordo, ordonances, regula, kláštery
Rakousko, Allg. bürgerl. gesetzbuch (ste-
nograficky) 87, panovnická rodina Con-
firmatio Caroli V. privilegiorum domus
Austr. 118, válka s Francií (1809) 120
Raphael, romantische oper v. Anton Alex.
Pfrogner 130
Rath Paul, P. O.S.P.B., správce musea a
knihovny na Kynžvartě 101, 104, 106,
107, 108, 109, 111 a předmluva
ratio et anima, dialogus 72(a)
Rationes diversae, cur vocaliter sit oran-
dum 33(b)
von Rauner Michael Christian, Sammlung
der vornehmsten schreibarten zur chi-
nesischen sprach 8
de Ravensburg Jacobus Vennd (1514) 22
recepta medica, apothecaria 30, 64(c)
Recueil des fables nouvelles 139
Regimen principum sive regum v.: Secre-
ta secretorum Pseudo-Aristotelis
De regimine sanitatis vitae Conradi Eiste-
tensis (?) 67(n)
Regula et Felix ss., passio 41(rr)
regula — s. Benedicti abbatís (32), cum
comm. 48(c), Manuale viaticum super
regulam Jacobi Vennd 55(a)
— monachorum ss. Pauli et Stephani 72(i)
— s. Columbani 72(k)
řehole v. regula
Reinhard Johann, autor zkráceného textu
Würzburgské kroniky Laur. Friese 24
Remarques sur le jugement de l'Académie
de médecine à Paris à la nouvelle mé-
thode de l'arnica (1833) 123
Remeš, Reims, Remigium (Franc.), Re-
mensis cf. Remigius 41(ai), Robertus
monachus 69(c)
Remigius episc. Remensis s. 41(ai)

- Responsiones — Aegyptiorum Patrum
Martini Dumiensis 50(c)
— cf. oboedientiae responsiones
Reuss Franz Ambros, Allgemeine geogno-
stische bemerkungen 153/IV(e), Histo-
rische und statistische nachrichten
153/IV(b)
Ricci Angelo Maria (1776—1850), La pa-
lingenesi del regno Longobardo 140
Richardus — Summa ad iniungendam
poenitentiam 68(e)
— rex Visigothorum 73(b)
de Richelieu Armand Jean du Plessis 35(a)
Riflessioni apologetiche sullo stato econo-
mico della fú Repubblica di Venezia, op.
del Andrea con. de Viola 10
Ripelin Hugo de Argentina, De la verité
théologienne 11
De' risparmi da poter fare nel presente
governo della Dalmazia 23
rituale monasticum 22
Robertus — comes Flandrensis, epistola
Alexii Comneni ad Rob. 69(b)
— Grosseteste, episc. Lincolnensis 67(r)
— monachus, abbas Remensis, Historia
Hierosolymitana 69(c)
— Tuicensis, Libellus excerptus de medi-
tatione mortis 72(e)
— cf. Radpertus, Paschasius Robertus
Rogerus Bacon (?), De somno et vigilia
80(e)
z Rokycan (Rokyczana) Jan, Litterae ad
Io. de Capistrano et eiusdem responsio-
nes 62(u) (y)
rouno zlaté, toison d'or, statut řádu 25, Die
stiftung des ordens, gedicht v. Paul
Karl Wallishäuser 131
„Ruadker scripsit“, písař píšící do Test.
Vet. 92
Rudolphus, episcopus Lavantinensis
(1465) 62(i)
Rufinus Aquilensis, Ex vitis monachorum
50(k)
Rusko, Maria Fedorovna, carevna (1759
až 1828) 5

S

- Sabina s., passio 41(ee)
De sacramento corporis et sanguine Christi
Paschasii Rob. 72(b)

- Saggio delli commerciali rapporti dei Veneziani di Gio: *Ant. M. Morana* 27
- Sainna, Senna, *hradna soutoku Ryňa a Mosely* (1684) 61
- Salomon III. episc. (890—919) Constantiensis, abbas S.-Gallensis, Glossae Salomonis 57
- Salzburg, Chronica aller bischoven, auch erzbisch. über das erztift Salz. durch Christ. Jordan v. Martinsbuech 142
- Sammlung der schreibarten d. chinesischen sprach v. Michael Christ. v. Rauner 8
- de Sareshel v.: Alphredus Anglicus de S. 80(t)
- Satirae Auli Persii Flacii cum glo. 54(e)
- Satler Georgius, canonicus Gornensis, donator 98(c)
- Saturninus episc., s., passio 40(t)
- Schad de Esslingen Balthazar, písar (1494) 48(d)
- Schakerhoffen (!), Albertus rector eccl. in Nahling, natus Sch. 53(f. 1a)
- Schaumburg Michael Maurit. (1609) 24
- Schiel Henricus, kynžvartský bibliotekář, Catalogus bibiothecae Metternichianae (1845, 1853) 147
- von Schöneburg Johannes (7)
- de Schussenried Wernherus 68(d)
- Schwab E. A., Hist. skizze d. Johannisberg 122
- Scotus v.: Michael Sc. 80(a) (c)
- scribae v.: písari
- Le secret, piéce musicale et comique par Pauline Metternich (1859) 164
- Secreta secretorum Pseudo-Aristotelis, exc. 67(l), transl. Jo. Hispani 80(z)
- Secundus, philosophus, exc. ex vita 80(y)
- Seneca (Pseudo-Seneca) v.: Martinus Dummiensis 80(l)
- Senensis v.: Bernardinus Sen. 95(c)
- Sennen v.: Abdon et Sennen 41(m)
- De sensu et sensato Aristotelis 80(f)
- Sententiae — Isidori De summo bono 62(n)
- Q. Horatii Flacci 4
- Petri Lombardi 33(a)
- Stephani Flisci Sent. synonyma 62(n)
- Serbiens neuzeit 82
- sermones v.: kázáni
- de Signa Martinus I(b)
- De signis Symphorii Alamarii, exc. 72(n)
- silnice české (1834—5) 9
- Silvius de Piccolominiibus Aeneas v.: Pius II. papa 62(c) (h), 67(f)
- Simbola Romanorum imperatorum etc. Octavii de Strada (1599) (17)
- Simon et Judas, apostoli ss., passio 40(o)
- Simplex, Faustinus et Beatrix ss., passio 41(k)
- Symphorianus s., passio 41(kk)
- Sixtus papa s., passio 41(v)
- Historische skizze des Johannisberg v.: E. A. Schwab 122
- sloupy, jejich kresby a typy 83
- slovnfk v.: vocabularius
- Sneedorf H. (?), Mémoire sur l'éducation des gardes de la marine royale à Copenhague (1816) 121
- De somno et vigilia Aristotelis, comm. 80(e)
- de Soncino v.: Stephanus Fliscus de S. 62(n)
- Sophronius Hierosolymitanus, Vita s. Mariae Aegyptiacae 50(f)
- Speculum — doctrinale (?) Vincentii Belvacensis 80(u)
- ecclesiae Honorii Augustodunensis 44
- peccatoris Pseudo-Augustini 67(b)
- De spiritu et anima Alcheri Claraevallensis 80(o)
- Über die japanische sprache v.: Aug. Pfitz-mayer (1847) 129
- Srbsko (1835—7) 82
- Staatsrecht des Deutschen Bundes v.: K. Friedr. Storch (1836) 112
- de Staningtona R., comm. Aristotelis Meteorum 80(s)
- statistika školství, Prospetto statistico nelle Venete provincie (1836) 126
- Statuto organico per l'erezione di una società anonima per bonificazione di terreni incolti (in Lombardia) 119
- Stella clericorum Hermanni Tepelstensis (?) 67(d)
- Stephanus — protomartyr s., inventio 41(u), Regula monachorum s. Pauli et St. 72(i)
- papa (253—7) s., passio 41(z)

— Fliscus de Soncino, Variationesque sententiarum synonyma 62(n)

— de Provino 80(c)

Die stiftung des ordens vom Goldenen

vliesse von Paul Karl Wallishäuser 131

Storch Karl Friedrich, prof., Staatsrecht

des Deutschen Bundes (1836) 112

Strabo v.: Wallafridus Strabo 40(a) (ee)

de Strada Octavius (17)

Straeller (?), podpis řeckými písmeny) (1481) 60

Strahov nad Prahou, Havel ze Strahova,

Prophetia seu Practica 62(w)

Strassbourg (Fran.) c.: de Argentina Hugo

Ripelin 11

Strobach Paul, čes. zems. staveb. ředitel 9

De substantia orbis Averrois 80(q)

Suebusensis civitas, Swiebodzin, Schwiebuz (Pol.) 77(b)

Summa Richardi ad iniungendam poenitentiam 68(e)

De summo bono Isidori Hispalensis 59

Summulae et summa logicae Lamberti de Autissiodoro 68(a)

Swiebodzin (Pol.), Suebusensis civitas 77(b)

Symbolum Athanasianum 56(c)

Symphorius Alamarius Metensis, De ecclesiasticis officiis exc. 72(n)

Synonyma sententiarum Stephani Flisci de Soncino 62(n)

Synopsis numerorum antiquorum (1846 až 1847 digessit P. Rath) 101

Synoptischer katalog der conchyliensammlung von P. Rath (1849) 111

Š

školství, Noy Ces. M., Del publico insegnamento nelle Venete provincie (1837) 126

Švédsko (1630, 1692) 35(b)

T

Tagebuch über die reise d. erzh. Leopoldine von Oesterreich von Wien nach Livorno (1817) 137

Telč, — Oldřich Kříž z Telče 62(v)

— Václav z Mařiče, purkrabí na Telči (1492) 62 (předs.)

Tepelstensis (Tepelsteiner) v.: Hermannus

Tepelst. 67(d)

Terst, Trieste (It.), rakouský Lloyd (1835) 116

Testamentum — Novum cum prol. Hieronymi 74

— Vetus cum prol. Hieronymi 37, 92 theologie 2

Thomas — de Aquino, Summa, De articulis fidei et ecclesiae sacramentis (incun.) 46(II), Tractatus de periculis circa sacramentum eucharistiae (incun.) 46(II, III)

— de Capua, Ars dictandi 62(p), Compilatio epistolarum 62(q)

— de Kempis, Von d. nachfolgung Christi 70

toison d'or, řád zlatého rouna, Les ordonnances 25

tonarium (frg.) 43 (před. předs.)

Traiteur-Luzberg, Das europäische völkerrecht im kriege und frieden (1818) 133

Trassunto delle sette tavole rappresentanti le colonne di marmo retrodette 83

Traveth, Triveth v.: Nicolaus Treveth 26(h)

Trevír, Trier (Něm.) — Joh. Bertels, Tractatus de origine Trevericae civitatis 65

— in electionem Lotharii a Metternich metrica congratulatio (1600) 128

— des kurf. Lothar von Trier Angedenkenbuch 146

— (versus) Qui praeciosis libris 67(g)

Trier v.: Trevír

Trinitas — Pseudo-Alani de Insulis De trinitate 80(v)

— Boethii De trinitate 80(h)

— imago unitatis et trinitatis 73(b)

Tuicensis v.: Robertus Tuic. 72(e)

Tullius Cicero Marcus v.: Cicero M. T.

Turci 69(b)

Turneussen Leonhard 8

Tutilo (auctor?), Glossae Salomonis 57

U

Über die ältesten sitten und gebräuche der Egerländer von Jos. Sebast. Grüner 3

Übersicht über die zum consummo der
stadt Wien eingeführten verzehrungs-
gebühr (1830—2) 6
Übersichts-alphabet sämtlicher museums-
objecte von P. Rath (1854) 106
Ulm (Ném.) 41 (2. před. předs.)
De unitate et uno Dominici Gundissalini
(alias Boethii) 80(bb)
universita, Lipsko 54(d), Würzburg 24
Ursus s., v.: Victor et Ursus 41(ag)
Usus (consuetudines) feudorum cum appa-
ratu Accursii 98(c)

V, W

- Václav s., Wenceslaus martyr 49
Wallafridus Strabo, De vita s. Galli confes-
soris, prologus 40(a) et epilogus legen-
darii 40(ee)
Wallishäuser Paul Karl, Die stiftung des
ordens vom Gold'nen vliesse 131
Waltherus im Hof 77
Wappen — Buch, Nürnberger Wappen-
buch 143
— Bilder mit beschreibungen von K. Huss
151, 160
— und güter-verzeichniss d. stadt Eger u.
dessen bezirks gesamml. von K. Huss
(1803) 155
Varia — iuris ecclesiastici 62
— gröstentheils die reichsstadt Nürnberg
betreff. 99
Variationesque sententiarum synonyma
Stephani Flisci de Soncino 62(n)
Weibel Franz, adjunkt dvor. komory ve
Vídni, Die h. von Metternich im k.k.
hofcammer-archiv nachweisungen 114
de Vega Carpio, Lope Felix, Comedia fa-
mosa de la reyna María 145
De vegetabilibus Pseudo-Aristotelis com-
men. Alphredi de Sareshel 80(t)
Wenceslaus v. Václav
De veneno vitiorum a fr. Malachia de pro-
vincia Ybernia (148)
Venezia v.: Benátky (It.)
Vennd de Ravensburg in Ochsenhusen
Jacobus (1514) 22, Manuale viaticum
super s. Benedicti regulam monacho-
rum (1494) 55(a)
Verba seniorum 50(d)
De verbis Domini secundum Augustinum
97
Verena s., vita 41(mm)
Vergilius, Publius Verg. Maro, Bucoli-
cum carmen 1(f), Pseudo-Vergilius, De
vino et Venere, de ludo cum glossa
54(f)
Wernherus de Schussenried, Compendium
Decreti 68(d), cf. 68(f) (g)
Verona (It.) 1(f), 29
versus, verše, carmina brevia — Figür-
liche alchymia 125
— in computum 72(c)
— gaudia cantori 69(g)
— de impediētibus matrimonium 62(m)
— In terra summus rex est hoc tempore
nummus 52(e)
— Metrica congratulatio in electionem
Lothari a Metternich (1600) 128
— Multis annis iam transactis 62(v)
— Qui praeciosus libris 67(g)
— Quis hoc furatur 63(c)
— Quisquis amat Christum 41(ao)
— Rex furit elatus 72(c)
— Rigmi de Tribus regibus (Ab Helena
crux) 66(c)
— Si non esset rex 62(x)
— Super quinque lib. Boethii 26 (před.
přfd.)
— Vitae datae 40(hh)
— cf. incipity
Verzeichniss — aller mineralien, waffen
und kunst-cabinet vorfindlichen gegen-
stände (1828) 110
— sämtlicher dem h. von Metternich-
Winneburg zugehörenden musikalien,
II. abt. 134
Victor et Ursus ss., passio 41(ag)
Víděň, Wien, Vindobona — Aeneae Sil-
vii Descriptio de civitate Vienensi 62(h)
— archiv dvor. komory, Fr. Weibel, Die
h. von Metternich nachweisungen 114
— daň na čáře (akcfz) (1830—2) 6
— Erklärung des planes einer vorstadt in
d. umgebung des Belvedere 138
— Tagebuch über die reise der Leopoldine
von Oesterr. (1817) 137
— Über das project d. vorm. festung W.
zu vergrössern (1839) 117

- Wien v.: Videaň
- Wilhelmus — medicus, transl. Vitae Secundi philosophi 80(y)
— cf. Guilelmus
- Willibaldus episc. s., vita 41(a)
- Wimmer Jakub (1754—1822), pražský stavitel, zvl. Vinohrad 138
- Vincentius Bellovacensis, (auctor?) Speculum doctrinale 80(u)
- von Winneburg-Beilstein, Urkundliche notizen 113, cf. Metternich
- De vino et Venere Pseudo-Vergilii 54(f)
- de Viola Andrea conte 10
- de Virgilio Johannes, carmina (eglogae) 1(d)
- De virtutibus — cibariorum ab hominibus usitatorum 67(o)
— Ciceronis De prudentia et aliis virtutibus recte Martini Dumiensis Formula Vitae honestae 80(l)
— quorundam psalmorum 67(s)
- Vitae — sanctorum 40, 41
— ss. Patrum in desertis 50
— monachorum, exc. ex Rufino Aquilensi 50(k)
- Witthin — Antonius (in districtu Suebensi) 77(b)
— Georgius Adalbertus, baccalaureatus 77(b)
- vocabularius, — slovník, Glossae Salomonis 57
— in versibus (frg.) 26(a)
- Vojtěch, pražský biskup, Adalbertus Prag., s., — legenda Brunonova „Nascitur purpureus flos“ 40(cc)
— passio s. Gorgonii cum praef. et epilogo 41(vv)
- Das europäische völkerrecht im kriege u. frieden von Traitteur-Luzberg (1818) 133
- de Voragine v.: Jacobus de Voragine 49, 63(v)
- Würzburg, Laur. Fries, Beschreibung der Ursprung 24
- z Vydří (u Telče na Moravě) Václav (1492) 62 (předs.)

Z

- Zákon Nový, Starý v.: Testamentum Novum, T. Vetus
zbraně, kynžvartská sbírka, Verzeichniss etc. (1828) 110
zemědělství (v Lombardii) 119
Zikmund, Sigismundus, český a uher. král, čís. 62(t)
znaky v.: heraldika, cf. Wappen
Zweck und grundgesetze des österreichischen Lloyds (1835) 116

Ž

- žalmy, žaltář v.: psalmi, psalterium
Židé, Petri episc. Nicomediae de icona a Iudeis passa 41(ad), pronásledování 24

SEZNAM VYOBRAZENÍ

Frontispice (barevná příloha): Psalterium sign. 20 C 2 (čís. 33)

- 1 Testamentum Vetus, sign. 25 C 5 (čís. 92) fol. 42a
- 2 Passio s. Adalberti auctore Brunone Querfurtensi, sign. 20 D 22 (čís. 40), t. I., fol. 143a
- 3 Petri Lombardi Sententiae, sign. 20 C 2 (čís. 33), fol. 57a
- 4 Psalterium, sign. 20 G 20 (čís. 56), fol. 1a
- 5 Histoire de France, sign. 23 A 12 (čís. 85), t. I., fol. 5a
- 6 Liber carminum bucolicorum, sign. 2 D 4 (čís. 1), fol. 25b
- 7 Les ordonances de l'ordre de toison d'or, sign. 17 B 16 (čís. 25) fol. 1a
- 8a Písařův explicit „Johannes Jacopi (Boccaccii) de Certaldo“ 11. IV. 1403, sign. 2 D 4 (čís. 1) fol. 88a
- b Písařův explicit „per Johannem Antonii de Faventia“ 15. V. 1439, sign. 2 D 4 (čís. 1) fol. 89b
- c Písařův explicit („Per fratrem Jacobum Vennd“) lokalizovaný a datovaný 1514, sign. 12 A 50 (čís. 22) fol. 30a
- d Kynžvartská razítka sign. 20 K 18 (čís. 73) t. II., fol. 1a

ZÁVĚREČNÁ POZNÁMKA

Soupis kynžvartských rukopisů byl hotov v zimě r. 1962. Po dobu, než došlo k jeho sazbě, jsem se snažil jej doplňovat zejména bibliografickými údaji, ale leckdy se mi nedařilo ve zdejších ústavech získat novou literaturu a pomůcky potřebné k soupisu. Proto např. není citováno podle nového vydání Thorndike-Kibre, Incipits, Lexikonu für Theologie und Kirche atd.

Soupis vychází v době, kdy věda o rukopisech (kodikologie) se rychle vyvíjí a její aplikace na zdejší rukopisy v době dokončení kynžvartského soupisu se teprve vymanila z počátků, zvláště díky obezřetnému vedení předsedy Komise akademika Václava Vojtíška, jemuž patří můj dík především.

Pokud jde o vybavení soupisu a o porozumění pro jeho úpravu v tisku jsem díky zavázán NČSAV a zvláště redaktorce z oddělení historie dr. Olze Adamové.

V Brně 5. srpna 1965.

F. Č.

UKÁZKY

uultu suū ⁊ eleuans oculos uidit irrt in cenō
rur. cōmorientē p̄ tribus suis. Inruenē in se spū
di adsumpta p̄terbula. ait. Dixit balaam
filius beor. Dixit homo cuius obduratus ē oculus.
Dixit auditor sermonū dī. qui uisionē omp̄is
inuitur ē. quicadē ⁊ sic ap̄enit̄ur oculi eius.
Quē pulchre tabernacula tua iacob. ⁊ cenōna
qua irrt. Ut ualles nemorose. ut hosti iuxta
fluios inrigui. ut tabernacula que fixit dñs.
Quasi cœd̄y prop̄t̄ aquas. flu & aqua de situla
aur. ⁊ semen illius erit in aquas multas. Tolle
p̄ter agros rex eius. ⁊ auferetur regnū illius. Dī
edux̄ illū de aeḡpto. cuius fortitudo similis ē
rinoceroti. Deuorēbunt gentes hostes illius.
ostēq; corū confingent. ⁊ perforēbunt sc̄git
uider. Accubans dormiuit ut leo. ⁊ quasi leona
quē suscitare nullus caudebit. Qui benedixerit
tibi erit ip̄se benedictus. Qui maledixerit
in maledictionē reputabitur. Iratusq; balaam
constrē balaacē. complor̄s manibus ait. Ad ma
ledicendū inimicis meis uocauit te. quib; econ
trario testis benedixisti. Reuertere ad locū
tuum. Deceuerim quidem magnifice hono
rare te. sed dñs p̄uocauit te honore disposito.

rud. h. scripsit

quā uero ipse iam ruine proximā abundantē renouauerat que
adaplos dicitur: alios p̄diuersos cardinales titulos edidit digna ho
norificentia: alios etiā circūq; p̄diuersa largit̄ ē monasteria.
ubi plurimis hodie coruscant miraculis. ad laudem egl̄am dñi dīe
saluatoris n̄ri ih̄u xp̄i cui ē honor egl̄a laus e impiū. n̄c e nom̄a

sc̄la seloy am̄n. Passio s̄ci Adalberti
I L E X I V O.

ASCITVA PVRPUREVS flos boemice terris: ma
ior filii ex parentibus magnis: aureū pomū p̄cessit
et nobilib' ramis. P̄gredit̄ pulchra facit. s; pulchrior
sp̄u uogtche puerulus: qd̄ nomen int̄pretatū so
nat̄ cōsolatio exeret. Pat̄ ei erat uir magni e p̄potens. substantia
ei integra: possessio diffusa. Est ei mortaliū felicitatū copia: subse
positū hominū unda: familia multa p̄strepens. argento e auro
plena dom̄. Cū eēt doman' t̄rē fuit tam̄ mediocriū homo. om̄io ra
ta s; habitauerat secū m̄ia bona: neglecta castitas. e larga paup̄um
cura. Mat̄ ex genere selauoy erat nobilissima caro: digna nuptiis.
iuncta digno marito: marito uidelicet q̄ tangit reges linea san
guinis: quē longe lateq; uita clarit̄ hodie tremunt ppli. h̄m̄i
co regi accessit proxim' nepos: femina aiunt casta morib'. plena de
mosinis. fide loq̄ns. opib' nobilitati suę pulchrū responsū dedit:
s; discipula uirtutis. bene fit rea custos fr̄is. Nā dū helat. helo
castitatis. dū fit familiaris famula orationis. clat uiro occasionē
peccandi. n̄ cū una s; cū feminarū turba. Bon' pat̄ s; melior mat̄:
optim' q̄ nascit̄ ex ipsis. Lacte pleni. int̄ca paruulus homo febrici
tans. mortē uicinā parentib' nuntiat: fletū mouet oculis. uidentū
suos sidertos uult'. Pat̄ f̄cē sp̄issū gressū: ad quē amat p̄ filius filiū.
Tectat̄ c̄bra lacrimis. q̄nt' uiuat amor pueri misericordib' pat̄is. Mor̄
amara inforib': ecce occurrit salus bene cogitantib'. Dixit̄ ḡ t̄n
zi pat̄es. tremula prece. Non nob' dñe n̄ nob' uiuat puer iste: s;
cleric' ind̄i matris honore porcet iugū tuū pulchra ceruice. Sic
dicunt: ponuntq; sup' altare uirginis: e recessit inuictu oculi uis

n peccati. sic cu peccā i qmū peccati e:
 uod n omne peccati. e pena peccati.
 m. aliq peccā cōmūlitur sine pena peccati.
 Dou peccati e sic pena peccati. peccati e. abito
 mine: pena adeo. aut pūm peccati nō.
 e qdā q dūbitat peccati e. pōne. n. pūm
 S. aliq pūm m. abito. ac nullo m. de. ad
 rōsentū dicitur sic. dō nē. mali. auctō.
 e uoluntate. rō sine.

xxxiv

iii
 ut sic boni similes. l. k. m. a. e.
 dō boni uoluntate unū sine boni
 hūi. r. m. qdā dūlos sine. l. c. m. a. e.
 e dūlos uoluntate. n. m. o. r. e. r. h. m. e.
 aut uoluntate dō peccati. cū sic. d. n. h. b.
 quō. nulli. aliud. peccati. e.
 n. ut. ac. uoluntate. peccati. sic. si. n. actū.
 abito. peccati. aut. n. e. peccati.

xlj

xlj
 rōsentū dō hūi. oī. se. uelle. boni.
 n. cōmū. q. ac. pūm. dē. bē. m. ut. a. h. i. e.
 m. l. sine. dō. hūi. boni. l. m. a. e.
 n. dō. abito. r. m. o. i. d. e. l. u. i. sic. mala.
 m. b. m. l. d. i. c. a. m. u. r. boni. l. m. a. e.
 uo. m. i. n. t. e. l. l. i. g. u. d. u. sic. qdā. peccati. ad. e. u. o.
 l. l. e. d. n. u. l. l. q. m. n. u. o. l. u. n. t. a. t. e. peccati. c. i. t.
 r. i. t. n. n. u. o. l. u. n. t. a. t. e. peccati.
 d. m. a. l. a. u. o. l. u. n. t. a. t. e. u. o. l. u. n. t. a. t. e. peccati.
 n. u. o. l. u. n. t. a. t. e. a. c. t. u. m. a. l. a. i. o. d. r. o. t. a. i. d. hūi.
 u. n. a. m. peccati. l. p. l. i.

lx

lx
 i peccati abito qmū. sic. sic. sic. sic. peccati.
 u. b. m. u. r. a. u. p. t. i. r. e. t. u. l. i.
 e. m. i. s. p. e. c. c. a. t. i. o.
 u. o. m. d. i. s. t. i. n. c. t. u. r. d. e. l. i. c. t. u. r. peccati.
 e. v. i. u. o. s. s. p. i. r. i. t. u. a. l. i. b.
 e. s. u. p. e. r. b. u. s. U. e. p. o. r. t. u. a. p. e. c. c. a. n. d. i.
 u. o. m. s. u. p. e. r. b. u. s. d. i. c. i. t. u. d. e. r. o. m. m. a. l. o. r. r. o. u. p. t.
 d. i. c. a. l. c. i. s. u. p. e. r. b. u. s. n. s. i. c. c. a. p. i. t. u. r. a. l.
 e. p. e. c. c. a. t. i. o. l. i. q. u. i. s. e. n.
 e. p. e. c. c. a. t. i. o. p. e. c. c. a. n. d. i.
 n. s. i. c. h. o. i. s. a. d. a. b. i. t. o. l. i. d. o.
 n. s. i. c. a. l. i. q. u. i. r. e. s. i. s. t. e. n. d. u. p. o. r. t. u. a.

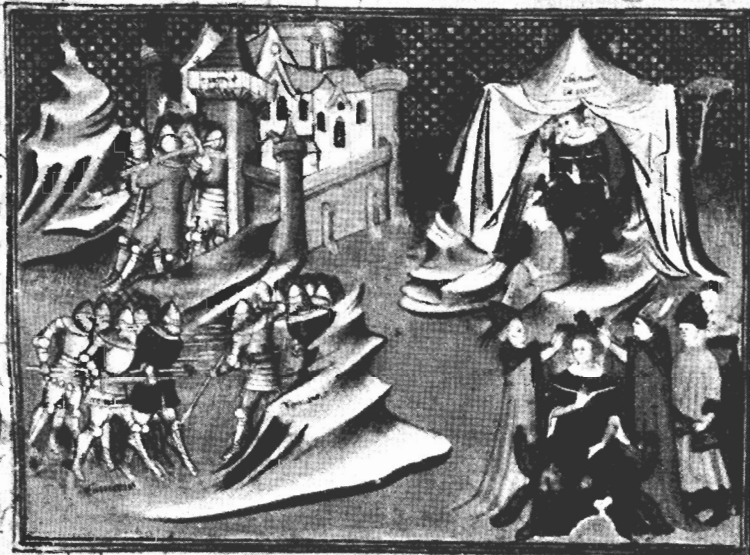
in lina. m. l. septuag. d. m. e. c. c. o. r. d. e. m. i. c. a. u.
 q. r. e. p. o. n. i. t. q. q. o. i. u. m. i. l. l. i. b. i. l. i. u. i. u. l. l. i. b. i. l. i. u.
 c. i. t. a. t. i. m. p. m. o. d. i. o. s. u. o. i. n. d. i. c. e. n. t. i. n.
 p. r. i. n. c. i. p. i. o. a. u. t. d. e. a. l. i. u. r. e. t. i. b. u. s. e. m. u. b.
 m. o. y. s. e. s. p. u. d. i. a. s. t. i. t. u. t. i. n. u. n. o. p. r. i. n. c. i. p. i. o.
 a. b. i. t. o. c. a. r. i. t. a. t. e. m. o. d. i. u. f. e. i. n. r. e. f. e. r. t. e. i. d. e. n. t.
 c. a. r. i. t. a. t. e. q. u. o. r. d. u. p. l. i. s. i. n. e. p. r. i. n. c. i. p. i. o. s. i. u. l. l. e.
 p. r. i. n. c. i. p. i. o. o. p. i. n. a. n. t. u. p. l. i. c. i. t. a. t. i. o. n. a. q. i. n. u. o. a.
 e. i. b. i. t. u. r. d. i. n. l. e. x. e. p. l. i. c. i. t. m. a. l. a. r. i. p. i.
 i. n. c. e. r. t. a. s. i. p. r. i. n. c. i. p. i. o. d. m. q. i. a. r. t. i. f. i. c. i. t. n. e. c. i.
 u. o. r. u. e. t. a. n. t. e. n. e. q. d. e. m. i. c. h. a. s. a. l. i. q. t. a. c. r. a.
 r. e. p. e. e. d. i. c. t. u. l. o. a. l. i. q. t. a. c. r. a. t. i. o. u. n. m. d. e.
 n. i. c. h. o. a. l. i. q. o. p. u. s. l. e. d. e. m. v. i. l. l. e. a. n. g. l. e.
 d. i. r. a. l. i. q. t. a. c. r. a. l. i. n. c. u. r. u. o. r. e. q. t. a. c. r. a. l. i. n. e.
 a. r. t. i. f. i. c. i. t. i. n. c. a. r. i. s. i. u. n. o. m. s. o. l. i. d. o. p. e. o. a. n. i.
 u. e. q. d. e. n. i. c. h. o. q. u. i. d. e. a. l. i. q. a. l. i. q. t. a. c. r. a. e.
 i. d. e. m. o. d. i. o. p. u. s. e. t. a. c. t. u. s. l. e. c. i. o. n. i. u. n. o. m. d.
 p. e. r. t. e. n. n. i. t. a. l. i. a. n. c. a. m. o. m. u. n. i. c. a. n. t.
 s. u. l. t. i. p. a. i. n. s. e. p. e. c. a. t. u. r. a. c. c. i. p. i. t. t. a. q. t. a. c. t. o. r.
 r. o. u. t. s. i. c. t. a. c. r. a. l. i. n. e. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e. s. i. g. n. i. f. i. c. a.
 n. o. n. i. s.

Uentum dicitur e huda. l. h. a. c. i. t. u. r.
 d. i. c. i. t. u. r. i. n. m. a. l. a. d. o. u. p. o. l. i. t. d. i. a. f. e. i.

4 Psalterium, sign. 20 G 20 (čís. 56), fol. 1a

Le premier Chapitre du premier livre de l'histoire de France fait mention comment les François se firent de la royne de carre la regne

Quatre ans et quatre mois avant que Rome fust fondue par les grecs par le commandement de son fils en l'année pour l'onneur de son nom de femme au roy menelaus pour le danger d'une honte que les grecs lui auoient fait. Les grecs qui moult furent courrouceux pour ce de ce fait meurent et vindrent assieger troie. Et ce fait qui est au premier livre de l'histoire de France

En voyant ainsi que on appelle elmus et la royne escuba sa femme la royne fust et destruite le peuple et les d'ours de ce monde de plusieurs des phons de la royne se perdirent en plusieurs et d'unes parties du monde pour que on nomme les habitans. Comme elmus eust en l'année et n'ait avec d'ours. Et elmus fut le fils au roy pauc et plus petit de son corps et de sa force et en maria avec sa femme la royne

Te uolet et potens. Validus prius egra l'onez
Sternet ouis. prius. ar mugery phylomena tonatus.
Cecidit. Ille fauces quorsuz per uisq; cantes
Quid meuz comune tibi? Nil artibus inquit.
Nil reuz comune michi. nam iudice fato
Destruunt uicuz. uicore cuncta secantur.
Huius inarduntuz no' nostra sponte uenimus.
Tuogis tu iustine contemptor et equi.
Quem ceu fortuna facit. pariterq; superbus.
Cuid tui nunc numeras? tumidos qd uoluis cretos?
Vndiq; uenturos iam in tibi singit amicos.
Obituruz tua fama uas. Jure porc iussi
Tum michi ecce aduunt. lentus dum lux st'una
Sramine euacato pastus bilet anguis hylez.
Hec diuina/modie pedibus iam stagna paludis
Prangebat. pariterq; adibus et ouilia sepsit
Veptibus et fluuio aru' dedit antra sequan.
Transleat. subito q; ingens per cuncta tumultus
Exortuz. amius faucez. meq; inde roapi.
Panaq; turbatu' penitusq; per auis liqui
Soluaguz. p'noe ambigua dui mente reflector
Heu uicuz. uinctu'q; sine mora castens.
Prospicio transstangra rapi no' libera celo
Rachia sed ineste coratuz lumina frontis
Tollentes. ac tales iactantes in nubila questus.
Ceruatuz h'et superi seu quidna' uelent umbre?
Eca totat fortuna fidez. regit omnia fatuz.
Inunc incedus spes ceteraz pone secundis.

Handwritten initials or scribbles in the left margin.

L nombre des cheualiers et con-
ditions dicteux chapre premier
Q Omme que nul estant en
auntre ordre ne peult se cevoir ne luy ordre
sans le desaisser Exceptez ce que lors
et ducs

C Omment les chl de de lordre doivent
porter un colier dor dessus leurs
brues

D Estance & bonne amour q̄ doivent
avoir les cheualiers envers le souverain

O Service & aide que doivent les che-
ualiers au souverain pour la tuition et
deffension de ses vays & protection de la
foy et des droic de sancte eglise

Q Omment le souverain ne preidra
guerres ou haultes besongnes sans le
seu des cheualiers de lordre

Piceus. uos hic faciant maxima galle.
 allo cuius amoris in aetate libat.
 usatus uere nouo uindis se subiacit aliis
 nigratus, solet ee grauis centumbris abra
 uigipau grauis um bra nocet, fugit umbra
 ce tomus facere uenit in specus sic capelle.
 Explicit Gallus regis x.
 Subij maronis uigily bucolici carni exph.
 Obij Jacopi reuerentio scripse die xi mris apr. 1402

8a Pisařův explicit „Johannes
 Jacopi (Boccaccii) de Certaldo“
 11. IV. 1403, sign. 2 D 4 (čís. 1)
 88a

Gallus. *Al* Care mibi quonda Eitelle B mris
 Tempus est quo mpha tibi stabat amica
 Hal fortuna uices repetit. na mris h
 Tnebulis lux sequit. luce ne tibus imb
 J. letus uax col caris digne emedo.
 Eitellus. *Et* u diu esto mibi. R. R. C. pulc apollo.
 Explicit de uera composita p. Johannis
 Antonii. Faventia 1439. die. 15. May.

b Pisařův explicit „per Johan-
 nem Antonii de Faventia“
 15. V. 1439, sign. 2 D 4 (čís. 1)
 fol. 89b

Et Benedictio dei omnipotentis. Pa. t. tibi
 et fi. t. h. et spiritus t. sancti. descendat
 super uos et maneat semper, R. Amen.
 Per fratrem Jacobum Vennd de la uera spurs.
 Scripta in Oxyhemhusen Anno dñi. m. c. xlv.
 Ad iussione[m] Andree Abbatis sup. iudij tunc
 regentis.

c Pisařův explicit („Per fratrem
 Jacobum Vennd“) lokalizovaný
 a datovaný 1514, sign. 12 A 50
 (čís. 22) fol. 30a

recipit habeat nec totu sufficit nob
 diu intelligere n fiat in amore ei
 uoluntas nra. in uo nec hoc suffic
 n eu memoria & uoluntate op fiat
 tuo h capiti se bene gra sprentis
 sciency addat que mente tua in
 lumines. ut aduici eterna sic de
 sidero & opo p. lusa. In u. & em

d Kynžvartská razítka sign.
 20 K 18 (čís. 73) t. II. fol. 1a

(Zmenšeno, rozměry originálu
 viz při popiscech)

**RUKOPISY KNIHOVNY
STÁTNÍHO ZÁMKU
V KYNŽVARTĚ**

*Soupis rukopisů
s předmluvou, poznámkami,
přílohami a rejstříky
sepsal a sestavil
univ. prof. dr. František Čáda*

Vydalo
Nakladatelství Československé akademie věd
Praha 1965

Obálku a vazbu navrhl Adolf Černý
Redaktorka publikace dr. Olga Adamová
Technický redaktor Petr Turek

Vydání 1. — 212 str., 6 příloh
(8 obr. černobílých, 2 barevné)

Vytiskl MÍR, novinářské závody, n. p., závod 1, Praha 1,
14.91 AA, — 15,19 VA — D14*50156

Náklad 800 výt. — 02/74 — 6169
21—117—65

Cena váz. výtisku 25, — Kčs
63/VI—2